

На основу члана 167, а у вези чл. 150. став 3, 153 став 4, 157 став 1, 168, 177, 179 став 3. и члана 237. став 1. тачка 3) Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

**ПРАВИЛНИК О ОБЕЗБЕЂИВАЊУ КОНТИНУИРАНЕ
ПЛОВИДБЕНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА И ДРУГИХ ВАЗДУХОПЛОВНИХ
ПРОИЗВОДА, ДЕЛОВА И УРЕЂАЈА И О ОДОБРАВАЊУ ВАЗДУХОПЛОВНО-
ТЕХНИЧКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ОСОБЉА КОЈЕ СЕ
БАВЕ ОВИМ ПОСЛОВИМА**

Предмет овог правилника

Члан 1.

1. Овим правилником уређују се:

а) заједнички технички захтеви и управни поступци којима се омогућава континуирана пловидбеност ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова, уређаја и опреме који су намењени за уградњу у ваздухоплов и услови које морају да испуне организације и особље који обављају послове везане за континуирану пловидбеност;

б) услови које ваздухопловно-техничка организација мора да испуни ради прибављања и важења одобрења за одржавање ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова, уређаја и опреме;

ц) захтеви које треба испунити за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова и услови под којима се ова дозвола користи и важи;

д) услови које мора да испуни организација за обуку особља за одржавање ваздухоплова за добијање одобрења за спровођење обуке и испита, у складу са Делом 66 (*Part-66*).

2. Овај правилник не примењује се на војне, полицијске и царинске ваздухоплове, ваздухопловне производе, делове и уређаје који су уграђени на њима.

Преузимање Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003

Члан 2.

1. Овим правилником се, уз прилагођавање праву Републике Србије, преузима Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 од 20. новембра 2003. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима.

2. Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 преузима се у пречишћеном тексту који је израдио Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије и који обухвата: Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 707/2006 од 8. маја 2006. године, Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 376/2007 од 30. марта 2007. године и Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 1056/2008 од 27. октобра 2008. године.

3. Пречишћени текст Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 даје се у Прилогу 1. овог правилника.

4. Овим правилником се преузимају и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 127/2010 од 5. фебруара 2010. године којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 од 20. новембра 2003. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља

који се баве овим пословима, као и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 962/2010 од 26. октобра 2010. о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима.

5. Уредба Комисије (ЕУ) бр. 127/2010 од 5. фебруара 2010. године којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 од 20. новембра 2003. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима даје се у Прилогу 2. овог правилника.

6. Уредба Комисије (ЕУ) бр. 962/2010 од 26. октобра 2010. о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима даје се у Прилогу 3. овог правилника.

Допунски услови

Члан 3.

1. Овим правилником прописују се и допунски услови за примену Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у Републици Србији.

2. Допунски услови обухватају:

а) Прилог 4. овог правилника, који се односи на допунске услове под којима организација за одржавање ваздухоплова одобрена за одржавање ваздухоплова или других ваздухопловних производа, делова и уређаја (компоненти) према Секцији А, Одељак Ф Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, може да одржава ваздухоплове или компоненте који немају документ о типу које је признала Агенција;

б) Прилог 5. овог правилника, који се односи на допунске услове за примену Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003;

ц) Прилог 6. овог правилника, који се односи на допунске услове у погледу признавања испита.

Значење појединих појмова у овом правилнику

Члан 4.

1. „*ECAA* споразум” означава Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

2. Појам „Агенција” или „*EASA*” означава Европску агенцију за безбедност ваздушног саобраћаја (*European Aviation Safety Agency*).

3. Појам „ваздухопловни производ” означава ваздухоплов, мотор и елису.

4. Појам „комерцијални превоз” означава јавни авио-превоз.

5. Појмови „одржавање“, „обезбеђивања континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова, уређаја и опреме“ означавају ваздухопловно-техничке делатности.

6. Појам „Основна уредба“ који се користи у Прилогу 1. овог правилника, означава Уредбу (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ.

Основна уредба преузета је у правни систем Републике Србије Правилником о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 68/10)

7. Појам „Правилник” који се користи у Прилогу 1. овог правилника означава Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја.

8. Појмови „Заједница”, „прописи Заједнице” и „држава чланица” који се користе у Прилогу 1. овог правилника тумаче се сагласно тачкама 2. и 3. Анекса II ЕСАА споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњава Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.

9. Појам „национална ваздухопловна власт”, „надлежни орган”, „надлежни орган државе чланице” који се користи у Прилогу 1. овог правилника тумачи се, кад је то примењиво, као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат).

Прихватљиви начини усаглашавања

Члан 5.

У Републици Србији директно и непосредно се примењује Одлука 2003/19/RM извршног директора Агенције која садржи прихватљиве начине усаглашавања и смернице у погледу обезбеђивања континуиране пловидбености, укључујући и све амандмане те одлуке, као и важеће ревизије следећих докумената који су објављени на интернет страницама Агенције: (а) прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance – AMC*) – *Part-M*; (б) прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance – AMC*) и смернице (*Guidance Material – GM*) – *Part-145*; (ц) прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance – AMC*) и смернице (*Guidance Material – GM*) – *Part-66*; (д) прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance – AMC*) и смернице (*Guidance Material – GM*) – *Part-147*.

Прелазне одредбе

Члан 6.

1. Уверења о оспособљености за обављање послова одржавања која је Директорат издао после 30. октобра 2007. године важе годину дана од дана ступања на снагу овог правилника, када ће бити замењена према одредбама овог правилника.

2. Уверења о оспособљености за обучавање ваздухопловно-техничког особља одржавања ваздухоплова која је Директорат издао после 30. октобра 2007. године важе годину дана од дана ступања на снагу овог правилника, када ће бити замењена према одредбама овог правилника

3. Дозволе ваздухопловног механичара типа I и II које су издате на основу Правилника о стручној спреми, стручној обуци, испитима, дозволама и овлашћењима ваздухопловно-техничког особља и ваздухопловно-техничког особља техничке припреме („Службени лист СФРЈ“, број 35/87, 8/89 и „Службени лист СРЈ“ број 11/93) продужавају се под условима прописаним тим правилником. У ове дозволе може да се упише тип ваздухоплова према Правилнику о стручној спреми, стручној обуци, испитима, дозволама и овлашћењима ваздухопловно-техничког особља и ваздухопловно-техничког особља техничке припреме. Дозволе ваздухопловног механичара могу да буду конвертоване до 1. јуна 2011. године у одговарајуће дозволе за одржавање ваздухоплова према условима и на начин који је прописан у Делу 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (Е3) бр. 2042/2003.

4. Дозволе издате на основу Правилника о ваздухопловно-техничком особљу одржавања ваздухоплова – *JAR 66* („Службени гласник РС”, бр. 49/08, 101/08, 105/08 и 39/09) остају да важе до истека рока који је у њима назначен. На захтев имаоца, оне могу да буду замењене и пре истека рока који је у њима назначен, према условима и на начин прописан у Делу 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

Престанак важења других прописа

Члан 7.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима („Службени гласник РС”, бр. 14/10 и 68/10).

Ступање овог правилника на снагу

Члан 8.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број:1/0-01-0003/2011-0004
У Београду, 14. априла 2011. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

ПРИЛОГ 1.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 од 20. новембра 2003. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима

Циљ и област примене

Члан 1.

1. Овом уредбом уређују се заједнички технички захтеви и управни поступци којима се омогућава континуирана пловидбеност ваздухоплова и компоненти које су намењене за уградњу у ваздухоплов, који су:

а) регистровани у држави чланици;
б) регистровани у трећој држави, а користи их оператер чији рад надзире држава чланица.

2. Одредба става 1. овог члана не примењује се на ваздухоплове које не користи оператер Заједнице и над којим је безбедносни надзор поверен трећој држави, као и на ваздухоплове који су наведени у Анексу II Основне Уредбе.

3. Одредбе ове уредбе о комерцијалном превозу примењују се на лиценциране превозиоце, како их одређују прописи Заједнице.

Дефиниције

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овој уредби имају следеће значење:

(а) *ваздухоплов* означава сваку направу која се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, изузев реакције ваздуха који се одбија од површине земље;

(б) *велики ваздухоплов* означава авион чија максимална маса на полетању (*МТОМ*) прелази 5.700 kg или хеликоптер с више мотора;

(ц) *ваздухоплов ELA I* означава следећи европски лаки ваздухоплов:

(i) авион, једрилицу или моторну једрилицу чија максимална маса на полетању (*МТОМ*) не прелази 1.000 kg, који није разврстан као сложени моторни ваздухоплов,

(ii) балон с највећом пројектованом запремином узгонског гаса или топлог ваздуха која није већа од 3.400 m³ за балоне на топли ваздух, од 1.050 m³ за балоне на гас и од 300 m³ за везане балоне на гас,

(iii) ваздушни брод пројектован за највише два лица с највећом пројектованом запремином узгонског гаса или топлог ваздуха која није већа од 2.500 m³ за ваздушни брод на топли ваздух и од 1.000 m³ за ваздушни брод на гас;

(д) *ваздухоплов LSA* означава лаки спортски авион који има све следеће карактеристике:

(i) максималну масу на полетању (*МТОМ*) која не прелази 600 kg,

(ii) максималну брзину губитка узгона при конфигурацији за слетање (*VSO*) која не прелази 45 чворова калибрисане брзине (*CAS*) при максималној сертификованој маси на полетању и најкритичнијем центру гравитације,

(iii) број седишта за највише два лица, укључујући пилота,

(iv) један мотор са елисом који нема турбинску погонску групу,

(v) кабину која није под притиском;

(е) *JAA (Joint Aviation Authorities)* означава Заједничке ваздухопловне власти;

(ф) *JAR (Joint Aviation Requirements)* означава захтеве Заједничких ваздухопловних власти;

(г) *компонента* означава сваки мотор, елису, део или уређај;

(х) *континуирана пловидбеност* обухвата поступке који омогућавају да ваздухоплов у свако доба буде у свом оперативном веку усклађен с важећим условима за пловидбеност и способан да безбедно лети;

(и) *одржавање* означава ремонт (генерална ревизија, општа поправка, обнова), поправку, проверу, замену, модификацију или отклањање квара ваздухоплова или компоненте или комбинацију свега тога, изузев претполетног прегледа;

(ј) *овлашћено особље* означава особље које је одговорно за спремност за употребу ваздухоплова или компоненте после радова одржавања;

(к) *организација* означава предузетника, правно лице или део правног лица. Организација може да има седиште на више места која не морају бити у држави чланици;

(л) *претполетни преглед* означава преглед који се обавља пре лета како би се утврдило да ли је ваздухоплов спреман за намеравани лет.

Захтеви за континуирану пловидбеност

Члан 3.

1. Континуирана пловидбеност ваздухоплова и компоненти обезбеђује се сагласно Делу М (*Part-M*).

2. Организације и особље који су укључени у континуирану пловидбеност ваздухоплова и компоненти, укључујући одржавање, морају да буду усклађени с Делом М (*Part-M*) и, где је то примењиво, са чл. 4. и 5. ове уредбе.

3. Одступајући од става 1. овог члана, континуирана пловидбеност ваздухоплова који имају дозволу за лет (*permit to fly*) обезбеђује се на основу посебног уређења (аранжмана) континуиране пловидбености, као што је то одређено у дозволи за лет издатој према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

4. За ваздухоплов који се не користи за комерцијални превоз, свака потврда о провери пловидбености или еквивалентна исправа која је издата сагласно захтевима државе чланице и која важи на дан 28. септембра 2008. године, важи до истека рока на који је издата или до 28. септембра 2009. године, зависно од тога шта је раније. После тога, национална ваздухопловна власт може поново да изда или да једнократно продужи рок важења потврде о провери пловидбености или еквивалентне исправе на још једну годину, ако то допуштају захтеви државе чланице. Кад поново истекне рок важења, национална ваздухопловна власт може поново да изда или још једном да продужи рок важења потврде о провери пловидбености или еквивалентне исправе на још једну годину, ако то допуштају захтеви државе чланице. Даље поновно издавање или продужавање рока важења није допуштено. Ако се код преноса регистрације ваздухоплова унутар Европске уније користе одредбе овог става, издаје се нова потврда о провери пловидбености према М.А.904.

Одобрена организације за одржавање

Члан 4.

1. Организације за одржавање великих ваздухоплова или ваздухоплова који се користе за комерцијални превоз, као и компоненти намењених за уградњу у ваздухоплов, морају да буду одобрене према Делу 145 (*Part-145*).

2. Сматра се да су одобрења организацијама за одржавање која је издала или признала држава чланица према захтевима и поступцима *JAA*, која су важила пре ступања ове уредбе на снагу, издата сагласно овој уредби. Због тога, одступајући од 145.Б.50(2) Дела 145 (*Part-145*), налази (*findings*) нивоа 2 које се односе на разлике између *JAR* 145 и Дела 145 (*Part-145*), могу да се отклоне у року од једне године. Сматра се да су уверења о спремности за употребу ваздухоплова и уверења о

спремности за употребу компоненте, која током овог једногодишњег периода изда организација која је одобрена према захтевима *JAA*, издата сагласно овој уредби.

3. Особље које је квалификовано за извођење и/или преглед континуиране пловидбености испитивањима без разарања конструкције и/или компоненти ваздухоплова применом стандарда који је држава чланица признала пре ступања на снагу ове уредбе као стандард подобан за стицање еквивалентног нивоа квалификације, може да настави своје послове.

4. Уверења о спремности за употребу ваздухоплова и уверења о спремности за употребу компоненте која је пре ступања на снагу ове уредбе издала организација за одржавање одобрена сагласно захтевима државе чланице, сматрају се еквивалентним онима која се издају сагласно захтевима из М.А.801 и М.А.802 Дела М (*Part-M*).

Овлашћено особље

Члан 5.

1. Овлашћено особље јесте квалификовано према Делу 66 (*Part-66*), изузев кад је друкчије предвиђено у М.А.606(х), М.А.607(б), М.А.801(д) и М.А.803 Дела М (*Part-M*), у 145.А.30(ј) Дела 145 (*Part-145*) и у Додатку IV Дела 145 (*Part-145*).

2. Сматра се да је дозвола за одржавање ваздухоплова и могућа техничка ограничења везана за дозволу, коју је издала или признала држава чланица према захтевима и поступцима *JAA*, која је важила пре ступања ове уредбе на снагу, издата сагласно овој уредби.

Захтеви за организације за обуку особља

Члан 6.

1. Организације за обуку особља наведеног у члану 5. ове уредбе, које буду одобрене сагласно Делу 147 (*Part-147*), имају право да:

- (а) спроводе одобрене курсеве основне обуке и /или,
- (б) спроводе одобрене курсеве обуке за тип ваздухоплова;
- (ц) спроводе испите;
- (д) издају сведочанства о завршеној обуци.

2. Сматра се да је било које одобрење које је организацији за обуку издала или признала држава чланица према захтевима и поступцима *JAA*, које је важило пре ступања ове уредбе на снагу, издато сагласно овој уредби. Због тога, одступајући од одредбе из 147.Б.130(б) Дела 147 (*Part-147*), налази (*findings*) нивоа 2 који се односе на разлике између *JAR* 147 и Дела 147 (*Part-147*) могу да се отклоне у року од једне године.

Ступање на снагу

Члан 7.

1. Ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана њеног објављивања у „Службеном листу Европске уније”.

2. Одступајући од става 1. овог члана:

(а) одредбе Анекса I, осим М.А.201(х)(2) и М.А.708(ц), примењују се од 28. септембра 2005;

(б) М.А.201(ф) Анекса I примењује се на ваздухоплове који нису укључени у комерцијални превоз и којима управљају превозници трећих земаља, од 28. септембра 2009.

3. Одступајући од тачака 1. и 2, државе чланице могу одлучити да не примене:

(а) одредбе Анекса I на ваздухоплове који нису укључени у комерцијални превоз, до 28. септембра 2009;

(б) одредбе Анекса I(I) на ваздухоплове укључене у комерцијални превоз, до 28. септембра 2008;

(ц) следеће одредбе Анекса II, до 28. септембра 2006:

– 145.A.30(е), елементи људског фактора,

– 145.A.30(г), ако је примењиво на велике ваздухоплове с максималном масом на полетању већом од 5.700 kg,

– 145.A.30(х)(1), ако је примењиво на ваздухоплове с максималном масом на полетању већом од 5.700 kg,

–145.A.30(j)(1), Додатак IV,

– 145.A.30(j)(2), Додатак IV;

(д) следеће одредбе Анекса II, до 28. септембра 2008:

– 145.A.30(г), ако је примењиво на ваздухоплове с максималном масом на полетању од 5.700 kg или мањом,

– 145.A.30(х)(1), ако је примењиво на ваздухоплове с максималном масом на полетању од 5.700 kg или мањом,

– 145.A.30(х)(2);

(е) одредбе Анекса III, ако је примењиво на ваздухоплове с максималном масом на полетању изнад 5.700 kg до 28. септембра 2005;

(ф) одредбе Анекса III, ако је примењиво на ваздухоплове с максималном масом на полетању од 5.700 kg или мањом, до 28. септембра 2006;

(г) ваздухоплови који се не користе за комерцијални превоз, изузев великих ваздухоплова, треба да буду усклађени са Делом 66 (*Part-66*) до 28. септембра 2010. године у погледу:

– М.А.606(г) и М.А.801(б)2 Анекса I (Part M),

– 145.A.30(г) и (х) Анекса II (Part 145).

4. Државе чланице могу издати одобрења у вези Анекса II и Анекса IV с ограниченим трајањем до 28. септембра 2007.

5. Кад држава чланица користи одредбе из става 3. или 4, о томе треба да обавести Комисију и Агенцију.

6. Агенција ће оценити импликацију одредби Анекса I на ову Уредбу у погледу подношења мишљења Комисији, укључујући његове могуће допуне, пре 28. марта 2005.

Ова уредба ће бити обавезујућа у целини и непосредно примењива на све државе чланице.

АНЕКС I

ДЕО М (PART –M)

М.1

За потребе овог Дела (*Part –M*), надлежни орган је:

1. за надзор над континуираном пловидбеношћу ваздухоплова и издавање потврде о провери пловидбености – орган који је именovala држава чланица у чији је регистар ваздухоплов уписан.

2. за надзор над организацијом за одржавање, као што је то предвиђено у М.А. Одељак Ф

(i) орган који је именovala држава чланица у којој се налази седиште организације,

(ii) Агенција, ако се организација налази у трећој држави.

3. за надзор над организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености, као што је то предвиђено у М.А, Одељак Г

(i) орган који је именovala држава чланица у којој се налази седиште организације, ако одобрење није обухваћено потврдом о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*),

(ii) орган који је именovala држава чланица оператера, ако је одобрење обухваћено потврдом о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*),

(iii) Агенција, ако се организација налази у трећој држави.

4. за одобравање програма одржавања

(i) орган који је именovala држава чланица у чији је регистар ваздухоплов уписан,

(ii) за комерцијални превоз, и кад је држава чланица оператера различита од државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан – орган кога споразумно одреде обе државе чланице пре одобрења програма одржавања,

(iii) одступајући од става 4(i), кад континуирану пловидбеност ваздухоплова који се не користи за комерцијални превоз одржава организација за обезбеђивање континуиране пловидбености која је одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*), која не подлеже надзору државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан, и искључиво у договору који организација постиже са државом регистрације пре одобравања програма одржавања:

(а) орган кога именује држава чланица која је одговорна за надзор над организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености или

(б) Агенција, ако се организација за обезбеђивање континуиране пловидбености налази у трећој држави.

СЕКЦИЈА А

ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК А ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

М.А.101 Област примене

Ова Секција уређује мере којима се обезбеђује одржавање пловидбености укључујући и одржавање ваздухоплова. Уређују се и услови које морају да испуне организације или лица који се баве обезбеђивањем континуиране пловидбености.

ОДЕЉАК Б ОДГОВОРНОСТ

М.А.201 Обавезе

(а) Власник је одговоран за континуирану пловидбеност ваздухоплова и обезбеђује да се лет обави само:

1. ако се ваздухоплов одржава у пловидбеном стању;
2. ако је одговарајућа оперативна опрема и опрема за ванредне ситуације правилно уграђена и исправна или је јасно означено да је неисправна;
3. ако је потврда о пловидбености важећа;
4. ако се ваздухоплов одржава сагласно одобреном програму одржавања, као што је то предвиђено у М.А.302.

(б) Ако је ваздухоплов дат у закуп, одговорност власника преноси се на закупца ако је:

1. закупца наведен у документу о регистрацији;
2. тако предвиђено у уговору о закупу.

Израз „власник“ у овом Делу (*Part-M*) означава власника или закупца, зависно од случаја.

(ц) Лице или организација који обављају радове одржавања одговорни су за обављене радове.

(д) Вођа ваздухоплова или оператер код комерцијалног превоза, одговорни су за задовољавајуће обављање претполетног прегледа. Ако претполетни преглед не обавља одобрена организација за одржавање или овлашћено особље по Делу 66 (*Part-66*), претполетни преглед обавља пилот или друго квалификовано лице.

(е) Ради испуњавања обавеза наведених у ставу (а):

(i) власник ваздухоплова може да закључи уговор за обављање послова повезаних с континуираном пловидбеношћу са организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености одобреној сагласно Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*). Онда организација преузима одговорност за ове послове,

(ii) власник који одлучи да обезбеђује континуирану пловидбеност ваздухоплова на своју одговорност, без уговора закљученог према Додатку I овог Дела (*Part-M*) може, упркос тога, да закључи ограничен уговор са организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености која је одобрена сагласно Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*), којим се уређује развој програма одржавања и његово одобравање, сагласно М.А.302. У том случају, на подлози овако ограниченог уговора, одговорност за развој и

одобравање програма одржавања преноси се на организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености.

(ф) Власник великог ваздухоплова, ради испуњавања обавеза наведених у ставу (а), обезбеђује да послове повезане са континуираном пловидбеношћу обавља организација која је одобрена за обезбеђивање континуиране пловидбености. Онда власник великог ваздухоплова мора да закључи писмени уговор о обезбеђивању континуиране пловидбености, сагласно Додатку I овог Дела (*Part-M*), после чега организација за обезбеђивање континуиране пловидбености преузима одговорност за обављање ових послова.

(г) Велике ваздухоплове, ваздухоплове који се користе за комерцијални превоз и његове компоненте одржава организација за одржавање која је одобрена сагласно Делу 145 (*Part-145*).

(х) Код комерцијалног превоза оператер је одговоран за континуирану пловидбеност ваздухоплова које користи и мора да:

1. има одобрење за одржавање континуиране пловидбености које је део потврде о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*), које је издао надлежни орган сагласно М.А. Одељак Г, за ваздухоплов који користи;

2. има одобрење сагласно Делу 145 (*Part-145*) или да закључи уговор са одобреном организацијом за одржавање;

3. обезбеди да се поступа сагласно ставу (а).

(и) Ако држава чланица захтева да оператер има одобрење за комерцијалне активности које не спадају у комерцијални превоз, оператер мора:

1. да има одобрење сагласно М.А. Одељак Г за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова које користи или да закључи уговор са одобреном организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености;

2. да има одобрење сагласно М.А. Одељак Ф или сагласно Делу 145 (*Part-145*) или да закључи уговор са одобреном организацијом за одржавање;

3. да обезбеди да се поступа сагласно ставу (а).

(ј) Ради утврђивања сталне усклађености са овим Делом (*Part-M*), власник/оператер је у обавези да омогући надлежном органу приступ организацији/ваздухоплову.

М.А.202 Пријављивање догађаја

(а) Лице или организација који су одговорни према М.А.201, пријављују надлежном органу кога именује држава у чији је регистар ваздухоплов уписан, организацији одговорној за пројектовање типа или додатни пројекат типа и, ако је примењиво, држави оператера свако уочено стање ваздухоплова или компоненте које угрожава безбедност лета.

(б) Пријава се саставља на начин који одреди Агенција и садржи све важне податке о том стању који су познати лицу или организацији.

(ц) Ако лице или организација одржавају ваздухоплов на основу уговора с власником или оператером, они достављају и власнику, оператеру или организацији за

обезбеђивање континуиране пловидбености пријаву о сваком таквом стању које утиче на власников или оператеров ваздухоплов или компоненту.

(д) Пријава се доставља што пре, а најкасније 72 сата од кад су лице или организација уочили стање које пријављују.

ОДЕЉАК Ц КОНТИНУИРАНА ПЛОВИДБЕНОСТ

М.А.301 Послови континуиране пловидбености

Континуирана пловидбеност ваздухоплова и исправно стање одговарајуће оперативне опреме и опреме за ванредне ситуације обезбеђују се:

1. обављањем претполетног прегледа;
2. отклањањем сваког квара или оштећења који утичу на безбедност ваздухоплова према признатим стандардима, при чему се код великих ваздухоплова или ваздухоплова који се користе за комерцијални превоз узимају у обзир листа минималне исправности опреме ваздухоплова (*Minimum Equipment List – MEL*) и листа дозвољених одступања од одобрене конфигурације (*Configuration Deviation List – CDL*), ако је то примењиво на тип ваздухоплова;
3. обављањем радова одржавања, сагласно одобреном програму одржавања ваздухоплова према М.А.302;
4. код великих ваздухоплова и ваздухоплова који се користе за комерцијални превоз, анализом делотворности програма одржавања одобреног према М.А.302;
5. извршењем било чега што је примењиво:
 - (i) налога за пловидбеност (*airworthiness directive*),
 - (ii) оперативних налога које утичу на континуирану пловидбеност,
 - (iii) услова за континуирану пловидбеност које је одредила Агенција,
 - (iv) мера које налаже надлежни орган као директну реакцију на безбедносни проблем;
6. модификацијама и поправкама према М.А.304;
7. увођењем свеобухватне политике за необавезне модификације и/ или прегледе, за велике ваздухоплове или ваздухоплове који се користе за комерцијални превоз;
8. извођењем пробних летова којима се проверава одржавање, ако је то потребно.

М.А.302 Програм одржавања

(а) Одржавање ваздухоплова одвија се према програму одржавања ваздухоплова.

(б) Програм одржавања и његове касније промене одобрава надлежни орган.

(ц) Кад континуирану пловидбеност ваздухоплова одржава организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*), програм одржавања и његове промене могу да се одобре у поступку посредног одобравања.

(i) у том случају, организација за обезбеђивање континуиране пловидбености успоставља поступак посредног одобравања као део свог приручника за обезбеђивање континуиране пловидбености, а одобрава га надлежни орган који је одговоран за њу,

(ii) организација за обезбеђивање континуиране пловидбености не примењује поступак посредног одобравања ако није под надзором државе у чији је регистар ваздухоплов уписан, изузев кад је закључен уговор сагласно М.1. 4(ii) или 4(iii), кад важи да се одговорност за одобравање програма одржавања ваздухоплова преноси на надлежни орган који је одговоран за организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености.

(д) Програм одржавања мора да буде усклађен са:

(i) упутствима које издаје надлежни орган,

(ii) упутствима за континуирану пловидбеност које издају имаоци потврде о типу, ограничене потврде о типу или додатне потврде о типу, одобреним планом великих поправки, одобрењем *ETSO* и сваким другим одговарајућим одобрењем које је издато према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003,

(iii) додатним или алтернативним упутствима које предлажу власник или организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према М.А.302, изузев интервала у којима се морају обавити послови везани за безбедност из става (е), који могу да се продуже ако се спроведе одговарајућа анализа сагласно ставу (г) и само ако таква продужења подлежу непосредном одобравању од стране надлежног органа сагласно М.А.302(б).

(е) Програм одржавања ваздухоплова садржи појединости, укључујући учесталост свих одржавања која морају да се изведу, као и посебне задатке повезане с типом ваздухоплова и посебностима операција.

(ф) Код великих ваздухоплова, кад се програм одржавања заснива на логици Групе за обезбеђивање одржавања (*Maintenance Steering Group logic*), или на праћењу стања (*on condition monitoring*), програм одржавања ваздухоплова мора да укључи програм поузданости.

(г) Програм одржавања ваздухоплова подлеже редовним периодичним анализама и сагласно њима, мења се или допуњава, по потреби. Ове анализе обезбеђују сталну усклађеност програма са оперативним искуством и упутствима надлежног органа, уз уважавање нових и/или измењених упутстава која издају имаоци потврде о типу и додатне потврде о типу или друга организација која објављује такве податке према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

М.А.303 Налог за пловидбеност (*Airworthiness Directive*)

Сви налози за пловидбеност морају да се изврше у оквиру захтева који су њима постављени, изузев ако Агенција или надлежни орган друкчије не одреде.

М.А.304 Подаци о модификацијама и поправкама

Процена оштећења и извођење модификација и поправки врши се на основу података које одобри Агенција или организација за пројектовање која је одобрена према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003, сходно ономе што је одговарајуће.

М.А.305 Систем евиденције о континуираној пловидбености ваздухоплова (*Aircraft Continuing Airworthiness Record System*)

(а) По завршетку сваког одржавања, пратеће уверење о спремности за употребу према М.А.801 уноси се у евиденцију о континуираној пловидбености ваздухоплова. Унос се чини што пре, а најкасније 30 дана од завршетка одржавања.

(б) Евиденција о континуираној пловидбености ваздухоплова састоји се од:

1. књига ваздухоплова, књига(е) мотора или контролне картице модула мотора, књига(е) елисе и контролних картица за компоненте са ограниченим веком употребе, како је одговарајуће, и

2. оператеровог система техничке књиге ваздухоплова (*operator's technical log*), кад се то у М.А.306 захтева за комерцијални превоз или кад то захтева држава чланица за комерцијалне активности које не спадају у комерцијални превоз.

(ц) У књигу ваздухоплова уносе се на одговарајући начин тип и ознака регистрације ваздухоплова, датум, укупно време налета и/или циклуси налета и/или слетања.

(д) Евиденција о континуираној пловидбености ваздухоплова садржи тренутни:

1. статус налога за пловидбеност и мера које је наложио надлежни орган као директну реакцију на безбедносни проблем;

2. статус модификација и поправки;

3 статус испуњавања програма одржавања;

4. статус компоненти са ограниченим веком употребе;

5. извештај о маси и балансу;

6. списак одложених радова одржавања.

(е) Поред документа о спремности за употребу компоненте из обрасца 1 (*EASA Form 1*) или другог еквивалентног документа, у вези са уграђеном компонентом у одговарајућу књигу мотора или елисе, контролну картицу модула мотора или компоненте са ограниченим веком употребе уносе се следећи подаци:

1. идентификација компоненте;

2. тип, серијски број и регистрација ваздухоплова у који је компонента била уграђена, заједно са позивом на уградњу и изградњу компоненте;

3. за одређену компоненту: збирно укупно време налета и/или циклуса налета и/или слетања и/или календарско време, кад је одговарајуће;

4. актуелни подаци из става (д) који се односе на компоненту.

(ф) Лице које је одговорно за обезбеђивање континуиране пловидбеност по М.А. Одељак Б, контролише евиденцију како је то одређено у М.А.305 и подноси је на увид надлежном органу, на његов захтев.

(г) Уписи у евиденцију о континуираној пловидбености ваздухоплова морају бити јасни и тачни. Ако неки упис треба да се исправи, чини се то на начин који омогућава да оригинални упис остане јасно видљив.

(х) Власник или оператер ваздухоплова успоставља систем чувања евиденције о континуираној пловидбености, тако што се наредни подаци чувају у роковима који следе:

1. детаљна евиденција о одржавању ваздухоплова и компоненти са ограниченим веком употребе које су уграђене у ваздухоплов – најмање 24 месеца од кад су ваздухоплов или компонента трајно повучени из употребе;

2. укупно време и циклуси налета ваздухоплова и компоненти са ограниченим веком употребе – најмање 12 месеци од кад су ваздухоплов или компонента трајно повучени из употребе;

3. одговарајуће време и циклуси налета ваздухоплова од последњег планираног (редовног) одржавања компоненте са ограниченим веком употребе – најмање док планирано (редовно) одржавање компоненте не буде замењено другим планираним (редовним) одржавањем еквивалентног обима и врсте радова;

4. тренутни статус испуњавања програма одржавања тако да може да се утврди усклађеност са одобреним програмом одржавања ваздухоплова – најмање док планирано (редовно) одржавање ваздухоплова или компоненте не буде замењено другим планираним (редовним) одржавањем еквивалентног обима и врсте радова;

5. тренутни статус налога за пловидбеност који важи за ваздухоплов и компоненте – најмање 12 месеци од кад су ваздухоплов или компонента трајно повучени из употребе;

6. појединости о текућим модификацијама и поправкама ваздухоплова, мотора, елисе и других компоненти које су од виталног значаја за безбедност лета – најмање 12 месеци од кад су трајно повучени из употребе.

М.А.306 Оператеров систем техничке књиге ваздухоплова (*operator's technical log*)

(а) Код комерцијалног превоза, поред захтева из М.А.305, оператер користи систем техничке књиге ваздухоплова, који садржи следеће податке за сваки ваздухоплов:

1. податке о сваком лету, неопходне за обезбеђивање непрекидне безбедности летења;

2. важеће уверење о спремности за употребу;

3. актуелну изјаву о одржавању у којој се наводи статус одржавања ваздухоплова и наводи које планирано (редовно, *scheduled*) или непланирано (ванредно, *out of phase*) одржавање је следеће предвиђено, изузев кад се надлежни орган сагласи с тиме да се изјава о одржавању чува на другом месту;

4. податке о неизведеним одложеним поправкама кварова које утичу на рад ваздухоплова;

5. неопходна упутства о мерама подршке одржавању.

(б) Систем техничке књиге ваздухоплова и њене касније промене одобрава надлежни орган.

(ц) Оператер омогућава да се техничка књига ваздухоплова чува још 36 месеци од датума последњег уписа.

М.А.307 Пренос евиденције о континуираној пловидбености ваздухоплова

(а) Власник или оператер ваздухоплова обезбеђују да се, ако се ваздухоплов трајно пренесе с једног власника или оператера на другог власника или оператера, пренесе евиденција о континуираној пловидбености ваздухоплова из М.А.305 и оператеров систем техничке књиге из М.А.306.

(б) Власник ваздухоплова је обавезан да, ако је уговором поверио обезбеђивање континуиране пловидбености организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености, њој преда и евиденцију о континуираној пловидбености из М.А.305.

(ц) Рок у коме се евиденције чувају важи и за новог власника, новог оператера ваздухоплова и организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености.

ОДЕЉАК Д СТАНДАРДИ ОДРЖАВАЊА

М.А.401 Подаци о одржавању

(а) Лице или организације за одржавање ваздухоплова, при одржавању ваздухоплова, укључујући и модификације и поправке, морају да имају приступ важећим одговарајућим подацима о одржавању и само њих користе.

(б) Израз „важећи подаци о одржавању“ у овом Делу (*Part-M*) означава:

1. сваки важећи захтев, поступак, стандард или обавештење које је издао надлежни орган;
2. сваки важећи налог за пловидбеност;
3. свако важеће упутство о континуираној пловидбености које издају имаоци потврде о типу или додатне потврде о типу и друге организације која објављују такве податке према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003;
4. важеће податке издате сагласно 145.А.45(д).

(ц) Лице или организација за одржавање ваздухоплова морају да омогуће да сви подаци о одржавању буду одговарајући и лако доступни за коришћење кад се захтевају. Они морају да успоставе систем радних картица или радних листа у које се тачно преписују подаци о одржавању или се у њима прецизно упућује на одређени задатак или групе задатака који су садржани у подацима о одржавању.

М.А.402 Обављање одржавања

(а) Одржавање обавља квалификовано особље по методама, техникама, стандардима и упутствима наведеним у подацима о одржавању из М.А.401. После обављених критичних радова одржавања који утичу на безбедност летења врши се независан преглед, изузев ако друкчије није предвиђено у Делу 145 (*Part -145*) или одобрено од надлежног органа.

(б) Одржавање мора да се обавља алатима, опремом и материјалима наведеним у подацима о одржавању из М.А.401, изузев ако друкчије није предвиђено у Делу 145 (*Part-145*). Алати и опрема, по потреби, проверавају се и баждаре сагласно признатим стандардима.

(ц) Простор у коме се обавља одржавање мора да буде добро организован и чист од прљавштине и загађења.

(д) Одржавање мора да се обавља уз уважавање ограничења која произлазе из животне средине, наведених у подацима о одржавању из М.А.401.

(е) Ако су временске прилике лоше или су радови одржавања дуготрајни, морају се користити одговарајући објекти.

(ф) По окончању радова одржавања мора се спровести општа провера да би се утврдило да на ваздухоплову или компоненти нису заостали какви алати, опрема или други страни делови или материјали, као и да ли су сви приступни панели, који су током одржавања скинути, поново враћени на своја места.

М.А.403 Кварови ваздухоплова

(а) Квар ваздухоплова који озбиљно утиче на безбедност летења мора бити отклоњен пре следећег лета.

(б) Само овлашћено особље према М.А.801(б)1, М.А.801(б)2, М.А.801(ц), М.А.801(д) или Делу 145 (*Part-145*) може да, на основу података о одржавању из М.А.401, одлучи о томе да ли квар ваздухоплова озбиљно утиче на безбедност летења и сходно томе када и које мере за отклањање квара треба да се предузму пре следећег лета, а које мере за отклањање квара могу да се одложе. Ово не важи:

1. кад одобрену листу минималне исправности уграђене опреме ваздухоплова, према одлуци надлежног органа користи пилот;
2. кад је надлежни орган кварове ваздухоплова одредио као прихватљиве.

(ц) Квар ваздухоплова који озбиљно не утиче на безбедност летења отклања се што пре после дана кад је први пут откривен, у оквиру рока који је наведен у подацима о одржавању.

(д) Квар ваздухоплова који није отклоњен пре лета уписује се у евиденцију о одржавању ваздухоплова из М.А.305 или у оператеров систем техничке књиге ваздухоплова из М.А.306.

ОДЕЉАК Е КОМПОНЕНТЕ

М.А.501 Уградња

(а) Ниједна компонента не може бити уграђена ако није у задовољавајућем стању, ако на одговарајући начин и на обрасцу 1 (*EASA Form 1*) или другом еквивалентном документу није одређена као спремна за употребу и ако није означена према Анексу (*Part-21*), Одељак Q, Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003, изузев ако друкчије није предвиђено у Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003 или Делу 145 (*Part-145*) или Секције А Одељак Ф овог Дела (*Part-M*).

(б) Пре уградње компоненте у ваздухоплов, лице или одобрена организација за одржавање мора да провери да ли је компонента одговарајућа за уградњу, у случајевима

када може да дође до различитих конфигурација услед вршења модификације и/или примене налога за пловидбеност.

(ц) Стандардни делови уграђују се на ваздухоплов или компоненту само ако подаци о одржавању спецификују одређени стандардни део. Стандардни делови уграђују се само кад су пропраћени доказима о усклађености (*Evidence of Conformity*) који могу да се прате до важећег стандарда (*Traceable to the Applicable Standard*).

(д) Материјал (сировина или потрошни материјал) користи се у ваздухоплову или компоненти само ако је произвођач ваздухоплова или компоненте тако навео у одговарајућим подацима о одржавању или кад је то одређено у Делу 145 (*Part-145*). Овај материјал користи се само ако задовољава потребне спецификације и ако може да се утврди његово порекло. Сваки материјал мора да прати документација која се јасно односи на одређени материјал и која садржи изјаву о усклађености са спецификацијом и податке о произвођачу и добављачу.

М.А.502 Одржавање компоненти

(а) Компоненте се одржавају у организацијама за одржавање, које су одговарајуће одобрене сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) или сагласно Делу 145 (*Part - 145*).

(б) Одступајући од става (а), одржавање компоненте према подацима о одржавању ваздухоплова или, ако то одобри надлежни орган, према подацима о одржавању компоненте, може да обавља организација категорије класе А, која је одобрена сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) или сагласно Делу 145 (*Part-145*) или овлашћено особље из М.А.801(б)2 – али само док су такве компоненте уграђене у ваздухоплов. Па ипак, таква организација категорије класе А или овлашћено особље могу компоненту привремено да изграде с ваздухоплова ради одржавања, да би се олакшао приступ компоненти, изузев ако то ствара потребу за додатним одржавањем које није предмет овог става. Одржавање компоненте које се изводи према овом ставу не захтева издавање обрасца 1 (*EASA Form 1*), али подлеже захтевима за издавање уверења о спремности за употребу ваздухоплова из М.А.801.

(ц) Одступајући од става (а), одржавање компоненте мотора /помоћног уређаја за напајање (*APU*) према подацима о одржавању мотора/*APU* или, ако то одобри надлежни орган, према подацима о одржавању компоненте, може да обавља организација категорије класе Б, која је одобрена сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*), 2 – али само док су такве компоненте уграђене у мотор/*APU*. Па ипак, таква организација категорије класе Б може ову компоненту привремено да изгради ради одржавања да би се олакшао приступ компоненти, изузев ако то ствара потребу за додатним одржавањем које није предмет овог става.

(д) Одступајући од става (а) и М.А.801(б)2, одржавање компоненте док је она уграђена или привремено изграђена из *ELA 1* ваздухоплова који се не користи за комерцијални превоз, које се изводи према подацима о одржавању компоненте, може да обавља овлашћено особље из М.А.801(б)2, изузев за:

1. ремонт компоненти које нису мотори и елисе;
2. ремонт мотора и елиса за ваздухоплове који нису *CS-VLA*, *CS-22* и *LSA*.

Одржавање компоненте према ставу (д) не захтева издавање обрасца 1 (*EASA Form 1*), али подлеже захтевима за издавање уверења о спремности за употребу ваздухоплова из М.А.801.

М.А.503 Компоненте са ограниченим веком употребе (*Service Life Limited Components*)

Уграђене компоненте са ограниченим веком употребе не смеју да прекораче одобрени век употребе који је наведен у одобреном програму одржавања и налозима за пловидбеност, изузев као што је предвиђено у М.А.504(ц).

М.А.504 Надзор над неисправним компонентама (*Control of Unserviceable Components*)

(а) Компонента важи за неисправну у случају:

1. истека века употребе који је наведен у програму одржавања;
2. неиспуњавања важећих налога за пловидбеност и других услова за континуирану пловидбеност које одређује Агенција;
3. недостатака података за одређивање статуса пловидбености или подобности за уградњу;
4. очигледног квара или неисправног рада;
5. кад је била укључена у удес или незгоду који би могли да утичу на њено коришћење.

(б) Неисправне компоненте означавају се и чувају на заштићеном месту и под контролом одобрене организације, до доношења коначне одлуке о њиховом статусу. Ипак, за ваздухоплове који се не користе за комерцијални превоз и који нису велики ваздухоплови, лице или организација који су идентификовали компоненту као неисправну, могу да пренесу на власника ваздухоплова одговорност за чување компоненте, под условом да се пренос упише у књигу ваздухоплова, књигу мотора или књигу компоненте.

(ц) Компоненте које су достигле свој одобрени век употребе или које имају неотклоњив квар, разврставају се као непоправљиве и не могу поново да уђу у систем снабдевања компонентама, изузев ако се њихов одобрени век употребе не продужи или ако не буде одобрена њихова поправка према М.А.304.

(д) Свако лице или организација који су одговорни према овом Делу (*Part-M*) у случају непоправљивих компоненти из става (ц):

1. задржавају компоненту на месту предвиђеном у ставу (б) или
2. обезбеђују да компонента буде онеспособљена тако да не може да се на економичан начин искористи или поправи, пре него што се ослободе одговорности за компоненту.

(е) Одступајући од става (д), лице или организација одговорни према овом Делу (*Part-M*), могу да пренесу одговорност за компоненту која је разврстана као непоправљива на организацију за обуку или истраживање, без обавезе да је претходно онеспособе.

ОДЕЉАК Ф
ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ

М.А.601 Област примене

Овим Одељком утврђују се захтеви које организација треба да испуни ради прибављања и важења одобрења за одржавање ваздухоплова и компоненти који нису наведени у М.А. 201 (г).

М.А.602 Подношење захтева

Захтев за издавање или промену одобрења за одржавање подноси се на обрасцу и на начин који одреди надлежни орган.

М.А. 603 Обим одобрења

(а) Надлежни орган издаје организацији одобрење и пратећу дозволу за обављање делатности организације за одржавање (чији је образац дат у Додатку V овог Дела (*Part-M*)). Приручник организације за одржавање по М.А.604 мора тачно да одреди обим и врсту радова (*scope of work*) за које се сматра да је одобрен.

Додатак IV овог Дела (*Part-M*) одређује класе (*classes*) и овлашћења (*ratings*) који су могући према М.А. Одељак Ф.

(б) Сагласно подацима о одржавању, одобрена организација за одржавање може да израђује у ограниченом обиму делове намењене за коришћење током текућих радова унутар њених објеката, као што је то предвиђено у њеном приручнику.

М.А. 604 Приручник организације за одржавање

(а) Организација за одржавање има приручник који најмање садржи следеће податке:

1. изјаву коју је потписао одговорни руководилац организације (*accountable manager*), којом се потврђује да ће организација стално радити сагласно овом Делу (*Part – M*) и приручнику;

2. обим радова које организација обавља;

3. звања и лична имена лица именованих према М.А.606.(б);

4. организациону шему која показује повезане ланце одговорности између лица именованих према М.А.606(б);

5. списак овлашћеног особља са обимом њихових овлашћења;

6. списак места на којима се одржавање изводи, заједно са општим описом објеката;

7. поступци који показују како организација за одржавање обезбеђује усклађеност са овим Делом (*Part –M*);

8. поступак за промену приручника организације за одржавање.

(б) Приручник организације за одржавање и његове касније промене одобрава надлежни орган.

(ц) Изузетно од става (б), мање промене приручника могу да се одобре путем посредног одобравања.

М.А.605 Објекти

Организација обезбеђује:

(а) објекте опремљене за планиране радове, специјализоване радионице и одељења (*bay*), који су на одговарајући начин издвојени да би се обезбедила заштита од загађења и спољних утицаја.

(б) одговарајући канцеларијски простор за припрему и праћење планираних радова, укључујући, пре свега, вођење евиденције о обављеном одржавању.

(ц) безбедне капацитете за складиштење компоненти, опреме, алата и материјала. Услови складиштења обезбеђују да неисправне компоненте и материјали буду одвојени од осталих компоненти, материјала, опреме и алата. Услови складиштења морају да се усагласе са захтевима произвођача, а приступ складишту може да има само овлашћено особље.

М.А.606 Захтеви у погледу особља

(а) Организација именује одговорног руководиоца (*accountable manager*), који има овлашћење да обезбеди да одржавање које странка захтева буде обављено и финансирано према стандардима из овог Дела (*Part-M*).

(б) Организација именује лице или групу лица који су одговорни да обезбеде да организација стално поступа према овом Одељку. Ова лица првенствено су одговорна одговорном руководиоцу.

(ц) Сва лица наведена у ставу (б) морају да имају одговарајуће знање, обуку и искуство из области одржавања ваздухоплова и/или компоненти.

(д) Организација мора да има одговарајуће особље које одговара уобичајеном обиму уговорених послова. Радни однос на одређено време може да се заснује само ако је обим посла већи од уобичајеног, али само за особље које не издаје уверење о спремности за употребу.

(е) Квалификације особља које обавља послове одржавања морају да буду доказане и документоване.

(ф) Особље које обавља специјализоване послове, као што су заваривање или испитивање без разарања, изузев испитивања пенетрантима, мора да буде квалификовано према признатим стандардима.

(г) Организација за одржавање мора да има довољно овлашћеног особља за издавање М.А.612 и М.А.613 уверења о спремности за употребу ваздухоплова и компоненти. Ово особље мора да испуњава захтеве из Дела 66 (*Part-66*).

(х) Одступајући од става (г), организација може да ангажује овлашћено особље које је квалификовано сходно одредбама које следе, кад оператерима који се баве комерцијалним активностима пружа подршку при одржавању према одговарајућем одобреном поступку који је саставни део одобреног приручника организације:

1. за понављајући претполетни налог за пловидбеност (*repetitive pre-flight airworthiness directive*) који посебно наводи да летачка посада може да га изврши, организација може да изда ограничено овлашћење за издавање уверења вођи ваздухоплова на основу дозволе летачке посаде, под условом да обезбеди одговарајућу практичну обуку којом се омогућава да он буде у стању да испуни налог за пловидбеност у оквиру захтеваних стандарда;

2. ако се ваздухоплов користи ван места у коме организација за одржавање обавља одржавање (*supported location*), организација може да изда ограничено овлашћење за издавање уверења вођи ваздухоплова на основу дозволе летачке посаде, под условом да организација обезбеди одговарајућу практичну обуку којом се омогућава да он буде способан да изведе потребне послове у оквиру захтеваних стандарда.

М.А.607 Овлашћено особље

(а) Поред наведеног у М.А.606(г) овлашћено особље може да користи своја овлашћења само ако организација обезбеди да:

1. овлашћено особље може да докаже да испуњава захтеве из 66.А.20(б) Дела 66 (*Part-66*), изузев ако Део 66 (*Part-66*) упућује на пропис државе чланице у ком случају особље мора да испуни захтеве из прописа државе чланице;

2. овлашћено особље има одговарајуће знање о ваздухопловима и/или компонентама које треба да одржава и познаје организационе поступке који су с тим повезани.

(б) У непредвиђеним случајевима, кад се ваздухоплов приземљи на месту изван главне базе у коме нема одговарајућег овлашћеног особља, организација за одржавање с којом је закључен уговор о пружању подршке при одржавању, може да изда једнократно овлашћење за издавање уверења (*one-off certification authorisation*):

1. једном свом запосленом лицу који има еквивалентна овлашћења за тип ваздухоплова сличне технологије, конструкције и система;

2. сваком лицу које има најмање три године искуства на радовима одржавања и важећу *ICAO* дозволу за одржавање ваздухоплова за тип ваздухоплова за који се издаје уверење, ако у том месту не постоји ниједна организација која је одобрена сагласно овом Делу (*Part-M*) и ако организација за одржавање с којом је закључен уговор прибави и има у персоналној евиденцији доказ о искуству и дозволи за одржавање тог лица.

О наведеним случајевима обавештава се надлежни орган у року од седам дана од дана кад је овлашћење издато. Одобрена организација за одржавање која је издала једнократно овлашћење за издавање уверења мора да омогући проверу таквог одржавања, ако оно може да утиче на безбедност летења.

(ц) Одобрена организација за одржавање документује све појединости које се односе на овлашћено особље и води текућу листу овлашћеног особља, заједно са обимом њихових овлашћења, као део приручника организације по М.А.604(а)5.

М.А.608 Компоненте, опрема и алати

(а) Организација је обавезна да:

1. има опрему и алат наведене у подацима о одржавању из М.А.609 или одговарајућу еквивалентну, наведену у њеном приручнику, неопходну за свакодневне послове одржавања за које је одобрена;
2. покаже да има приступ опреми и алатима који се повремено користе.

(б) Алати и опрема проверавају се и баждаре по признатим стандардима. Организација мора да чува податке о баждарењу и стандарду који је при том коришћен.

(ц) Организација прегледа, разврстава и на одговарајући начин одваја све приспеле компоненте.

М.А.609 Подаци о одржавању

Приликом одржавања, укључујући и модификације и поправке, одобрена организација за одржавање мора да поседује и користи ажуриране податке о одржавању наведене у М.А.401. Подаци о одржавању које достави странка чувају се само док трају радови.

М.А.610. Радни налози за одржавање

Пре отпочињања радова одржавања, организација за одржавање и организација која захтева одржавање морају, у писменом облику, да усагласе радни налог којим се јасно одређују радови одржавања који треба да се обаве.

М.А.611 Стандарди одржавања

Одржавање се обавља сагласно захтевима из М.А. Одељак Д.

М.А.612 Уверење о спремности за употребу ваздухоплова (*Aircraft certificate of release to service*)

По окончању захтеваних радова одржавања на ваздухоплову сходно овом Одељку, издаје се уверење о спремности за употребу ваздухоплова, према М.А.801.

М.А.613 Уверење о спремности за употребу компоненте (*Component certificate of release to service*)

а) По окончању захтеваних радова одржавања компоненте сходно овом Одељку издаје се, према М.А.802, уверење о спремности за употребу компоненте. Издаје се EASA образац 1 (*EASA Form 1*), изузев за компоненте које се одржавају према М.А.502(б) и М.А.502(д) или које су произведене према М.А.603(б).

(б) Документ о спремности за употребу компоненте, EASA образац 1 (*EASA Form I*), може да се сачини употребом рачунарске базе података.

М.А. 614 Евиденција о одржавању (*Maintenance Records*)

(а) Одобрена организација за одржавање води евиденцију о свим обављеним радовима одржавања. Евиденција којом се доказује да су били испуњени сви захтеви за издавање уверења о спремности за употребу, укључујући и документе подуговарача о спремности за употребу, мора да се чува.

(б) Одобрена организација за одржавање мора да достави оператеру ваздухоплова примерак уверења о спремности за употребу, заједно с примерком података о било којој одобреној специфичној поправци/модификацији која је коришћена током поправке/модификације.

(ц) Одобрена организација за одржавање мора да чува примерак сваке евиденције и с њом повезане податке о одржавању три године од дана кад су ваздухоплов или компонента на које се радови односе били отпремљени из одобрене организације за одржавање као спремни за употребу.

1. евиденција мора да се чува тако да буде заштићена од оштећења и крађе;

2. сва рачунарска опрема која се користи да би се осигурале безбедносне копије (*backup*) на дисковима, траке итд. чувају се на месту различитом од оног на коме се налазе радни подаци који се тренутно користе, и у окружењу које обезбеђује да остану у добром стању;

3. ако одобрена организација за одржавање престане да ради, сва евиденција о одржавању обављеном у последње две године која се чува, доставља се последњем власнику или купцу предметног ваздухоплова или компоненте или се даље чува на начин који одреди надлежни орган.

М.А.615 Права организације

Организација за одржавање која је одобрена сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) има право да:

(а) одржава ваздухоплов и/или компоненту за које је одобрена, на местима која су наведена у њеној дозволи за обављање делатности организације за одржавање и у њеном приручнику;

(б) организује пружање специјализованих услуга које се обављају под њеним надзором, у некој другој организацији која је одговарајуће квалификована, према одговарајућим поступцима који су успостављени као део њеног приручника који је непосредно одобрио надлежни орган;

(ц) одржава ваздухоплов и/или компоненту за које је одобрена на било ком месту, ако је потреба за тиме настала услед неисправности ваздухоплова или услед потребе за повременим одржавањем, под условом да су такви случајеви наведени у приручнику организације за одржавање;

(д) издаје уверења о спремности за употребу по окончавању одржавања, сагласно М.А.612 или М.А.613.

М.А. 616 Прегледи организације (*Organisational Review*)

Да би се обезбедило да одобрена организација за одржавање настави да испуњава захтеве наведене у овом Одељку, она мора редовно да организује обављање прегледа организације.

М.А.617 Промене у одобреној организацији за одржавање

Да би се надлежном органу омогућило да утврђује сталну усклађеност са овим Делом (*Part-M*), одобрена организација за одржавање унапред обавештава надлежни орган о предлогу следећих промена:

1. назива организације;
2. места организације;
3. додатног места организације;
4. одговорног руководиоца (*accountable manager*);
5. лица наведених у М.А.606(б);
6. објеката, опреме, алата, материјала, поступака, области рада и овлашћеног особља који би могли да имају утицаја на одобрење.

Кад се предлаже промена особља која унапред није позната руководству, надлежни орган се првом приликом обавештава о овим променама.

М.А.618 Важење одобрења

(а) Одобрење важи неограничено време. Оно остаје да важи под условом:

1. да је организација и даље усклађена са овим Делом (*Part-M*) и одредбама о поступању по налазима које су наведене у М.А.619;
2. да надлежни орган има приступ организацији, ради утврђивања сталне усклађености са овим Делом (*Part-M*);
3. да се организација не одрекне од одобрења или да одобрење не буде стављено ван снаге.

(б) После одрицања од одобрења или стављања одобрења ван снаге, дозвола за обављање делатности организације за одржавање мора да се врати надлежном органу.

М.А.619 Налази (*Findings*)

(а) Налаз нивоа 1 представља значајну неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-M*), која снижава стандард безбедности и озбиљно угрожава безбедност летења.

(б) Налаз нивоа 2 представља сваку неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-M*) која би могла да умањи стандард безбедности и евентуално угрози безбедност летења.

(ц) По пријему извештаја с налазима сходно М.Б.605, ималац дозволе за обављање делатности организације за одржавање мора да утврди план корективних мера за отклањање неусклађености и да, на начин који је прихватљив за надлежни орган, спроведе корективне мере у договореном року.

ОДЕЉАК Г

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ (*CONTINUING AIRWORTHINESS MANAGEMENT ORGANISATION – CAMO*)

М.А.701 Област примене

Овим Одељком утврђују се захтеви које организација мора да испуни ради прибављања и важења одобрења за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова.

М.А.702 Подношење захтева

Захтев за издавање или промену одобрења организације за обезбеђивање континуиране пловидбености подноси се у облику и на начин који одреди надлежни орган.

М.А.703 Обим одобрења

(а) Надлежни орган издаје организацији одобрење, и пратећу дозволу за обављање делатности организације за одржавање на обрасцу из Додатка VI овог Дела (*Part – M*).

(б) Изузетно од става (а), код комерцијалног превоза одобрење за обезбеђивање континуиране пловидбености чини саставни део потврде о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*АОС*), које надлежни орган издаје за ваздухоплов који се користи.

(ц) Приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености по М.А.704. мора тачно да одреди обим послова за које се сматра да је организација одобрена.

М.А.704 Приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености (*Continuing Airworthiness Management Exposition – CAME*)

(а) Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да има приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености који садржи следеће:

1. изјаву коју је потписао одговорни руководилац организације (*accountable manager*), којом се потврђује да ће организација стално радити сагласно овом Делу (*Part – M*) и приручнику;

2. обим и врсту радова организације;

3. звања и лична имена лица именованих према М.А.706.(а), М.А.706.(ц), М.А.706.(д) и М.А.706.(и);

4. организациону шему која показује повезане ланце одговорности између лица именованих према М.А.706(б) и М.А.706(ц);

5. списак особља задуженог за преглед пловидбености сагласно М.А.707;
6. општи опис и место (локација) објеката;
7. поступке које показују како организација обезбеђује усклађеност са овим Делом (*Part –M*);
8. поступке за промену приручника за обезбеђивање континуиране пловидбености;
9. списак одобрених програма одржавања ваздухоплова или, кад се ваздухоплови не користе за комерцијални превоз – попис „генеричких“ и „основних“ програма одржавања.

(б) Приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености и његове касније промене одобрава надлежни орган.

(ц) Изузетно од става (б), мање измене и допуне приручника могу да се одобре путем посредног одобравања. Поступак посредног одобравања утврђује које су то мање измене и допуне, успоставља га организација за обезбеђивање континуиране пловидбености као део свог приручника, а одобрава надлежни орган одговоран за организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености.

М.А.705 Објекти

Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да обезбеди одговарајући канцеларијски простор на одговарајућим локацијама за особље наведено у М.А.706.

М.А.706. Захтеви у погледу особља

(а) Организација именује одговорног руководиоца (*accountable manager*), који има овлашћење да обезбеди да послови обезбеђивања континуиране пловидбености буду обављени и финансирани сагласно стандардима који се захтевају у овом Делу (*Part-M*).

(б) Код комерцијалног превоза, одговорни руководиоца из става (а) јесте лице које има овлашћење да обезбеди да све делатности оператера буду изведене и финансиране сагласно стандардима који се захтевају за издавање потврде о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*АОС*).

(ц) Организација именује лице или групу лица који су одговорни да обезбеде да организација стално поступа према овом Одељку. Ова лица првенствено су одговорна одговорном руководиоцу.

(д) Код комерцијалног превоза, одговорни руководиоца оператера именује лице које је одговорно за обезбеђивање континуиране пловидбености (*CAMO Post Holder*). Оно је одговорно за вођење и надзирање делатности континуиране пловидбености сагласно ставу (ц).

(е) Именовано лице из става (д) не сме да буде запослено у организацији одобреној према Делу 145 (*Part-145*) с којом је оператер закључио уговор, изузев ако то надлежни орган изричито не одобри.

(ф) Организација мора да има квалификовано особље које одговара очекиваном обиму послова.

(г) Сва лица наведена у ставовима (ц) и (д) морају да буду у стању да покажу да имају одговарајуће знање, обуку и искуство из области континуиране пловидбености ваздухоплова.

(х) Квалификације особља које ради на пословима обезбеђивања континуиране пловидбености морају да буду документоване.

(и) Организације које продужавају важење потврде о провери пловидбености сагласно М.А.711(а)4 и М.А.901(ф) именују лица која су овлашћена на то, сагласно одобрењу надлежног органа.

(ј) У приручнику за обезбеђивање континуиране пловидбености организација наводи и ажурира податке о звањима и личним именима лица наведених у М.А.706.(а), М.А.706.(ц), М.А.706.(д) и М.А.706.(и).

М.А.707 Особље за преглед пловидбености (*Airworthiness Review Staff*)

(а) Да би прибавила одобрење за преглед пловидбености, одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да именује одговарајуће особље за преглед пловидбености, које издаје потврде о провери пловидбености или препоруке, сагласно Секцији А, Одељак И.

1. За ваздухоплове који се користе у комерцијалном превозу и за ваздухоплове чија *МТОМ* прелази 2.730 kg, изузев балона, особље мора да има:

(а) најмање пет година искуства у области континуиране пловидбености;

(б) одговарајућу дозволу предвиђену у Делу 66 (*Part-66*) или национално признату квалификацију особља за одржавање која одговара категорији ваздухоплова (кад Део 66, *Part-66* упућује на национална правила) или диплому из области ваздухопловства или другу еквивалентну потврду;

(ц) формалну обуку из области ваздухопловног одржавања;

(д) положај са одговарајућим одговорностима у одобреној организацији;

(е) не дирајући у тачке (а) до (д), захтеви утврђени у М.А.707(а)1б могу да се замене с додатних пет година искуства у области континуиране пловидбености, уз оне који се већ захтевају у М.А.707(а)1а.

2. За ваздухоплове који се не користе у комерцијалном превозу чија *МТОМ* не прелази 2.730 kg и за балоне, особље мора да има:

(а) најмање три године искуства у области континуиране пловидбености;

(б) одговарајућу дозволу у складу са Делом 66 (*Part-66*) или национално признату квалификацију особља за одржавање која одговара категорији ваздухоплова (кад Део 66, *Part-66* упућује на национална правила) или диплому из области ваздухопловства или одговарајући национални еквивалент;

(ц) формалну обуку из области ваздухопловног одржавања;

(д) положај са одговарајућим одговорностима у одобреној организацији;

(е) не дирајући у тачке од (а) до (д), захтеви утврђени у М.А.707(а)2б могу да се замене с додатних четири године искуства у области континуиране пловидбености, уз оне који се већ захтевају у М.А.707(а)2а.

(б) Особљу за преглед пловидбености које је именовала одобрена организација, она може да изда овлашћење само ако то особље прихвати надлежни орган, после задовољавајуће обављеног прегледа пловидбености под надзором.

(ц) Организација мора да обезбеди да особље за преглед пловидбености може да покаже одговарајућа скорашња искуства у обезбеђивању континуиране пловидбености.

(д) Особље за преглед пловидбености одређује се навођењем личних имена лица у приручнику за обезбеђивање континуиране пловидбености, с позивом на њихова овлашћења за преглед пловидбености.

(е) Организација води евиденцију особља за преглед пловидбености, која обухвата појединости о одговарајућим квалификацијама, заједно с кратким прегледом одговарајућег искуства у обезбеђивању континуиране пловидбености, подацима о обукама и примерком овлашћења. Евиденција се чува две године пошто особље за преглед пловидбености напусти организацију.

М.А.708 Обезбеђивање континуиране пловидбености (*Continuing Airworthiness Management*)

(а) Свако обезбеђивање континуиране пловидбености мора да се обавља сагласно М.А. Одељак Ц.

(б) Одобрена организација мора да, за сваки ваздухоплов коме обезбеђује континуирану пловидбеност:

1. развија и надзире програм одржавања ваздухоплова, укључујући и било који важећи програм поузданости;

2. поднесе надлежном органу на одобрење програм одржавања ваздухоплова и његове измене и допуне, изузев ако то није обухваћено поступком посредног одобравања сагласно М.А.302(ц), као и да примерак програма достави власнику ваздухоплова који се не користи за комерцијални превоз;

3. стара се о добијању одобрења за модификације и поправке;

4. обезбеди да сви радови одржавања буду обављени сагласно одобреном програму одржавања и да потом уследи спремност за употребу, сагласно М.А. Одељак Х;

5. обезбеди примену важећих налога за пловидбеност и оперативних налога које утичу на континуирану пловидбеност;

6. обезбеди да све кварове који буду уочени током планираног (редовног) одржавања или који буду пријављени, отклони одговарајуће одобрена организације за одржавање;

7. обезбеди да ваздухоплов, кад је то потребно, буде упућен у одговарајућу одобрену организацију за одржавање;

8. координира планирано (редовно) одржавање, примену налога за пловидбеност, замену делова са ограниченим веком употребе и преглед компоненти, како би се обезбедило да се сви радови правилно обављају;

9. води и архивира сву евиденцију о континуираној пловидбености и/или оператеров систем техничке књиге ваздухоплова;

10. обезбеди да текући извештај о маси и балансу одражава тренутно стање ваздухоплова.

(ц) Код комерцијалног превоза, оператер који није одобрен према Делу 145 (*Part-145*) мора да закључи писмени уговор о одржавању са организацијом или другим оператером одобреним према Делу 145 (*Part-145*), у коме се подробно наводе обавезе утврђене у М.А. 301-2, М.А.301-3, М.А.301-5 и М.А.301-6, чиме се обезбеђује да радове одржавања обавља првенствено организација одобрена према Делу 145 (*Part-145*), уз дефинисање подршке функцији квалитета према М.А.712(б). Уговоре о базном одржавању ваздухоплова, планираном (редовном), линијском одржавању и о одржавању мотора, као и све њихове промене, одобрава надлежни орган. Ако је реч о:

1. ваздухоплову коме је потребно непланирано (ванредно) линијско одржавање, уговор може да се закључи у облику појединачних радних налога насловљених на организацију за одржавање према Делу 145 (*Part-145*);

2. одржавању компоненти, укључујући и одржавање мотора, уговор наведен у ставу (ц) може да се закључи у облику појединачних радних налога, насловљених на организацију за одржавање према Делу 145 (*Part-145*).

М.А.709 Документација

(а) Одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да има и да користи важеће текуће податке о одржавању наведене у М.А.401, за обављање послова континуиране пловидбености наведених у М.А.708. Ове податке може да обезбеди власник или оператер, под условом да је закључен одговарајући уговор са њим. Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености онда мора да чува податке о одржавању само док је уговор на снази, изузев ако у М.А.714 није друкчије одређено.

(б) За ваздухоплове који се не користе за комерцијални превоз, одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености може да развије „основне“ и/или „генеричке“ програме одржавања, да би се омогућило да се прво одобрење и/или проширење обима одобрења изда без закључивања уговора о обезбеђивању континуиране пловидбености из Додатка I овог Дела (*Part-M*). Међутим, ови „основни“ и/или „генерички“ програми одржавања не искључују потребу благовремене израде одговарајућег програма одржавања ваздухоплова према М.А.302, пре примене овлашћења из М.А.711.

М.А.710 Преглед пловидбености (*Airworthiness Review*)

(а) Да би се испунио захтев за преглед пловидбености ваздухоплова према М.А.902, организација одобрена за обезбеђивање континуиране пловидбености обавља потпуну документовану проверу свих евиденција за континуирану пловидбеност ваздухоплова, да би се уверила да:

1. су укупно време налета и с њим повезани циклуси налета структуре ваздухоплова, мотора и елисе правилно евидентирани;

2. је летачки приручник (*flight manual*) примењив на конфигурацију ваздухоплова и да одражава статус последње промене (ревизије);

3. су обављени потребни радови на одржавању ваздухоплова, предвиђени одобреним програмом одржавања;

4. су отклоњени сви познати кварови или да су, кад је то примењиво, кварови пренесени даље на контролисан начин;
5. се поступа сагласно важећим налозима за пловидбеност и да су они прописно евидентирани;
6. су модификације и поправке на ваздухоплову евидентирани и одобрени сагласно Анексу (*Part -21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003;
7. су компоненте са ограниченим веком употребе које су уграђене у ваздухоплов прописно идентификоване, евидентирани и да нису прекорачиле одобрени век употребе;
8. да су сви обављени радови одржавања праћени уверењем о спремности за употребу сагласно овом Делу (*Part -M*);
9. текући извештај о маси и балансу ваздухоплова одражава конфигурацију ваздухоплова и да је важећи;
10. је ваздухоплов усклађен са најновијим променама свог пројекта типа који је одобрила Агенција.

(б) Особље за преглед пловидбености одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да обави физички преглед ваздухоплова. При томе, особљу за преглед пловидбености које није одговарајуће квалификовано према Делу 66 (*Part-66*), мора да помаже у раду особље које то јесте.

(ц) Приликом физичког прегледа ваздухоплова особље за преглед пловидбености обезбеђује да:

1. све потребне ознаке и налепнице (плочице) буду правилно постављене;
2. ваздухоплов буде усклађен са одобреним летачким приручником;
3. конфигурација ваздухоплова буде усклађена са одобреном документацијом;
4. не постоји ниједан очигледан квар с којим није поступљено према М.А.403
5. не може да се пронађе неслагање између ваздухоплова и документоване провере евиденције за континуирану пловидбеност из става (а).

(д) Могуће је одступити од захтева М.А.902(а) и преглед пловидбености ваздухоплова обавити у периоду до 90 дана (максимално) пре истека рока важења потврде, а да се при томе не мења план важења рокова потврде о провери пловидбености (*Airworthiness Review Pattern*), како би се омогућило да се физички преглед ваздухоплова обави током планираних радова одржавања.

(е) Потврду о провери пловидбености из М.А.902 (ЕАСА образац 15б, *EASA Form 15b*) или препоруку издаје одговарајуће овлашћено М.А.707 особље за преглед пловидбености, у име одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености, пошто се увери да је преглед пловидбености правилно изведен.

(ф) Примерак потврде о провери пловидбености или о њеном продужењу прослеђује се у року од десет дана држави чланици у чији је регистар ваздухоплов уписан.

(г) Преглед пловидбености не може да се повери подуговорачу.

(х) Ако исход прегледа пловидбености буде неуспешан, о томе се обавештава надлежни орган.

М.А.711 Права организације

(а) Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености која је одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*), има право да:

1. обезбеђује континуирану пловидбеност ваздухоплова који се не користи за комерцијални превоз, како је то наведено у њеној дозволи за обављање делатности организације за одржавање;

2. обезбеђује континуирану пловидбеност ваздухоплова који се користи за комерцијални превоз, кад је то наведено у њеној дозволи за обављање делатности организације за одржавање и у потврди о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*);

3. договори обављање ограничених послова обезбеђивања континуиране пловидбености с другом организацијом која те послове обавља под њеним системом квалитета, како је то наведено у њеној дозволи за обављање делатности организације за одржавање;

4. продужи, сагласно условима из М.А.901(ф), важење потврде о провери пловидбености коју је издао надлежни орган или друга организације за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*).

(б) Одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености која је регистрована у једној држави чланици може, додатно, да буде одобрена за преглед пловидбености према М.А.710 и да:

1. издаје потврду о провери пловидбености и продужава њено важење сагласно условима наведеним у М.А.901(ц)2 или М.А.901(е)2;

2. издаје препоруке о провери пловидбености надлежном органу државе чланице регистрације.

М.А.712 Систем квалитета

(а) Да би се обезбедило да одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености стално испуњава услове из овог Одељка, она успоставља систем квалитета и именује руководиоца за квалитет који прати усклађеност и адекватност поступака за обезбеђивање пловидбености ваздухоплова. Праћење усклађености подразумева и систем повратних информација (*feedback*) одговорном руководиоцу, да би се, по потреби, обезбедило предузимање корективних мера.

(б) Систем квалитета прати активности предвиђене у М.А. Одељак Г. Он укључује најмање следеће функције:

1. праћење да ли се активности предвиђене према М.А. Одељак Г обављају сагласно одобреним поступцима;

2. праћење да ли се радови одржавања поверени подуговарачу обављају према уговору;

3. праћење сталне усклађености са захтевима који су предвиђени овим Делом (*Part-M*).

(ц) Евиденција о овим активностима чува се најмање две године.

(д) Ако је организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена и према неком другом Делу (*Part*), систем квалитета може да се комбинује са системом квалитета који захтева тај други Део (*Part*).

(е) Код комерцијалног превоза, систем квалитета који је предвиђен у М.А. Одељак Г, јесте саставни део система квалитета оператера.

(ф) У мањим организацијама које не обезбеђују континуирану пловидбености ваздухоплова који се користе у комерцијалном превозу, систем квалитета може да буде замењен редовним организационим прегледима, ако их одобри надлежни орган, изузев ако организација издаје потврду о провери пловидбености за ваздухоплове чија *МТОМ* прелази 2.730 kg, изузев балона. У случају да не постоји систем квалитета, организација за обезбеђивање континуиране пловидбености не може да закључи уговор с другим странкама за обављање послова обезбеђивања континуиране пловидбености.

М.А.713 Промене у одобреној организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености

Да би се надлежном органу омогућило да утврђује сталну усклађеност са овим Делом (*Part-M*), одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености унапред обавештава надлежни орган о предлогу следећих промена:

1. назива организације;
2. места организације;
3. додатног места организације;
4. одговорног руководиоца (*accountable manager*);
5. лица наведених у М.А.706(ц);
6. објеката, опреме, алата, материјала, поступака, обима послова и особља који би могли да имају утицаја на одобрење.

Кад се предлаже промена особља која унапред није позната руководству, надлежни орган се првом приликом обавештава о овим променама.

М.А.714 Чување евиденције

(а) Одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености евидентира све појединости о извршеним радовима. Мора да се чува евиденција коју захтева М.А.305 и, ако је примењиво – М.А.306.

(б) Ако организација за обезбеђивање континуиране пловидбености има овлашћење из М.А.711(б), обавезна је да чува копију сваке издате и продужене потврде и препоруке о провери пловидбености, са пратећом документацијом. Поред тога, организација чува и копију сваке потврде о провери пловидбености коју је продужила сходно М.А.711(а)4.

(ц) Одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да чува примерак сваког документа наведеног у ставу (б) најмање две године од када је ваздухоплов трајно повучен из употребе.

(д) Евиденција се чува тако да буде заштићена од оштећења, преиначења и крађе.

(е) Сва рачунарска опрема која се користи да би се осигурале безбедносне копије (*backup*) на дисковима, траке итд. чувају се на месту различитом од оног на коме се налазе радни подаци који се тренутно користе, и у окружењу које обезбеђује да остану у добром стању.

(ф) Ако се обезбеђивање континуиране пловидбености пренесе на другу организацију или лице, на њих се преноси и сва сачувана евиденција. Рокови за чување евиденције примењују се и на ту другу организацију или лице.

(г) Ако организација за обезбеђивање континуиране пловидбености престане да ради, сва сачувана евиденција преноси се на власника ваздухоплова.

М.А.715 Важење одобрења

(а) Одобрење важи неограничено време. Оно остаје да важи под условом:

1. да је организација и даље усклађена са овим Делом (*Part-M*) и одредбама о поступању по налазима које су наведене у М.Б.705;

2. да надлежни орган има приступ организацији, ради утврђивања сталне усклађености са овим Делом (*Part-M*);

3. да се организација не одрекне од одобрења или да одобрење не буде стављено ван снаге.

(б) После одрицања од одобрења или стављања одобрења ван снаге, дозвола за обављање делатности организације за одржавање мора да се врати надлежном органу.

М.А.716 Налази (*Findings*)

(а) Налаз нивоа 1 представља значајну неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-M*), која снижава стандард безбедности и озбиљно угрожава безбедност летења.

(б) Налаз нивоа 2 представља сваку неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-M*) која би могла да умањи стандард безбедности и евентуално угрози безбедност летења.

(ц) По пријему извештаја са утврђеним налазима, сходно М.Б.705, одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да утврди план корективних мера за отклањање неусклађености и да, на начин који је прихватљив за надлежни орган, спроведе корективне мере у договореном року.

ОДЕЉАК X УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ (*CRS*)

М.А.801 Уверење о спремности за употребу ваздухоплова

(а) Изузев за ваздухоплов коме је уверење о спремности за употребу издала организација за одржавање одобрена према Делу 145 (*Part-145*), уверење о спремности за употребу издаје се сагласно овом Одељку.

(б) Ниједан ваздухоплов не може да се користи ако се, после обављених радова одржавања не изда уверење о спремности за употребу и ако се не утврди да су радови одржавања правилно обављени. Уверење издаје:

1. одговарајуће овлашћено особље у име организације за одржавање одобрене сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*);

2. овлашћено особље сагласно захтевима наведеним у Делу 66 (*Part-66*), изузев за сложене радове одржавања који су наведени у Додатку VII овог Дела (*Part-M*), за које важи тачка 1;

3. пилот-власник, сагласно М.А.803.

(ц) Одступајући од М.А.801(б)2 за ваздухоплове *ELA 1* који се не користе за комерцијални превоз, сложене радове одржавања наведене у Додатку VII овог Дела (*Part-M*) може да обави и да изда уверење овлашћено особље из М.А.801(б)2.

(д) Одступајући од М.А.801(б), у непредвиђеним случајевима кад је ваздухоплов приземљен на месту у коме нема одговарајуће организације за одржавање одобрене према овом Делу (*Part-M*) или Делу 145 (*Part-145*) и одговарајућег овлашћеног особља за издавање уверења, власник може да овластити било које лице које има најмање три године одговарајућег искуства на одржавању и примерену квалификацију да обави радове одржавања према стандардима наведеним у Одељку Д овог Дела (*Part-M*) и да изда уверење. У том случају власник мора да:

1. прибави и чува у евиденцији ваздухоплова детаље о целокупним радовима и квалификацијама лица које је издало уверење;

2. омогући да такво одржавање првом приликом, а најкасније у року од седам дана, провери и потврди одговарајуће овлашћено лице из М.А.801(б) или организација одобрена сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) или Дела 145 (*Part-145*);

3. о давању овлашћења за издавање уверења обавести у року од седам дана организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености с којом има закључен уговор према М.А.201(е) или, ако такав уговор није закључен – надлежни орган.

(е) Ако се издаје уверењу о спремности за употребу према М.А.801(б)2 или М.А.801(ц), овлашћеном лицу може, у обављању радова одржавања, да помаже једно или више лица под његовом непосредном и сталном контролом.

(ф) Уверење о спремности за употребу садржи најмање:

1. основне податке о обављеном одржавању;

2. датум кад је одржавање завршено;

3. идентитет организације и/или лица које издаје уверење, што укључује:

(i) позивање на референтни број дозволе за обављање делатности организације за одржавање која је одобрена сагласно Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) и на одобрење овлашћеног особља које издаје уверење о спремности за употребу,

(ii) кад је реч о уверењу о спремности за употребу наведеном у М.А.801(б)2 или М.А.801(ц) идентитет и, по могућности, број дозволе овлашћеног лица које издаје уверење.

4. Ограничења пловидбености или операција, ако постоје.

(г) Одступајући од става (б) и без обзира на став (х), кад наручени радови одржавања не могу са се заврше у потпуности, уверење о спремности за употребу може да се изда у оквиру одобрених ограничења ваздухоплова. Податак о томе, заједно с могућим ограничењима пловидбености или операција, уписује се у уверење о спремности за употребу пре његовог издавања, као део података из става (ф)⁴.

(х) Уверење о спремности за употребу не издаје се ако постоји било која позната неусклађеност које би озбиљно могла да угрози безбедност летења.

М.А.802 Уверење о спремности за употребу компоненте (*Authorised Certificate of Release to Service*)

(а) Уверење о спремности за употребу компоненте издаје се по завршетку радова одржавања компоненте изведених сагласно М.А.502.

(б) Уверење о спремности за употребу идентификовано као EASA образац 1 (*EASA Form 1*), представља уверење о спремности за употребу компоненте, изузев кад се овакво одржавање компоненте изводи сагласно М.А.502(б) или М.А.502(д), када оно подлеже издавању уверења о спремности за употребу ваздухоплова сагласно М.А.801.

М.А.803 Овлашћење пилота-власника

(а) Пилот власник ваздухоплова мора да:

1. има важећу пилотску дозволу (или еквивалент) коју је издала или признала држава чланица са одговарајућим овлашћењем за тип или класу ваздухоплова;

2. има у својини или у заједничкој својини ваздухоплов који се одржава;

овај власник мора да буде:

(i) једно од физичких лица уписаних у регистар, или

(ii) члан непрофитног правног лица основаног у сврхе рекреације, кад је правно лице уписано у регистар као власник или оператер, он је непосредно укључен у доношење одлука правног лица и правно лице га је именovalo за одржавање које изводи пилот-власник.

(б) За сваки ваздухоплов једноставне конструкције на моторни погон чија *МТОМ* не прелази 2.730 kg, једрилицу, моторну једрилицу или балон у приватној употреби, пилот-власник може да изда уверење о спремности за употребу после обављених радова одржавања ограниченог обима које је сам извео, према Додатку VIII овог Дела (*Part-M*).

(ц) Обим ограниченог одржавања пилота-власника одређује се у програму одржавања ваздухоплова из М.А.302.

(д) Уверење о спремности за употребу мора да буде уписано у техничку књигу ваздухоплова и да садржи основне податке о обављеним радовима одржавања, датуму окончања радова одржавања, идентитету, потпису и броју пилотске дозволе пилота-власника који издаје уверење.

ОДЕЉАК И
ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ

М.А.901 Преглед пловидбености ваздухоплова (*Aircraft airworthiness review*)

Да би потврда о пловидбености ваздухоплова остала важећа, периодично мора да се обавља преглед пловидбеност ваздухоплова и свих евиденција о континуираној пловидбености.

(а) Потврда о провери пловидбености издаје се сагласно Додатку III овог Дела (*Part-M*), на обрасцу 15а или 15б (*EASA Form 15a* или 15б), по задовољавајуће окончаном прегледу пловидбености. Она важи једну годину.

(б) Ваздухоплов у контролисаном окружењу јесте ваздухоплов (i) чију је континуирану пловидбеност без прекида у протеклих 12 месеци одржавала иста организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*) и (ii) који је у протеклих 12 месеци одржавала организација за одржавање одобрена према Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) или према Делу 145 (*Part-145*). Ово укључује радове одржавања из М.А.803(б) после чијег обављања се издаје уверење о спремности за употребу према М.А.801(б)2 или М.А.801(б)3.

(ц) За ваздухоплове који се користе за комерцијални превоз и ваздухоплове чија *МТОМ* прелази 2.730 *kg*, изузев балона, који се налазе у контролисаном окружењу, организација из става (б) која обезбеђује њихову континуирану пловидбеност може, ако има одговарајуће одобрење и водећи рачуна о сагласности са ставом (к), да:

1. изда потврду о провери пловидбености према М.А.710;
2. два пута продужи, на по годину дана, важење потврде о провери пловидбености коју је сама издала, ако ваздухоплов остаје у контролисаном окружењу.

(д) За ваздухоплове који се користе за комерцијални превоз и ваздухоплове чија *МТОМ* прелази 2.730 *kg*, изузев балона (i) који се не налазе у контролисаном окружењу или (ii) чију континуирану пловидбеност одржава организација за обезбеђивање континуиране пловидбености која нема право да прегледа пловидбеност – потврду о провери пловидбености издаје надлежни орган, после задовољавајуће процене која се заснива на препоруци организације за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрене сагласно Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*), коју власник или оператер доставља уз захтев. Ова препорука заснива се на прегледу пловидбености обављеном према М.А.710.

(е) За ваздухоплове који се не користе за комерцијални превоз чија *МТОМ* не прелази 2.730 *kg* и за балоне, свака организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена сагласно Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*) коју именује власник или оператер ваздухоплова може, ако има одговарајуће одобрење и ако је то сагласно ставу (к) да:

1. изда потврду о провери пловидбености према М.А.710;
2. два пута продужи, на по годину дана, важење потврде о провери пловидбености коју је сама издала, ако ваздухоплов остаје у њеном контролисаном окружењу.

(ф) Одступајући од М.А.901(ц)2 и М.А.901(е)2, за ваздухоплове који се налазе у контролисаном окружењу и чију континуирану пловидбеност одржава организација за обезбеђивање континуиране пловидбености из става (б), ова организација може, водећи рачуна о сагласности са ставом (к), два пута да продужи, на по годину дана, важење потврде о провери пловидбености коју је издао надлежни орган или друга организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела (*Part-M*).

(г) Одступајући од М.А.901(ц)2 и М.А.901(е)2, за ваздухоплове *ELA 1* који се не користе за комерцијални превоз и за које не важи М.А.201(и), потврду о провери пловидбености може да изда надлежни орган, после задовољавајуће процене која се заснива на препоруци овлашћеног особља које је надлежни орган формално овластио и коју, сагласно Делу 66 (*Par-66*) и захтевима из М.А.707(а)2(а) власник или оператер доставља уз захтев. Ова препорука заснива се на прегледу пловидбености обављеном према М.А.710 и не може да се изда на више од две узастопне године.

(х) Кад околности указују на могуће угрожавање безбедности, надлежан орган сам обавља преглед пловидбеност и издаје потврду о провери пловидбености.

(и) Поред случаја из става (х), надлежни орган може сам да прегледа пловидбеност и изда потврду о провери пловидбености и:

1. за ваздухоплове који се не користе за комерцијални превоз, чију континуирану пловидбеност одржава организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Дела М (*Part-M*) која се налази у трећој држави;

2. за балоне и друге ваздухоплове чија *МТОМ* не прелази 2.730 kg, на захтев власника.

(ј) Кад надлежни орган сам обавља преглед пловидбености и/или издаје потврду о провери пловидбености, власник или оператер ваздухоплова дужан је да му обезбеди:

1. документацију коју надлежни орган захтева;

2. одговарајући смештај и простор за особље надлежног органа;

3. по потреби, подршку одговарајућег особља које је квалификовано сагласно Делу 66 (*Part-66*) или које испуњава еквивалентне захтеве за особље садржане у 145.А.30(ј)(1) и (2) Дела 145 (*Part-145*).

(к) Потврда о провери пловидбености не може да се изда ни продужи ако постоје доказ или разлог који указују да ваздухоплов није пловидбен.

М.А.902 Важење потврде о провери пловидбености

(а) Потврда о провери пловидбености престаје да важи ако:

1. буде суспендована или стављена ван снаге;

2. потврда о пловидбености буде суспендована или стављена ван снаге;

3. ваздухоплов више не буде уписан у регистар ваздухоплова државе чланице;

4. потврда о типу, на основу које је издата потврда о пловидбености, буде суспендована или стављена ван снаге.

(б) Ваздухоплов не сме да лети ако потврда о пловидбености није важећа или ако:

1. континуирана пловидбеност ваздухоплова или било које компоненте уграђене у ваздухоплов не испуњава захтеве предвиђене овим Делом (*Part-M*);
2. ваздухоплов више није усклађен с пројектом типа који је одобрила Агенција;
3. је ваздухоплов био коришћен преко ограничења предвиђених у одобреном летачком приручнику или потврди о пловидбености, а потом нису предузете одговарајуће мере;
4. је ваздухоплов био укључен у удес или незгоду који утичу на његову пловидбеност, а потом нису предузете одговарајуће мере за обнављање пловидбености;
5. модификација или поправка нису одобрене према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

(ц) При одрицању од потврде или стављању потврде ван снаге, потврда о провери пловидбености враћа се надлежном органу.

М.А.903 Пренос регистрације ваздухоплова унутар Европске уније

(а) При преносу регистрације ваздухоплова унутар Европске уније подносилац захтева дужан је да:

1. обавести претходну државу чланицу о држави чланици у којој намерава да региструје ваздухоплов;
2. поднесе новој држави чланици захтев за издавање нове потврде о пловидбености, према Анексу (*Part -21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

(б) Без обзира на М.А.902(а)(3), претходна потврда о провери пловидбености остаје да важи до истека њеног рока важења.

М.А.904 Провера пловидбености ваздухоплова увезених у Европску унију

(а) При увозу ваздухоплова из треће државе у државу чланицу регистрације, подносилац захтева мора да:

1. затражи да држава чланица регистрације изда нову потврду о пловидбености, сагласно Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003;
2. за ваздухоплов који није нов, обезбеди задовољавајући преглед пловидбености, сагласно М.А.901;
3. обезбеди обављање свих радова одржавања према одобреном програму одржавања из М.А.302.

(б) Кад се организација за обезбеђивање континуиране пловидбености увери да је ваздухоплов усклађен са одговарајућим захтевима, она прослеђује држави чланици регистрације документовану препоруку за издавање потврде о провери пловидбености.

(ц) Власник мора да омогући приступ ваздухоплову да би држава чланица регистрације извршила надзор.

(д) Држава чланица регистрације издаје нову потврду о пловидбености кад се увери да је ваздухоплов усклађен са захтевима из Анекса (*Part -21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

(е) Држава чланица издаје и потврду о провери пловидбености која обично важи једну годину, изузев ако разлози безбедности не захтевају ограничење рока важења.

М.А.905 Налази (*Findings*)

(а) Налаз нивоа 1 представља значајну неуслађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-M*), која снижава стандард безбедности и озбиљно угрожава безбедност летења.

(б) Налаз нивоа 2 представља сваку неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-M*), која би могла да умањи стандард безбедности и евентуално угрози безбедност летења.

(ц) По пријему извештаја са утврђеним налазима сходно М.Б.303, лице или организација који су одговорни према М.А.201, морају да утврде план корективних мера за отклањање неусклађености и да, на начин који је прихватљив за надлежни орган, спроведу корективне мере у договореном року, што укључује и одговарајуће корективне мере којима се спречава понављање налаза и његовог главног узрока.

СЕКЦИЈА Б

ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ОДЕЉАК А ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

М.Б.101 Област примене

Овом Секцијом успостављају се управни захтеви које морају да испуњавају надлежни органи кад примењују Секцију А овог Дела (*Part-M*).

М.Б.102 Надлежан орган (*Competent Authority*)

(а) *Opште*

Држава чланица именује надлежни орган који је задужен за издавање, праћење важења, промену, суспензију или стављање ван снаге одобрења и за надзор континуиране пловидбености. Надлежни орган утврђује документоване поступке и организациону структуру.

(б) *Ресурси*

Број особља одговара потреби за испуњењем захтева који су детаљно описани у Секцији Б овог Дела.

(ц) *Квалификације и обука*

Све особље које ради на пословима предвиђеним у овом Делу (*Part-M*) мора да има одговарајуће квалификације и знање, искуство, основну и континуирану обуку, потребне за обављање поверених задатака.

(д) *Поступци*

Надлежни орган установљава поступке који подробно описују начин на који се постиже усклађеност са овим Делом (*Part-M*).

Поступци морају да се редовно прате и мењају како би се постигла стална усклађеност.

М.Б.103 Прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable Means of Compliance*)

Агенција разрађује прихватљиве начине усаглашавања које држава чланица може да користи да би омогућила усклађеност са овим Делом (*Part-M*). Кад се прихватљиви начини поштују, сматра се да су испуњени и одговарајући захтеви из овог Дела (*Part-M*) у вези с тим.

М.Б.104 Вођење евиденције (*Record-Keeping*)

(а) Надлежни орган успоставља систем вођење евиденције који омогућава да се на одговарајући начин прате поступци издавања, праћења важења, промене, суспензије или стављања ван снаге уверења.

(б) Евиденција која се односи на надзор над организацијом која је одобрена према овом Делу (*Part-M*) обухвата најмање:

1. захтев за одобрење организације;
2. дозволу за обављање делатности организације за одржавање, са свим променама;
3. копију програма провере (одит, *audit*), с датумима планираних и спроведених провера;
4. евиденцију надлежног органа о сталном надзору, укључујући и евиденцију о свим проверама (одима);
5. копију релевантне преписке;
6. податке о изузећима или наложеним принудним мерама;
7. извештај других надлежних органа о надзору над радом организације;
8. приручнике организације с њиховим променама;
9. копију сваког другог документа који је непосредно одобрио надлежни орган.

(ц) Евиденција наведена у ставу (б) чува се најмање четири године.

(д) Минимум евиденције за надзор сваког ваздухоплова мора да обухвати најмање копију:

1. потврде о пловидбености ваздухоплова;
2. потврде о провери пловидбености;
3. препорука организације наведена у Секцији А, Одељак Г;

4. извештаја о прегледима пловидбености које је непосредно обавила држава чланица;
5. важне преписке која се односи на ваздухоплов;
6. података о изузећима или наложеним принудним мерама;
7. сваког документа који је непосредно одобрио надлежни орган, као што је наведено у М.Б. Одељак Б.

(е) Евиденција из става (д) чува се најмање две године од кад је ваздухоплов трајно повучен из употребе.

(ф) Сва евиденција из М.Б.104 доступна је другој држави чланици или Агенцији, на њихов захтев.

М.Б.105 Међусобна размена информација (*Mutual Exchange of Information*)

(а) Зарад побољшања безбедности у ваздухопловству, надлежни органи размењују све потребне податке, према члану 15. Основне уредбе.

(б) Не дирајући у надлежност држава чланица, у случају могућег угрожавања безбедности које се односи на више држава чланица, надлежни органи помажу једни другима у предузимању неопходних мера надзора.

ОДЕЉАК Б ОДГОВОРНОСТ

М.Б 201 Обавезе (*Responsibilities*)

Надлежни орган, како је одређен у М.1, одговоран је за надзор и прегледе којима се проверава да ли су испуњени захтеви из овог Дела (*Part-M*).

ОДЕЉАК Ц КОНТИНУИРАНА ПЛОВИДБЕНОСТ

М.Б 301 Програм одржавања (*Maintenance Programme*)

(а) Надлежни орган проверава да ли је програм одржавања усклађен са М.А.302.

(б) Надлежни орган непосредно одобрава програм одржавања и његове касније промене, изузев ако друкчије није предвиђено у М.А.302(ц).

(ц) Код посредног одобравања, надлежни орган мора да одобри такав поступак за одобравање програма одржавања, путем приручника за обезбеђивање континуиране пловидбености.

(д) Ради одобравања програма одржавања сходно ставу (б), надлежни орган мора да има приступ подацима који се захтевају према М.А.302 (д), (е) и (ф).

М.Б.302 Изузећа (*Exemptions*)

Надлежни орган води и чува евиденцију о изузећима која се одобравају сагласно члану 14. став 4. Основне уредбе.

М.Б.303 Праћење и контрола континуиране пловидбености ваздухоплова (*Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring- ACAM*)

(а) Надлежни орган мора да развије програм надзора (*survey programme*) заснован на репрезентативном узорку којим се прати и контролише стање пловидбености целокупне флоте ваздухоплова који су уписани у његов регистар.

(б) Програм надзора мора да обухвати узорке прегледа ваздухоплова (*sample product surveys of aircraft*).

(ц) При развијању програма узима се у обзир број ваздухоплова у регистру, локално знање и резултати претходних прегледа.

(д) При одабиру репрезентативних узорака потребно је усмерити се на један број кључних елемената који су ризични за пловидбеност и морају се идентификовати сви налази (*findings*). После тога, надлежни орган мора да анализира сваки налаз како би одредио његов основни узрок.

(е) Налази се достављају у писменом облику лицу или организацији одговорним по М.А.201.

(ф) Надлежни орган води евиденцију о свим налазима, о мерама које су предузете да би се налаз отклонио и о препорукама.

(г) Ако се током прегледа ваздухоплова пронађе доказ који указује на неусклађеност са захтевима из овог Дела (*Part-M*), надлежни орган предузима мере према М.Б.903.

(х) Ако основни узрок налаза укаже на неусклађеност с неким Одељком или другим Делом (*Part*), примењује се поступак који предвиђа одговарајући Део (*Part*).

(и) Да би се олакшало предузимање потребних мера, надлежни органи размењују податке о неусклађеностима утврђеним према ставу (х).

М.Б. 304 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење потврде

Надлежни орган:

(а) суспендује потврду о провери пловидбености, кад постоје оправдани разлози у случају потенцијалног угрожавања безбедности;

(б) суспендује, ставља ван снаге или ограничава потврду о провери пловидбености, према М.Б.303(г).

ОДЕЉАК Д СТАНДАРДИ ОДРЖАВАЊА

(биће накнадно развијен)

ОДЕЉАК Е КОМПОНЕНТЕ

(биће накнадно развијен)

ОДЕЉАК Ф ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ

М.Б.601 Подношење захтева

Кад се објекти за одржавање налазе у више држава чланица, испитивање и стални надзор одобрења обавља се у сарадњи са надлежним органима држава чланица у којима се налазе остали објекти за одржавање.

М.Б.602 Почетно (иницијално) одобрење

(а) Ако су испуњени захтеви из М.А.606(а) и (б), надлежни орган писмено обавештава подносиоца захтева о прихватању особља наведеног у М.А.606(а) и (б).

(б) Надлежни орган утврђује да ли су поступци који су наведени у приручнику организације за одржавање сагласни са М.А. Одељак Ф и обезбеђује да одговорни руководилац потпише изјаву о обавези (*commitment statement*).

(ц) Надлежни орган утврђује да ли организација испуњава захтеве предвиђене у М.А. Одељак Ф.

(д) У току поступка одобравања одржава се најмање један састанак са одговорним руководиоцем, како би он у потпуности постао свестан значаја одобрења и разлога за потписивање обавезе организације о поштовању поступака наведених у њеном приручнику.

(е) Сви налази достављају се у писменом облику организацији која је поднела захтев.

(ф) Надлежни орган води евиденцију о свим налазима, о мерама које су предузете да би се налаз отклонио и о препорукама.

(г) За почетно одобрење потребно је да надлежни орган утврди да је организација отклонила све налазе.

М.Б.603 Издавање одобрења

(а) Ако организација испуњава услове наведене у одговарајућим одредбама овог Дела (*Part-M*), надлежни орган издаје организацији одобрење и пратећу дозволу за обављање делатности организације за одржавање на EASA обрасцу 3 (*EASA Form 3*, Додатак V овог Дела), које укључује и обим одобрења.

(б) Надлежни орган наводи услове, приложене одобрењу, у дозволи коју издаје на EASA обрасцу 3 (*EASA Form 3*).

(ц) Референтни број уноси се у дозволу (EASA образац 3, *EASA Form 3*), како то одреди Агенција.

М.Б.604 Стални надзор

(а) Надлежни орган води и ажурира програмску листу за сваку одобрену организацију по М.А. ододељак Ф која је под његовим надзором, са датумима када су планиране посете у оквиру провере (одита) и кад су планиране посете спроведене.

(б) Свака организација у целини се проверава (одитује) у периоду који није дужи од 24 месеца.

(ц) Налази се достављају одобреној организацији у писменом облику.

(д) Надлежни орган води евиденцију о свим налазима, о мерама које су предузете да би се налаз отклонио и о препорукама.

(е) Са одговорним руководиоцем одржава се најмање један састанак у 24 месеца, да би се он обавестио о свим значајним питањима која су се поставила током провере (одита).

М.Б.605 Налази

(а) Ако се током провере (одита) или на други начин пронађе доказ који указује на неусклађеност са захтевима предвиђеним у овом Делу (*Part-M*), надлежни орган предузима следеће мере:

1. За налаз нивоа 1, надлежни орган одмах предузима непосредне мере да организацији, зависно од обима налаза нивоа 1, стави ван снаге, ограничи или у целини или делимично суспендује одобрење док она успешно не предузме одговарајуће корективне мере;

2. За налаз нивоа 2, надлежни орган одобрава рок за предузимање корективних мера који одговара природи налаза и није дужи од три месеца. У одређеним околностима, на крају овог рока и зависно од природе налаза, надлежни орган може да продужи рок, ако постоји задовољавајући план корективних мера.

(б) Надлежни орган суспендује одобрење, у целини или делимично, ако организација не поштује рок који је одобрио.

М.Б. 606 Промене

(а) Надлежни орган примењује важеће елементе почетног (иницијалног) одобрења за сваку промену у организацији о којој је обавештен према М.А.617.

(б) Он може да одреди услове под којима одобрена организација може да послује у току промена, изузев ако не утврди да одобрење треба да буде суспендовано због природе и обима промена.

(ц) За било коју промену приручника организације за одржавање:

1. код непосредног одобравања промена према М.А.604(б), надлежни орган проверава да ли су поступци који су наведени у приручнику сагласни овом Делу (*Part-M*), пре него што формалним путем обавести организацију о одобрењу;

2. код посредног одобравања промена према М.А.604(ц), надлежни орган мора да се увери (i) да измене остају мање и (ii) да он има одговарајући начин надзора над одобрењем промена приручника, како би обезбедио да промене остану усклађене са захтевима садржаним у овом Делу (*Part-M*).

М.Б.607 Суспензија, стављање ван снаге и ограничавање одобрења

Надлежни орган:

(а) суспендује одобрење, кад постоје оправдани разлози у случају потенцијалног угрожавања безбедности;

(б) суспендује, стави ван снаге или ограничава одобрење, према М.Б.605.

ОДЕЉАК Г

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ

М.Б.701 Подношење захтева

(а) Код комерцијалног превоза, уз захтев за почетно издавање потврде о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*АОС*) и, ако је примењиво, за његову промену, а за сваки тип ваздухоплова који треба да се користи, надлежном органу доставља се и:

1. приручник за рад организације за обезбеђивање континуиране пловидбености;
2. оператеров програм одржавања ваздухоплова;
3. оператерова техничка књига ваздухоплова;
4. где је то одговарајуће, техничке спецификације из уговора о одржавању који су закључили оператер и организација за одржавање одобрена према Делу 145 (*Part-145*).

(б) Кад се објекти налазе у више држава чланица, испитивање и стални надзор одобрења обављају се у сарадњи са надлежним органима држава чланица у којима се налазе остали објекти за одржавање.

М.Б.702 Почетно (иницијално) одобрење

(а) Ако су испуњени захтеви из М.А.706(а), (ц), (д) и М.А.707, надлежни орган писмено обавештава подносиоца захтева о прихватању особља наведеног у М.А.706(а), (ц), (д) и М.А.707.

(б) Надлежни орган утврђује да ли су поступци наведени у приручнику за обезбеђивање континуиране пловидбености сагласни са М.А. Одељак Г и обезбеђује да одговорни руководиоца потпише изјаву о обавези (*commitment statement*).

(ц) Надлежни орган утврђује да ли организација испуњава захтеве који су предвиђени у М.А. Одељак Г.

(д) У току поступка одобравања одржава се најмање један састанак са одговорним руководиоцем, како би он у потпуности постао свестан значаја одобравања и разлога за потписивање обавезе организације да ће поштовати поступке наведене у њеном приручнику.

(е) Сви налази достављају се у писменом облику организацији која је поднела захтев.

(ф) Надлежни орган води евиденцију о свим налазима, о мерама које су предузете да би се налаз отклонио и о препорукама.

(г) За почетно одобрење потребно је да надлежни орган утврди да је организација која је поднела захтев отклонила све налазе.

М.Б.703 Издавање одобрења

(а) Ако организација за обезбеђивање континуиране пловидбености испуњава услове наведене у М.А. Одељку Г, надлежни орган издаје организацији одобрење, и пратећу дозволу за обављање делатности организације за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова на EASA обрасцу 14 (*EASA Form 14*) (Додатак VI) које обухвата и обим одобрења.

(б) Надлежни орган наводи у EASA обрасцу 14 (*EASA Form 14*) важење дозволе.

(ц) Референтни број дозволе уноси се у EASA образац 14 (*EASA Form 14*), како то одреди Агенција.

(д) Код комерцијалног превоза, подаци садржани у EASA обрасцу 14 (*EASA Form 14*) наводе се и у потврди о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*).

М.Б.704 Стални надзор

(а) Надлежни орган води и ажурира програмску листу за сваку одобрену организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености према М.А. Одељак Г, која је

под његовим надзором, са датумима када су планиране посете у оквиру провере (одита) и када су планиране посете обављене.

(б) Свака организација се у целини проверава (одитује) у периоду који није дужи од 24 месеца.

(ц) Репрезентативни узорак броја и типова ваздухоплова чију пловидбеност обезбеђује организација одобрена према М.Б. Одељку Г, мора се прегледати свака 24 месеца. О величини и врсти узорка одлучује надлежни орган на основу резултата претходних провера (одита) као и претходних резултата програма надзора (*АСАМ*).

(д) Налази се достављају одобреној организацији у писменом облику.

(е) Надлежни орган води евиденцију о свим налазима, о мерама које су предузете да би се налаз отклонио и о препорукама.

(ф) Са одговорним руководиоцем одржава се најмање један састанак у 24 месеца, да би се он обавестио о свим значајним питањима која су се поставила током провере (одита).

М.Б.705 Налази

(а) Ако се током провере (одита) или на други начин пронађе доказ о неусклађености са захтевима предвиђеним у овом Делу (*Part-M*), надлежни орган предузима следеће мере:

1. За налаз нивоа 1, надлежни орган одмах предузима непосредне мере да организацији, зависно од обима налаза нивоа 1, стави ван снаге, ограничи или суспендује, у целини или делимично, дозволу за обављање делатности организације за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова док она не предузме одговарајуће корективне мере;

2. За налаз нивоа 2, надлежни орган одобрава рок за предузимање корективних мера који одговара природи налаза и није дужи од три месеца. У одређеним околностима на крају овог рока и зависно од природе налаза, надлежни орган може да продужи рок, ако постоји задовољавајући план корективних мера.

(б) Надлежни орган суспендује дозволу, у целини или делимично, ако организација не поштује рок који је одобрио.

М.Б. 706 Промене

(а) Надлежни орган примењује важеће елементе почетног (иницијалног) одобрења за сваку промену у организацији о којој је обавештен према М.А.713.

(б) Надлежни орган може да одреди услове под којима одобрена организација може да послује у току промена, изузев ако не утврди да одобрење треба суспендовати због природе и обима промена.

(ц) За било коју промену приручника организације:

1. код непосредног одобравања промена према М.А.704(б), надлежни орган проверава да ли су поступци које су наведени у приручнику сагласни овом Делу (*Part-M*), пре него што формалним путем обавести организацију о одобрењу;

2. код посредног одобравања промена према М.А. 704(ц), надлежни орган мора да се увери (i) да измене остају мање и (ii) да он има одговарајући начин надзора над одобравањем промена приручника, како би обезбедио да промене остану усклађене са захтевима садржаним у овом Делу (*Part-M*).

М.Б.707 Стављање ван снаге, суспензија и ограничење одобрења

Надлежни орган:

(а) суспендује одобрење, кад постоје оправдани разлози у случају потенцијалног угрожавања безбедности;

б) суспендује, стави ван снаге или ограничава одобрење, према М.Б.705.

ОДЕЉАК Х УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ

(биће накнадно развијен)

ОДЕЉАК И ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ

М.Б.901 Процена препоруке

По пријему захтева и с њим повезане препоруке за потврду о провери пловидбености према М.А.901:

1. одговарајуће квалификовано особље надлежног органа проверава да ли изјава о усклађености, која је садржана у препоруци, показује да је обављен комплетан преглед пловидбености предвиђен у М.А.710;

2. надлежни орган испитује препоруку и може да захтева додатне податке неопходне за процену препоруке.

М.Б.902 Преглед пловидбености који обавља надлежни орган

(а) Кад надлежни орган прегледа пловидбеност и издаје потврду о провери пловидбености на обрасцу 15а, *EASA Form 15a* (Додатак III овог Дела, *Part-M*), он прегледа пловидбеност према М.А.710.

(б) Надлежни орган мора да располаже одговарајућим особљем за преглед пловидбености.

1. За ваздухоплове који се користе за комерцијални превоз чија *МТОМ* прелази 2.730 kg, изузев балона, особље треба да има:

(а) најмање пет година искуства у области континуиране пловидбености;

(б) одговарајућу дозволу предвиђену у Делу 66 (*Part-66*) или национално признату квалификацију особља за одржавање која је примерена категорији ваздухоплова (кад Део 66, *Part-66* упућује на национална правила) или диплому из области ваздухопловства или другу еквивалентну потврду;

(ц) одговарајућу обуку из области одржавања ваздухоплова;

(д) радно место са одговарајућим одговорностима.

Не дирајући у тачке (а) до (д), захтеви утврђени у М.В.902(б)1б могу да се замене с додатних пет година искуства у области континуиране пловидбености, уз оне који се већ захтевају у М.В.902(б)1а.

2. За ваздухоплове који се не користе у комерцијалном превозу чија *МТОМ* не прелази 2.730 kg и за балоне, особље мора да има:

(а) најмање три године искуства у области континуиране пловидбености;

(б) одговарајућу дозволу предвиђену у Делу 66 (*Part-66*) или национално признату квалификацију особља за одржавање која је примерена категорији ваздухоплова (кад Део 66, *Part-66* упућује на национална правила) или диплому из области ваздухопловства или другу еквивалентну потврду;

(ц) одговарајућу обуку из области ваздухопловног одржавања;

(д) радно место са одговарајућим одговорностима.

Не дирајући у тачке (а) до (д), захтеви утврђени у М.В.902(б)2б могу да се замене с додатних четири године искуства у области континуиране пловидбености, уз оне који се већ захтевају у М.В.902(б)2а.

(ц) Надлежни орган води и одржава евиденцију особља за преглед пловидбености, која обухвата појединости о одговарајућим квалификацијама, заједно са кратким прегледом одговарајућег искуства у обезбеђивању континуиране пловидбености и подацима о обуци.

(д) При прегледу пловидбености, овлашћено особље има приступ свим потребним подацима, као што је то предвиђено у М.А.305, М.А.306 и М.А.401.

(е) Особље за преглед пловидбености издаје EASA образац 15а (*EASA Form 15a*), по задовољавајуће окончаном прегледу пловидбености.

М.Б.903 Налази

Ако се током прегледа ваздухоплова или на други начин пронађе доказ који указује на неусклађеност са захтевима предвиђеним у овом Делу (*Part-M*), надлежни орган предузима следеће мере:

1. За налаз нивоа 1, надлежни орган захтева да се одмах предузму одговарајуће корективне мере пре наредног летења и одмах суспендује или ставља ван снаге потврду о провери пловидбености;

2. За налаз нивоа 2, корективна мера, коју захтева надлежни орган, мора да одговара природи утврђеног налаза.

Додатак I

Уговор о обезбеђивању континуиране пловидбености

1. Кад власник сагласно М.А.201 закључи уговор са организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености одобреном према М.А. Одељак Г, за послове који се односе на обезбеђивање континуиране пловидбености, он мора да, на захтев, достави примерак уговора надлежном органу државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан, чим га обе стране потпишу.

2. Уговор мора да поштује захтеве из овог Дела (*Part-M*) и да предвиди обавезе уговорних страна везане за континуирану пловидбеност.

3. Уговор мора да садржи најмање:

- регистрацију ваздухоплова;
- тип ваздухоплова;
- серијски број ваздухоплова;
- податке о власнику, закупцу или компанији, укључујући и адресу;
- подробности о организацији одобреној према М.А. Одељак Г, укључујући и адресу.

4. У уговору мора да се наведе:

„Власник поверава одобреној организацији обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова, развијање програма одржавања који морају да одобре органи за пловидбеност државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан, као и организовање одржавања ваздухоплова према наведеном програму одржавања у одобреној организацији.

Овим уговором оба потписника обавезују се да ће испуњавати своје обавезе из овог уговора.

Власник по свом најбољем убеђењу потврђује да су сви подаци дати одобреној организацији, који се тичу континуиране пловидбености ваздухоплова, тачни и да ће бити тачни и да ваздухоплов неће бити мењан без претходног одобрења одобрене организације.

За случај било каквог непоштовања овог уговора од било ког потписника, уговор престаје да важи. У том случају, власник задржава пуну одговорност за сваки посао који се односи на континуирану пловидбеност ваздухоплова, и обавезује да у року од две пуне недеље о овом обавести надлежне органе државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан.“

5. Ако власник, сагласно М.А.201, закључи уговор са потврђеном организацијом за обезбеђивање континуиране пловидбености по М.А. Одељак Г, обавезе уговорних страна јесу:

5.1. Обавезе одобрене организације су да:

1. унутар њеног одобрења има тип ваздухоплова за који је одобрена;
2. поштује следеће услове за одржавање континуиране пловидбености ваздухоплова:

(а) изради програм одржавања ваздухоплова и било који развијени програм поузданости, ако је то потребно;

(б) у програму одржавања наведе послове одржавања које може да обави пилот-власник према М.А.803(ц);

(ц) организује одобравање програма одржавања ваздухоплова;

(д) кад програм одржавања буде одобрен, достави власнику примерак одобреног програма;

(е) организује премошћавање надзора ваздухоплова, са претходним програмом одржавања;

(ф) организује да целокупно одржавање обавља одобрена организација за одржавање ваздухоплова;

(г) организује да се примене налози за пловидбености;

(х) организује да одобрена организација за одржавање отклони кварове који су откривени при планираним (редовним) радовима одржавања или прегледима пловидбености или које је пријавио власник;

(и) усклађује планиране (редовне) радове одржавања, примену налога за пловидбеност, замену делова чији је век употребе ограничен и захтеве за преглед компоненти;

(ј) обавести власника сваки пут о томе да ће ваздухоплов упутити у организацију за одржавање;

(к) води систем техничке документације;

(л) архивира техничку документацију;

3. да организује одобравање сваке модификације ваздухоплова пре њеног извођења, према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003;

4. да организује одобравање сваке поправке ваздухоплова пре њеног извођења, према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр.1702/2003;

5. да обавести надежни орган државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан, да власник није упутио ваздухоплов у организацију за одржавање иако је она то захтевала;

6. да обавести надлежни орган о сваком случају повреде уговора о обезбеђивању континуиране пловидбености;

7. да, по потреби, прегледа пловидбеност ваздухоплова и изда потврду о провери пловидбености или препоруку држави чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан;

8. да у року од десет дана достави примерак издате или продужене потврде о провери пловидбености надлежном органу државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан;

9. пријави све догађаје чије је пријављивање обавезно према важећим прописима;

10. обавести надлежни орган државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан о томе да је нека уговорна страна раскинула уговор.

5.2. Обавезе власника су да:

1. уопштено познаје одобрени програм одржавања;

2. уопштено разуме овај Део (*Part-M*);

3. упутити ваздухоплов у одобрену организацију за одржавање, према њеном договору са одобреном организацијом, у време које захтева одобрена организација;

4. не модификује ваздухоплов без претходне консултације са одобреном организацијом;

5. обавести одобрену организацију о одржавању које је, изузетно, обављено без њеног знања и надзора;

6. поднесе извештај одобреној организацији кроз оператерову техничку књигу ваздухоплова (*operator's technical log*) о кваровима откривеним приликом операција ;

7. да обавести надлежни орган о сваком случају повреде уговора о обезбеђивању континуиране пловидбености;

8. обавести одобрену организацију и надлежни орган државе чланице у чији је регистар ваздухоплов уписан да је продао ваздухоплов;

9. пријави све догађаје чије је пријављивање обавезно према важећим прописима;
10. редовно обавештава одобрену организацију о сатима налета ваздухоплова и другим подацима који се тичу његове искоришћености, према договору са одобреном организацијом;
11. ако радове одржавања обавља пилот-власник, он уноси у техничке књиге ваздухоплова уверење о спремности за употребу сагласно М.А.803(д), водећи рачуна о ограничењима о одржавању које изводи пилот-власник која су наведена у програму одржавања ваздухоплова, према М.А.803(ц);
12. обавести, сагласно М.А.305(а), одобрену организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености која је одговорна за обезбеђивање континуиране пловидбености, најкасније 30 дана пошто пилот- власник обави радове одржавања.

Додатак II
EASA образац 1 (EASA Form 1)

Коришћење обрасца 1 (EASA Form 1) за одржавање

1. ОПШТЕ

Уверење се издаје на приложеном обрасцу, укључујући бројеве рубрика и њихов распоред. Величина рубрике може да се мења да би одговарала потребама индивидуалне примене, али не у обиму који би уверење учинио непрепознатљивим. Димензије (величина) уверења могу да се повећавају или смањују, уз услов да уверење остане препознатљиво и читљиво. Ако о томе постоји дилема, неопходно је да се консултује своја држава чланица.

Штампа мора бити јасна и читљива.

Образац уверења може да се унапред одштампа или изради на рачунару, али тако да отисак линија и слова буде јасан и читљив. Унапред одштампани текст допуштен је ако је усклађен с приложеним обрасцем, али било које друге изјаве или наводи о одобравању или потврђивању нису допуштени.

Прихватљиви су енглески језик и, ако је то релевантно, језик дотичне државе чланице.

Кад се образац уверења користи у сврхе извоза може да се попуни на енглеском језику, а иначе се попуњава на службеном језику дотичне државе чланице.

Подаци који се уносе у образац уверења могу се исписати писаћом машином, на рачунару, или ручно штампаним словима и морају бити лако читљиви.

Коришћење скраћеница своди се на минимум.

Преостали простор на полеђини обрасца уверења може да се користити за додатне податке, али не сме да садржи било какве изјаве или наводе везане за уверење.

Оригинал уверења мора да прати предмете (*items*), а између уверења и предмета се успоставља корелација. Организација која је произвела или одржавала одређени предмет мора да задржи копију уверења. Кад су образац и подаци у уверењу у потпуности израђени на рачунару, допуштено је, ако то прихвати држава чланица, да организација чува уверење и податке из уверења у обезбеђеној рачунарској бази података.

Кад је издато једно уверење о спремности за употребу за низ предмета, а они се касније међусобно раздвоје (на пример, преко дистрибутера делова), сваки предмет мора да пратити копија оригиналног уверења, а оригинал уверења чува организација која је примила пошиљку предмета. Пропуст да се задржи оригинал уверења може учинити неважећим статус спремности за употребу предмета.

НАПОМЕНА: Број копија уверења који се шаље странци или које задржава издавалац уверења, није ограничен.

Уверење које прати одређени предмет може да се, ради бољег чувања, приложи у омоту.

2. ПОПУЊАВАЊЕ УВЕРЕЊА О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ

Да би уверење било важеће, све рубрике морају да буду попуњене, ако друкчије није одређено.

Рубрика 1 Назив надлежног органа и назив државе чланице по чијем одобрењу се уверење издаје. Ови подаци могу бити унапред одштампани.

Рубрика 2 Унапред одштампано: „УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ/EASA Образац 1(*EASA Form 1*).“.

Рубрика 3 Јединствени број који је унапред одштампан у рубрици обрасца уверења, ради контроле и праћења уверења, изузев обрасца који је израђен на рачунару, у ком случају је рачунар програмиран да додели јединствени број.

Рубрика 4 Пун назив и адреса (као и адреса за пријем поште ако се разликују) одобрене организације која је спремила за употребу предмете на које се односи уверење. Ова рубрика може бити унапред одштампана. Логотип итд. су допуштени ако се налазе у оквиру рубрике.

Рубрика 5 Сврха ове рубрике је да упуту на радни налог/уговор/рачун или други интерни организациони поступак, како би се успоставио систем брзог праћења.

Рубрика 6 Ова рубрика омогућава организацији која издаје уверење лако унакрсно упућивање на рубрику 13 („Напомене“) коришћењем бројева предмета. Попуњавање није обавезно.

Кад се уверење односи на већи број предмета, може да се користи посебна листа са унакрсним упућивањем на уверење и листу.

Рубрика 7 Уписати назив или опис предмета. Предност имају ознаке из илустрованог каталога делова (*Illustrated Parts Catalogue – IPC*).

Рубрика 8 Уписати каталошки број. Предност има *IPC*.

Рубрика 9 Користи се за означавање производа чији тип је сертифицирован и на које могу да се уграде предмети који су спремни за употребу. Попуњавање рубрике није обавезно, а ако се попуњава допуштени су следећи подаци:

(а) специфични или серијски ваздухоплов, мотор, елиса или модел помоћног уређаја за напајање или упућивање на лако доступан каталог или приручник који садржи такве информације, на пример: „*Cessna 150*“;

(б) „Разно“, ако је познато да је прихватљив за уградњу на више од једног модела производа чији тип је сертифицирован, изузев ако издавалац уверења жели да ограничи уградњу на одређени модел, кад то мора да се наведе;

(ц) „Непознато“, ако прихватљивост није позната, па је категорија првенствено намењена за употребу од организације за одржавање.

НАПОМЕНА: Било који податак из рубрике 9 не даје овлашћење за уградњу предмета на индивидуални ваздухоплов, мотор, елису или помоћни уређај за напајање. Корисник/уградитељ који изводи уградњу мора да потврди путем докумената (као што су каталог делова, сервисни билтени итд.) да је предмет прихватљив за одређену уградњу.

Рубрика 10 Уписати број предмета који је спреман за употребу.

Рубрика 11 Уписати серијски број предмета или број пошиљке, а ако ни једно ни друго није примењиво уписати „N/A“ (није примењиво).

Рубрика 12 Уписати статус спремности за употребу који се означава следећим појмовима (навести један појам или њихову комбинацију):

1. РЕМОНТОВАН (*OVERHAULED*)

Ремонтовање неког предмета кроз преглед, испитивање и замену према одобреном стандарду(*), ради продужења века употребе.

2. ПРЕГЛЕДАН/ИСПИТАН (*INSPECTED/TESTED*)

Испитивање неког предмета како би се утврдила сагласност са одобреним стандардом. (*)

3. МОДИФИКОВАН (*MODIFIED*)

Модификација неког предмета према одобреном стандарду. (*)

4. ПОПРАВЉЕН (*REPAIRED*)

Обнављање предмета до стања употребљивости према одобреним стандардом. (*)

5. ПРОТЕКТОВАН (*RETREATED*)

Обнављање коришћене гуме према одобреном стандарду. (*)

6. ПОНОВНО СКЛОПЉЕН (*REASSEMBLED*)

Поновно склапање предмета према одобреном стандарду. (*)

Пример: елиса после транспорта.

НАПОМЕНА: Ова одредба примењује се само на предмете које је првобитно у потпуности саставио произвођач, према захтевима за производњу, попут захтева из Анекса (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003 и других.

(*) одобрени стандард јесте стандард производње/пројектовања/ одржавања/ квалитета, који је одобрио надлежни орган.

Горе наведени наводи (изјаве) морају да буду поткрепљени упућивањем, у рубрици 13, на одобрене податке/приручнике/спецификације који су коришћени приликом одржавања.

Рубрика 13 у овој рубрици обавезно се наводе сви подаци, директно или упућивањем на пратећу документацију која садржи одређене податке или ограничења

везана за предмете који су спремни за употребу, а који су кориснику/уградитељу потребни за утврђивање пловидбености предмета. Подаци морају да буду јасни, потпуни и дати у облику који одговара утврђивању пловидбености.

За сваки навод мора јасно да се наведе на који се предмет односи.

Ако нема навода, уписује се „Нема навода“.

Неки примери података који морају да се наведу су:

- Идентитет и издање документације о одржавању која је коришћена као одобрени стандард;
- Налози за пловидбеност који су извршени или је установљено да су били извршени;
- Поправке који су обављене или је установљено да су биле обављене;
- Модификације које су изведене или је установљено да су биле изведене;
- Алтернативни предмети који су уграђени или предмети за које је утврђено да су били уграђени;
- Подаци о предметима са ограниченим веком употребе;
- Одступања од радног налога странке;
- Уверење о спремности за употребу компоненте према М.А.613;
- Назив другог прописа ако није реч о Делу 145 (*Part-145*) или овом Делу (*Part-M*), Одељак Ф;
- Изјаве о спремности за употребу, за испуњење захтева за одржавање који потичу од стране државе;
- Изјаве о спремности за употребу, за испуњење захтева из међународних споразума о одржавању, као што су канадски - Одржавање према техничком споразуму (*Canadian Technical Arrangement Maintenance*) и Билатерални споразум о безбедности ваздухопловства – поступак за примену одржавања (*USA Bilateral Aviation Safety Agreement — Maintenance Implementation Procedure*).

Рубрике 14, 15, 16, 17. и 18: Не смеју да се користе за радове одржавања организације за одржавање која је одобрена према М.А. Одељак Ф. Ове рубрике посебно су резервисане за спремност за употребу /одобравање новопроизведених предмета према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр.1702/2003 и националним прописима који су били на снази пре ступања на снагу Анекса (*Part -21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

Рубрика 19 За сво одржавање које је извела организација за одржавање одобрена према Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 означава се кућица под називом „други прописи наведени у рубрици 13“, а у рубрици 13 налази се изјава о спремности за употребу.

У рубрику 13. уноси се следећа изјава о уверењу о спремности за употребу компоненте према М.А.613:

„Потврђује се да су, ако друкчије није наведено у овој рубрици, радови који су наведени у рубрици 12 и описани у овој рубрици, обављени сагласно захтевима из Секције А, Одељка Ф Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 па се према обављеним радовима предмет сматра спремним за употребу. ОВО НИЈЕ СПРЕМНОСТ ЗА УПОТРЕБУ ПО АНЕКСУ II (*Part-145*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.“

Изјава у уверењу: „ако друкчије није наведено у овој рубрици“ примењује се у следећим случајевима:

(i) кад одржавање није могло да се доврши,
(ii) кад је одржавање одступило од стандарда које захтева овај Део (*Part-M*),
(iii) кад је одржавање обављено према неким другим захтевима, а не захтевима који су наведени у овом Делу (*Part-M*). Онда се у рубрици 13 наводи одређени национални пропис.

У рубрици 13 наводи се сваки од ових случајева или њихова комбинација.

Рубрика 20 За потпис овлашћеног особља кога је овластила организације за одржавање одобрена према М.А. Одељак Ф. Потпис може бити исписан електронски ако је држава чланица уверена да само потписник може дати налог рачунару за електронски потпис и да није могуће ставити потпис на празан рачунарски израђен образац.

Рубрика 21 Референтни број одобрења организације за одржавање одобрене према М.А. Одељак Ф, који је доделила држава чланица.

Рубрика 22 Штампано име потписника из рубрике 20 и број његовог овлашћења.

Рубрика 23 Датум потписивања уверења о спремности за употребу из рубрике 19 (дан/месец/година). Назив месеца исписује се словима (нпр. јан, феб, март итд.). Спремност за употребу потписује се код „окончаног одржавања“.

Молимо да се сетите да се изјаве о одговорности корисника налазе на полеђини уверења, а могу да се додају на предњу страну уверења (испод доње линије, тако да се смањи дубина обрасца).

**УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ(AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE)
EASA образац 1(EASA FORM 1)**

1. Надлежни орган / Држава / Approving Competent Authority / Country		УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ <i>AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE</i>				3. Јединствени број уверења / Form Tracking No.	
ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ <small>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</small> РЕПУБЛИКА СРБИЈА <small>REPUBLIC OF SERBIA</small>		EASA ОБРАЗАЦ 1 <i>EASA FORM 1</i>					
						5. Радни налог/Уговор/Фактура / Work Order/Contract/Invoice	
6. Предмет / Item	7. Опис / Description	8. Каталогски број / Part No.	9. Прихватљивост / Eligibility *	10. Количина / Qty	11. Серijski број/Број пошиљке / Serial/Batch No	12. Статус/Рад / Status/Work	
13. Напомене / Remarks							
14. Потврђује да су горе наведени предмети израђени у складу са: <small>Certifies that the items were manufactured in conformity to:</small> ☐ одобреним пројектним подацима и да су спремни за безбедно коришћење <small>approved design data and are in condition for safe operation</small> ☐ неодобреним пројектним подацима наведеним у рубрици 13 <small>non-approved design data specified in block 13</small>				15. ☐ Део 145.A.50 Спремност за употребу ☐ Остали прописи наведени у рубрици 13 <small>Part-145.A.50 Release to Service Other regulation specified in block 13</small> Потврђује да је, ако није другачије наведено у рубрици 13, рад наведен у рубрици 12 и описан у рубрици 13 извршен у складу са Делом 145 и у погледу наведеног рада предмети се сматрају спремним за употребу. <small>Certifies that unless otherwise specified in block 13, the work identified in block 12 and described in block 13, was accomplished in accordance with Part-145 and in respect to that work the items are considered ready for release to service.</small>			
15. Потпис овлашћеног лица / Authorised Signature		16. Број одобрења/овлашћења / Approval/Authorisation Number		20. Потпис овлашћеног лица / Authorised Signature		21. Рефер. број одобрења органа. / Certificate/Approval Ref. No.	
17. Име / Name		18. Датум (датум/месец/година) / Date (d/m/y)		22. Име / Name		23. Датум (датум/месец/година) / Date (d/m/y)	

УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ - EASA образац 1
AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE - EASA FORM 1

ОДГОВОРНОСТ КОРИСНИКА / УГРАДИТЕЉА
USER / INSTALLER RESPONSIBILITIES

НАПОМЕНЕ:
NOTE:

1. Важно је разумети да уверење не представља и овлашћење за уградњу дела/ компоненте / склопа.

It is important to understand that the existence of the Document alone does not automatically constitute authority to install the part / component / assembly.

2. Када корисник / уградитељ ради у складу са националним законодавством надлежног органа који се разликује од органа наведеног у рубрици 1, корисник / уградитељ мора да обезбеди сагласност свог надлежног органа за прихватање таквих делова/ компоненти / склопова.

Where the user / installer works in accordance with the national regulations of an Airworthiness Authority different from the Airworthiness Authority specified in block 1 it is essential that the user / installer ensures that his / her Airworthiness Authority accepts parts / components / assemblies from the Airworthiness Authority specified block 1.

3. Изјаве дате у рубрикама 14 и 19 не представљају довољан услов за уградњу. Систем евиденције одржавања ваздухоплова мора да садржи све неопходне податке о уградњи, у складу са националним законодавством корисника / уградитеља, пре него што се ваздухоплов врати у употребу.

Statements 14 and 19 do not constitute installation certification. In all cases the aircraft maintenance record must contain an installation certification issued in accordance with the national regulations by the user / installer before the aircraft may be flown.

(Полеђина EASA обрасца 1, *EASA Form 1*)

Додатак III
Потврда о провери пловидбености
РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ
AIRWORTHINESS REVIEW CERTIFICATE

ППП БРОЈ: [REDACTED]
ARC REFERENCE:

Према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 која је тренутно на снази, организација за обезбеђивање континуиране пловидбености (САМО) која је одобрена према Делу М, Секција А, Одељак Г Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and the Council for the time being in force, the following continuing airworthiness management organization, approved in accordance with Section A, Subpart G of Annex (Part-M) Commission Regulation(EC) No 2042/2003

име и адреса одобрене организације
RS.MG.XXXX

извршила је преглед пловидбености према М.А.710 Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 на следећем ваздухоплову:

has performed an airworthiness review in accordance with point M.A.710 of Annex I (Part M) Commission Regulation(EC) No 2042/2003 on the following aircraft:

Произвођач ваздухоплова:
Aircraft manufacturer:
Ознака произвођача:
Manufacturer's designation:
Ознака регистрације ваздухоплова:
Aircraft registration:
Серијски број ваздухоплова:
Aircraft serial number:

и овај ваздухоплов се сматра пловидбеним у време прегледа.
and this aircraft is considered airworthy at the time of the review.

Датум издавања: Датум престанка важења:
Date of issue: Date of expiry:
Потпис: Број овлашћења:
Signed: Authorisation No.

1. Продужење: ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов је пловидбен у време издавања ове потврде.

1st Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with of Annex I (Part M) Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of issue.

Датум издавања: Датум престанка важења:
Date of issue: Date of expiry:
Потпис: Број овлашћења:
Signed: Authorisation No.
Име организације: Ознака одобрења:
Company name: Approval reference:

2. Продужење: ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов је пловидбен у време издавања ове потврде.

2nd Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with of Annex I (Part M) Commission Regulation(EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of issue.

Датум издавања: Датум престанка важења:
Date of issue: Date of expiry:
Потпис: Број овлашћења:
Signed: Authorisation No.
Име организације: Ознака одобрења:
Company name: Approval reference:

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ
AIRWORTHINESS REVIEW CERTIFICATE

ППП БРОЈ: _____

ARC REFERENCE: _____

Према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 која је тренутно на снази, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да се следећи ваздухоплов:

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and the Council for the time being in force, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies that the following aircraft:

име и адреса одобрене организације
RS.MG.XXXX

Произвођач ваздухоплова:

Aircraft manufacturer:

Ознака произвођача:

Manufacturer's designation:

Ознака регистрације ваздухоплова:

Aircraft registration:

Серијски број ваздухоплова:

Aircraft serial number:

и овај ваздухоплов се сматра пловидбеним у време прегледа.

and this aircraft is considered airworthy at the time of the review.

Датум издавања:

Date of issue:

Датум престанка важења:

Date of expiry:

Потпис:

Signed:

Број овлашћења:

Authorisation No.

1. Продужење: ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов је пловидбен у време издавања ове потврде.

1st Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with of Annex I (Part M) Commission Regulation(EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of issue.

Датум издавања:

Date of issue:

Датум престанка важења:

Date of expiry:

Потпис:

Signed:

Број овлашћења:

Authorisation No.

Име организације:

Company name:

Број одобрења:

Approval reference:

2. Продужење: ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов је пловидбен у време издавања ове потврде.

2nd Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with of Annex I (Part M) Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of issue.

Датум издавања:

Date of issue:

Датум престанка важења:

Date of expiry:

Потпис:

Signed:

Број овлашћења:

Authorisation No.

Име организације:

Company name:

Ознака одобрења:

Approval reference:

Додатак IV

Овлашћења у оквиру одобрења

СИСТЕМ КЛАСА И ОВЛАШЋЕЊА ОДОБРЕНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

1. Изузев одступања наведеног за најмању организацију у ставу 11, Табела 1 приказује пуни обим одобрења који је могућ према М.А. Одељак Ф у стандардизованом облику. Организација може да прибави одобрење које се креће од једне класе и овлашћења са ограничењима до свих класа и овлашћења са ограничењима.

2. Поред Табеле 1, организација за одржавање одобрена према М.А. Одељак Ф, обавезна је да у приручнику организације за одржавање, према Одељак Ф, наведе обим радова. Такође видети став 10.

3. Унутар одобрене(их) класе(а) и овлашћења које додељује држава чланица, обим радова који је одређен у приручнику организације за одржавање одређује ограничења одобрења. Зато је од суштинског значаја да су одобрене класе и овлашћења и обим радова организације међусобно усклађени.

4. Овлашћење категорије класе А означава да организација за одржавање одобрена према према Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*), може да одржава ваздухоплове и компоненте (укључујући моторе и/или помоћне уређаје за напајање, *APU*) сагласно подацима о одржавању ваздухоплова или, ако то допусти надлежни орган, сагласно подацима о одржавању компоненте, али само док су такве компоненте уграђене у ваздухоплов. Па ипак, организација за одржавање која има овлашћење категорије класе А, може привремено да изгради компоненту ради одржавања, да би се олакшао приступ до компоненте, изузев ако то не ствара потребу за додатним одржавањем које није обухваћено овим ставом. Ово је предмет поступка надзора у приручнику организације за одржавање, прихватљивог за државу чланицу. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења.

5. Овлашћење категорије класе Б означава да организација за одржавање одобрена према према Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*), може да одржава неуграђени мотор и/или помоћни уређај за напајање (*APU*) и компоненте мотора и/или *APU*, сагласно подацима о одржавању мотора и *APU* или, ако то допусти надлежни орган, сагласно подацима о одржавању компоненте али само док је таква компонента уграђена у мотор и/или *APU*. Па ипак, организација за одржавање која има овлашћење категорије класе Б може ову компоненту привремено да изгради ради одржавања, да би се олакшао приступ компоненти, изузев ако то не ствара потребу за додатним одржавањем које није обухваћено овим ставом. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења. Организација за одржавање која је одобрена према Секцији А, Одељак Ф овог Дела (*Part-M*) и која има овлашћење категорије класе Б, може да одржава и уграђени мотор приликом „базног“ и „линијског“ одржавања, према контролисаном поступку наведеном у приручнику организације за одржавање. Обим радова у приручнику организације за одржавање одражава такву делатност, где то држава чланица допушта.

6. Овлашћење категорије класе Ц означава да организација за одржавање одобрена према М.А. Одељак Ф може да одржава неуграђене компоненте (искључујући моторе и *APU*) које су намењене за уградњу у ваздухоплов или мотор/*APU*. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења. Организација за одржавање која је одобрена према према М.А. Одељак Ф и која има овлашћење категорије класе Ц може да одржава уграђену компоненту приликом „базног“ и „линијског“ одржавања или у објектима за одржавање мотора/*APU*, према контролисаном

поступку наведеном у приручнику организације за одржавање. Обим радова у приручнику организације за одржавање мора да одражава такву делатност где то држава чланица допушта.

7. Овлашћење категорије класе Д јесте аутономно и није нужно везано за одређени ваздухоплов или мотор или другу компоненту. Овлашћење Д1 – испитивање без разарања (*Non-Destructive Testing - NDT*) потребно је само организацији за одржавање одобреној према Одељак Ф која изводи *NDT* као посебан посао за неку другу организацију. Организација за одржавање која је одобрена према М.А. Одељак Ф која има овлашћење класе А или Б или Ц може да изводи *NDT* на производима које одржава без овлашћења Д1, под условом да је то сагласно с поступком *NDT* садржаном у приручнику организације за одржавање.

8. Намена дела „ограничење“ јесте да држави чланица омогући максималну флексибилност при прилагођавању одобрења на одређене организације. Табела 1 садржи могуће врсте ограничења и, мада је одржавање наведено последње у сваком овлашћењу класе, прихватљиво је да се наведе посао одржавања уместо типа или произвођача ваздухоплова или мотора, ако то организацији више одговара. Пример су инсталације и одржавање система авионике.

9. Табела 1 позива се на серију, тип и групу у делу „ограничење“ класе А и Б. Серија означава одређену серију типа, као *Cessna 150* или серију *Cessna 172* или серију *Beech 55* или серију *Continental 0-200* итд. Тип означава одређен тип или модел, као *Cessna 172 RG*. Може да се наведе било који постојећи број серије или типа. Група означава, на пример, једномоторни клипни ваздухоплов *Cessna* или *Lycoming* клипне моторе без пуњача итд.

10. Кад се користи дужа листа овлашћења (*capability list*) која може да подлеже накнадним променама, онда промене морају бити усклађене с поступком који је прихватљив за државу чланицу и који је наведен у приручнику организације за одржавање. Поступак се бави питањима ко је одговоран за надзор над променама листе овлашћења и мерама које морају бити предузете да се листа промени. Ове мере укључују поштовање Одељка Ф за производе или услуге који су додати на листу.

11. Организација за одржавање одобрена према М.А. Одељак Ф, која запошљава само једно лице, како за планирање одржавања, тако и за радове одржавања, може да има овлашћења која су одобрена само у ограниченом обиму. Максимално допуштена ограничења су:

КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А2 АВИОНИ <i>RATING A2 AEROPLANES</i>	СА КЛИПНИМ МОТОРОМ 5.700 kg И МАЊИ <i>PISTON ENGINED 5.700kg AND BELOW</i>
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А3 ЈЕДНОМОТОРНИ ХЕЛИКОПТЕРИ <i>RATING A3 SINGLE ENGINED HELICOPTERS</i>	СА КЛИПНИМ МОТОРОМ 3.175kg И МАЊИ <i>PISTON ENGINED 3.175kg AND BELOW</i>
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А4 ВАЗДУХОПЛОВИ ИЗУЗЕВ А1, А2 и А3 <i>RATING A4 AIRCRAFT OTHER THAN A1, A2 AND A3</i>	БЕЗ ОГРАНИЧЕЊА <i>NO LIMITATION</i>
КЛАСА МОТОРА <i>CLASS ENGINE</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ В2 КЛИПНИ <i>RATING B2 PISTON</i>	МАЊИ ОД 450 KS <i>LESS THAN 450 HP</i>
ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА КЛАСУ КОМПОНЕНАТА ИЗУЗЕВ ЗА	С1 ДО С20 <i>C1 TO C20</i>	ПРЕМА ЛИСТИ ОВЛАШЋЕЊА <i>AS PER CAPABILITY LIST</i>

КОМПЛЕТНЕ МОТОРЕ ИЛИ APU <i>CLASS COMPONENTS RATING OTHER THAN COMPLETE ENGINES AND APUc</i>		
КЛАСА СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ УСЛУГА <i>CLASS SPECIALISED</i>	D1 NDT <i>D1 NDT</i>	НДТ МЕТОДА (МЕТОДЕ) МОРА (МОРАЈУ) СЕ НАВЕСТИ <i>NDT METHOD(S) TO BE SPECIFIED</i>

Мора да се упозори да надлежни орган може оваквој организацији даље да ограничи обим одобрења, зависно од квалификација организације.

Табела 1

КЛАСА <i>CLASS</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ <i>RATING</i>	ОГРАНИЧЕЊЕ <i>LIMITATION</i>
ВАЗДУХОПЛОВ <i>AIRCRAFT</i>	A2 Авиони од 5.700 kg и мањи <i>A2 Aeroplanes 5.700 kg and below</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип авиона и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state aeroplane manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)</i>
	A3 Једномоторни хеликоптери <i>A3 Single engined Helicopters</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип хеликоптера и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state helicopter manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)</i>
	A4 Ваздухоплови изузев А1, А2 и А3 <i>A4 Aircraft other than A1, A2 and A3</i>	Навести серију или тип ваздухоплова и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state aircraft series or type and/or maintenance task(s)</i>
МОТОРИ <i>ENGINES</i>	Б1 Турбински <i>B1 Turbine</i>	Навести серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state engine series or type and/or maintenance task(s)</i>
	Б2 Клипни <i>B 2 Piston</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state engine manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)</i>
	Б3 АPU <i>B3 APU</i>	Навести произвођача или серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state engine manufacturer or series or type and/or maintenance task(s)</i>
КОМПОНЕНТЕ ИЗУЗЕВ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ АPU <i>COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs</i>	Ц1 Климатизација и пресуризација <i>C1 Air Cond & Press</i>	Навести тип ваздухоплова или произвођача ваздухоплова или произвођача компоненте или одређене компоненте и/или упутити на листу овлашћења у приручнику
	Ц2 Ауто-пилот <i>C2 Auto flight</i>	

	Ц3 Комуникација и навигација <i>C3 Comms & Nav</i>	и/или на задатак (задатке) одржавања <i>Will state aircraft type or aircraft manufacturer or component manufacturer or the particular component and/or cross refer to capability list in the exposition and/or the maintenance task(s)</i>	
	Ц4 Врата и отвори <i>C4 Doors & Hatches</i>		
	Ц5 Електрика <i>C5 Electrical power</i>		
	Ц6 Опрема <i>C6 Equipment</i>		
	Ц7 Мотор - АРУ <i>C7 Engine – APU</i>		
	Ц8 Команде лета <i>C8 Flight Controls</i>		
	Ц9 Гориво - структура ваздухоплова <i>C9 Fuel – Airframe</i>		
	Ц10 Хеликоптер - ротори <i>C10 Helicopter – rotors</i>		
	Ц11 Хеликоптер - преноси <i>C11 Helicopter – trans</i>		
	Ц12 Хидраулика <i>C12 Hydraulic</i>		
	Ц13 Инструменти <i>C13 Instruments</i>		
	Ц14 Стајни трап <i>C14 Landing Gear</i>		
	Ц15 Кисеоник <i>C15 Oxygen</i>		
	Ц16 Елисе <i>C16 Propellers</i>		
	Ц17 Пнеуматика <i>C17 Pneumatic</i>		
	Ц18 Заштита од леда/кише/пожара <i>C18 Protection ice/rain/fire</i>		
	Ц19 Прозори <i>C19 Windows</i>		
	Ц20 Структура <i>C20 Structural</i>		
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ <i>SPECIALISED SERVICES</i>	Д1 Испитивање без разарања <i>D1 Non Destructive Testing</i>		Навести појединачну (појединачне) <i>NDT</i> методу (методе) <i>Will state particular NDT method(c)</i>

Додатак V
Дозвола за обављање делатности организације за одржавање одобрене према Делу М
Секција А, Одељак Ф

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

**ДОЗВОЛА
ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ**
Approval Certificate

БРОЈ:
REFERENCE:

RS-MF-000

Према Уредби Комисије (ЕЗ) 2042/2003 која је тренутно на снази и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је
Pursuant to Commission Regulation(EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies

[ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ] ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ
[COMPANY NAME] MAINTENANCE ORGANISATION

одобрена као организација за одржавање према Делу М, Секција А, Одељак Ф за одржавање производа наведених у приложеној листи одобреног обима радова и за издавање уверења о спремности за употребу, уз коришћење горе наведеног референтног броја уверења.
as a maintenance organisation as referred to in Part-M, Section A, Subpart F approved to maintain the products listed in the attached approval schedule and issue related certificates of release to service using the above reference.

УСЛОВИ:
CONDITIONS:

1. Ова дозвола ограничена је одобреним обимом радова који је део приручника одобрене организације за одржавање,
1. This approval is limited to that specified in the scope of approval section of approved maintenance organisation manual, and
2. Ова дозвола захтева сагласност с процедурама које су наведене у приручнику одобрене организације за одржавање,
2. This approval requires compliance with the procedures specified in the approved maintenance organisation manual, and
3. Ова дозвола важи док организација за одржавање испуњава услове прописане у Делу М,
3. This approval is valid whilst the approved maintenance organisation remains in compliance with Part-M.
4. Ако су испуњени претходно наведени услови, дозвола важи неограничено време, изузев ако се ималац дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.
4. Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис: _____
Signed:

Датум приложене листе: _____
Date of attached schedule of Approval:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

**ЛИСТА ОДОБРЕНОГ ОБИМА РАДОВА
APPROVAL SCHEDULE**

Назив организације: **[ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ] ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ**
Organisation name: **[COMPANY NAME] MAINTENANCE ORGANISATION**

Реф. број дозволе: **RS-MF-000**
Reference:

КЛАСА <i>CLASS</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ <i>RATING</i>	ОГРАНИЧЕЊЕ <i>LIMITATION</i>
ВАЗДУХОПЛОВ <i>AIRCRAFT</i>	A2: Авиони <i>A2: Aeroplanes</i>	Серија DHC-6 Twin Otter <i>DHC-6 Twin Otter Series</i>
	A3: Једномоторни хеликоптери <i>A3: Single engined Helicopters</i>	Робинсон R44 <i>Robinson R44</i>
МОТОРИ <i>ENGINES</i>	B1: Турбински <i>B1: Turbine</i>	Серија PT6A <i>PT6A Series</i>
КОМПОНЕНТЕ ИЗУЗЕВ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ АПУ <i>COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs</i>	Ц1: Климатизација и пресуризација <i>C1: Air Cond & Press</i>	DHC-6
	Ц2: Ауто-пилот <i>C2: Auto flight</i>	Sperry
	Ц5: Електрика <i>C5: Electrical power</i>	DHC-6
	Ц6: Опрема <i>C6: Equipment</i>	За случај опасности DHC-6 <i>DHC-6 Emergency</i>
	Ц7: Мотор - АПУ <i>C7: Engine – APU</i>	Контрола горива PT6A <i>PT6A Fuel Control</i>
	Ц16: Елисе <i>C16: Propellers</i>	Са фиксним кораком и DHC-6 <i>Fixed pitch and DHC-6</i>
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ <i>SPECIALISED SERVICES</i>	D1: Испитивање без разарања <i>D1: Non Destructive Testing</i>	Сви типови <i>All Types</i>

Ова листа одобреног обима радова ограничена је на оне производе и активности који су наведени у делу приручника одобрене организације за одржавање према Делу М, Секција А, Одељак Ф,
This approval schedule is limited to those products and activities specified in the scope approval section contained in Part-M Section A, Subpart F approved maintenance organisation manual.

Број решења: _____
Reference:

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис: _____
Signed:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

Додатак VI

Дозвола за обављање делатности организације за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрене према Делу М, Секција А, Одељак Г

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

ДОЗВОЛА
ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ

Approval Certificate

БРОЈ:

RS-MG-000

REFERENCE:

Према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 и Уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 које су тренутно на снази и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:
Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and to Council Commission Regulation(EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies

[ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ]

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ

[COMPANY NAME]

одобрена према Делу М, Секција А, Одељак Г Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова наведених у овој дозволи, као и за издавање препоруке или потврде о провери пловидбености после прегледа пловидбености, како је наведено у М.А 710 Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 и кад је то предвиђено:
as a continuing airworthiness management organisation in compliance with Annex 1 (Part-M), Section A, Subpart G of Regulation (EC) No 2042/2003, approved to manage to the continuing airworthiness of the aircraft listed in the attached schedule of approval and to the issue recommendations or airworthiness review certificates after an airworthiness review as specified in point M.A.710 of Annex 1 to Regulation (EC) No 2042/2003 when stipulated:

1. Ова дозвола ограничена је оним што је наведено у делу приручника одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености који се односи на обим одобрења, како је наведено у Делу М, Секција А, Одељак Г Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

1. This approval is limited to that specified in the scope of approval section of the approved continuing airworthiness management exposition as referred to in Annex 1 (Part-M), Section A, Subpart G of Regulation (EC) No 2042/2003.

2. Ова дозвола захтева усклађеност са поступцима наведеним у приручнику одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености према Делу М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

2. This approval requires compliance with the procedures specified in the Annex 1 (Part-M) Regulation (EC) No 2042/2003 approved continuing airworthiness management organisation exposition.

3. Ова дозвола важи док одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености испуњава услове прописане у Делу М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

3. This approval is valid whilst the approved continuing airworthiness management organisation remains in compliance with Annex 1 (Part-M) Regulation (EC) No 2042/2003.

4. Ако су испуњени услови наведени у тачкама од 1. до 3, ова дозвола важи неограничено време, изузев ако се имаоца дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.

4. Subject to compliance with the conditions 1 to 3 above, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Ако се овај образац користи и за имаоце потврде о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*Air Operator Certificate - AOC*) уноси се број *AOC*, као референтни број и додају следећи посебни услови:

If this form is also used for AOC holders, the AOC number shall be used as the reference and the following extra conditions shall be added:

5. Ова дозвола не представља овлашћење за коришћење типова ваздухоплова који су наведени ставу 1. Овлашћење за коришћење ваздухоплова представља потврда о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*).

5. This approval does not constitute an authorisation to operate the types of aircraft referred in paragraph 1. The authorisation to operate the aircraft is the Air Operator Certificate (AOC).

6. Кад организација за обезбеђивање континуиране пловидбености, у складу са својим системом квалитета, уговори услугу с једном или неколико организација, ово одобрење остаје важеће под условом да таква организација (такве организације) испуњавају важеће уговорне обавезе.

6. When the continuing airworthiness management organisation contracts under its Quality System the service of an/several organisation(s), this approval shall remain valid subject to such organisation(s) fulfilling applicable contractual obligations.

7. Престанак важења, суспензија или стављање ван снаге *AOC* чине ову дозволу неважећом у односу на регистрације ваздухоплова које су садржане у *AOC*, изузев ако надлежни орган изричито не наведе другачије.

7. Termination, suspension or revocation of the AOC automatically invalidates the present approval in relation to the aircraft registrations specified in the AOC, unless otherwise explicitly stated by the competent authority.

Датум првог издавања:

Date of original issue:

Потпис: _____

Signed:

Датум измене: _____

Измена број _____

Date of revision:

Revision No

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије

For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ
CONTINUING AIRWORTHINESS MANAGEMENT ORGANISATION

ЛИСТА ОДОБРЕНОГ ОБИМА РАДОВА
APPROVAL SCHEDULE

РЕФ. БРОЈ ДОЗВОЛЕ: **RS-F-000**

REFERENCE:

Тип /серија/група ваздухоплова <i>Aircraft type/seria/group</i>	Овлашћење за преглед пловидбености <i>Airworthiness review authorised</i>	Организације које раде према систему квалитета <i>Organisation(s) working under the quality system</i>

Ова листа одобреног обима радова је ограничена оним што је наведено у делу одобреног приручника организације за обезбеђивање континуиране пловидбености, како је наведено у Делу М, Секција А, Одељак Г Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

This approval schedule is limited to that specified in the scope of approval contained in Annex I (Part-M), Section A, Subpart G of Regulation (EC) No 2042/2003 approved Continuing Airworthiness Management Exposition section.

Приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености (бр. одобрења):

Continuing Airworthiness Management Exposition Reference

Датум првог издавања:

Date of original issue:

Потпис: _____

Signed:

Датум измене: _____

Date of the revision:

Измена број _____

Revision No

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије

For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

Додатак VII

Сложени радови одржавања

Сложени радови одржавања према М.А.502(д)3, М.А.801(б)2 и М.А.801(ц) обухватају:

1. Модификацију, поправку или замену закивањем, метализацијом, ламинирањем или заваривањем било ког од следећих делова носеће структуре ваздухоплова:

- (а) носач кутијастог пресека;
- (б) уздужница крила или елемент тетиве;
- (ц) рамењача;
- (д) појас рамењаче;
- (е) елемент решеткастог носача;
- (ф) ткиво носача;
- (г) кобилица или леђни део трупа ваздушног брода или пловка;
- (х) део оптерећен на сабијање од ребрастог лима на површини крила или репа;
- (и) главно ребро крила;
- (ј) упорница површине крила или репа;
- (к) носач мотора;
- (л) рамењача или конструкција трупа;
- (м) елемент бочног носача, водоравни носач или преграда;
- (н) носач или оков подупирача седишта;
- (о) замена шина седишта;
- (п) нога или упорница стајног трапа;
- (q) осовина;
- (р) точак;
- (с) скија или носач скије, искључујући замену горњег слоја који је малог интензитета трења.

2. Модификација или поправка било ког од следећих делова:

(а) оплате ваздухоплова или оплате пловка ваздухоплова, ако радови захтевају употребу носача, дизалице или прибора;

(б) оплате ваздухоплова која подлеже оптерећењу од повећања притиска (пресуризације), ако је измерено оштећење оплате веће од 15 *cm* (6 *inch*) у било ком смеру;

(ц) део командног система који носи оптерећење, укључујући командну палицу, педалу, осовину, квадрант, преносну полугу команди, цевасто вратило, рокове за управљање и ковани или ливени носач, али искључујући:

(i) калупно ковање споја за поправку или окова за кабл,

(ii) замена окова на крају преносне шипке команде који се причвршћује закивањем,

(д) било које друге структуре које нису наведене под (1), а коју је произвођач идентификовао као примарну структуру у свом приручнику за одржавање, приручнику за поправку структуре или упутствима за континуирану пловидбеност.

3. Обављање следећих радова одржавања на клипном мотору:

(а) растављање и касније поновно састављање клипног мотора, изузев ради (i) обезбеђивања приступа склоповима клипа/цилиндра или (ii) уклањања задње помоћне плоче ради прегледа и/или замене склопова уљне пумпе, кад ови радови не укључују уклањање и поновно постављање унутрашњих уређаја;

(б) растављање и касније поновно састављање редуктора;

(ц) заваривање и тврдо лемљење спојева, изузев мањих поправки заваривањем на издувним јединицама које обавља одговарајуће одобрен или овлашћен варилац, али искључујући замену компоненти;

(д) посезање за појединим деловима јединица које су прибављене као претходно тестиране јединице, изузев замене и подешавања елемената који се уобичајено мењају или подешавају у употреби.

4. Балансирање елисе, изузев:

(а) за потврђивање статичког балансирања, кад се то захтева у приручнику за одржавање;

(б) динамичко балансирање уграђених елиса употребом електронске опреме за балансирање, кад је то допуштено приручником за одржавање или другим одобреним подацима о пловидбености.

5. Било који додатан посао који захтева:

(а) посебан алат, опрему или уређаје;

(б) значајне поступке усклађивања услед дугог трајања послова и учешћа неколико лица.

Додатак VIII

Ограничено одржавање које обавља пилот- власник

Поред захтева утврђених у овом Делу (*Part-M*), пре било којих радова одржавања морају да се испуне следећа основна начела ако радове одржавања обавља пилот-власник:

(а) Способност и одговорност

1. Пилот-власник је одговоран за све радове одржавања које обави.
2. Пре било којих радова одржавања, пилот-власник мора да се увери да је способан да обави те радове. Пилот-власник мора да се упозна са стандардном праксом одржавања својих ваздухоплова и с програмом одржавања ваздухоплова. Ако пилот-власник није способан да обави радове – онда он не сме да их обавља.
3. Пилот-власник (или организација за обезбеђивање континуиране пловидбености са којом је закључио уговор из Секције А, Одељка Г овог Дела, *Part-M*), одговоран је за утврђивање послова пилота-власника сагласно овим основним начелима садржаним у програму за одржавање, као и за благовремено ажурирање програма за одржавање.
4. Програм одржавања одобрава се сагласно М.А.302.

(б) Послови

Пилот-власник може да обавља једноставне визуалне прегледе или операције којима проверава опште стање ваздухоплова, очигледна оштећења и уобичајени рад конструкције ваздухоплова, мотора, система и компоненте.

Пилот-власник не сме да обавља радове одржавања, ако они:

1. јесу критични по безбедност, па би погрешно обављање радова значајно утицало на пловидбеност ваздухоплова или утицало на безбедност летења, као што је то предвиђено у М.А.402(а);
2. захтевају растављање или изградњу већих компоненти или већих склопова;
3. треба да се обаве у оквиру налога за пловидбеност (*AD*) или у оквиру ограничења пловидбености (*ALI*), изузев ако је то посебно допуштено у *AD* или *ALI*;
4. захтевају употребу посебних алата, калибрисаних алата (изузев момент кључа и алата за савијање (ваљање, *crimping*);
5. захтевају употребу опреме за тестирање или посебно тестирање (нпр. *NDT*, системски тестови или оперативне провере авионичке опреме);
6. састоје од непланираних (ванредних) посебних прегледа (нпр. провера ваздухоплова после тврдог слетања);
7. утичу на системе који су значајни за *IFR* летове (правила инструменталног летења);
8. јесу наведени у Додатку VII овог Дела (*Part-M*) или су посредни радови одржавања компоненте према М.А.502.

Горе наведена мерила од 1. до 8. не могу да се замене мање ограничавајућим упутствима која се издају према М.А.302(д) „Програм одржавања“.

Сваки посао који се у летачком приручнику описује као припрема ваздухоплова за лет (нпр: склапање крила једрилице или претполетни преглед), јесте посао пилота, па се не сматра као рад на одржавању који обавља пилот-власник и зато се тада не захтева издавање уверења о спремности за употребу.

(ц) Одржавање које обавља пилот-власник и евиденције

Подаци о одржавању, наведени у М.А.401, морају стално да буду располагању пилоту-власнику током одржавања и мора да их се придржава. Детаљи о подацима који се односе на одржавање које обавља пилот-власник укључују се уверење о спремности за употребу у складу са М.А.803(д).

Према М.А.305(а), пилот-власник мора да о обављеним радовима одржавања обавести одобрену организацију за обезбеђивање континуиране пловидбености која је одговорна за континуирану пловидбеност ваздухоплова (ако је примењиво) најкасније 30 дана од радова одржавања које је обавио.

АНЕКС II

ДЕО 145 (PART-145)

145.1 Опште

За потребе овог Дела (*Part-145*), надлежни орган је:

1. за организацију чије седиште се налази у држави чланици – орган који је именовала држава чланица у којој се налази седиште организације
2. Агенција, за организације чије се седиште налази у трећој држави.

СЕКЦИЈА А

145.A.10 – Област примене

Ова Секција уређује услове које организација мора да испуни ради прибављања и важења одобрења за одржавање ваздухоплова и компоненти.

145.A.15 – Подношење захтева

Захтев за издавање или промену одобрења за одржавање подноси се на обрасцу и на начин који одреди надлежни орган.

145.A.20 – Услови за одобрење

Организација наводи у свом приручнику обим радова за чије одобрење подноси захтев (Додатак II овог Дела, *Part-145* садржи табелу свих класа и овлашћења).

145.A.25 – Захтеви у погледу објеката

Организација обезбеђује:

(а) објекте који одговарају планираним радовима и пре свега омогућавају заштиту од неповољних временских услова. Специјализоване радионице и одељења издвајају се на одговарајући начин, да би спречило загађивање животне средине и радног простора.

1. За базно одржавање ваздухоплова, организација мора да обезбеди хангар

одговарајуће величине, у који се смештају ваздухоплови који су планирани за базно одржавање.

2. За одржавање компоненти ваздухоплова, организација обезбеђује радионице одговарајуће величине, за смештај компоненти које су планиране за одржавање.

(б) канцеларијски простор за планирање послова из става (а) и за смештај особља, како би оно обављало своје послове на начин који доприноси добрим стандардима одржавања ваздухоплова.

(ц) Радна средина, укључујући хангаре, радионице и канцеларије, мора да одговара задацима, нарочито посебним задацима. Изузев ако се за неки конкретан задатак друкчије не захтева, радна средина не сме да омета ефикасност особља.

1. температура се тако одржава да особље може да ради без непотребних неугодности.

2. прашина и друго аерозагађење одржава се на минимуму и не сме да, у областима у којима се обављају радови, достигне такав ниво да таложење на површинама ваздухоплова/компоненти постане видљиво. Ако прашина и друго аерозагађење достигне ниво видљивог таложења на површинама ваздухоплова/компоненти, сви осетљиви системи се заштићују док се поново не успоставе задовољавајући услови.

3. осветљење је такво да сви прегледи и радови одржавања могу да се делотворно обаве.

4. бука не сме да омета особље приликом прегледа. Ако није практично да се контролише извор буке, особље се опрема личним средствима којима се штити од прекомерне буке која омета преглед.

5. кад одређени радови одржавања захтевају посебне услове у окружењу, различите од наведених, они морају да се поштују. Ови услови наводе се у подацима о одржавању.

6. радна средина за линијско одржавање је таква да се одређени радови одржавања или прегледи обављају без непотребног ометања. Зато се, кад се радни услови погоршају до неприхватљивог нивоа у погледу температуре, влаге, леда, снега, ветра, светлости, прашине или другог аерозагађења, радови одлажу док се поново не успоставе задовољавајући услови.

(д) обезбеђују се безбедни капацитети за складиштење компоненти, опреме, алата и материјала. Услови складиштења омогућавају да исправне компоненте и материјали буду одвојени од неисправних компоненти, материјала, опреме и алата. Услови складиштења усклађени су са захтевима произвођача за спречавање кварења и оштећења ускладиштених предмета. Приступ до складишних просторија има само овлашћено особље

145.A.30 – Захтеви у погледу особља

(а) Организација именује одговорног руководиоца (*accountable manager*), који има овлашћење да обезбеди да одржавање које странка захтева буде изведено и финансирано сагласно стандардима који се захтевају у овом Делу (*Part-145*).

Одговорни руководиоцац:

1. обезбеђује неопходне ресурсе за извршење одржавања према 145.A.65(б), да би

одобрење организације било важеће;

2. успоставља и поспешује политику безбедности и квалитета наведену у 145.A.65(a)

3. показује основно разумевање овог Дела (*Part-145*).

(б) Организација именује лице или групу лица који су одговорни да обезбеде да организација стално поступа сагласно овом Делу (*Part-145*). Ова лица првенствено су одговорна одговорном руководиоцу.

1. Именовано лице или лица јесу структура која управља одржавањем у организацији и која одговара за све функције предвиђене овим Делом (*Part-145*).

2. Именовано лице или лица идентификују се и подносе акредитиве (*credentials*) у облику и на начин који одреди надлежни орган.

3. Именовано лице или лица морају бити у стању да покажу да поседују одговарајуће знање, обуку и искуство из области одржавања ваздухоплова или компоненти и да покажу активно познавање овог Дела (*Part-145*).

4. Поступци одређују ко замењује одређено лице у случају његовог дужег одсуства.

(ц) Одговорни руководилац из става (а) именује лице одговорно за праћење система квалитета, што укључује и систем повратног информисања (*feedback system*) из 145.A.65(ц). Именовано лице има непосредан приступ одговорном руководиоцу, како би он био потпуно и благовремено обавештен о питањима квалитета и усклађености.

(д) Организација мора да има план одржавања по систему човек/сат, којим доказује да има довољан број особља за планирање, извршавање, надзор, преглед и праћење квалитета рада организације, сагласно одобрењу. Поред тога, организација мора да има поступак у коме даље процењује радове које треба обавити, ако је стварна расположивост особља мања од планираног нивоа запослених за сваку одређену радну смену или за свако раздобље.

(е) Организација успоставља и контролише оспособљеност особља које се бави одржавањем, управљањем и/или провером квалитета, према поступцима и стандардима које договори с надлежним органом. Поред потребне стручности повезане с функцијом радног места, „оспособљеност“ обухвата разумевање примене људског фактора и питања људских перформанси (*human performance*) које одговарају функцији лица у организацији. „Људски фактор“ означава принципе који се примењују на аеронаутичко пројектовање, сертификацију, обуку, оспособљавање, поступке и одржавање, који траже сигурну повезаност између људи и других системских компоненти, кроз одговарајуће разматрање људских перформанси. „Људске перформансе“ означавају људске способности и ограничења која утичу на безбедност и делотворност аеронаутичких поступака.

(ф) Организација мора да осигура да је особље задужено за послове и/или проверу континуиране пловидбености испитивањем без разарања структура ваздухоплова или компоненти, буде квалификовано за одређени тип испитивања без разарања, према европском или еквивалентном стандарду који је прихватила Агенција. Особље које обавља друге специјалистичке послове мора да има одговарајућу квалификацију, према признатим стандардима. Изузетно од овог става, особље наведено у ставовима (г), (х)(1) и

(x)(2), које је према Делу (66) *Part-66* разврстано у особље категорије Б1, може да изводи /или контролише тестирање/испитивање помоћу продора контрастне боје.

(г) Организација за одржавање ваздухоплова, изузев кад је друкчије наведено у ставу (ј), мора да за линијско одржавање ваздухоплова има овлашћено особље за одговарајући тип ваздухоплова које је разврстано у категорије Б1 и В2 према Делу 66 (*Part -66*) и 145.А.35.

Поред тога, организације могу да ангажују и овлашћено особље, са одговарајућим квалификацијама, које је разврстано у категорију А према Делу 66 (*Part-66*) и 145.А.35, за мање планиране (редовне) радове линијског одржавања и отклањање једноставних кварова. Распољивост овлашћеног особља категорије А не умањује потребу за овлашћеним особљем према Делу 66 (*Part-66*) категорије Б1 и В2, које даје подршку овлашћеном особљу категорије А. Особље категорије Б1 и В2 према Делу 66 (*Part-66*), не треба увек да буде присутно у линијској станици током извођења мањих планираних (редовних) радова линијског одржавања или отклањања једноставних кварова.

(х) Организација за одржавање ваздухоплова, изузев кад је у ставу (ј) друкчије наведено:

1. код базног одржавања великих ваздухоплова има овлашћено особље квалификовано за одговарајући тип ваздухоплова, разврстано у категорију Ц према Делу 66 (*Part-66*) и 145.А.35. Поред тога, организација мора да има и довољан број овлашћеног особља квалификованог за одређени тип ваздухоплова, разврстаног у категорије Б1 и В2 према Делу 66 (*Part-66*) и 145.А.35, које је подршка овлашћеном особљу категорије Ц.

(i) Б1 и В2 особље за подршку омогућава да се сви радови и прегледи обаве према захтеваним стандардима, пре него што овлашћено особље категорије Ц изда уверење о спремности за употребу.

(ii) Организација мора да води регистар особља за подршку категорије Б1 и В2.

(iii) Овлашћено особље категорије Ц обезбеђује усклађеност са ставом (и), омогућава да сви радови које је странка захтевала буду обављени током одређене провере у оквиру базног одржавања или пакета радова и процењује утицај радова који нису обављени тако што или захтева да се они изведу, или се договара са оператером да се одложе до другог одржавања или неког рока.

2. код базног одржавања ваздухоплова који нису велики ваздухоплови има:

(i) овлашћено особље квалификовано за одговарајући тип ваздухоплова које је разврстано у категорије Б1 и В2 према Делу 66 (*Part-66*) и 145.А.35. или

(ii) овлашћено особље квалификовано за одговарајући тип ваздухоплова које је разврстано у категорију Ц, коме помаже особље категорије Б1 и В2, као што је наведено у тачки 1.

(и) Овлашћено особље квалификовано за компоненте мора да буде усклађено са Делом 66 (*Part-66*).

(ј) Изузетно од става (г) и (х), организација може да ангажује овлашћено особље квалификовано према следећим правилима:

1. за објекте организације који се налазе изван Заједнице, овлашћено особље може да буде квалификовано према националним прописима државе у којој су објекти регистровани, сагласно Додатку IV овог Дела (*Part -145*).

2. за линијско одржавање које се изводи у линијској станици организације која се налази изван Заједнице, овлашћено особље може да буде квалификовано према националним прописима државе у којој се налази линијска станица организације, сагласно Додатку IV овог Дела (*Part -145*).

3. за понављајући претполетни налог за пловидбеност (*repetitive pre-flight airworthiness directive*) који посебно наводи да може да га изврши летачка посада, организација може да изда ограничено овлашћење за издавање уверења о спремности за употребу вођи ваздухоплова и/или инжењеру летачу, на основу дозволе коју они поседују, под условом да она обезбеди одговарајућу практичну обуку којим се омогућава да они испуни налог за пловидбеност у оквиру захтеваних стандарда.

4. ако ваздухоплов делује изван места (локације) у коме организација за одржавање омогућава подршку (*supported location*), организација може да изда ограничено овлашћење за издавање уверења о спремности за употребу вођи ваздухоплова и/или инжењеру летачу на основу дозвола коју поседују, под условом да она обезбеди одговарајућу практичну обуку којом се омогућава да они изведу потребне задатке у оквиру захтеваних стандарда. Одредбе овог става подробно се описују у поступку из приручника.

5. У непредвиђеним случајевима, кад се ваздухоплов приземљи на месту изван главне базе, у коме нема расположивог одговарајућег овлашћеног особља, организација за одржавање с којом је закључен уговор о омогућавању подршке при одржавању, може да изда једнократно овлашћење за издавање уверења о спремности за употребу (i) једном свом запосленом лицу који има еквивалентна овлашћења за тип ваздухоплова сличне технологије, конструкције и система или (ii) сваком лицу које има најмање пет година искуства на пословима одржавања и важећу *ICAO* дозволу за одржавање за тип ваздухоплова за који се издаје уверење, под условом да у том месту не постоји ниједна организација која је одобрена сагласно овом Делу (*Part-145*) и да организацији за одржавање с којом је закључен уговор прибави и има у персоналној евиденцији доказ о искуству и дозволи за одржавање тог лица.

О наведеним случајевима обавештава се надлежни орган у року од седам дана од дана кад је овлашћење издато. Одобрена организација за одржавање која је издала једнократно овлашћење за издавање уверења мора да омогући проверу таквог одржавања, ако оно може да утиче на безбедност летења.

145.A.35 – Овлашћено особље и особље за подршку категорије Б1 и Б2

(а) Поред одговарајућих захтева из 145.A.30 (г) и (х), организација обезбеђује да овлашћено особље и особље за подршку категорије Б1 и Б2 разуме одговарајуће ваздухоплове и/или компоненте који се одржавају и с тиме повезане организационе поступке. Кад је реч о овлашћеном особљу, организација ово обезбеђује пре издавања или поновног издавања овлашћења за издавање уверења.

„Особље за подршку категорије Б1 и Б2“ означава оно особље категорије Б1 и Б2 у окружењу базног одржавања које не мора нужно да има овлашћење за издавање уверења. „Одговарајући ваздухоплов и/или компонента“ означава ваздухоплов или компоненту који су одређени у појединачном овлашћењу за издавање уверења. „Овлашћење за издавање уверења“ означава овлашћење које се издаје овлашћеном особљу и чије је дејство да то особље може у име организације да потписује уверења о спремности

за употребу унутар ограничења наведених у овлашћењу.

(б) Изузев у случајевима наведеним под 145.А.30(ј), организација може да изда овлашћење за издавање уверења искључиво овлашћеном особљу које има уписане основне категорије, подкатегорије и било које овлашћење за тип ваздухоплова у дозволи за одржавање ваздухоплова из Дела 66 (*Part-66*), под условом да је дозвола важећа све време важења овлашћења за издавање уверења, као и да овлашћено особље остане усклађено са захтевима предвиђеним у Делу 66 (*Part-66*).

(ц) Организација обезбеђује да овлашћено особље и особље за подршку категорије Б1 и Б2 буде непосредно укључено у одржавање одговарајућег ваздухоплова или компоненте најмање шест месеци у било које две узастопне године. За потребе овог става „непосредно укључено у одржавање одговарајућег ваздухоплова или компоненте“ означава да је лице радило у окружењу за одржавање ваздухоплова или компоненте и да је користило права из овлашћења за издавање уверења и/или да је стварно изводило радове одржавања макар на неким системима за тип ваздухоплова одређеним у овлашћењу за издавање уверења.

(д) Организација обезбеђује да овлашћено особље и особље за подршку категорије Б1 и Б2 сваке друге године изведе обуку ради усвајања најновијих знања у погледу релевантне технологије, организационих поступака и утицаја људског фактора.

(е) Организација успоставља програм континуиране обуке овлашћеног особља и особља за подршку категорије Б1 и Б2, укључујући и поступке којима се обезбеђује примена одговарајућих одредба из 145.А.35, као основе за издавање овлашћења за издавање уверења овлашћеном особљу по овом Делу (*Part-145*).

(ф) Изузев у неподвижним случајевима наведеним у 145.А.30(ј)(5), организација процењује потенцијално овлашћено особље у погледу компетенција, квалификација и способности за обављање дужности издавања уверења, према поступку која је наведен у приручнику организације, пре издавања или поновног издавања овлашћења за издавање уверења према овом Делу (*Part-145*).

(г) Када овлашћено особље испуњава захтеве из ставова (а), (б), (д), (ф) и ако је примењиво (ц), организација је дужна да изда овлашћење за издавање уверења са јасно одређеним обимом и ограничењима. Сталност важење овлашћења за издавање уверења зависи од сталности испуњавања захтева из ставова (а), (б), (д) и ако је примењиво (ц).

(х) Овлашћење за издавање уверења мора бити написано на начин који овлашћеном особљу или надлежном лицу које има право да провери овлашћење, јасно одређује обим примене. Ако се за одређивање обима користе шифре, организација сачињава тумачење шифри и чини га лако доступним. „Надлежно лице“ означава представника надлежног органа, Агенције или државе чланице који је одговоран за надзор над ваздухопловом или компонентом који су предмет одржавања.

(и) Лице које је одговорно за систем квалитета одговорно је да у име организације издаје овлашћење за издавање уверења овлашћеном особљу. Ово лице може одредити

друго лице за издавање или одузимање овлашћења, према поступку која је наведен у приручнику организације.

(ј) Организација води евиденцију о овлашћеном особљу и особљу за подршку категорије Б1 и Б2, која садржи:

1. податке о свакој дозволи за одржавање ваздухоплова коју особље има према Делу 66 (*Part- 66*),
2. податке о окончаним релевантним обукама,
3. обим овлашћења за издавање уверења о спремности, кад је то битно,
4. податке о особљу са ограниченим или једнократним овлашћењем за издавање уверења.

Организација чува евиденцију макар две године пошто овлашћено особље или особље за подршку Б1 или Б2 оконча запослење у организацији или после одузимања овлашћења за издавање уверења. На захтев, организација је дужна да овлашћеном особљу по одласку из организације достави копију његове евиденције.

Овлашћено особље, на свој захтев, има право увида у персоналну евиденцију, како је горе наведено.

(к) Организација мора да овлашћеном особљу обезбеди копију њиховог овлашћења за издавање уверења, у облику документа или у електронском облику.

(л) Овлашћено особље мора да, на захтев, предочи овлашћење сваком надлежном лицу у року од 24 сата.

(м) Минималне године живота за овлашћено особље и особље за подршку категорије Б1 и Б2 износе 21 годину.

145.A.40 Опрема, алат и материјал

(а) Организација мора да има на располагању и да користи опрему, алат и материјал неопходну за обављање одобреног обима радова.

1. Када произвођач одреди одређени алат или опрему, организација њега користи, изузев ако коришћење другог алата или опреме није договорено с надлежним органом, на начин који је одређен одговарајућим поступком који је наведен у приручнику.

2. Опрема и алат морају бити стално доступни, изузев ако се тако ретко користе да њихова стална расположивост није неопходна. Ови случајеви се подробно описују у поступку која је наведен у приручнику.

3. Организација која је одобрена за базно одржавање располаже довољном опремом за приступ ваздухоплову и платформама за преглед, тако да ваздухоплов може правилно да прегледа.

(б) Организација омогућава да се алат и опрема, нарочито опрема за преглед, проверавају и баждаре према признатим стандардима и толико често да се одржи њихова исправност и прецизност. Организација води евиденцију о баждарењу и стандарду који је коришћен за баждарење.

145.A.42 Пријем компоненти

(а) Компоненте се разврставају и одвајају према следећим категоријама:

1. компоненте које су у задовољавајућем стању, имају уверење о спремности за употребу на обрасцу 1 (*EASA Form 1*) или еквивалентни документ и означене су према Анексу (*Part-21*) Одељак Q Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003;
2. неисправне компоненте, с којима се поступа према овој Секцији;
3. непоправљиве које су разврстане према 145.A.42(д);
4. стандардни делови који се користе на ваздухоплову, мотору, елиси или другој компоненти ваздухоплова кад су означени у каталогу делова произвођача и/или подацима о одржавању;
5. материјал (сировине и потрошни материјал) који се користи током одржавања, а организација је установила да испуњава одговарајуће захтеве и да има одговарајућу документацију о пореклу. Ови материјали морају да имају одговарајућу документацију из које се јасно види који је материјал у питању и која садржи изјаву о усклађености са спецификацијом и податке о произвођачу и добављачу.

(б) Пре уградње компоненте организација проверава да ли је компонента погодна за уградњу с обзиром на могуће модификације и налоге за пловидбеност који се на њу односе.

(ц) Организација може да производи ограничен обим делова за коришћење током текућих радова унутар њених објеката, под условом да је то предвиђено поступцима наведеним у приручнику организације за одржавање.

д) Компоненте које су достигле свој век употребе или које су непоправљиве, отписују се и не могу поново да уђу у систем снабдевања компонентама, изузев ако им се одобрени век употребе не продужи или ако се не нађе начин за отклањање квара који је одобрен према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

145.A.45 – Подаци о одржавању

(а) Организација има и користи важеће податке о одржавању, укључујући измене и поправке. „Важеће“ означава оно што је битно за сваки ваздухоплов, компоненту или поступак који је означен у листи овлашћења класе из одобрења организације и свакој повезаној листи овлашћења (*capability list*).

Податке о одржавању које организацији достави оператер или странка, организација чува и њима располаже док трају радови, уз обавезу да поштује захтеве из 145.A.55(ц).

(б) За потребе овог дела Дела (*Part-145*) важећи подаци обухватају:

1. важеће захтеве, поступке, упутства или обавештења о коришћењу које је издао надлежан орган за надзор ваздухоплова или компоненте;
2. важеће налоге за пловидбеност које је издао надлежан орган за надзор

ваздухоплова или компоненте;

3. упутства за континуирану пловидбеност које је издао ималац потврде о типу, додатне потврде о типу (*supplementary type certificate holder*) или друга организација која је према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003 овлашћена да објављује такве податке, а кад су ваздухоплов или компонента из треће државе – податке о пловидбености које захтева надлежан орган за надзор ваздухоплова или компоненте;

4. сваки други важећи стандард у које, поред осталог, улазе и стандарди које је Агенција признала као добре стандарде одржавања;

5. све важеће податке издате према ставу (д).

(ц) Организација установљава методе којима се омогућава да се сваки нетачан, непотпун или двосмислен поступак, пракса, податак или упутство за одржавање, садржани у подацима о одржавању које користи особље за одржавање, документују и о њима обавести аутор података.

(д) Организација може да промени упутства за одржавање само према поступку који је наведен у приручнику за одржавање. Она при томе мора да покаже да промене упутстава омогућавају еквивалентне или побољшане стандарде одржавања али и да о променама упутстава обавести имаоца потврде о типу. За потребе овог става, упутства за одржавање означавају упутства како да се обаве одређени радови одржавања и искључују техничко пројектовање поправки и модификација.

(е) Организација успоставља систем радних картица (*work card*) или радних листи (*worksheet system*) који се користи у одговарајућим деловима организације. Поред тога, организација потанко преписује у радне картице или радне листе податке о одржавању наведене у ставовима (б) и (д) или прецизно упућује на одређени задатак или групе задатака који су садржани у подацима о одржавању. Радне картице и радне листе могу да се израде рачунаром и да се чувају у електронској бази података, под условом да база има примерену заштиту од неовлашћених измена и да постоји безбедносна копија у облику електронске базе података која се ажурира најкасније 24 сата од било које промене у главној електронској бази података. Сложени задаци одржавања преписују се у радне картице или радне листе и потом деле у јасне фазе, чиме се омогућава евиденција о извођењу комплетног задатка одржавања.

Кад оператер ваздухоплова захтева да се користи његов систем радних картица и радних листи, може да се користи његов систем. Онда организација мора да утврди поступке који омогућава да се правилно испуњавају радне картице или радне листе оператера ваздухоплова.

(ф) Организација обезбеђује да сви важећи подаци о одржавању буду спремни за употребу на захтев особља за одржавање.

(г) Организација успоставља поступак који омогућава да сви подаци о одржавању који су под њеном контролом буду ажурни. Ако податке обезбеђује и контролише оператер /странка, организација за одржавање мора да докаже да има писмену потврду оператера/странке да су сви подаци о одржавању ажурни или да има радне налоге у којима је означен статус промене података о одржавању који се користе или да докаже да су на листи промењених података о одржавању оператера/корисника.

145.A.47 Планирање производње

(а) Организација има систем који одговара обиму и сложености радова, да би планирала расположивост потребног особља, алата, опреме, материјала, података о одржавању и објекта и тиме омогућила извесност обављања радова.

(б) При планирању радова одржавања и организовању смена узимају се у обзир ограничења људских перформанси.

(ц) Када се посао предаје следећој смени или дође до промене особља, особље које одлази и особље које долази мора међусобно да размени битне податке.

145.A.50 – Сертификација одржавања

(а) Уверење о спремности за употребу издаје одговарајуће овлашћено особље у име организације, кад се утврди да је организација правилно обавила комплетне наручене радове одржавања, према поступцима одређеним у 145.A.70, уз уважавање расположивости и коришћење података о одржавању наведених у 145.A.45, и да нису познате неусклађености који могу да угрозе безбедност лета.

(б) Уверење о спремности за употребу издаје се пре лета, по окончаном одржавању.

(ц) Оператер ваздухоплова упозорава се на нове кварове или непотпуности радних налога који се открију током радова одржавања, како би се од њега прибавила сагласност за отклањање кварова или употпуњавање елемената радног налога. Ако оператер одбије сагласност по овом ставу, примењује се став (е).

(д) Уверење о спремности за употребу издаје се по окончању одржавања компоненте која је изграђена са ваздухоплова. Уверење о спремности за употребу или етикета (*tag*) о одобрењу пловидбености, идентификована као EASA образац 1 (*EASA Form 1*) који је дат у Додатку I овог Дела (*Part-145*) представља одобрење за пуштање компоненте у употребу. Кад организација задржи компоненту за сопствену потребе, EASA образац 1 (*EASA Form 1*) можда неће бити потребан, што зависи од унутрашњих поступака за издавање уверења у организацији, које су наведене у приручнику.

(е) Изузетно од става (а), кад организација није у стању да заврши захтевано одржавање, она може да изда уверење о спремности за употребу унутар одобрених ограничења ваздухоплова. Ово ограничење организација уписује у уверење о спремности за употребу ваздухоплова пре издавања уверења.

(ф) Изузетно од става (а) и 145.A.42, када је ваздухоплов приземљен на месту изван главне базе линијског одржавања (главне линијске станице) или главне базе за одржавање, где нису доступне компоненте са потребним уверењем о спремности, допуштено је да се привремено угради компонента која нема одговарајуће уверење о спремности, за највише 30 сати летења, или до повратка ваздухоплова у главну базу линијског одржавања или у главну базу за одржавање, зависно од тога шта пре наступи, под условом да се оператер

сагласи с тиме, да поменута компонента има одговарајуће уверење о спремности за употребу и да на други начин испуњава важеће захтеве за одржавање и деловање. Оваква компонента мора да се изгради у наведеним роковима, изузев ако у међувремену не буде прибављено потребно уверење о спремности за употребу сагласно ставу (а) и 145.А.42.

145.А.55 – Евиденција о одржавању

(а) Организација води евиденцију о свим обављеним радовима одржавања. Као минимум, организација чува сву евиденцију којом се доказује да су били испуњени сви захтеви за издавање уверења о спремности за употребу, укључујући и документе подуговарача о спремности за употребу.

(б) Организација мора да достави оператеру ваздухоплова примерак уверења о спремности за употребу, заједно са примерком података о било којој одобреној специфичној поправци/модификацији која је коришћена током поправке/ модификације.

(ц) Организација мора да чува примерак сваке евиденције и с њом повезаних података о одржавању две године од дана кад су ваздухоплов или компонента на које се радови односе били отпремљени из организације као спремни за употребу.

1. Евиденција се чува тако да буде заштићена од пожара, поплаве и крађе.

2. Сва рачунарска опрема која се користи да би се осигурале безбедносне копије (*backup*) на дисковима, траке итд. чувају се на месту различитом од оног на коме се налазе радни подаци који се тренутно користе, и у окружењу које обезбеђује да остану у добром стању.

3. Ако организација престане да ради, сва евиденција о одржавању обављеном у последње две године која се чува, доставља се последњем власнику или купцу предметног ваздухоплова или компоненте или се даље чува на начин који одреди надлежни орган.

145.А.60 – Пријављивање догађаја

(а) Организација пријављује надлежном органу, држави регистрације и организацији која је одговорна за пројектовање ваздухоплова или компоненте, свако уочено стање ваздухоплова или компоненте које је довело или је могло да доведе до опасног стања које озбиљно угрожава безбедност лета.

(б) Организација успоставља свој систем пријављивања догађаја, као што је детаљно описано у приручнику организације, како би омогућила прикупљање и процену тих пријава и процену и издвајање догађаја који се, према ставу (а), обавезно пријављују. Овим поступком идентификују се штетне појаве и корективне мере које је организација предузела или треба да предузме за отклањање недостатака, укључујући и процену свих познатих битних података у вези с таквим догађајима, као и метод за ширење података, ако је то потребно.

(ц) Организација саставља такве пријаве у облику и на начин који одреди Агенција и оне морају да садрже све важне податке о стању и исходу процене који су познати организацији.

(д) Ако је организација закључила уговор о одржавању са комерцијалним оператером, она пријављује оператеру свако стање које утиче на оператеров ваздухоплов или компоненту.

(е) Извештај се саставља и доставља што пре, а најкасније 72 сата од кад је организација уочила стање које пријављује.

145.A.65 – Политика безбедности и квалитета, поступци одржавања и систем квалитета

(а) Организација успоставља политику безбедности и квалитета и излаже је у приручнику сагласно 145.A.70.

(б) Организација успоставља поступке, уз сагласност надлежног органа којима, уважавајући људски фактор и људске перформансе, омогућава добру праксу одржавања и усклађеност са овим Делом (*Part-145*), што подразумева јасне радне налоге и уговоре, подобне да ваздухоплов или компонента буду спремни за употребу према 145.A.50.

1. Поступци одржавања наведене у овом ставу примењују се на 145.A.25 до 145.A.95.

2. Поступци одржавања које је организација већ успоставила или треба да успостави на основу овог става, морају да обухвате све аспекте обављања радова одржавања, укључујући пружање и контролу специјалистичких услуга и успостављање стандарда по којима организација намерава да ради.

3. Код линијског и базног одржавања ваздухоплова организација успоставља поступке за максимално смањивање ризика од вишеструких грешака и за уочавање грешака на критичним системима и обезбеђује да се ни од једног лица не захтевају радови или преглед који обухватају неки елемент растављања/састављања више компоненти истог типа које су уграђене на више од једног система истог ваздухоплова током одређене провере у сврхе одржавања. Кад је за обављање ових радова расположиво само једно лице, онда радна картица или радна листа организације мора да укључи додатну фазу за поновни преглед радова које је обавило то лице, после окончања тих радова.

4. Успостављају се поступци одржавања који обезбеђују да се оштећење процени, а модификације и поправке изведу коришћењем података које је одобрила Агенција или организација за пројектовање одобрена према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

(ц) Организација успоставља систем квалитета који укључује следеће:

1. независну проверу (одит) ради праћења усклађености са стандардима који се захтевају за ваздухоплове/компоненте ваздухоплова и адекватност поступака да би се омогућило да ове провере усклађености доведу до стварања добре праксе одржавања и пловидбено способног ваздухоплова/компоненте ваздухоплова. Независна провера ради праћења усклађености (као део система квалитета) може у најмањим организацијама уговором да се повери другој организацији која је одобрена према овом Делу (*Part-145*) или лицу које има потребно техничко знање и доказано искуство у овим проверама (одитима).

2. систем извештавања у коме се лицима или групама лица наведеним у 145.А.30(б) и пре свега одговорном руководиоцу (*accountable manager*) пружају повратне информације о систему квалитета, чиме се омогућава благовремено предузимање правилних корективних мера којима се одговара на извештаје о независном прегледу из тачке 1.

145.А.70 – Приручник организације за одржавање (*Maintenance organisation Exposition – MOE*)

(а) „Приручник организације за одржавање” означава документ или документа која садрже материјал у коме се одређује обим радова, представља саставни део одобрења и показује на који начин организација намерава да испуњава захтеве из овог Дела (*Part–145*). Организација доставља надлежном органу приручник који садржи најмање следеће:

1. изјаву коју је потписао одговорни руководиоца организације (*accountable manager*), којом се потврђује да приручник и остали пратећи приручници, на које се позива, омогућавају сталну усклађеност организације са овим Делом (*Part–145*). Кад одговорни руководиоца није истовремено и главни руководиоца, тада одговорни руководиоца и главни руководиоца заједнички потписују изјаву;

2. политику безбедности и квалитета организације, како је наведено у 145.А.65;

3. звања и лична имена лица именован према 145.А.30(б);

4. дужности и одговорности лица именованих према 145.А.30(б), и питања која она могу да у име организације непосредно решавају с надлежним органом;

5. организациону шему која показује повезане ланце одговорности између лица наведених у 145.А.30(б);

6. списак овлашћеног особља и особља за подршку категорије Б1 и Б2;

7. општи опис људских ресурса;

8. општи опис објеката на свакој адреси наведеној у дозволи за обављање делатности организације за одржавање;

9. спецификацију обима радова организације која се односи на обим одобрења;

10. поступак обавештавања из 145.А.85 о променама у организацији;

11. поступак у коме се мења приручник организације;

12. поступке и систем квалитета које је организација предвидела према 145.А.25 до 145.А.80.

13. списак комерцијалних оператера, кад је примењиво, којима организација пружа услуге одржавања ваздухоплова;

14. списак организација подуговарача, кад је примењиво, као што је то одређено у 145.А.75(б);

15. списак линијских станица, кад је примењиво, као што је то одређено у 145.А.75(д);

16. одговарајући списак организација са којима је закључен уговор.

(б) Приручник се мења по потреби, да би опис организације остао ажуран. Приручник и његове касније промене одобрава надлежни орган.

(ц) Изузетно од става (б), мање промене приручника могу да се одобре путем посредног одобравања.

145.A.75 –Права организације

Сагласно приручнику, организација за одржавање има право да:

(а) одржава ваздухоплов или компоненту за које је одобрена, на местима која су наведена у њеној дозволи за обављање делатности и приручнику;

(б) договори се за одржавање било којег ваздухоплова или компоненте за које је она одобрена с другом организацијом која ради под њеним системом квалитета. Ово се односи на радове које обавља организација која није одговарајуће одобрена за извођење таквог одржавања сагласно овом Делу (*Part-145*) и која је ограничена на обим радова допуштен према поступцима из 145.A.65(б). Ови радови не укључују проверу ваздухоплова унутар базног одржавања ваздухоплова, потпуну радионичку проверу, ни ремонт мотора или моторског модула;

(ц) одржава ваздухоплов и/или компоненту за које је одобрена на било којем месту, ако је потреба за тиме настала услед неисправности ваздухоплова или потребе да се подржи повремено линијско одржавање, под условима наведеним у приручнику;

(д) одржава ваздухоплов и/или компоненту за које је одобрена на месту које је одређено као место за линијско одржавање и које може да подржи мања одржавања, али само ако приручник организације ово предвиђа и ако је у њему наведено ово место (локација);

(е) издаје уверења о спремности за употребу после завршетка одржавања, према 145.A.50.

145.A.80 – Ограничења организације

Организација може да одржава ваздухоплов или компоненту за које је одобрена само ако располаже потребним простором, опремом, алатима, материјалима, подацима о одржавању и овлашћеним особљем.

145.A.85 – Промене у организацији

Како би се надлежном органу омогућило да утврђује сталну усклађеност са овим Делом (*Part-145*) и, ако је потребно, промени дозволу за обављање делатности за одржавање, организација унапред обавештава надлежни орган о предлогу за следеће промене (изузев о предложеним променама у особљу које унапред нису познате руководству, а о којима се надлежни орган обавештава првом приликом):

1. назива организације;
2. места организације;
3. додатног места организације;
4. одговорног руководиоца (*accountable manager*);
5. било ког лица именованог према М.А.606(б);

6. објеката, опреме, алата, материјала, поступака, области рада и овлашћеног особља који би могли да имају утицаја на одобрење.

145.A.90 – Важење одобрења

(а) Одобрење важи неограничено време. Оно остаје да важи под условом:

1. да организација буде и даље усклађена са овим Делом (*Part-145*) и одредбама о поступању по налазима који су наведени у 145.Б.40;

2. да надлежни орган има приступ организацији, ради утврђивања сталне усклађености са овим Делом (*Part-145*);

3. да се организација не одрекне од одобрења или да одобрење не буде стављено ван снаге.

(б) У случају из (а)(3) дозвола за обављање делатности организације за одржавање мора да се врати надлежном органу.

145.A.95 – Налази (*Findings*)

(а) Налаз нивоа 1 представља значајну неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-145*), која снижава стандард безбедности и озбиљно угрожава безбедност летења.

(б) Налаз нивоа 2 представља сваку неусклађеност са захтевима наведеним у овом Делу (*Part-145*) која би могла да умањи стандард безбедности и евентуално угрози безбедност летења.

(ц) По пријему извештаја с налазима, сходно 145.Б.50, ималац дозволе за обављање делатности организације за одржавање мора да утврди план корективних мера за отклањање неусклађености и да, на начин који је прихватљив за надлежни орган, спроведе корективне мере у договореном року.

СЕКЦИЈА Б

ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

145.Б.01 Област примене

Овом Секцијом успостављају се управни захтеви по којима поступа надлежни орган при обављању послова и одговорности у вези са издавањем, праћењем важења, променом, суспензијом или стављањем ван снаге одобрења организације за одржавање према овом Делу (*Part-145*).

145.Б.10 Надлежни орган

1. Опште

Држава чланица именује надлежни орган који је задужен за издавање, праћење важења, промену, суспензију или стављање ван снаге одобрења организације за одржавање. Надлежни орган утврђује документоване поступке и организациону структуру.

2. Ресурси

Бројност особља мора да одговара потреби за испуњењем захтева који су потанко описани у Секцији Б овог Дела.

3. Квалификације и обука

Сво особље које ради на одобрењима према овом Делу (*Part-145*) мора:

(а) да има одговарајуће квалификације и знање, искуство и обученост потребне за обављање поверених послова.

(б) да има одговарајућу окончану основну/ континуирану обуку према овом Делу (*Part-145*), укључујући обуку о његовом значењу и стандардима.

4. Поступци

Надлежни орган установљава поступке који детаљно описују начин на који се постиже усклађеност са Секцији Б овог Дела.

Поступци морају да се редовно прате и мењају како би се постигла стална усклађеност.

145.Б.15 Организације које се налазе у више држава чланица

Кад се објекти за одржавање налазе у више држава чланица, истраживање и стални надзор одобрења врше се у сарадњи са надлежним органима држава чланица у којима се налазе остали објекти за одржавање.

145.Б.17 Прихватљиви начини усаглашавања

Агенција развија прихватљиве начине усаглашавања које држава чланица може да користи да би омогућила усклађеност са овим Делом (*Part-145*). Кад се прихватљиви начини поштују, сматра се да су испуњени и одговарајући захтеви из овог Дела (*Part-145*) у вези с тим.

145.Б.20 Почетно одобрење

1. Ако су испуњени захтеви из 145.А.30(а) и (б), надлежни орган обавештава подносиоца захтева у писменом облику о прихватању особља наведеног у 145.А.30(а) и (б).

2. Надлежни орган утврђује да ли су поступци наведени у приручнику организације усклађени са захтевима из овог Дела (*Part-145*) и проверава да ли је одговорни руководилац потписао изјаву о обавези (*Commitment Statement*).

3. Надлежни орган утврђује да ли је организација усклађена са захтевима који су предвиђени у овом Делу (*Part-145*).

4. У току поступка одобравања одржава се најмање један састанак са одговорним руководиоцем, како би он у потпуности постао свестан значаја одобравања и разлога за потписивање обавезе организације да ће поштовати поступке наведене у њеном приручнику.

5. Сви налази достављају се у писменом облику организацији која је поднела захтев.

6. Надлежни орган води евиденцију о свим налазима, о мерама које су предузете да би се налаз отклонио и о препорукама.

7. За почетно одобрење потребно је да надлежни орган утврди да је организација која је поднела захтев отклонила све налазе.

145.Б.25 Издавање одобрења

1. Надлежни орган формално одобрава приручник организације и организацији издаје одобрење, и пратећу дозволу за обављање делатности организације за одржавање на обрасцу 3 (*EASA Form 3*), које обухвата и обим одобрења. Надлежни орган издаје одобрење и дозволу само ако је организација усклађена са захтевима који су предвиђени у овом Делу (*Part-145*).

2. Надлежни орган наводи услове издатог одобрења у дозволи коју издаје на обрасцу 3 (*EASA Form 3*).

3. Референтни број уноси се у дозволу, EASA образац 3 (*EASA Form 3*), како то одреди Агенција.

145.Б.30 Праћење важења одобрења

Важење одобрења прати се према одговарајућим одредбама „почетног одобрења” према 145.Б.20. Поред тога:

1. Надлежни орган води и ажурира програмску листу за сваку одобрену организацију која је под његовим надзором, с датумима када су планиране посете у оквиру провере (одита) и кад су планиране посете спроведене.

2. Свака организација се у целини проверава (одитује) у периоду који није дужи од 24 месеца, кад се утврђује да ли она још испуњава услове који су предвиђени у овом Делу (*Part-145*).

3. Састанак са одговорним руководиоцем одржава се најмање једном у 24 месеца, да би се омогућило да он буде обавештен о свим значајним питањима која су се поставила током провере (одита).

145.Б.35 Промене

1. Организација обавештава надлежни орган о свакој намеравањој промени, како је то наведено у 145.А.85.

2. Надлежни орган примењује важеће елементе почетног одобрења за сваку промену организације, о којој је обавештен.

3. Надлежни орган може да одреди услове под којима одобрена организација може да послује у току промена, изузев ако не утврди да одобрење треба да буде суспендовано.

145.Б.40 Промене приручника организације за одржавање

1. Код непосредног одобравања промена, надлежни орган проверава да ли су поступци који су наведени у приручнику сагласни овом Делу (*Part-145*), пре него што формалним путем обавести организацију о одобравању.

2. Ако се на одобравање промена примени посредно одобравање, надлежни орган обезбеђује да има примерен начин надзора над одобрењима свих промена приручника.

145.Б.45 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење одобрења

Надлежни орган:

(а) суспендује одобрење, кад постоје оправдани разлози у случају потенцијалног угрожавања безбедности;

(б) ставља ван снаге, суспендује или ограничава одобрење, према 145.Б.50.

145.Б.50 Налаз

(а) Ако се током провере (одита) или на други начин пронађе доказ који указује на неусклађеност са захтевима предвиђеним у овом Делу (*Part-145*), надлежни орган предузима следеће мере:

1. За налаз нивоа 1, надлежни орган одмах предузима непосредне мере да организацији, зависно од обима налаза нивоа 1, стави ван снаге, ограничи или суспендује, у целини или делимично, одобрење док она успешно не предузме одговарајуће корективне мере;

2. За налаз нивоа 2, надлежни орган одобрава рок за предузимање корективних мера који одговара природи налаза и није дужи од три месеца. У одређеним околностима, на крају овог рока и зависно од природе налаза, надлежни орган може да продужи рок, ако постоји задовољавајући план корективних мера.

(б) Надлежни орган суспендује одобрење, у целини или делимично, ако организација не поштује рок који је одобрио.

145.Б.55 Вођење евиденције

1. Надлежни орган успоставља систем вођење евиденције применом минималних мерила, који омогућава да се прате поступци издавања, праћења важења, промене, суспензије или стављања ван снаге одобрења.

2. Евиденција обухвата најмање:

(а) захтев за одобрење организације, укључујући праћење важења одобрења;

(б) евиденцију надлежног органа о сталном надзору, укључујући и евиденцију о свим проверама (одима);

(ц) дозвола за обављање делатности организације за одржавање са свим променама;

(д) копију програма провере (*audit*), с датумима планираних и спроведених провера;

(е) копије релевантне преписке, укључујући и EASA образац 4 (*EASA Form 4*);

(ф) податке о изузећима или наложеним принудним мерама;

(г) обрасце било којих извештаја надлежног органа о проверама (одитима);

(х) приручнике организације за одржавање.

3. Евиденција се чува најмање четири године.

4. Надлежни орган чува ове евиденције на папиру или у електронској форми или комбинујући оба вида чувања.

145.Б.60 Изузећа

Надлежни орган мора да евидентира и чува изузећа која су одобрена сагласно члану 14. став 4. Основне уредбе.

Додатак I

EASA образац 1 (EASA Form 1) Коришћење обрасца 1 (EASA Form 1) за одржавање

1. ОПШТЕ

Уверење се издаје на приложеном обрасцу, укључујући бројеве рубрика и њихов распоред. Величина рубрике може да се мења да би одговарала потребама индивидуалне примене, али не у обиму која би уверење учинио непрепознатљивим. Димензије (величина) уверења могу да се повећавају или смањују, уз услов да уверење остане препознатљиво и читљиво. Ако о томе постоји дилема, неопходно је да се консултује своја држава чланица.

Штампа мора бити јасна и читљива.

Образац уверења може да се унапред одштампа или изради на рачунару, али тако да отисак линија и слова буде јасан и читљив. Унапред одштампани текст допуштен је ако је усклађен с приложеним обрасцем, али било које друге изјаве или наводи о одобравању или потврђивању, нису допуштени.

Прихватљиви су енглески језик и, ако је то релевантно, језик дотичне државе чланице.

Кад се образац уверења користи у сврхе извоза може да се попуни на енглеском језику, а иначе се попуњава на службеном језику дотичне државе чланице.

Подаци који се уносе у образац уверења могу се исписати писаћом машином, на рачунару, или ручно штампаним словима и морају бити лако читљиви.

Коришћење скраћеница своди се на минимум.

Преостали простор на полеђини обрасца уверења може да се користити за додатне податке, али не сме да садржи било какве изјаве или наводе везане за уверење.

Оригинал уверења мора да прати предмете (*items*), а између уверења и предмета успоставља се корелација. Организација која је произвела или одржавала предмет мора да задржи копију уверења. Кад су образац и подаци у уверењу у потпуности израђени на рачунару, допуштено је, ако то прихвати држава чланица, да организација чува уверење и податке из уверења у обезбеђеној рачунарској бази података.

Кад је издато једно уверење о спремности за употребу за низ предмета, а они се касније међусобно раздвоје (на пример, преко дистрибутера делова), сваки предмет мора да пратити копија оригиналног уверења, а оригинал уверења чува организација која је примила пошиљку предмета. Пропуст да се задржи оригинал уверења може учинити неважећим статус спремности за употребу предмета.

НАПОМЕНА: Број копија уверења који се шаље странци или које задржава издавалац уверења, није ограничен.

Уверење које прати одређени предмет може да се, ради бољег чувања, приложи у омоту.

2. ПОПУЊАВАЊЕ УВЕРЕЊА О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ

Да би уверење било важеће, све рубрике морају да буду попуњене, ако друкчије није одређено.

Рубрика 1 Назив надлежног органа и назив државе чланице по чијем одобрењу се уверење издаје. Ови подаци могу бити унапред одштампани.

Рубрика 2 Унапред одштампано: „УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ/EASA Образац 1(*EASA Form 1*)“.

Рубрика 3 Јединствени број који је унапред одштампан у рубрици обрасца уверења, ради контроле и праћења уверења, изузев обрасца који је израђен на рачунару, у ком случају је рачунар програмиран да додели јединствени број.

Рубрика 4 Пун назив и адреса (као и адреса за пријем поште ако се разликују) одобрене организације која је спремила за употребу предмете на које се односи уверење. Ова рубрика може бити унапред одштампана. Логотип итд. су допуштени ако се налазе у оквиру рубрике.

Рубрика 5 Сврха ове рубрике је да упуту на радни налог/уговор/рачун или други интерни организациони поступак, како би се успоставио систем брзог праћења.

Рубрика 6 Ова рубрика омогућава организацији која издаје уверење лако унакрсно упућивање на рубрику 13 („Напомене“) коришћењем бројева предмета. Попуњавање није обавезно.

Кад се уверење односи на већи број предмета, може да се користи посебна листа са унакрсним упућивањем на уверење и листу.

Рубрика 7 Уписати назив или опис предмета. Предност имају ознаке из илустрованог каталога делова (*Illustrated Parts Catalogue – IPC*).

Рубрика 8 Уписати каталожки број. Предност има *IPC*.

Рубрика 9 Користи се за означавање производа чији тип је сертифициван и на које могу да се уграде предмети који су спремни за употребу. Попуњавање рубрике није обавезно, а ако се попуњава допуштени су следећи подаци:

(а) специфични или серијски ваздухоплов, мотор, елиса или модел помоћног уређаја за напајање или упућивање на лако доступан каталог или приручник који садржи такве информације, на пример: „*A 300*“;

(б) „Разно“, ако је познато да је прихватљив за уградњу на више од једног модела производа чији тип је сертифициван, изузев ако издавалац уверења жели да ограничи уградњу на одређени модел, кад то мора да се наведе;

(ц) „Непознато“, ако прихватљивост није позната, па је категорија првенствено намењена за употребу од организације за одржавање.

НАПОМЕНА: Било који податак из рубрике 9 не даје овлашћење за уградњу предмета на индивидуални ваздухоплов, мотор, елису или помоћни уређај за напајање.

Корисник/уградитељ који изводи уградњу мора да потврди путем докумената (као што су каталог делова, сервисни билтени итд.) да је предмет прихватљив за одређену уградњу.

Рубрика 10 Уписати број предмета који је спреман за употребу.

Рубрика 11 Уписати серијски број предмета или број пошиљке, а ако ни једно ни друго није примењиво уписати „N/A“ (није примењиво).

Рубрика 12 Уписати статус спремности за употребу који се означава следећим појмовима (навести један појам или њихову комбинацију):

1. РЕМОНТОВАН (*OVERHAULED*)

Ремонтовање неког предмета кроз преглед, испитивање и замену према одобреном стандарду(*), ради продужења века употребе.

2. ПРЕГЛЕДАН/ИСПИТАН (*INSPECTED/TESTED*)

Испитивање неког предмета како би се утврдила сагласност са одобреним стандардом. (*)

3. МОДИФИКОВАН (*MODIFIED*)

Модификација неког предмета према одобреном стандарду. (*)

4. ПОПРАВЉЕН (*REPAIRED*)

Обнављање предмета до стања употребљивости према одобреним стандардом. (*)

5. ПРОТЕКТОВАН (*RETREATED*)

Обнављање коришћене гуме према одобреном стандарду. (*)

6. ПОНОВНО СКЛОПЉЕН (*REASSEMBLED*)

Поновно склапање предмета према одобреном стандарду. (*)

Пример: елиса после транспорта.

НАПОМЕНА: Ова одредба примењује се само на предмете које је првобитно у потпуности саставио произвођач, према захтевима за производњу, попут захтева из Анекса (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003 и других.

(*) одобрени стандард јесте стандард производње/пројектовања/ одржавања/ квалитета, који је одобрио надлежни орган.

Горе наведени наводи (изјаве) морају да буду поткрепљени упућивањем, у рубрици 13, на одобрене податке/приручнике/спецификације који су коришћени приликом одржавања.

Рубрика 13 у овој рубрици обавезно се наводе сви подаци, директно или упућивањем на пратећу документацију која садржи одређене податке или ограничења везана за предмете који су спремни за употребу, а који су кориснику/уградитељу потребни за утврђивање пловидбености предмета. Подаци морају да буду јасни, потпуни и дати на облику који одговара утврђивању пловидбености.

За сваки навод мора јасно да се наведе на који се предмет односи.

Ако нема навода, уписује се „Нема навода“.

Неки примери података који морају да се наведу су:

- Идентитет и издање документације о одржавању која је коришћена као одобрени стандард;
- Налози за пловидбеност који су извршени или је установљено да су били извршени;
- Поправке који су обављене или је установљено да су биле обављене;
- Модификације које су изведене или је установљено да су биле изведене;
- Алтернативни предмети који су уграђени или предмети за које је утврђено да су били уграђени;
- Подаци о предметима са ограниченим веком употребе;
- Одступања од радног налога странке;
- Назив другог прописа ако није реч о овом Делу (*Part-145*);
- Изјаве о спремности за употребу, за испуњење захтева за одржавање који потичу од стране државе;
- Изјаве о спремности за употребу, за испуњење захтева из међународних споразума о одржавању, као што су канадски - Одржавање према техничком споразуму (*Canadian Technical Arrangement Maintenance*) и Билатерални споразум о безбедности ваздухопловства – поступак за примену одржавања (*USA Bilateral Aviation Safety Agreement — Maintenance Implementation Procedure*).

НАПОМЕНА: Последње две изјаве пружају могућност двоструке спремности за употребу, по овом Делу (*Part-145*) и по страним захтевима за одржавање, или једноструке спремности за употребу, које организација одобрена по овом Делу (*Part-145*) чини по условима који су предвиђеним прописима других држава. Зато мора да се означи одговарајућа кућица или кућице у рубрици 19, да би уверење о спремности за употребу било важеће. Двострука спремност за употребу изискује да одобрене податке прихвати/одобре држава чланица и трећа одговарајућа држава, а једнострука спремност за употребу изискује да одобрене податке прихвати/одобри само одговарајућа трећа држава.

Рубрике 14, 15, 16, 17. и 18: Не смеју да се користи за радове одржавања организације за одржавање одобрене према овом Делу (*Part-145*). Ове рубрике посебно су резервисане за спремност за употребу /одобравање новопроизведених предмета према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003 и националним прописима који су били на снази пре ступања на снагу Анекса (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1702/2003.

Рубрика 19 Садржи потребну изјаву о спремности за употребу за сво одржавање које је извела организација за одржавање која је одобрена по овом Делу (*Part-145*). Када је спремно за употребу одржавање које није изведено по овом Делу (*Part-145*), у рубрици 13 наводе се одговарајући национални прописи. У сваком случају, мора да се означи одговарајућа кућица, да би уверење о спремности за употребу било важеће.

Изјава у уверењу: „ако друкчије није наведено у овој рубрици“ примењује се у следећим случајевима:

- (а) кад одржавање није могло да се доврши;
- (б) кад је одржавање одступило од стандарда које захтева овај Део (*Part-145*);
- (ц) кад је одржавање обављено према неким другим захтевима, а не захтевима који су наведени у овом Делу (*Part-145*).

У рубрици 13 наводи се сваки од ових случајева или њихова комбинација.

Рубрика 20 За потпис овлашћеног особља кога је овластила организација за одржавање одобрена према овом Делу (*Part-145*). Потпис може бити исписан електронски ако је држава чланица уверена да само потписник може дати налог рачунару за електронски потпис и да није могуће ставити потпис на празан рачунарски израђен образац.

Рубрика 21 Референтни број одобрења организације за одржавање одобрене према овом Делу (*Part-145*) који је доделила држава чланица.

Рубрика 22 Штампано име потписника из рубрике 20 и број његовог овлашћења.

Рубрика 23 Датум потписивања уверења о спремности за употребу из рубрике 19 (дан/месец/година). Назив месеца исписује се словима (нпр. јан, феб, март итд.). Спремност за употребу потписује се код „окончаног одржавања“.

Молимо да се сетите да се изјаве о одговорности корисника налазе на полеђини уверења, а могу да се додају на предњу страну уверења (испод доње линије, тако да се смањи дубина обрасца).

**УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ(AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE)
EASA образац 1(EASA FORM 1)**

1. Надлежни орган / Држава / Approving Competent Authority / Country		УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ <i>AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE</i>				3. Јединствени број уверења / Form Tracking No.	
ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA РЕПУБЛИКА СРБИЈА REPUBLIC OF SERBIA		EASA ОБРАЗАЦ 1 <i>EASA FORM 1</i>					
					5. Радни налог/Уговор/Фактура / Work Order/Contract/Invoice		
6. Предмет / Item	7. Опис/ Description	8. Каталогски број / Part No.	9. Прихватљивост / Eligibility *	10. Количина / Qty	11. Серijski број/Број пошиљке / Serial/Batch No	12. Статус/Рад / Status/Work	
13. Напомене / Remarks							
14. Потврђује да су горе наведени предмети израђени у складу са: <small>Certifies that the items were manufactured in conformity to:</small> ☐ одобреним пројектним подацима и да су спремни за безбедно коришћење <small>approved design data and are in condition for safe operation</small> ☐ неодобреним пројектним подацима наведеним у рубрици 13 <small>non-approved design data specified in block 13</small>				15. ☐ Део 145.А.50 Спремност за употребу ☐ Остали прописи наведени у рубрици 13 <small>Part-145.A.50 Release to Service Other regulation specified in block 13</small> Потврђује да је, ако није другачије наведено у рубрици 13, рад наведен у рубрици 12 и описан у рубрици 13 извршен у складу са Делом 145 и у погледу наведеног рада предмети се сматрају спремним за употребу. <small>Certifies that unless otherwise specified in block 13, the work identified in block 12 and described in block 13, was accomplished in accordance with Part-145 and in respect to that work the items are considered ready for release to service.</small>			
15. Потпис овлашћеног лица / Authorised Signature		16. Број одобрења/овлашћења / Approval/Authorisation Number		20. Потпис овлашћеног лица / Authorised Signature		21. Реф. број одобрења органа. / Certificate/ Approval Ref. No.	
17. Име / Name		18. Датум (датум/месец/година) / Date (d/m/y)		22. Име / Name		23. Датум (датум/месец/година) / Date (d/m/y)	

УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ – EASA образац 1
AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE - EASA FORM 1

ОДГОВОРНОСТ КОРИСНИКА / УГРАДИТЕЉА
USER / INSTALLER RESPONSIBILITIES

НАПОМЕНЕ:
NOTE:

1. Важно је разумети да уверење не представља и овлашћење за уградњу дела/ компоненте / склопа.

It is important to understand that the existence of the Document alone does not automatically constitute authority to install the part / component / assembly.

2. Када корисник / уградитељ ради у складу са националним законодавством надлежног органа који се разликује од органа наведеног у рубрици 1, корисник / уградитељ мора да обезбеди сагласност свог надлежног органа за прихватање таквих делова/ компоненти / склопова.

Where the user / installer works in accordance with the national regulations of an Airworthiness Authority different from the Airworthiness Authority specified in block 1 it is essential that the user / installer ensures that his / her Airworthiness Authority accepts parts / components / assemblies from the Airworthiness Authority specified block 1.

3. Изјаве дате у рубрикама 14 и 19 не представљају довољан услов за уградњу. Систем евиденције одржавања ваздухоплова мора да садржи све неопходне податке о уградњи, у складу са националним законодавством корисника / уградитеља, пре него што се ваздухоплов врати у употребу.

Statements 14 and 19 do not constitute installation certification. In all cases the aircraft maintenance record must contain an installation certification issued in accordance with the national regulations by the user / installer before the aircraft may be flown.

(Полеђина EASA обрасца 1, *EASA Form 1*)

Додатак II

СИСТЕМ КЛАСА И ОВЛАШЋЕЊА ОДОБРЕНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

1. Изузев одступања наведеног за најмању организацију у ставу 12, Табела 1 приказује пуни обим одобрења који је могућ према овом Делу (*Part-145*) у стандардизованом облику. Организацији може да прибави одобрење које се креће од једне класе и овлашћења са ограничењима до свих класа и овлашћења са ограничењима.

2. Поред Табеле 1, организација за одржавање одобрена према овом Делу (*Part-145*) обавезна је да, сагласно 145.A.20, наведе обим радова у приручнику организације за одржавање. Такође видети став 11.

3. Унутар одобрене(их) класе(а) и овлашћења које додељује држава чланица, обим радова који је одређен у приручнику организације за одржавање одређује ограничења одобрења. Зато је од суштинског значаја да су одобрене класе и овлашћења и обим радова организације међусобно усклађени.

4. Овлашћење категорије класе А означава да организација за одржавање одобрена према овом Делу (*Part-145*), може да одржава ваздухоплове и компоненте (укључујући моторе и/или помоћне уређаје за напајање, *APU*) сагласно подацима о одржавању ваздухоплова или, ако то допусти надлежни орган, сагласно подацима о одржавању компоненте, али само док су такве компоненте уграђене у ваздухоплов. Па ипак, организација за одржавање која има овлашћење категорије класе А, одобрена према овом Делу (*Part-145*), може привремено да изгради компоненту ради одржавања, да би се олакшао приступ до компоненте, изузев ако то не ствара потребу за додатним одржавањем које није обухваћено овим ставом. Ово је предмет поступка надзора у приручнику организације за одржавање, прихватљивог за државу чланицу. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења.

5. Овлашћење категорије класе Б означава да организација за одржавање одобрена према овом Делу (*Part-145*), може да одржава неуграђени мотор и/или помоћни уређај за напајање (*APU*) и компоненте мотора и/или *APU*, сагласно подацима о одржавању мотора и *APU* или, ако то допусти надлежни орган, сагласно подацима о одржавању компоненте али само док је таква компонента уграђена у мотор и/или *APU*. Па ипак, организација за одржавање која је одобрена према овом Делу (*Part-145*) и која има овлашћење категорије класе Б може ову компоненту привремено да изгради ради одржавања, да би се олакшао приступ компоненти, изузев ако то не ствара потребу за додатним одржавањем које није обухваћено овим ставом. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења. Организација за одржавање која је одобрена према овом Делу (*Part-145*) и која има овлашћење категорије класе Б, може да одржава уграђени мотор приликом „базног“ и „линијског“ одржавања, према контролисаној поступку наведеном у приручнику организације за одржавање. Обим радова у приручнику организације за одржавање одражава такву делатност, где то држава чланица допушта.

6. Овлашћење категорије класе Ц означава да организација за одржавање одобрена према овом Делу (*Part-145*) може да одржава неуграђене компоненте (искључујући моторе и *APU*) које су намењене за уградњу у ваздухоплов или мотор/*APU*. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења. Организација за одржавање која је одобрена према *Part-145* и која има овлашћење категорије класе Ц може да одржава уграђену компоненту приликом „базног“ и „линијског“ одржавања или у објектима за одржавање мотора/*APU*, према контролисаној поступку наведеном у приручнику организације за одржавање. Обим радова у приручнику организације за одржавање мора да одражава такву делатност где то држава чланица допушта.

7. Овлашћење категорије класе Д јесте аутономно и није нужно везано за одређени ваздухоплов или мотор или другу компоненту. Овлашћење Д1 – испитивање без разарања (*Non-Destructive Testing - NDT*) потребно је само организацији за одржавање одобреној према овом Делу (*Part-145*), која изводи *NDT* као посебан посао за неку другу организацију. Организација за одржавање која је одобрена према овом Делу (*Part-145*) и која има овлашћење категорије класе А или Б или Ц може да изводи *NDT* на производима које одржава без овлашћења Д1, под условом да је то сагласно са поступком *NDT* садржаном у приручнику организације за одржавање.

8. Овлашћења категорије класе А даље се деле на „базно” одржавање и „линијско” одржавање. Организација за одржавање која је одобрена према овом Делу (*Part-145*) може да буде овлашћена или само за „базно” или само за „линијско” одржавање или за оба одржавања. Напомиње се да станица за линијско одржавање која се налази на простору базне станице мора да има одобрење за „линијско” одржавање.

9. Намена дела „ограничење“ јесте да држави чланици омогући максималну флексибилност при прилагођавању одобрења на одређене организације. Табела 1 садржи могуће врсте ограничења и, мада је одржавање наведено последње у сваком овлашћењу класе, прихватљиво је да се наведе посао одржавања уместо типа или произвођача ваздухоплова или мотора, ако то организацији више одговара. Пример су инсталације и одржавање система авионике.

10. Табела 1 позива се на серију, тип и групу у делу „ограничење“ класе А и Б. Серија означава одређену серију типа, као *Airbus 300, 310* или *319* или серију *Boeing 737-300* или серију *RB211-524* итд. Тип означава одређени тип или модел, као *Airbus* типа *310-240* или *RB* типа *211-524* типа *B4* итд. Може да се наведе било који постојећи број серије или типа. Група означава, на пример, једномоторни клипни ваздухоплов *Cessna* или *Lycoming* клипне моторе без пуњача итд.

11. Кад се користи дужа листа овлашћења (*capability list*) која може да подлеже накнадним променама, онда промене морају бити усклађене с поступком који је прихватљив за државу чланицу и који је наведен у приручнику организације за одржавање. Поступак се бави питањима ко је одговоран за надзор над променама листе овлашћења и мерама које морају бити предузете да се листа промени. Ове мере укључују поштовање овог Дела (*Part-145*) за производе или услуге који су додати на листу.

12. Организација за одржавање одобрена према овом Делу (*Part-145*), која запошљава само једно лице, како за планирање одржавања, тако и за радове одржавања, може да има овлашћења која су одобрена само у ограниченом обиму. Максимално допуштена ограничења су:

КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А2 АВИОНИ <i>RATING A2 AEROPLANES</i>	С КЛИПНИМ МОТОРОМ ЛИНИЈСКО И БАЗНО 5.700 KG И МАЊИ, <i>PISTON ENGINED LINE&BASE 5.700KG AND BELOW</i>
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А2 АВИОНИ <i>RATING A2 AEROPLANES</i>	С ТУРБИНСКИМ МОТОРОМ 5.700 kg И МАЊИ <i>PISTON ENGINED 5.700 kg AND BELOW</i>
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А3 ХЕЛИКОПТЕРИ <i>RATING A3 HELICOPTERS</i>	ЈЕДНОМОТОРНИ, ЛИНИЈСКО И БАЗНО 3175 kg И МАЊЕ <i>SINGLE ENGINED LINE&BASE LESS THAN 3175 KG</i>

КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА <i>CLASS AIRCRAFT</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ А4, ВАЗДУХОПЛОВИ ИЗУЗЕВ А1, А2 и А3 <i>RATING A4 AIRCRAFT OTHER THAN A1, A2 AND A3</i>	БЕЗ ОГРАНИЧЕЊА <i>NO LIMITATION</i>
КЛАСА МОТОРИ <i>CLASS ENGINES</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ В2 КЛИП <i>RATING B2 PISTON</i>	МАЊЕ ОД 450 КС <i>LESS THAN 450 HP</i>
ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА КЛАСУ КОМПОНЕНАТА ИЗУЗЕВ ЗА КОМПЛЕТНЕ МОТОРЕ ИЛИ АПУ <i>CLASS COMPONENTS RATING OTHER THAN COMPLETE ENGINES AND APUs KOMPLETNE MOTORE ILI APU-E</i>	С1 ДО С20 <i>C1 TO C20</i> С1 ДО С20	ПРЕМА ЛИСТИ ОВЛАШЋЕЊА <i>AS PER CAPABILITY LIST</i>
КЛАСА СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ УСЛУГА <i>CLASS SPECIALISED</i>	Д1 НДТ <i>D1 NDT</i>	НДТ МЕТОДА (МЕТОДЕ) МОРА (МОРАЈУ) СЕ НАВЕСТИ <i>NDT METHOD(S) TO BE SPECIFIED</i>

Мора да се упозори да надлежни орган може да оваквој организацији даље ограничи обим одобрења, зависно од квалификација организације.

Табела 1

КЛАСА <i>CLASS</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ <i>RATING</i>	ОГРАНИЧЕЊЕ <i>LIMITATION</i>
ВАЗДУХОПЛОВ <i>AIRCRAFT</i>	А2 Авиони од 5.700 kg и мањи <i>A2 Aeroplanes 5.700 kg and below</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип авиона и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state aeroplane manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)</i>
	А3 Једномоторни хеликоптери <i>A3 Single engined Helicopters</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип хеликоптера и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state helicopter manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)</i>
	А4 Ваздухоплови осим А1, А2 и А3 <i>A4 Aircraft other than A1, A2 and A3</i>	Навести серију или тип ваздухоплова и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state aircraft series or type and/or maintenance task(s)</i>
МОТОРИ <i>ENGINES</i>	Б1 Турбински <i>B1 Turbine</i>	Навести серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state engine series or type and/or maintenance task(s)</i>
	Б2 Клипни	Навести произвођача или групу или

	<i>B 2 Piston</i>	серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state engine manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)</i>
	<i>B3 APU</i> <i>B3 APU</i>	Навести произвођача или серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>Will state engine manufacturer or series or type and/or maintenance task(s)</i>
КОМПОНЕНТЕ ИЗУЗЕВ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ <i>APU</i> <i>COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs</i>	Ц1 Климатизација и пресуризација <i>C1 Air Cond & Press</i>	Навести тип ваздухоплова или произвођача ваздухоплова или произвођача компоненте или одређене компоненте и/или упутити на листу овлашћења у приручнику и/или на задатак (задатке) одржавања <i>Will state aircraft type or aircraft manufacturer or component manufacturer or the particular component and/or cross refer to capability list in the exposition and/or the maintenance task(s)</i>
	Ц2 Ауто-пилот <i>C2 Auto flight</i>	
	Ц3 Комуникација и навигација <i>C3 Comms & Nav</i>	
	Ц4 Врата и отвори <i>C4 Doors & Hatches</i>	
	Ц5 Електрика <i>C5 Electrical power</i>	
	Ц6 Опрема <i>C6 Equipment</i>	
	Ц7 Мотор - <i>APU</i> <i>C7 Engine – APU</i>	
	Ц8 Команде лета <i>C8 Flight Controls</i>	
	Ц9 Гориво - структура ваздухоплова <i>C9 Fuel - Airframe</i>	
	Ц10 Хеликоптер - ротори <i>C10 Helicopter - rotors</i>	
	Ц11 Хеликоптер - преноси <i>C11 Helicopter - trans</i>	
	Ц12 Хидраулика <i>C12 Hydraulic</i>	
	Ц13 Инструменти <i>C13 Instruments</i>	
	Ц14 Стајни трап <i>C14 Landing Gear</i>	
	Ц15 Кисеоник <i>C15 Oxygen</i>	
	Ц16 Елисе <i>C16 Propellers</i>	
	Ц17 Пнеуматика <i>C17 Pneumatic</i>	
	Ц18 Заштита од леда/кише/пожара <i>C18 Protection ice/rain/fire</i>	
	Ц19 Прозори <i>C19 Windows</i>	
	Ц20 Структура <i>C20 Structural</i>	
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ <i>SPECIALISED SERVICES</i>	Д1 Испитивање без разарања <i>D1 Non Destructive Testing</i>	Навести појединачну (појединачне) <i>NDT</i> методу (методе) <i>Will state particular NDT method(c)</i>

Додатак III

Дозвола за обављање делатности организације за одржавање одобрене на основу
Дела 145

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

ДОЗВОЛА
ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ
Approval Certificate

БРОЈ:
REFERENCE:

RS.145.XXXX

На основу Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 која је тренутно на снази, и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:

Pursuant to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies:

[ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ] ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ
[COMPANY NAME] MAINTENANCE ORGANISATION

одобрена у складу са Делом 145 за одржавање ваздухоплова и ваздухопловних производа наведених у одобреном обиму радова, који је саставни део ове дозволе, као и за издавање одговарајућих уверења о спремности за употребу.

As a Part-145 maintenance organisation approved to maintain the products listed in the attached approval schedule and issue related certificates of release to service using the above reference.

УСЛОВИ:
CONDITIONS:

1. Ова дозвола је ограничена одобреним обимом радова који је део приручника организације за одржавање ваздухоплова, одобреног према Делу 145.
This approval is limited to that specified in the scope of approval section of the Part -145 approved maintenance organisation exposition, and
2. Ова дозвола захтева сагласност са процедурама наведеним у приручнику организације за одржавање ваздухоплова, који је одобрен на основу Дела 145.
This approval requires compliance with the procedures specified in the Part -145 approved maintenance organisation exposition, and
3. Ова дозвола важи док организација за одржавање ваздухоплова (одобрена према Делу 145) испуњава услове прописане у Делу 145.
This approval is valid whilst the approved maintenance organisation remains in compliance with Part-145.
4. Ако су испуњени наведени услови, ова дозвола важи неограничено време, изузев ако се ималац дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.
Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration until the approval is surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потписао: _____
Signed:

Датум приложене листе: _____
Date of attached schedule of Approval:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

ЛИСТА ОДОБРЕНОГ ОБИМА РАДОВА
APPROVAL SCHEDULE

Назив организације: **[ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ] ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ**
Organisation name: **[COMPANY NAME] MAINTENANCE ORGANISATION**

Реф. број дозволе: **RS.145.XXXX**
Reference:

КЛАСА <i>CLASS</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ <i>RATING</i>	ОГРАНИЧЕЊЕ <i>LIMITATION</i>	БАЗНО <i>BASE</i>	ЛИНИЈСКО <i>LINE</i>
ВАЗДУХОПЛОВ <i>AIRCRAFT</i>	A1: Авиони преко 5700 kg <i>A1: aeroplanes/above 5700 kg</i>			
	A2: Авиони од 5.700 kg и мањи <i>A2: Aeroplanes 5.700 kg and below</i>			
	A3: Једномоторни хеликоптери <i>A3: Single engined Helicopters</i>			
	A4: Ваздухоплови осим А1, А2 и А3 <i>A4: Aircraft other than A1, A2 and A3</i>			
МОТОРИ <i>ENGINES</i>	Б1: Турбински <i>B1: Turbine</i>			
	Б2: Клипни <i>B2: Piston</i>			
	Б3: АPU <i>B3: APU</i>			
КОМПОНЕНТЕ ОСИМ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ APU <i>COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs</i>	Ц1: Климатизација и пресуризација <i>C1: Air Cond & Press</i>			
	Ц2: Аутопилот <i>C2: Auto flight</i>			
	Ц3: Комуникација и навигација <i>C3: Comms & Nav</i>			
	Ц4: Врата и отвори <i>C4: Doors & Hatches</i>			
	Ц5: Електрика <i>C5: Electrical power</i>			
	Ц6: Опрема <i>C6: Equipment</i>			
	Ц7: Мотор - АPU <i>C7: Engine - APU</i>			
	Ц8: Команде лета <i>C8: Flight Controls</i>			
	Ц9: Гориво - структура ваздухоплова <i>C9: Fuel - Airframe</i>			
	Ц10: Хеликоптер - ротори <i>C10: Helicopter - rotors</i>			
	Ц11: Хеликоптер - преноси <i>C11: Helicopter - trans</i>			

	Ц12: Хидраулика <i>C12: Hydraulic</i>	
	Ц13: Инструменти <i>C13: Instruments</i>	
	Ц14: Стајни трап <i>C14: Landing Gear</i>	
	Ц15: Кисеоник <i>C15: Oxygen</i>	
	Ц16: Елисе <i>C16: Propellers</i>	
	Ц17: Пнеуматика <i>C17: Pneumatic</i>	
	Ц18: Заштита од леда/кише/пожара <i>C18: Protection ice/rain/fire</i>	
	Ц19: Прозори <i>C19: Windows</i>	
	Ц20: Структура <i>C20: Structural</i>	
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ <i>SPECIALISED SERVICES</i>	Д1: Испитивање без разарања <i>D1: Non Destructive Testing</i>	

Ова листа одобреног обима радова ограничена је на оне производе и активности који су наведени у делу приручника организације за одржавање одобрене према Делу 145

This approval schedule is limited to those products and activities specified in the scope approval section contained in Part-145 approved maintenance organisation exposition.

Број решења: _____
Reference:

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис: _____
Signed:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

Додатак IV

Услови за рад особља које није квалификовано по Делу 66 (*Part -66*) према 145.А.30(ј)1 и 2

1. Овлашћено особље које испуњава следеће услове, испуњава намену 145.А.30(ј) 1 и 2:

(а) Има дозволу или овлашћење за издавање уверења издато према националним прописима, који су сагласни са *ICAO Annex 1*.

(б) Обим радова не сме да превазиђе обим радова које оно може да обавља на основу националне дозволе/овлашћења за издавање уверења.

(ц) Мора да покаже да је завршило обуку из људског фактора и прописа о пловидбености, као што је то детаљно прописано у Делу 66 (*Part-66*).

(д) Мора да докаже да има пет година искуства у одржавању за овлашћено особље за линијско одржавање и осам година за овлашћено особље за базно одржавање. Међутим, особље чији задаци на које су овлашћени не прелазе задатке особља категорије А овлашћеног по Делу 66 (*Part-66*), мора да докаже да има само три године искуства на одржавању.

(е) Овлашћено особље за линијско одржавање и особље за подршку за базно одржавање мора да заврши обуку за тип на нивоу који одговара Додатку III ниво 3 из Дела 66 (*Part-66*) за сваки ваздухоплов за који је овлашћено да издаје уверење о спремности за употребу. Међутим, лица чији задаци на које су овлашћени не прелазе задатке особља категорије А овлашћеног по Делу 66 (*Part-66*), могу да, уместо комплетне обуке за тип, заврше обуку из области задатака које ће обављати.

(ф) Овлашћено особље за базно одржавање мора да заврши обуку за тип која одговара Додатку III ниво 3 из Дела 66 (*Part-66*) за сваки ваздухоплов за који је овлашћено да издаје уверења о спремности за употребу.

2. Стечена права

(а) 145.А.30(ј) 1 и 2 особље може, пре ступања на снагу Дела 66 (*Part-66*), да настави да користи своја права без потребе да испуњава услове из ставова 1(ц) до 1(ф).

(б) После ступања на снагу Дела 66 (*Part-66*), овлашћено особље које намерава да прошири обим својих овлашћења мора потпуно да испуни услове из става 1. горе овог додатка.

(ц) Без обзира на став 2(б), код допунске обуке за тип није потребно да се испуне услови из ставова 1(ц) и 1(д).

АНЕКС III

ДЕО 66 (PART-66)

66.1

За потребе овог Дела (Part-66), надлежни орган је онај који је именовала држава чланица у којој лице подноси захтев за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова.

СЕКЦИЈА А

ОДЕЉАК А

ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖАВАЊЕ АВИОНА И ХЕЛИКОПТЕРА

66.A.1 Област примене

(а) Ова Секција предвиђа захтеве за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова и услове под којима се ова дозвола користи и важи, за авионе и хеликоптере следећих категорија:

- Категорија А,
- Категорија Б1,
- Категорија Б2,
- Категорија Ц.

(б) Категорије дозвола А и Б1 подељене су на подкатеорије, с обзиром на комбинације авиона, хеликоптера, турбинских и клипних погонских група. Подкатеорије су:

- А1 и Б1.1 Авиони са турбинском погонском групом,
- А2 и Б1.2 Авиони са клипном погонском групом,
- А3 и Б1.3 Хеликоптери са турбинском погонском групом,
- А4 и Б1.4 Хеликоптери са клипном погонском групом.

66.A10 Подношење захтева

Захтев за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова или за њену промену подноси се на обрасцу 19 (EASA Form 19), на начин који одреди надлежни орган коме се захтев подноси. Захтев за промену дозволе подноси се надлежном органу који је издао дозволу.

66.A.15 Године старости

Подносилац захтева за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова мора да има најмање 18 година живота.

66.A.20 Права организације

(а) По испуњењу става (б), важе следећа права:

1. Дозвола за одржавање ваздухоплова категорије А допушта њеном имаоцу да издаје уверења о спремности за употребу после мањег планираног линијског одржавања и поправке једноставних кварова у границама које су посебно наведене у овлашћењу. Право на издавање уверења ограничено је на задатке које ималац дозволе спроводи у организацији одобреној према Делу 145 (*Part-145*).

2. Дозвола за одржавање ваздухоплова категорије Б1 допушта њеном имаоцу да издаје уверења о спремности за употребу после окончаног одржавања, укључујући структуру ваздухоплова, погонске групе, машинске и електричне системе. Ималац дозволе има право да замењује кружеће компоненте авионике у линијском одржавању уз извођење једноставних тестова за доказивање њихове исправности. Категорија Б1 аутоматски укључује одговарајућу подкатеорију А.

3. Дозвола за одржавање ваздухоплова категорије Б2 допушта њеном имаоцу да издаје уверења о спремности за употребу после обављених радова одржавања на авионици и електричним системима.

4. Дозвола за одржавање ваздухоплова категорије Ц допушта њеном имаоцу да издаје уверења о спремности за употребу после обављених радова базног одржавања на ваздухоплову. Права се примењују на ваздухоплов који се налази у организацији која је одобрена према Делу 145 (*Part-145*).

(б) Ималац дозволе за одржавање ваздухоплова не сме да користи право на издавање уверења о спремности за употребу ако:

1. не испуњава важеће захтеве из Дела М (*Part-M*)/Дела 145 (*Part-145*);

2. ако у претходне две године није имао имао шест месеци искуства у одржавању сходно овлашћењима садржаним у дозволи за одржавање ваздухоплова или ако не испуњава услове за издавање одговарајућих овлашћења;

3. ако није способан да на задовољавајућем нивоу чита, пише и комуницира на језику на коме су написане техничка документација и поступци неопходне за издавање уверења о спремности за употребу.

66.A.25 Захтеви у погледу основног знања

(а) Подносилац захтева за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова или за промену дозволе додавањем категорије или подкатеорије у дозволу, мора на испиту да покаже ниво знања из одговарајућих предмета из Додатка I овог Дела (*Part-66*).

Испите основног знања спроводе организације за обуку особља за одржавање које су одобрене према Делу 147 (*Part-147*) или надлежни орган.

(б) У погледу захтева везаних за основно знање и с тим повезаним испитима признаје се, у целини или делимично, техничка квалификација за коју надлежни орган сматра да је еквивалентна стандардима знања из овог Дела (*Part-66*). Ово признавање чини се сагласно Секцији Б, Одељак Е овог Дела (*Part-66*).

66.A.30 Захтевано искуство

(a) Подносилац захтева за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова мора да има:

1. за категорију А и подкатегије Б1.2 и Б1.4:

(i) три године практичног искуства на одржавању ваздухоплова који је у употреби, ако нема претходну одговарајућу техничку обученост; или

(ii) две године практичног искуства на одржавању ваздухоплова који је у употреби и завршену обуку коју надлежни орган сматра одговарајућом за квалификацију у техничком смислу, или

(iii) једну годину практичног искуства на одржавању ваздухоплова који је у употреби и завршену основну обуку одобрену по Делу 147 (*Part-147*).

2. за категорију Б2 и подкатегије Б1.1 и Б1.3:

(i) пет година практичног искуства на одржавању ваздухоплова који је у употреби, ако нема претходну одговарајућу техничку обученост; или

(ii) три године практичног искуства на одржавању ваздухоплова који је у употреби и завршену обуку коју надлежни орган сматра одговарајућом за квалификацију у техничком смислу; или

(iii) две године практичног искуства на одржавању ваздухоплова који је у употреби и завршену основну обуку одобрену по Делу 147 (*Part-147*);

3. за категорију Ц у вези са великим ваздухопловима:

(i) три године искуства при извршавању права из категорије Б1.1, Б1.3 или Б2 на великим ваздухопловима или као особље за подршку категорије Б1.1, Б1.3 или Б2 према Делу 145 (*Part-145*), или комбинујући и једно и друго; или

(ii) пет година искуства при извршавању права из категорије Б1.2 или Б1.4 на великим ваздухопловима, или као особље за подршку категорије Б1.2 или Б1.4 према Делу 145 (*Part-145*), или комбинујући и једно и друго;

4. за категорију Ц у вези с ваздухопловима који нису велики:

три године искуства при извршавању права из категорије В1 или В2 на ваздухопловима који нису велики или као особље за подршку категорије В1 или В.2 према Делу 145 (*Part-145*), или комбинујући и једно и друго;

5. за категорију Ц стечену на основу универзитетског образовања:

високо образовање у техничкој дисциплини стечено на универзитету или другој високој образовној институцији која је призната од надлежног органа, три године искуства на раду у окружењу организације за одржавање цивилних ваздухоплова са репрезентативним избором задатака непосредно повезаних са одржавањем ваздухоплова, укључујући шест месеци посматрања задатака у базном одржавању.

(б) Подносилац захтева за проширење дозволе за одржавање ваздухоплова мора да испуњава минималне захтеве у погледу искуства у одржавању цивилних ваздухоплова које одговарају додатној категорији или подкатегији, као што је то предвиђено у Додатку IV овог Дела (*Part-66*).

(ц) За категорију А, Б1 и Б2 искуство мора бити практично, што означава бављење репрезентативним избором задатака одржавања на ваздухоплову.

(д) За све подносиоце захтева: најмање једна година од захтеваног искуства мора да представља недавно искуство у одржавању ваздухоплова оне категорије/подкатегорије за коју се захтева почетна дозвола за одржавање ваздухоплова. За свако даље додавање категорије/подкатегорије у постојећој дозволи за одражавање ваздухоплова, додатно недавно искуство може бити мање од једне године, али не мање од три месеца. Захтевано искуство заснива се на разлици између категорије/подкатегорије у дозволи и категорије/подкатегорије за коју се подноси захтев. Додатно искуство мора бити типично за нове категорије/подкатегорије у дозволи које се захтевају.

(е) Изузетно од става (а), искуство у одржавању ваздухоплова које је стечено изван окружења за одржавање цивилних ваздухоплова прихвата се ако је оно еквивалентно одржавању које захтева овај Део (*Part-66*), како то одреди надлежни орган. Да би се обезбедило разумевање окружења у коме се одржавају цивилни ваздухоплови, захтева се додатно искуство у одржавању цивилних ваздухоплова.

66.A.40 Важење дозволе за одржавање ваздухоплова

(а) Дозвола за одржавање ваздухоплова престаје да важи после истека пет година од последњег издавања или промене, изузев ако ималац не поднесе дозволу надлежном органу који је издао да би се проверило да ли су подаци наведени у дозволи истоветности подацима које садржи евиденција надлежног органа, сходно 66.Б.120.

(б) Прво на издавање уверења о спремности за употребу које се заснива на дозволи за одржавање престаје да важи кад престане да важи и дозвола.

(ц) Дозвола за одржавање ваздухоплова важи само ако је издао и/или променио надлежни орган и потписао ималац дозволе.

66.A.45 Обука за тип/задатке и овлашћења

(а) Ималац дозволе за одржавање ваздухоплова категорије А може да користи право на издавање уверења о спремности за одређени тип ваздухоплова само ако је успешно окончао одговарајућу обуку за задатке на категорији А, које је спровела организација одобрена према Делу 145 (*Part-145*) или Делу 147 (*Part-147*). Обука обухвата практичну обуку на ваздухоплову и теоријску обуку која одговара за сваки задатак на који је овлашћен. Успешно окончање обуке доказује се положеним испитом и/или проценом на радном месту коју изводи одговарајућа организација одобрена према Делу 145 (*Part-145*) или Делу 147 (*Part-147*).

(б) Изузев ако је у ставу (г) друкчије одређено, ималац дозволе за одржавање ваздухоплова категорије Б1, Б2 или Ц може да користи право на издавање уверења о спремности за употребу за одређени тип ваздухоплова само кад дозвола за одржавање ваздухоплова садржи одговарајуће овлашћење за тај тип ваздухоплова.

(ц) Изузев ако је ставу (х) друкчије одређено, овлашћења се одобравају после успешног окончања обуке за тип ваздухоплова категорије Б1, Б2 или Ц, коју је одобрио надлежан орган и спровела организација за обуку из одржавања одобрена према Делу 147 (*Part-147*).

(д) Одобрена обука за тип ваздухоплова категорије Б1 и Б2 укључује теоријске и практичне елементе и састоји се од одговарајуће наставе везане за права из 66.А.20(а). Теоријска и практична обука мора да буде сагласна Додатку III овог Дела (*Part-66*).

(е) Одобрена обука за тип ваздухоплова категорије Ц мора да буде сагласна Додатку III овог Дела (*Part-66*). Ако ималац категорије Ц има високо образовање као што је наведено у 66.А.30(а)(5), за први одговарајући тип ваздухоплова теоријска обука одвија се на нивоу категорије Б1 или Б2. Практична обука се не захтева.

(ф) По окончању одобрене обуке за тип ваздухоплова, као што је то предвиђено у ставовима од (б) до (е), полаже се испит према Додатку III овог Дела (*Part-66*). Испите за тип ваздухоплова категорије Б1, Б2 или Ц спроводи организација за обуку особља одобрена према Парт 147 (*Part-147*), надлежни орган или организација за обуку која је одобрена за обуку за тип ваздухоплова.

(г) Изузетно од става (б), за ваздухоплове који нису велики ваздухоплови, ималац дозволе за одржавање ваздухоплова категорије Б1 или Б2 може да користи право на издавање уверења о спремности за употребу, кад су у дозволу за одржавање ваздухоплова уписана одговарајућа групна овлашћења или произвођачка групна овлашћења, изузев када је Агенција одредила да сложеност ваздухоплова који је у питању захтева обуку за тип.

1. Произвођачка групна овлашћења одобравају се по испуњењу захтева за стицање овлашћења за тип и то за два репрезентативна типа ваздухоплова који представљају групу истог произвођача.

2. Пуна групна овлашћења одобравају се по испуњењу захтева за стицање овлашћење за тип и то за три типа ваздухоплова који представљају групе различитих произвођача. Пуна групна овлашћења се не одобравају за категорију Б1, за авионе са више турбо мотора, где се примењују само произвођачка групна овлашћења.

3. Групе се састоје од следећег:

(i) за категорију Б1 или Ц:

- хеликоптер са клипном погонском групом
- хеликоптер са турбинском погонском групом
- авион једномоторни клипни - метална конструкција
- авион вишемоторни клипни - метална конструкција
- авион једномоторни клипни - дрвена конструкција
- авион вишемоторни клипни - дрвена конструкција
- авион једномоторни клипни - композитна конструкција
- авион вишемоторни клипни - композитна конструкција
- авион са турбинском погонском групом – једномоторни
- авион са турбинском погонском групом - вишемоторни

(ii) за категорију Б2 или Ц:

- авион
- хеликоптер

(х) Изузетно од става (ц), овлашћења за ваздухоплове, изузев великих ваздухоплова, могу да се одобре лицу које успешно заврши одговарајући испит за тип

ваздухоплова категорије Б1, Б2 или Ц и покаже практично искуство на типу ваздухоплова, изузев кад Агенција одреди да је реч о сложеном ваздухоплову, кад се захтева обука за тип према ставу (ц).

Код категорије Ц за ваздухоплов, изузев за велики ваздухоплов, лицу које има високо образовање као што је наведено у 66.А.30(а)(5), први одговарајући испит за тип ваздухоплова мора да буде на нивоу категорије Б1 или Б2.

1. Одобрени испити за тип ваздухоплова категорије Б1, Б2 и Ц састоје се од испита из машинства за категорију Б1 и испита за авионику за категорију Б2 и испита из машинства и авионике за категорију Ц.

2. Испит се одвија према Додатку III овог Дела (*Part-66*) и спроводи га организација за обуку особља која је одобрена према Делу 147 (*Part-147*) или надлежни орган.

3. Практично искуство на типу ваздухоплова укључује репрезентативни избор задатака одржавања који одговарају тој категорији.

66.A55 Доказ о квалификацији

Особље коме је допуштено да издаје уверења о спремности за употребу мора да покаже, на захтев овлашћеног лица, своју дозволу у року од 24 сата, као доказ о квалификацији.

66.A70 Одредбе о конверзији

(а) Овлашћеном особљу које поседује одговарајућу квалификацију за издавање уверења о спремности за употребу, која важи у држави чланици и која је стечена пре ступања на снагу овог Дела (*Part-66*) издаје се дозвола за одржавање ваздухоплова без додатног испита, према захтевима одређеним у 66.Б.300.

(б) Лице које стиче квалификацију у поступку обуке који је важећи у земљи чланици пре ступања на снагу овог Дела (*Part-66*), може да настави обуку. По окончаној обуци и стеченој квалификацији, њему се издаје дозвола за одржавање ваздухоплова без додатног испита према захтевима одређеним у 66.Б.300.

(ц) Ако је потребно, дозвола за одржавање ваздухоплова садржи техничка ограничења у вези са обимом претходне квалификације.

ОДЕЉАК Б
ОСТАЛИ ВАЗДУХОПЛОВИ

66.A.100 Опште

Док овај Део (*Part-66*) не одреди захтеве за овлашћено особље одржавања ваздухоплова за оне ваздухоплове који нису авиони или хеликоптери, примењују се прописи државе чланице.

ОДЕЉАК Ц
КОМПОНЕНТЕ

Док овај Део (*Part-66*) не одреди захтеве за сертификацију компоненти примењују се прописи државе чланице.

СЕКЦИЈА Б

ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ОДЕЉАК А
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

66.B.05 Област примене

Ова Секција успоставља управне захтеве по којима поступа надлежни орган који је задужен за примену Секције А овог Дела (*Part-66*).

66.B.10 Надлежни орган

(a) *Опште*

Држава чланица именује надлежни орган који је задужен за издавање, праћење важења, промену, суспензију или стављање ван снаге дозволе. Надлежни орган утврђује документоване поступке и организациону структуру.

(б) *Ресурси*

Надлежни орган мора да има довољно одговарајућег особља ради испуњавања захтева који су описани у Секцији Б овог Дела.

(ц) *Поступци*

Надлежни орган установљава поступке које детаљно описују начин на који се постиже услађеност са овим Делом (*Part-66*).

Поступци морају да се редовно прате и мењају како би се постигла стална усклађеност.

66.Б.15 Прихватљиви начини усаглашавања

Агенција развија прихватљиве начине усаглашавања које држава чланица може да користи да би омогућила усклађеност са овим Делом (*Part-66*). Кад се прихватљиви начини поштују, сматра се да су испуњени и одговарајући захтеви из овог Дела (*Part-66*) у вези с тим.

66.Б.20 Вођење евиденције

(а) Надлежни орган успоставља систем вођење евиденције који омогућава да се прате поступци издавања, продужења важења, промена, суспензије или стављања ван снаге дозволе за одржавање ваздухоплова.

(б) Систем евиденције који се односи на надзор над овим Делом (*Part-66*) садржи:

1. захтев за издавање или промену дозволе за одржавање ваздухоплова, укључујући сву пратећу документацију;

2. копију дозволе за одржавање ваздухоплова, укључујући сваку њену промену;

3. копије релевантне преписке;

4. податке о изузећима или наложеним принудним мерама;

5. било који извештај других надлежних органа о имаоцу дозволе за одржавање ваздухоплова;

6. евиденцију о испитима које је спровео надлежни орган;

7. извештаје о конверзији дозволе за одржавање ваздухоплова;

8. извештаје о признавању испита.

(ц) Евиденција наведена у ставу (б) од 1. до 5. чува се најмање пет година после престанка важења дозволе.

(д) Евиденција наведена у ставу (б) под 6. чува се најмање пет година.

(е) Евиденција наведена у ставу (б) под 7. и 8. чува се неограничено време.

66.Б.25 Међусобна размена информација

(а) Зарад побољшања безбедности у ваздухопловству, надлежни органи размењују све потребне податке, према члану 15. Основне уредбе.

(б) Не дирајући у надлежност држава чланица, у случају могућег угрожавања безбедности које се односи на више држава чланица, надлежни органи помажу једни другима у предузимању неопходних мера надзора.

66.Б.30 Изузећа

Надлежни орган води и чува евиденцију о изузећима која се одобравају сагласно члану 14. став 4. Основне уредбе.

ОДЕЉАК Б
ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

Овај Одељак прописује поступке које надлежни орган примењује приликом издавања, промене или продужења важења дозволе за одржавање ваздухоплова.

66.Б.100 Поступак по коме надлежни орган издаје дозволу за одржавање ваздухоплова

(а) По пријему попуњеног обрасца 19 (*EASA Form 19*) и пратеће документације, надлежни орган утврђује да ли је образац правилно попуњен и проверава да ли је искуство које је наведено сагласно условима предвиђеним у овом Делу (*Part-66*).

(б) Надлежни орган проверава да ли је кандидат положио прописане испите и/или потврђује важење признатих испита, како би утврдио да ли су испуњени сви услови везани за предмете из Додатка I овог Дела (*Part-66*).

(ц) Кад подносилац захтева испуњава стандарде знања и искуства које захтева овај Део (*Part-66*), надлежни орган издаје одговарајућу дозволу за одржавање ваздухоплова. Ови подаци чувају се у датотеци коју води надлежни орган.

66.Б.105 Поступак за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова преко организације за одржавање одобрене према Делу 145 (*Part-145*)

(а) Организација за одржавање одобрена према Делу 145 (*Part-145*), коју је надлежни орган на то овластио, може да припреми дозволу за одржавање ваздухоплова у име надлежног органа или да надлежном органу да препоруке у погледу одређеног захтева за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова, тако да надлежни орган може да припреми и изда дозволу.

(б) Организација за одржавање одобрена према Делу 145 (*Part-145*) мора да обезбеди да су испуњени сви услови предвиђени у 66.Б.100 (а) и (б). У свим случајевима подносиоцу захтева дозволу за одржавање ваздухоплова издаје надлежни орган.

66.Б.110 Поступак за промену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем додатних основних категорија или подкатегија

(а) Поред одговарајућих докумената који се захтевају према 66.Б.100 или 66.Б.105, подносилац захтева за додатну основну категорију или подкатегију у дозволи за одржавање ваздухоплова, дужан је да надлежном органу, уз *EASA* образац 19 (*EASA Form 19*), достави тренутно важећу дозволу.

(б) По завршетку поступка наведеног у 66.Б.100 или 66.Б.105, надлежни орган уписује додатну основну категорију или подкатегију у дозволу за одржавање ваздухоплова и потврђује је печатом и потписом, или поново издаје дозволу. Евиденција надлежног органа мења се на одговарајући начин.

(ц) Кад подносилац захтева за промену основних категорија испуни услове за ову промену по 66.Б.100 у држави чланици у којој није први пут испунио услове, она прослеђује захтев за промену дозволе држави чланици у којој је подносилац захтева први пут испунио услове.

(д) Кад подносилац захтева за промену основних категорија испуни услове за ову промену по 66.Б.105 у држави чланици у којој није први пут испунио услове, организација за одржавање одобрена по Делу 145 (*Part-145*) доставља дозволу за одржавање ваздухоплова са обрасцем 19 (*EASA Form 19*) држави чланици у којој је подносилац захтева први пут испунио услове, како би она ставила њен печат и потпис на промену дозволе, или поново издала дозволу.

66.Б.115 Поступак за промену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем типа или групе ваздухоплова

По пријему задовољавајуће попуњеног EASA обрасца 19 (*EASA Form 19*) и одговарајуће пратеће документације која показује усклађеност са важећим условима за овлашћење за тип и/или групно овлашћење, као и тренутно важеће дозволе, надлежни орган или уноси тип или групу ваздухоплова у дозволу за одржавање ваздухоплова или поново издаје дозволу тако да она укључује тип или групу ваздухоплова. Евиденција надлежног органа мења се на одговарајући начин.

66.Б.120 Поступак за продужење важења дозволе за одржавање ваздухоплова

(а) Ималац дозволе за одржавање ваздухоплова подноси надлежном органу који је издао првобитну дозволу попуњен EASA образац 19 (*EASA Form 19*) и копију дозволе, изузев ако организација за одржавање ваздухоплова одобрена према Делу 145 (*Part-145*) има у свом приручнику одређен поступак по коме она подноси неопходну документацију у име имаоца дозволе за одржавање ваздухоплова.

(б) Надлежни орган упоређује имаочеву дозволу за одржавање ваздухоплова са својом евиденцијом и проверава да ли можда постоје важеће мере везане за стављање ван снаге, суспензију или промену дозволе сходно 66.Б.500. Ако су документи истоветни и нема важећих мера сходно 66.Б.500, надлежни орган продужава дозволу за пет година и тај податак уноси у своју евиденцију.

(ц) Ако се подаци из дозволе за одржавање ваздухоплова и евиденције надлежног органа не слажу, надлежни орган:

1. утврђује природу неслагања, после чега може да одлучи да не продужи важење дозволе за одржавање ваздухоплова;

2. обавештава о томе имаоца дозволе и било коју познату организацију за одржавање одобрену по Делу 145 (*Part-145*) или Делу М (*Part-M*) на коју ово утиче и, по потреби, покреће поступак према 66.Б.155 ради стављања ван снаге, суспензије или промене дозволе.

ОДЕЉАК Ц ИСПИТИ

Овај Одељак утврђује поступак по коме надлежни орган спроводи испите.

66.Б.200 Испит који спроводи надлежни орган

(а) Испитна питања чувају се пре испита на безбедан начин, тако да пре испита не буду доступна кандидатима. Надлежни орган за сваки испит одређује лице које контролише питања која се користе.

(б) Надлежни орган одређује испитиваче који су присутни током целог испита, како би се обезбедио интегритет испита.

(ц) Основни испити спроводе се према стандардима одређеним у додацима I и II овог Дела (*Part-66*).

(д) Испити за тип спроводе се према стандардима који су одређени у Додатку III овог Дела (*Part-66*).

(е) Нова описна питања припремају се најмање на сваких шест месеци, а већ коришћена питања повлаче се или привремено стављају ван употребе. Документација о коришћеним испитним питањима се чува у евиденцији, ради позивања на њих.

(ф) Сви испитни папири предају се кандидату на почетку испита, а враћају испитивачу на крају времена које је одређено за испит. Ниједан испитни папир не сме да се износи из просторије у којој се испит полаже током времена одређеног за испит.

(г) Уз испитни папир, кандидату може током испита да буде на располагању само специфична документација потребна за испит за тип.

(х) Кандидати током испита морају да буду међусобно одвојени, тако да не могу један другогме да прочитају испитни папир, а не могу да причају ни са једним другим лицем изузев са испитивачем.

(и) Кандидатима за које је доказано да су се послужили преваром у току испита забрањује се полагање испита на 12 месеци од дана када су ухваћени у превари.

ОДЕЉАК Д КОНВЕРЗИЈА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

Овај Одељак предвиђа услове за конверзију националних квалификација у дозволе за одржавање ваздухоплова.

66.Б.300 Опште

(а) Надлежни орган може да обави само конверзију која је предвиђена у 66.А.70, према извештају о конверзији који се припрема према 66.Б.305 или 66.Б.310.

(б) Извештај о конверзији припрема или одобрава надлежни орган.

66.Б.305 Извештај о конверзији за националне квалификације

Извештај описује сваки тип квалификације и показује у коју ће категорију дозволе за одржавање ваздухоплова она да се конвертује, која ће ограничења да буду додата, као и предмете из Дела 66 (*Part-66*) које је потребно положити да би се обезбедила конверзија у дозволу за одржавање ваздухоплова без ограничења или за укључивање додатне категорије или подкатеорије. У извештај се укључује копија прописа који одређује категорије и обим дозволе.

66.Б.310 Извештај о конверзији за овлашћења која издају одобрене организације за одржавање

За сваку одобрену организацију за одржавање, извештај описује сваки тип овлашћења и показује у коју ће категорију дозволе за одржавање ваздухоплова он да се конвертује, која ће ограничења да буду додата и предмети које је потребно положити да би се обезбедила конверзија у дозволу или за укључивање додатне категорије или подкатеорије. У извештај се укључује копија одговарајућих одобрених поступака организације за одржавање ваздухоплова за квалификацију овлашћеног особља, на којима се заснива поступак конверзије.

ОДЕЉАК Е ПРИЗНАВАЊЕ ИСПИТА

Овим одељком уређују се услове за признавање испита према 66.А.25(б).

66.Б.400 Опште

(а) Надлежни орган може да призна испит само на основу извештаја о признавању испита, припремљеног према 66.Б.405.

(б) Извештај о признавању испита припрема или одобрава надлежни орган.

66.Б.405 Извештај о признавању испита

(а) За сваку техничку квалификацију извештај одређује садржину и ниво знања из Додатка I овог Дела (*Part-66*) који се односе на одређену категорију која се упоређује.

(б) Извештај укључује изјаву о усклађености за сваки предмет и наводи где у техничкој квалификацији може да се пронађе еквивалентни стандард. Ако за одређен предмет нема еквивалентног стандарда, у извештају се то наводи.

(ц) На основу поређења из става (б), у извештају за сваку техничку квалификацију из Додатка I овог Дела (*Part-66*) наводе се предмети који су обухваћени признавањем испита.

(д) Ако је национални стандард промењен и извештај се мења на одговарајући начин.

ОДЕЉАК Ф
СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ, СУСПЕНЗИЈА ИЛИ ОГРАНИЧЕЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА
ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

66.Б.500 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење дозволе за одржавање ваздухоплова

Надлежни орган суспендује, ограничава или стављања ван снаге дозволу за одржавање ваздухоплова ако утврди да је безбедност угрожена или ако располаже поузданим доказом да је ималац дозволе спроводио или био укључен у једну или више следећих радњи:

1. прибављање дозволе за одржавање ваздухоплова и/ или одобрења за издавање уверења о спремности за употребу на основу фалсификоване документације;
2. пропуст да се изведе захтевано одржавање, комбинован са пропустом да се о томе обавесте организација или лице који су захтевали одржавање;
3. пропуст да се изведе захтевано одржавање које је проистекло из сопственог прегледа, комбинован с пропустом да се о томе обавесте организација или лице у чију корист је одржавање било намењено;
4. немарно одржавање;
5. фалсификовање евиденције о одржавању;
6. издавање уверења о спремности за употребу и поред сазнања да радови одржавања наведени у уверењу нису обављени или без провере да ли су били обављени;
7. извођење одржавања или издавање уверења о спремности за употребу под утицајем алкохола или дроге;
- 8 издавање уверења о спремности за употребу које није сагласно овом Делу (*Part-66*).

Додатак I

Захтеви у погледу основног знања

1. НИВОИ ЗНАЊА – ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА КАТЕГОРИЈЕ А, Б1, Б2 и Ц

Основно знање за категорије А, Б1 и Б2 одређено је ознакама нивоа знања (1, 2 или 3) које су придодате уз сваки предмет у овом Додатку I Дела 66 (*Part-66*). Подносиоци захтева за категорију Ц морају да остваре ниво основног знања категорије Б1 или Б2.

Ознаке нивоа знања означавају следеће:

НИВО 1 Упознавање са основним елементима предмета

Циљеви: Подносилац захтева треба да буде упознат са основним елементима предмета.

Подносилац захтева треба да буде у стању да пружи једноставан опис целог предмета, користећи уобичајене речи и примере.

Подносилац захтева треба да буде у стању да користи типичне изразе.

НИВО 2 Опште знање о теоријским и практичним аспектима предмета

Способност примене таквог знања.

Циљеви: Подносилац захтева треба да буде у стању да разуме теоријске основе предмета.

Подносилац захтева треба да буде у стању да пружи општи опис предмета користећи, на одговарајући начин, типичне примере.

Подносилац захтева треба да буде у стању да користи математичке формуле које, повезане са физичким законима, описују предмет.

Подносилац захтева треба да буде у стању да чита и разуме скице, цртеже и шематске приказе предмета.

Подносилац захтева треба да буде у стању да примени знање на практичан начин, користећи детаљне поступке.

НИВО 3 Детаљно знање о теоријским и практичним странама предмета

Способност комбиновања и примене одвојених елемената знања на логички и разумљив начин

Циљеви: Подносилац захтева треба да познаје теорију предмета и његову повезаност са другим предметима.

Подносилац захтева треба да зна да пружи детаљни опис предмета користећи теоретску основу и посебне примере.

Подносилац захтева треба да разуме и користи математичке формуле које се односе на предмет.

Подносилац захтева треба да зна да чита, разуме и припреми скице, једноставне цртеже и шематски приказ предмета.

Подносилац захтева треба да зна да примени знање у пракси следећи упутства произвођача.

Подносилац захтева треба да зна да протумачи резултате добијене из разних извора и мерења и да примени корективне мере, ако је то потребно.

2. НАСТАВНИ ПРОГРАМ (*MODULARISATION*)

Квалификација за предмете за сваку категорију или подкатегорију дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) мора да буде у складу са следећом табелом. Предмети који се примењују означени су са „X“:

ПРЕДМЕТИ	А или Б1 АВИОНИ СА:		А или Б1 ХЕЛИКОПТЕРИ СА:		Б2
	ТУРБИНСКИМ МОТОРИМА	КЛИПНИМ МОТОРИМА	ТУРБИНСКИМ МОТОРИМА	КЛИПНИМ МОТОРИМА	АВИОНИКА
1	X	X	X	X	X
2	X	X	X	X	X
3	X	X	X	X	X
4	X	X	X	X	X
5	X	X	X	X	X
6	X	X	X	X	X
7	X	X	X	X	X
8	X	X	X	X	X
9	X	X	X	X	X
10	X	X	X	X	X
11	X	X			
12			X	X	
13					X
14					X
15	X		X		
16		X		X	
17	X	X			

ПРЕДМЕТ 1. МАТЕМАТИКА

	Ниво		
	А	Б1	Б2
1.1 Аритметика	1	2	2
Аритметички термини и ознаке, методе множења и дељења, разломци и децимални бројеви, чиниоци и садржатељи, масе, фактори мерења и конверзије, количник и пропорција, просек и проценти, површине и обими, четвороуглови, коцке, квадратни и кубни корени.			
1.2 Алгебра			
а)	1	2	2
Израчунавање једноставних алгебарских израза, сабирање, одузимање, множење и дељење, употреба заграда, једноставни алгебарски разломци.			
б)	–	1	1
Линеарне једначине и њихова решења; Степен са целим и рационалним изложивоцем; Бинарни и други примењиви бројни системи; Системи линеарних једначина са две непознате, квадратна једначина са једном непознатом; Логаритми.			
1.3 Геометрија			
а)	–	1	1
Једноставни геометријски облици.			
б)	2	2	2
Графички приказ; врста и употреба графичких приказа, графички приказ једначина/функција.			
ц)	–	2	2
Једноставна тригонометрија; тригонометријски односи, коришћење таблица и правоугаоних и поларних координата.			

ПРЕДМЕТ 2. ФИЗИКА

	Ниво		
	А	Б1	Б2
2.1 Материја	1	1	1
Природа материје: хемијски елементи, структура атома, молекули; Хемијска једињења; Стања: чврсто, течност и гасовито; Промене агрегатних стања.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
2.2 Механика			
2.2.1 Статика	1	2	1
Силе, моменти и спрегови, векторски приказ; Центар гравитације; Елементи теорије напрезања, деформације и еластичности: истезање, компресија, смицање и увијање; Својства и особине чврстих тела, течности и гасова; Притисак и пловност у течностима (барометри).			
2.2.2 Кинематика	1	2	1
Линијско кретање: равномерно праволинијско кретање, кретање под сталним убрзањем (кретање под утицајем силе гравитације); Обртно кретање: равномерно кружно кретање (центрифугалне/центрипеталне силе); Периодично кретање: кретање клатна; Основна теорија о вибрацијама, хармоницима и резонанцији; Однос брзине, механичко искоришћење и ефикасност.			
2.2.3 Динамика			
а)	1	2	1
Маса; Сила, инерција, рад, снага, енергија (потенцијална, кинетичка и укупна енергија);топлота, ефикасност.			
б)	1	2	2
Момент силе, одржање момента силе; Импулс; Жироскопски принципи; Трење: природа и последице, коефицијент трења (отпор котрљања).			
2.2.4 Динамика флуида			
а)	2	2	2
Специфична гравитација и густина.			
б)	1	2	1
Вискозност, отпор флуида, последице струјања; Последице стишљивости флуида; Статички, динамички и тотални притисак: Бернулијева теорема, вентури.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
2.3 Термодинамика			
а)	2	2	2
Температура: термометри и температурне скале: Целзијус, Фаренхајт и Келвин; Дефиниција топлоте.			
б)	-	2	2
Топлотни капацитет, специфична топлота; Пренос топлотне енергије: конвекција, зрачење и провођење; Волуметријско ширење; Први и други закон термодинамике; Гасови: закони идеалних гасова; специфична топлотна енергија при константној запремини и константном притиску, рад гаса при експанзији; Изотермна, адијабатска експанзија и компресија, циклуси мотора, константна запремина и константни притисак, хладњаци и топлотне пумпе; Латентна топлота фузије и испаравања, термална енергија, топлота сагоревања.			
2.4 Оптика (Светлост)	-	2	2
Природа светлости; брзина светлости; Закони одбијања и преламања: одбијање о равне површине, одбијање о сферна огледала, преламање, сочива; Оптичка влакна.			
2.5 Таласно кретање и звук	-	2	2
Таласно кретање: механички талас, синусоидно таласно кретање, феномен интерференције, стојећи таласи; Звук: брзина звука, настајање звука, јачина, висина и квалитет, Доплеров ефекат.			

ПРЕДМЕТ 3. ОСНОВИ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ

	Ниво		
	А	Б1	Б2
3.1 Теорија електрона	1	1	1
Структура и расподела електричне енергије унутар атома, молекула, јона, једињења; Молекуларна структура проводника, полупроводника и изолатора.			
3.2 Статички електрицитет и провођење	1	2	2
Статички електрицитет и расподела електростатичког наелектрисања; Електростатички закони привлачења и одбијања; Јединице количине електрицитета, Кулонов закон; Провођење електрицитета у чврстим телима, течностима, гасовима и вакууму.			
3.3 Електро терминологија	1	2	2
Следећи термини, њихове јединице и фактори који на њих утичу: разлика потенцијала, електромоторна сила, напон, струја, отпор, проводљивост, количина електрицитета, конвенционални проток струје, струјање електрона.			
3.4 Стварање електрицитета	1	1	1
Стварање електрицитета путем следећих метода: светлости, топлоте, трења, притиска, хемијске реакције, магнета и кретања.			

Ниво
А Б1 Б2
1 2 2

3.5 Извори једносмерне струје

Структура и основна хемијска акција: примарних ћелија, секундарних ћелија, ћелија оловне батерије, никл-кадмијумска ћелија, друге алкалне ћелије;

Ћелије повезане редно и паралелно;

Унутрашњи отпор и његов утицај на батерију;

Структура, материјали и рад термопарова;

Рад фото-ћелија.

3.6 Кола једносмерне струје

– 2 2

Омов закон, Кирхофљева правила напона и струје;

Прорачуни који користе горе наведена правила да би се израчунао отпор, напон и јачина струје;

Значај унутрашњег отпора у извору напајања.

3.7 Отпор/отпорник

а)

– 2 2

Отпор и фактори који утичу на њега;

Специфични отпор;

Начини идентификације делова различитом комбинацијом боја, величине и толеранције, приоритетне величине, процена потрошње у ватима;

Отпорници у редној и паралелној вези;

Израчунавање укупног отпора користећи комбинације редне, редне и паралелне и паралелне везе;

Рад и употреба потенциометара и реостата;

Рад Витстоновог моста.

б)

– 1 1

Позитивни и негативни коефицијент провођења температуре;

Фиксни отпорници, стабилност, толеранција и ограничења, методе конструкције;

Променљиви отпорници, термистори, отпорници који зависе од напона;

Конструкција потенциометара и реостата;

Конструкција Витстоновог моста.

3.8 Снага

– 2 2

Снага, рад и енергија (кинетичка и потенцијална);

Расипање енергије код отпорника;

Формула снаге;

Израчунавање које укључује снагу, рад и енергију.

3.9 Капацитет / кондензатор

– 2 2

Рад и функција кондензатора;

Фактори који утичу на капацитет, удаљеност између плоча, број плоча, диелектрик и диелектрична константа, радни напон, номинални напон;

Врсте кондензатора, конструкција и функција;

Начини идентификације комбинацијом боја;

Израчунавање капацитета и напона у редном и паралелном струјном колу;

Експоненцијално пуњење и пражњење кондензатора, временске константе;

Тестирање кондензатора.

3.10 Магнетизам

а) – 2 2

Теорија магнетизма;
Својства магнета;
Понашање магнета у магнетном пољу земље;
Магнетизација и демагнетизација;
Магнетна заштита;
Разне врсте магнетног материјала;
Конструкција електро-магнета и принципи рада;
Метод стиснуте руке како би се одредило: магнетно поље око проводника струје.

б) – 2 2

Магнетомоторна сила, јачина поља, густина магнетског поља, пермеабилност (способност материјала да скупи линије магнетског поља), крива хистерезиса, способност материјала да задржи особине магнета, коерцивна сила, тачка засићења, вихорне струје;
Предострожност у погледу чувања и смештаја магнета.

3.11 Индуктивност /калем – 2 2

Фарадејев закон;
Поступак индуковања напона у проводнику који се креће у магнетскоме пољу;
Принципи индукције;
Ефекти на величину индукованог напона: величина магнетског поља, стопа промене поља, број навоја;
Међусобна индукција;
Утицај брзине промене примарне струје и међусобне индукције на индуковани напон;
Фактори који утичу на самоиндуктивност: број намотаја у намотају, физичка величина намотаја, пермеабилност намотаја, положај намотаја један према другом;
Ленцов закон и правила одређивања поларитета;
Повратна електромоторна сила, самоиндукција;
Тачка засићења;
Основна коришћења калемова.

3.12 Теорија мотора / генератора за једносмерну струју (DC) – 2 2

Основна теорија мотора и генератора;
Конструкција и намена компонената у *DC* генератору;
Рад и фактори који утичу на излаз и смер струје у *DC* генераторима;
Рад и фактори који утичу на излазну снагу, моменат, брзину и смер окретања мотора;
Серијски, краткосојени и сложени мотори;
Конструкција стартер генератора.

3.13 Теорија наизменичне струје (AC) 1 2 2

Облик синусоидалног таласа: фаза, период, фреквенција, циклус;
Тренутна, просечна, средња квадратна, вршна, од врха до врха величина струје и прорачун тих величина;
Троугаони и квадратни таласи;
Једнофазни и трофазни принципи.

- 3.14 Отпорна (R), капацитивна (C) и индуктивна (L) струјна кола** – 2 2
Фазни односи напона и струје у L , C и R струјним колима, паралелним, серијским и серијско-паралелним колима;
Дисипација снаге у L , C и R струјним колима;
Импеданца, фазни угао, прорачун фактора снаге и струје;
Израчунавање стварне снаге, привидне снаге и реактивне снаге.
- 3.15 Трансформатори** – 2 2
Принципи конструкције и рада трансформатора;
Губици трансформатора и начини смањења губитака;
Рад трансформатора под оптерећењем и у празном ходу;
Пренос снаге, проценат искоришћења и означавање поларитета;
Прорачун линијског и фазног напона и струје;
Прорачун снаге у трофазном систему;
Примарна и секундарна струја, напон, однос броја намотаја, снага, ефикасност;
Ауто трансформатори.
- 3.16 Филтери** – 1 1
Начин рада, примена и употреба следећих филтера: нискофреквентни, високофреквентни, пропусник опсега, непропусник опсега.
- 3.17 Генератори наизменичне струје** – 2 2
Обртање петље у магнетном пољу и индуковани таласни облик;
Принцип рада и конструкција генератора са обртним оклопом и обртним пољем;
Једнофазни, двофазни и трофазни алтернатори;
Везе у звезду и троугао, предности и коришћење;
Генератори са сталним магнетом.
- 3.18 Електромотори наизменичне струје** – 2 2
Конструкција, начин рада и карактеристике: једнофазних и вишефазних синхроних и индукцијских наизменичних електромотора;
Начини регулисања броја обртаја и смера обртања;
Начин производње обртног поља: путем кондензатора, индуктора или супротних полова.

ПРЕДМЕТ 4. ОСНОВИ ЕЛЕКТРОНИКЕ

	Ниво		
	A	B1	B2
4.1 Полупроводници			
4.1.1 Диоде			
а)	–	2	2
Симболи диода; Карактеристике и особине диода; Диоде у редном и паралелном споју; Главне карактеристике и употреба тиристора, светлећих диода, фото диода, варистора, исправљачких диода; Функционална провера диода.			
б)	–	–	2
Материјал, конфигурација електрона, електричне особине; <i>P</i> и <i>N</i> тип полупроводника: утицај нечистоћа на проводљивост, главни и споредни носиоци; <i>PN</i> спој у полупроводнику, развој потенцијала кроз <i>PN</i> спој у неутралној диоди, с највећом проводном струјом и непроводном струјом; Параметри диода: највећи пробнојни напон, највећа проводна струја, температура, фреквенција, струја пропуштања, излазна снага; Деловање и функција диода у струјним круговима, ограничивачи, премошћивачи, пуноталасни и полуталасни исправљачи, мосни исправљачи, напонски удвостручивачи и утростручивачи; Детаљан рад и карактеристике следећих компоненти: тиристора, светлећих диода; Шоткијевих диода, фото диода, варактора, варистора, Зенер диода, исправљачких диода.			
4.1.2 Транзистори			
а)	–	1	2
Симболи транзистора; Опис и усмереност компоненти; Карактеристике и особине транзистора.			
б)	–	–	2
Конструкција и рад <i>PNP</i> и <i>NPN</i> транзистора; Израда базе, колектора и емитора; Испитивање транзистора; Основне особине осталих типова транзистора и њихова употреба; Примена транзистора: класе појачала (А, Б, Ц); Једноставне везе које укључују: преднапонт, прекид, повратну везу и стабилизацију; Вишеступне везе: каскаде осцилаторе, флип флоп, мултивибратори.			
4.1.3 Интегрисана кола			
а)	–	1	–
Опис и рад логичких и линеарних веза/операциона појачала.			
б)	–	–	2
Опис и рад логичких кола у линеарној вези; Увод у рад и функције операционих појачала који се употребљавају као: интегратор, диференцијатор, јединични појачавач, компаратор; Рад и начин повезивања степенова појачавача: капацитивни, индуктивни (трансформатор), инфра црвени, директни; Добре и лоше стране позитивне и негативне повратне везе.			

		Ниво		
		А	Б1	Б2
4.2 Штампана кола			– 1	2
Опис и употреба штампаних кола				
4.3 Сервомеханизми			– 1	–
а)				
Разумевање следећих израза: кола са отвореном и затвореном везом, повратна веза, пратећи системи, аналогни претварачи;				
Принципи деловања, карактеристике и употреба следећих саставних делова синхроних система: кружни потенцијал, диференцијал, контрола и момент, трансформатори, индуктивни и капацитивни предајници.				
б)			– –	2
Разумевање следећих израза: Отворена и затворена петља, пратећи системи, сервомеханизми, аналогни претварачи, нулирање, пригушење, повратна веза, мртви појас;				
Израда, рад и употреба следећих саставних делова синхроних система: кружни потенцијал, диференцијал, контрола и момент, Е и I трансформатори, индукциони предајници, капацитивни предајници, синхрони предајници;				
Кварови сервомеханизама, промена синхроног смера, осциловање.				

ПРЕДМЕТ 5. ДИГИТАЛНИ ТЕХНИЧКИ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОНСКИХ ИНСТРУМЕНАТА

		Ниво			
		А	Б1.1	Б1.2	Б2
			Б1.3	Б1.4	
5.1 Системи електронских елемената		1	2	2	3
Типично уређење система и изглед система електронских елемената у пилотској кабини.					
5.2 Бројчани системи		–	1	–	2
Бројчани системи: бинарни, октални и хексадецимални;					
Демонстрација претварања између децималног и бинарног, окталног и хексадецималног и обрнуто.					
5.3 Претварање података		–	1	–	2
Аналогни подаци, дигитални подаци;					
Рад и примена аналогно дигиталних и дигитално аналогних претварача, улазни и излазни подаци, различите врсте ограничења.					
5.4 Пренос података		–	2	–	2
Пренос података у системима ваздухоплова укључујући познавање <i>ARINC</i> -а и других спецификација.					

Ниво			
А	Б1.1	Б1.2	Б2
	Б1.3	Б1.4	

5.5 Логичка кола

а)	–	2	–	2
Препознавање заједничких симбола логичких улаза, табела и идентичних кола; Примене које се употребљавају у системима ваздухоплова, шематски дијаграми.				
б)	–	–	–	2
Интерпретација логичких дијаграма.				

5.6 Основна структура рачунара

а)	1	2	–	–
Рачунарска терминологија (укључујући бит, бајт, програмску опрему, машинску опрему, централни процесор (<i>CPU</i>), интегрисана кола (<i>IC</i>) у различитим меморијским уређајима као што су <i>RAM</i> , <i>ROM</i> , <i>PROM</i>); Рачунарска технологија која се употребљава у системима ваздухоплова.				
б)	–	–	–	2
Терминологија повезана с рачунаром; Рад, распоред и прикључак главних компонената у микрорачунару укључујући њихове припадајуће преносне системе; Информације садржане у једно и вишенасловним инструкцијама; Изрази повезани с меморијом; Рад типичних меморијских уређаја; Рад, предности и мане различитих система за чување података.				

5.7 Микропроцесори

	–	–	–	2
Операције које обављају и рад микропроцесора; Основне операције сваког од следећих елемената микропроцесора: управљачка јединица (процесор), сат, регистар, аритметички логички уређај.				

5.8 Интегрисани кругови

	–	–	–	2
Рад и употреба кодера и декодера; Функције типова кодера; Употреба средње, високе и врло високе интеграције.				

5.9 Мултиплексери

	–	–	–	2
Рад, примена и препознавање у логичким дијаграмима мултиплексера и Демултиплексера.				

	Ниво			
	A	B1.1	B1.2	B2
		B1.3	B1.4	
5.10 Оптички каблови	–	1	1	2
Добре и лоше стране преноса података оптичким кабловима у поређењу са преносом електричним проводницима;				
Пренос података оптичким кабловима;				
Изрази повезани с оптичким кабловима;				
Завршеци;				
Склопке, управљачки терминали, даљински терминали;				
Примена оптичких каблова у системима ваздухоплова.				
5.11 Електронски екрани	–	2	–	2
Принципи рада заједничких типова екрана који се употребљавају у савременим ваздухопловима укључујући катодне цеви, екране са светлећим диодама и екране са течним кристалом.				
5.12 Електростатички осетљиви уређаји	1	2	2	2
Посебно руковање компонентама осетљивим на електростатичко пражњење;				
Познавање ризика и могућих кварова, заштита компонента и особа које рукују компонентама.				
5.13 Контрола управљања софтвером	–	2	1	2
Познавање ограничења, захтева пловидбености и могућих катастрофалних ефеката у погледу неовлашћене измене софтвера.				
5.14 Електромагнетска околина	–	2	2	2
Утицај следећих феномена на поступке одржавања електроничке опреме:				
<i>EMC</i> – Електромагнетска компатибилност;				
<i>EMI</i> – Електромагнетска интерференција;				
<i>HIRF</i> – Радијационо поље високог интензитета;				
Заштита од варничења.				

Ниво
А Б1.1 Б1.2 Б2
Б1.3 Б1.4

5.15 Типични електронски / дигитални системи ваздухоплова - 2 2 2
 Генерални приказ типичних електронских / дигиталних система ваздухоплова и припадајући *BITE (Built In Test Equipment)* тестови како следи:
ACARS – ARINC (Communication and Addressing and Reporting System)
 Систем аутоматског комуницирања и извештавања;
ECAM (Electronic Centralised Aircraft Monitoring)
 Централни мониторинг свих система ваздухоплова;
EFIS (Electronic Flight Instrument System)
 Електронски систем инструмената за летење;
EICAS (Engine Indication And Crew Alerting System)
 Систем за приказ параметара мотора и упозорење посади;
FBW (Fly By Wire) управљање ваздухопловом помоћу рачунара;
FMS (Fly Menagment System) систем управљања ваздухопловом у лету;
GPS (Global Positioning System) сателитски навигацијски систем;
IRS (Inertial Reference System) Инерцијални референтни систем;
TCAS (Traffic Alert Collision Avoidance System);
 Систем за спречавање судара у ваздуху.

ПРЕДМЕТ 6. МАТЕРИЈАЛИ И ОПРЕМА

Ниво
А Б1 Б2

6.1 Ваздухопловни материјали – гвожђе

а) 1 2 1
 Карактеристике, својства и идентификација уобичајених легура гвожђа употребљаваних у ваздухоплову;
 Топлотна обрада и примена челичних легура.

б) – 1 1
 Испитивање гвоздених материјала на тврдоћу, напрезање на истезање, замор и отпорност на удар.

6.2 Ваздухопловни материјали – материјали који не садрже гвожђе

а) 1 2 1
 Карактеристике, својства и идентификација уобичајених негвоздених материјала употребљаваних у ваздухоплову;
 Топлотна обрада и примена негвоздених материјала.

б) – 1 1
 Испитивање негвоздених материјала на тврдоћу, напрезање на истезање, замор и отпорност на удар.

	Ниво		
	А	Б1	Б2
6.3 Ваздухопловни материјали – композити и неметали			
6.3.1 Композити и неметали осим дрвета и платна			
а)	1	2	2
Карактеристике, својства и идентификација уобичајених композита и неметала, изузев дрвета и платна, употребљаваних у ваздухоплову; Заптивне смесе и везивни материјали.			
б)	1	2	–
Откривање недостатака у композитним материјалима и неметалима; Поправка композитних материјала и неметала.			
6.3.2 Дрвене структуре	1	2	–
Конструкцијске методе дрвених структура ваздухоплова; Карактеристике, својства и типови дрвета и лепкова употребљаваних у ваздухоплову; Заштита и одржавање дрвених структура; Типови недостатака дрвених структура; Откривање недостатака у дрвеним структурама; Поправка дрвених структура.			
6.3.3 Платно авиона	1	2	–
Карактеристике, својства и типови платна употребљаваних у ваздухоплову; Методе провере за платно; Типови недостатака платна; Поправка платна авиона.			
6.4 Корозија			
а)	1	1	1
Основе хемије; Настајање, дејство галванског процеса, микробиолошка, оптерећење.			
б)	2	3	2
Врсте корозије и препознавање; Узроци корозије; Врсте материјала, осетљивост на корозију.			
6.5 Причвршћивачи			
6.5.1 Навоји вијака	2	2	2
Номенклатура вијака; Облици навоја, димензије и толеранције стандардних навоја употребљених у ваздухоплову; Мерење навоја вијака.			

	Ниво		
	A	B1	B2
6.5.2 Сворњаки, усадни завртњи и вијци	2	2	2
Врста сворњака: спецификација, идентификација и означавање сворњака употребљаваних у ваздухопловима, међународни стандарди; Матице: самокочионе, сидрене, стандардне; Машински вијци: спецификација ваздухоплова; Усадни завртњи: врсте и употреба, стављање и вађење; Нарезни вијци, клинови.			
6.5.3 Осигурачи	2	2	2
Контролне и опружне подлошке, блокирајуће подлошке, расцепке, крунасте матице, осигурање жицом, елементи за брзо причвршћавање, клинови, прстење за осигурање, расцепке.			
6.5.4 Закивци за ваздухоплове	1	2	1
Врсте пуних и једностраних закивака: спецификација и идентификација, термичка обрада.			
6.6 Цевни наставци			
а)	2	2	2
Идентификација крутих и еластичних цеви и њихових наставака употребљених у ваздухоплову.			
б)	2	2	1
Стандардни цевни наставци за ваздухопловну хидраулику, гориво, уље, цеви за пнеуматске и ваздушне системе.			
6.7 Опруге	–	2	1
Врсте опруга, материјали, карактеристике и примена.			
6.8 Лежајеви	1	2	2
Намена лежајева, оптерећење, материјал, конструкција; Врсте лежајева и њихова примена.			
6.9 Пренос снаге	1	2	2
Врсте зупчаника и њихова употреба; Преносни односи зупчаника, редукујући и мултипликацијски системи зупчаника, погонски и погоњени зупчаници, међузупчаници, шема зубљивања; Ремени и ременице, ланци и ланчаници.			
6.10 Контролна ужад	1	2	1
Врсте ужади; Завршни чворови, стезачи и компензацијске направе; Ременице и компоненте система ужади; <i>Bowden</i> ужад; Флексибилни управљачки системи ваздухоплова.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
6.11 Електрични каблови и конектори	1	2	2
Типови водова, конструкција и карактеристике;			
Високонепрегнути и коаксијални каблови;			
Савијање;			
Врсте конектора, контактни наставци, утикачи, утикачка гнезда (штекери), изолатори, разделници напона и струје, спојнице, идентификациони кодови.			

ПРЕДМЕТ 7. ПОСТУПЦИ ОДРЖАВАЊА

	Ниво		
	А	Б1	Б2
7.1 Мере предострожности – ваздухоплов и радионица	3	3	3
Мере заштите на раду укључујући превентивне поступке заштите које се морају поштовати при раду с електричном енергијом, гасовима посебно кисеоником, уљима и хемикалијама;			
Упутства за понашање у случају ванредних ситуација, посебно пожара или других несрећа са једним или више ризика.			
7.2 Рад у радионици	3	3	3
Брига за алат, контрола алата, употреба материјала радионице;			
Димензије, толеранција и дозвољена одступања, струковни стандарди;			
Калибрисање алата и опреме, стандарди за калибрацију.			
7.3 Алати	3	3	3
Обични ручни алат;			
Електрични ручни алат;			
Рад и употреба алата за прецизно мерење;			
Опрема за подмазивање и врсте подмазивања;			
Рад, функција и употреба електричне опште тест опреме.			
7.4 Опрема за тестирање авионике	–	2	3
Рад, функција и употреба опреме за тестирање авионике.			
7.5 Технички цртежи, дијаграми и стандарди	1	2	2
Типови цртежа и дијаграми, симболи, димензије, толеранције и пројекције;			
Препознавање података из наслова;			
Микрофилм, микрофиш и рачунарске презентације;			
Спецификација 100 америчког удружења за ваздушни саобраћај (<i>ATA</i>);			
Летачки и други примењиви стандарди укључујући <i>ISO</i> , <i>AN</i> , <i>MS</i> , <i>NAS</i> и <i>MIL</i> ;			
Монтажна шема и шематски дијаграми.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
7.6 Уклапање и зазори	1	2	1
<p>Величине бургије за рупе за вијке, врсте уклапања; Уобичајен систем уклапања и зазора; Планирано уклапање и зазори за ваздухоплове и моторе; Ограничавање савијања, увијања и хабања; Стандардне методе за контролу осовина, лежајева и других делова.</p>			
7.7 Електрична ужад и конектори	1	2	2
<p>Континуитет, изолација, техника спајања и испитивање; Употреба <i>crimp</i> алата за савијање: ручног и хидрауличног; Испитивање <i>crimp</i> спојева; Уклањање и уметање конекторских спојева; Коаксијални каблови; мере заштите на раду при инсталацији и тестирању; Технике заштите електричних водова: плетење каблова и систем за плетење каблова, држачи каблова, техника заштите чаура укључујући топлотно паковање, заштита.</p>			
7.8 Закивање	1	2	–
<p>Закивни спојеви, распоред и растојање закивака; Алат за закивање и бушење рупица; Контрола закивних спојева.</p>			
7.9 Цеви и црева	1	2	–
<p>Савијање и ширење цеви у ваздухоплову; Преглед и испитивање цеви и црева у ваздухоплову; Намештање и спајање цеви.</p>			
7.10 Опруге	1	2	–
<p>Испитивање и тестирање опруга.</p>			
7.11 Лежајеви	1	2	–
<p>Тестирање, чишћење и испитивање лежајева; Подмазивање лежајева; Оштећења лежајева и узроци.</p>			
7.12 Пренос снаге	1	2	–
<p>Контрола зупчаника, зазор; Контрола ремена и ременица, ланаца и ланчаника; Контрола дизалица са вретеном, полужних справа, система спојнице команде.</p>			
7.13 Контролна ужад	1	2	–
<p>Припрема крајева ужади; Преглед и испитивање контролних ужади; <i>Bowden</i> ужад, флексибилни управљачки системи ваздухоплова.</p>			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
7.14 Руковање материјалима			
7.14.1 Метали	–	2	–
Означавање и прорачун мере при савијању; Обрада лима укључујући савијање и обликовање; Контрола лимарских радова.			
7.14.2 Композити и неметали	–	2	–
Метализација; Услови окружења; Методe провере.			
7.15 Заваривање, тврдо лемљење, меко лемљење, метализација			
а)	–	2	2
Врсте меког лемљења; преглед лемова.			
б)	–	2	–
Методe заваривања и тврдог лемљења; Испитивање заварених и тврдо лемљених спојева; Методe метализације и контрола спојева.			
7.16 Тежина и тежиште ваздухоплова			
а)	–	2	2
Центар гравитације/прорачун положаја, употреба одговарајућих докумената;			
б)	–	2	–
Припрема ваздухоплова за мерење масе; Мерење ваздухоплова.			
7.17 Опслуживање ваздухоплова и складиштење	2	2	2
Вучење ваздухоплова и таксирање, припадајуће мере заштите на раду; Дизање ваздухоплова, постављање подметача под точкове, осигурање ваздухоплова и потребне мере заштите на раду; Начин складиштења ваздухоплова; Пражњење и допуњавање горива; Процедуре одлеђивања и заштите од залеђивања; Земаљски системи за електричну енергију, хидраулику и пнеуматику; Утицај околине на опслуживање ваздухоплова.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
7.18 Технике растављања, контроле, поправке и састављања			
а)	2	3	2
Типови грешака и методе визуалне контроле; Уклањање корозије, процена и поновна заштита.			
б)	–	2	–
Опште методе поправке, приручник за поправку структуре; Програми за контролу старења, замора и корозије.			
ц)	–	2	1
Технике испитивања методом без разарања укључујући пенетрант, радиографију, вртложне струје, ултразвук и бороскопску методу.			
д)	2	2	2
Технике растављања и поновног склапања.			
е)	–	2	2
Технике анализе кварова.			
7.19 Ванредни случајеви			
а)	2	2	2
Преглед после удара грома и преглед тачака пражњења.			
б)	2	2	–
Преглед после тврдог слетања и лета кроз турбуленцију.			
7.20 Процедуре одржавања	1	2	2
Планирање одржавања; Процедуре модификација; Процедуре складиштења; Процедуре издавања уверења; Координација са оператором ваздухоплова; Инспекција, контрола квалитета, осигурање квалитета; Додатне процедуре одржавања; Контрола века употребе компоненти.			

ПРЕДМЕТ 8. – ОСНОВЕ АЕРОДИНАМИКЕ

	Ниво		
	А	Б1	Б2
8.1 Физика атмосфере	1	2	2
Међународна стандардна атмосфера (<i>ISA</i>), примена у аеродинамици.			
8.2 Аеродинамика	1	2	2
Струјање ваздуха око тела; Гранични слој, ламинарно и турбулентно струјање, слободно струјање, релативно ваздушно струјање, повијање струјнице на горе и на доле, вртлози, мировање; Изрази: закривљеност, тетива, средња аеродинамична тетива, отпор профила, индуковани отпор, центар притиска, нападни угао, позитивна и негативна витопереност крила, облик крила и виткост крила; Потисак, тежина аеродинамичка резултанта; Опште о узгону и отпору: нападни угао, коефицијент узгона, коефицијент отпора, полара, губитак узгона; Нарушавање аеропрофила услед леда, снега, мраза.			
8.3 Теорија лета	1	2	2
Однос између узгона, тежине потиска и отпора; Финеса; Устаљено летење, особине; Теорија заокрета; Утицај фактора оптерећења: губитак узгона, енвелопа лета и структурална ограничења; Повећање узгона.			
8.4 Стабилност лета и динамика	1	2	2
Уздужна, попречна и стабилност по правцу лета (активна и пасивна).			

ПРЕДМЕТ 9. ЉУДСКИ ФАКТОР

	Ниво		
	А	Б1	Б2
9.1 Опште	1	2	2
Неопходност узимања у обзир људских фактора; Незгоде које се могу приписати људским факторима/људским грешкама; „Марфијев“ закон.			
9.2 Људске карактеристике и ограничења	1	2	2
Вид; Слух; Обрада података; Пажња и запажање; Памћење; Клаустрофобија и физички прилаз.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
9.3 Социјална психологија	1	1	1
Одговорност: појединачна и групна; Мотивација и демотивација; Притисак супарништва; Питања „културе“; Тимски рад; Управљање, надзирање и вођство.			
9.4 Фактори који утичу на извршење рада	2	2	2
Кондиција/здравље; Стрес: код куће и на послу; Временско ограничење и крајњи рокови; Оптерећење радом: преоптерећеност и недовољна оптерећеност; Спавање и замор: рад у сменама; Алкохол, лекови, злоупотреба лекова.			
9.5 Физичко окружење	1	1	1
Бука и испарења; Осветљење; Поднебље и температура; Кретање и вибрација; Радно окружење.			
9.6 Задаци	1	1	1
Физички рад; Задаци који се понављају; Визуелни надзор; Комплексни системи.			
9.7 Комуникација	2	2	2
Унутар тимова и међу тимовима; Вођење дневника (рада) и записа; Постизање ажурности, актуелности; Прослеђивање података.			
9.8 Људска грешка	1	2	2
Врсте и теорије грешака; Врсте грешака у задацима одржавања; Контекст грешака (тј. незгода); Избегавање и савладавање грешака.			
9.9 Опасности на радном месту	1	2	2
Препознавање и избегавање опасности; Поступање у случајевима опасности.			

ПРЕДМЕТ 10. ВАЗДУХОПЛОВНА РЕГУЛАТИВА

	Ниво		
	А	Б1	Б2
10.1 Оквирно	1	1	1
Улога Међународне организације цивилног ваздухопловства (<i>ICAO</i>);			
Улога Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја (<i>EASA</i>);			
Улога држава чланица;			
Повезаност између <i>Part-145</i> , <i>Part-66</i> , <i>Part-147</i> и <i>Part-M</i> ;			
Повезаност са осталим ваздухопловним властима.			
10.2 Part-66- Овлашћено особље – одржавање	2	2	2
Детаљно разумевање <i>Part-66</i> .			
10.3 JAR-145 – Овлашћене организације за одржавање ваздухоплова	2	2	2
Детаљно разумевање <i>Part-145</i> .			
10.4 JAR-OPS – Комерцијални авио-превоз	1	1	1
Потврда о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (<i>AOC</i>);			
Одговорности оператора;			
Документи који се морају носити;			
Плакатирање у ваздухоплову (ознаке);			
10.5 Сертификација ваздухоплова			
а) Опште	–	1	1
Прописи о сертификацији: као што су <i>EACS -23/25/27/29</i> ;			
Издавање потврде о типу;			
Додатак потврди о типу;			
Дозвола организације за пројектовање/производњу овлашћене према <i>Part-21</i> .			
б) Документи	–	2	2
Потврда о пловидбености;			
Уверење о регистрацији ваздухоплова;			
Потврда о буци;			
Распоред тежине;			
Дозвола и овлашћење за радио станицу.			
10.6 Part-M	2	2	2
Детаљно разумевање <i>Part-M</i> .			
10.7 Примењиви домаћи и међународни захтеви за:			
(ако нису замењени ЕУ захтевима)			
а)	1	2	2
Програме одржавања, провере и надзор одржавања;			
Главна листа минималне исправности опреме (<i>MMEL</i>), листа минималне исправности опреме (<i>MEL</i>), листе извештаја о одступањима (<i>Dispatch Deviation Lists</i>);			
Налози за пловидбеност;			
Сервисни билтени, сервисне информације произвођача;			
Модификације и поправке;			
Документацију о одржавању: приручнике за одржавање, приручник за поправку структуре, илустровани каталог делова, итд.			

Ниво
А Б1 Б2

- б) – 1 1
- Континуирану пловидбеност;
Пробне летове;
ETOPS, услове одржавања и отпремања;
Летење у свим временским условима, летење у категорији 2/3 и захтеви минималне опреме.

ПРЕДМЕТ 11а. ТУРБИНСКИ АВИОНИ. АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРЕ И СИСТЕМИ АВИОНА

Ниво
А1 Б1.1 Б2

11.1 Теорија лета

11.1.1 Аеродинамика авиона и команде лета

1 2 –

Рад и ефекти:

- контрола по нагибу: крилца (елерони) и спојлери;
 - контрола по дубини: елеватори, стабилизатори, стабилизатори са променљивим нападним углом и канари;
 - контрола по правцу, граничник кретања команде правца;
- Контрола преко „elevons“ и „ruddervators“;
- Уређаји за повећање узгона, прореза (*slots*), преткрилца (*slats*), закрилца (*flaps*), крилца-закрилца (*flaperons*);
- Уређаји за стварање отпора, спојлери, уређаји за слом узгона (*liftdumpers*), аеродинамичке кочнице;
- Ефекти аеродинамичких преграда (*wing fences*), назубљене нападне ивице;
- Контролисање граничног слоја, „vortex“ генератори, уређаји за слом узгона или уређаји на нападној ивици крила;
- Рад и ефекат тримера, балансне и антибалансне површине, серво површине, површине са опругама (*spring tabs*), равнотежна маса (*mass balance*), нагиб командних површина (*control surface bias*), аеродинамичне равнотежне површине.

11.1.2 Лет на великим брзинама

1 2 –

- Брзина звука, дозвучни лет, трансонични лет, надзвучни лет;
- Махов број, критични Махов број, компресијски удар, ударни талас, аеродинамичко загревање, *area rule*;
- Фактори који утичу на ток ваздуха у усиснику мотора брзих ваздухоплова;
- Утицај позитивне стреле крила на критични Махов број.

	Ниво		
	A1	B1.1	B2
11.2 Структура змаја ваздухоплова – општи појмови			
а)	2	2	–
Захтеви пловидбености за структуралну чврстоћу;			
Структурна класификација, примарна секундарна, и терцијална;			
Поузданост, безбедност, систем толеранције грешака;			
Идентификациони систем зона и станица;			
Притисак, напон, деформација, компресија, смицање, увијање, затезање, <i>hoop stress</i> , замор;			
Пропис о дренарању и вентилацији;			
Пропис о инсталирању система;			
Пропис о заштити од удара грома;			
Метализација авиона.			
б)	1	2	–
Конструкцијске методе за: труп ваздухоплова са носећом оплатом, оквире трупа ваздухоплова, стрингере, рамењаче, преграде, оквире, даблере, упорнице, везе, греде, структура пода, ојачања, постављање оплате, заштита од корозије, крила, репне површине и везе мотора;			
Технике спајања структуре: закивни спојеви, вијчани спојеви, везе;			
Методe површинске заштите: хромирање, галванска заштита, фарбање;			
Чишћење површине;			
Симетрија трупа: одржавање симетрије и контрола.			
11.3 Структура змаја ваздухоплова - авиони			
11.3.1 Труп авиона (ATA 52 / 53 / 56)	1	2	–
Конструкција и пресуризационо заптивање;			
Спој крила, стабилизатора, носач и везе за подвесни терет;			
Инсталација седишта и система за утовар терета;			
Врата и излази за случај нужде: конструкција, механизми, употреба и безбедносни механизми;			
Конструкција прозора и ветробранског стакла.			
11.3.2 Крила (ATA 57)	1	2	–
Конструкција;			
Складиштење горива;			
Стајни трап, носач, контролне површине и додаци који дају велик узгон/отпор.			
11.3.3 Стабилизатори (ATA 55)	1	2	–
Конструкција;			
Спој контролних површина.			
11.3.4 Командне површине лета (ATA 55 / 57)	1	2	–
Конструкција и спојеви;			
Уравнотежење: маса и аеродинамика.			
11.3.5 Гондоле/носачи (ATA 54)	1	2	-
Конструкција;			
Противпожарне преграде;			
Носачи мотора.			

	Ниво		
	A1	B1.1	B2
11.4 Климатизација и пресуризација кабине (ATA 21)			
11.4.1 Довод ваздуха	1	2	–
Извори довода ваздуха укључујући и мотор, <i>APU</i> и земаљски уређај.			
11.4.2 Климатизација	1	3	–
Системи климатизације; Уређаји за кружење ваздуха и паре; Систем развођења; Систем за контролу протока, температуре и влажности.			
11.4.3 Пресуризација	1	3	–
Системи за пресуризацију; Контрола и индикација укључујући контролне и безбедносне вентиле; Контролери притиска у кабини.			
11.4.4 Сигурносне и упозоравајуће направе	1	3	–
Заштитни и упозоравајући уређаји.			
11.5 Системи инструмената/авионика			
11.5.1 Системи инструмената (ATA 31)	1	2	–
Пито-статика: висиномер, брзиномер, индикатор вертикалне брзине; Жироскоп: вештачки хоризонт, показивач правца, показивач смера, показивач хоризонталног положаја ваздухоплова, показивач нагиба и клизања, коректор нагиба; Компас: директно читавање, даљинско читавање; Индикатор нападног угла, систем индикације губитка узгона; Остали системи индикације.			
11.5.2 Авионика	1	1	–
Основе рада система: Аутоматско летење (<i>ATA 22</i>); Комуникација (<i>ATA 23</i>); Систем навигације (<i>ATA 34</i>).			
11.6 Електрична енергија (ATA 24)	1	3	–
Инсталација и рад батерија; Производња једносмерне струје; Производња наизменичне струје; Производња струје у случају нужде; Регулација напона; Расподела енергије; Трансформатори, инвертери, исправљачи; Заштита струјних кола; Спољни/Земаљски извори напајања.			

	Ниво		
	A1	B1.1	B2
11.7 Опрема и унутрашње опремање (ATA 25)			
а)	2	2	–
Пропис о опреми за случај опасности; Седишта и појасеви.			
б)	1	1	–
Нацрт кабине; Распоред опреме у кабинџи; Инсталација унутрашње опреме; Опрема за забаву; Инсталација кухиње; Опрема за прихват и чување пртљага; Авионске степенице.			
11.8 Заштита од пожара (ATA 26)			
а)	1	3	–
Детекција дима и пожара и систем за упозорење; Системи за гашење пожара; Тестирање система.			
б)	1	1	–
Преносни уређаји за гашење пожара.			
11.9 Команде лета (ATA 27)	1	3	–
Главне површине: елерони, елеватори, кормило правца, спојлер; Контрола уравнотежења ваздухоплова; Контрола активног оптерећења; Уређаји за повећање узгона; Смањење узгона, аеродинамичке кочнице; Управљање системом: ручно, хидраулично, пнеуматско, електрично, „ <i>fly by wire</i> “; Вештачки осећај оптерећења на командама лета, ублаживач бочних удара у лету, контрола у односу на Махов број, граничник кормила правца, осигурачи командних површина; Уравнотежење система; Систем заштите од губитка узгона.			
11.10 Горивни системи (ATA 28)	1	3	–
Приказ система; Резервоари горива; Системи довода горива; Испуштање горива у лету, вентилација, дренажање горива; Унакрсно напајање и трансфер горива; Индикација и упозорење; Допуњавање горива и пражњење; Уравнотежење количине горива у систему.			

<p>11.11 Хидраулични погон (АТА 29) Приказ система; Врсте флуида; Хидраулични резервоари и акумулатори; Извор притиска: електрични, механички, пнеуматски; Извор притиска у случају опасности; Контрола притиска; Дистрибуција снаге; Индикација и систем упозорења; Веза с другим системима.</p>	<p>1 3 –</p>
<p>11.12 Заштита од леда и кише (АТА 30) Формирање леда, врсте леда и откривање леда; Системи против залеђивања: електрични, топловоздушни и хемијски; Системи за одлеђивање: електрични, пнеуматски, хемијски; Заштита од кише и одстрањивање кише; Грејање прикључка за допуну и дренаже горива; Системи брисача.</p>	<p>1 3 –</p>
<p>11.13 Стајни трап (АТА 32) Конструкција, ублажавање удара; Систем за извлачење и увлачење: стандардан и у случају нужде; Индикације и упозорење; Точкови, кочнице, систем против блокирања и аутокочење; Гуме; Управљање.</p>	<p>2 3 –</p>
<p>11.14 Светла (АТА 33) Спољна: навигација, слетање, таксирање, лед; Унутрашња: кабина, кокпит, пртљажни простор; У случају нужде.</p>	<p>2 3 –</p>
<p>11.15 Кисеоник (АТА 35) Приказ система: кокпит, кабина; Извори, складиште, пуњење и дистрибуција; Регулација довода; Индикације и упозорења.</p>	<p>1 3 –</p>
<p>11.16 Пнеуматика/вакуум (АТА 36) Приказ система; Извори: мотор/APU, компресори, резервоари, земаљски уређаји; Контрола притиска; Дистрибуција; Индикације и упозорења; Веза са осталим системима.</p>	<p>1 3 –</p>

	Ниво		
	A1	B1.1	B2
11.17 Вода/отпад (АТА 38)	2	3	–
Приказ водоводног система, довод, дистрибуција, сервисирање и испуштање;			
Приказ система тоалета, испирање и сервисирање;			
Корозија.			
11.18 Уграђени систем за одржавање (АТА 45)	1	2	–
Централни компјутери за одржавање;			
Систем за унос података;			
Систем електронске библиотеке;			
Штампање;			
Надзор структуре (надзор толерисаних оштећења).			

ПРЕДМЕТ 116. КЛИПНИ АВИОНИ, АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРЕ И СИСТЕМИ

Ниво
A2 B1.2 B2

Напомена: Обим овог предмета мора да одражава технологију авиона према категорији А2 и подкатегорији Б1.2.

11.1 Теорија лета

11.1.1 Аеродинамика авиона и команде лета

1 2 –

Рад и ефекти:

– контрола по нагибу: крилца (*aileron*s) и спојлери;

– контрола по дубини: елеватори, стабилизатори, стабилизатори са променљивим нападним углом и канари;

– контрола по правцу, граничник кретања команде правца;

Контрола преко „*elevons*“, „*ruddervators*“;

Уређаји за повећање узгона, прорези (*slots*), преткрилца, закрилца, крилца-закрилца (*flaperons*);

Уређаји за стварање отпора, спојлери, уређаји за слом узгона (*liftdumpers*), аеродинамичке кочнице;

Ефекти аеродинамичких преграда (*wing fences*), назубљене нападне ивице;

Контролисање граничног слоја, „*vortex*“ генератори, уређаји за слом узгона или уређаји на нападној ивици крила;

Рад и ефекат тримера, балансне и антибалансне површине, серво

површине, површине са опругама (*spring tabs*), равнотежна маса (*mass balance*), нагиб командних површина (*control surface bias*), аеродинамичне равнотежне површине.

11.1.2 Лет на великим брзинама – N/A

– – –

11.2 Структура змаја ваздухоплова – општи појмови

а) 2 2 –
 Захтеви пловидбености за структуралну чврстоћу;
 Структурна класификација, примарна, секундарна, и терцијарна;
 Поузданост, безбедност, систем толеранције грешака;
 Идентификациони систем зона и станица;
 Притисак, напон, деформација, компресија, смицање, увијање, затезање, „*hoop stress*“, замор;
 Пропис о дренарању и вентилацији;
 Пропис о инсталирању система;
 Пропис о заштити од удара грома;
 Метализација авиона.

б) 1 2 –
 Конструкцијске методе за: труп ваздухоплова са носећом оплатом, оквире трупа ваздухоплова, стрингере, рамењаче, преграде, оквире, даблере, упорнице, везе, греде, структура пода, ојачања, постављање оплате, заштита од корозије, крила, репне површине и везе мотора;
 Технике спајања структуре: закивни спојеви, вијчани спојеви, везе;
 Методе површинске заштите: хромирање, галванска заштита, фарбање;
 Чишћење површине;
 Симетрија трупа: одржавање симетрије и контрола.

11.3 Конструкције змаја ваздухоплова - авиони

11.3.1 Труп авиона (ATA 52 / 53 / 56) 1 2 –
 Конструкција и пресуризационо заптивање;
 Спој крила, стабилизатора, носач и везе за подвесни терет;
 Инсталација седишта;
 Врата и излази за случај нужде: конструкција, механизми, употреба и безбедносни механизми;
 Конструкција прозора и ветробранског стакла.

11.3.2 Крила (ATA 57) 1 2 –
 Конструкција;
 Складиштење горива;
 Стајни трап, носач, контролне површине и додаци који дају велик узгон/отпор.

11.3.3 Стабилизатори (ATA 55) 1 2 –
 Конструкција;
 Спој контролних површина.

11.3.4 Командне површине лета (ATA 55 / 57) 1 2 –
 Конструкција и спојеви;
 Уравнотежење: маса и аеродинамика.

11.3.5 Гондоле/носачи (ATA 54) 1 2 –
 Конструкција;
 Противпожарне преграде;
 Носачи мотора.

	Ниво		
	A2	B1.2	B2
11.4 Климатизација и пресуризација кабине (ATA 21)	1	3	–
Системи климатизације и системи за пресуризацију; Контролери притиска у кабини, заштитни и упозоравајући уређаји.			
11.5 Системи инструмената/авионика			
11.5.1 Системи инструмената (ATA 31)	1	2	–
Пито-статика: висиномер, брзиномер, индикатор вертикалне брзине; Жироскоп: вештачки хоризонт, показивач правца, показивач смера, показивач хоризонталног положаја ваздухоплова, показивач нагиба и клизања, коректор нагиба; Компас: директно читавање, даљинско читавање; Индикатор нападног угла, систем индикације губитка узгона; Остали системи индикације.			
11.5.2 Авионика	1	1	–
Основе рада система: - Аутоматско летење (ATA 22); - Комуникација (ATA 23); - Систем навигације (ATA 34).			
11.6 Електрична енергија (ATA 24)	1	3	–
Инсталација и рад батерија; Производња једносмерне струје; Регулација напона; Расподела енергије; Заштита струјних кола; Трансформатори, инвертери, исправљачи.			
11.7 Опрема и унутрашње опремање (ATA 25)			
а)	2	2	–
Пропис о опреми за случај опасности; Седишта и појасеви.			
б)	1	1	–
Нацрт кабине; Распоред опреме у кабини; Инсталација унутрашње опреме (ниво 2); Опрема за забаву; Инсталација кухиње; Опрема за прихват и чување пртљага; Авионске степенице.			
11.8 Заштита од пожара (ATA 26)			
а)	1	3	–
Детекција дима и пожара и систем за упозорење; Системи за гашење пожара; Тестирање система.			

	Ниво		
	A2	B1.2	B2
б) Преносни уређаји за гашење пожара	1	3	–
11.9 Команде лета (АТА 27) Главне површине: елерони, елеватори, кормило правца, спојлер; Контрола уравнотежења ваздухоплова; Уређаји за повећање узгона; Управљање системом: ручно; Осигурачи командних површина; Уравнотежење система; Систем заштите од губитка узгона.	1	3	–
11.10 Горивни системи (АТА 28) Приказ система; Резервоари горива; Системи довода; Унакрсно напајање и трансфер горива; Индикација и упозорење; Допуњавање горива и пражњење.	1	3	–
11.11 Хидраулични погон (АТА 29) Приказ система; Врсте флуида; Хидраулични резервоари и акумулатори; Извор притиска: електрични, механички, пнеуматски; Контрола притиска: електрично, механичко; Дистрибуција снаге; Индикација и систем упозорења.	1	3	–
11.12 Заштита од леда и кише (АТА 30) Формирање леда, врсте леда и откривање леда; Системи за одлеђивање: електрични, пнеуматски, хемијски; Грејање прикључка за допуну и дренажање горива; Системи брисача.	1	3	–
11.13 Стајни трап (АТА 32) Конструкција, ублажавање удара; Систем за извлачење и увлачење: стандардан и у случају нужде; Индикације и упозорење; Точкови, кочнице, систем против блокирања и аутокочење; Гуме; Управљање.	2	3	–
11.14 Светла (АТА 33) Спољна: навигација, слетање, таксирање, лед; Унутрашња: кабина, кокпит, пртљажни простор; У случају нужде.	2	2	–

	Ниво		
	A2	B1.2	B2
11.15 Кисеоник (АТА 35)	1	3	–
Приказ система: кокпит, кабина;			
Извори, складиште, пуњење и дистрибуција;			
Регулација довода;			
Индикације и упозорења.			
11.16 Пнеуматика/вакуум (АТА 36)	1	3	–
Приказ система;			
Извори: мотор/APU, компресори, резервоари, земаљски уређаји;			
Контрола притиска;			
Дистрибуција;			
Индикације и упозорења;			
Веза са осталим системима.			
11.17 Вода/отпад (АТА 38)	2	3	–
Приказ водоводног система, довод, дистрибуција, сервисирање и испуштање;			
Приказ система тоалета, испирање и сервисирање;			
Корозија.			

ПРЕДМЕТ 12. АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРЕ И СИСТЕМИ ХЕЛИКОПТЕРА

	Ниво		
	A3	B1.3	B2
	A4	B1.4	
12.1 Теорија лета – аеродинамика носећег ротора	1	2	–
Терминологија;			
Ефекти жирокопске прецесије;			
Реакција обртног момента и контрола правца;			
Асиметрија узгона, губитак узгона на краку ротора;			
Тенденција транслације и корекција;			
Кориолисов ефекат и компензација;			
Стање кружних вртлога, контрола снаге, корак крака (превлачење);			
Ауторотација;			
Утицај земље.			
12.2 Системи команде лета	2	3	–
Управљање цикликом;			
Управљање колективом;			
Аутомат нагиба плоче;			
Контрола правца: контрола обртног момента, репни ротор, проток ваздуха;			
Глава носећег ротора: конструкција и оперативне карактеристике;			
Стабилизатори кракова: конструкција и функција;			
Кракови ротора: конструкција и начин везе кракова носећег и репног ротора;			
Уравнотежење, фиксни и флексибилни стабилизатори;			
Начин управљања: ручни, хидраулични, електрични, и „fly by wire“;			
Вештачки осећај оптерећења;			
Балансирање и корекција.			

	Ниво		
	A3	B1.3	B2
	A4	B1.4	
12.3 Тракирање лопатица и анализа вибрација	1	3	–
Подешавање ротора; Тракирање носећег и репног ротора; Статичко и динамичко балансирање; Врсте вибрација, начин редуковања вибрација; Резонанца тла.			
12.4 Пренос снаге	1	3	–
Мењачке кутије носећег и репног ротора; Спојнице, слободне обртне јединице и кочнице ротора.			
12.5 Структура змаја			
а)	2	2	–
Захтеви пловидбености за структуралну чврстоћу; Структурна класификација, примарна, секундарна, и терцијарна; Поузданост, безбедност, систем толеранције грешака; Идентификациони систем зона и станица; Притисак, напон, деформација, компресија, смицање, увијање, затезање, „ <i>hoop stress</i> “, замор; Пропис о дренарању и вентилацији; Пропис о инсталирању система; Пропис о заштити од удара грома.			
б)	1	2	1
Конструкцијске методе за: труп ваздухоплова са носећом оплатом, оквире трупа ваздухоплова, стрингере, рамењаче, преграде, оквире, даблере, упорнице, везе, греде, структура пода, ојачања, постављање оплате, заштита од корозије; Носач, стабилизатор и везе за подвесни терет; Инсталација седишта; Врата: конструкција, механизми, употреба и безбедносни механизми; Конструкција прозора и ветробранског стакла; Складиштење горива; Противпожарне преграде; Носачи мотора; Технике спајања структуре: закивни спојеви, вијчани спојеви, везе; Методе површинске заштите: хромирање, галванска заштита, фарбање; Чишћење површине; Симетрија трупа: одржавање симетрије и контрола.			

	Ниво		
	А3	Б1.3	Б2
12.6 Климатизација (ATA 21)			
12.6.1 Довод ваздуха	1	2	–
Извори довода ваздуха укључујући мотор и земаљски уређај.			
12.6.2 Климатизација	1	3	–
Системи климатизације;			
Системи развођења;			
Систем за контролу протока и температуре;			
Заштитни и упозоравајући уређаји.			
12.7 Системи инструмената/авионика			
12.7.1 Системи инструмената (ATA 31)	1	2	–
Пито-статика: висиномер, брзиномер, индикатор вертикалне брзине;			
Жироскоп: вештачки хоризонт, показивач правца, показивач смера, показивач хоризонталног положаја ваздухоплова, показивач нагиба и клизања, коректор нагиба;			
Компас: директно читавање, даљинско читавање;			
Систем за индикацију вибрација – <i>HUMS</i> ;			
Остали системи индикације.			
12.7.2 Авионика	1	1	–
Основе рада система:			
Аутоматско летење (<i>ATA 22</i>);			
Комуникација (<i>ATA 23</i>);			
Систем навигације (<i>ATA 34</i>).			
12.8 Електрична енергија (ATA 24)	1	3	–
Инсталација и рад батерија;			
Производња једносмерне струје, производња наизменичне струје;			
Производња струје у случају нужде;			
Регулација напона, заштита струјних кола;			
Расподела енергије;			
Трансформатори, инвертери, исправљачи;			
Спољни/земаљски извори напајања.			
12.9 Опрема и унутрашње опремање (ATA 25)			
а)	2	2	–
Пропис о опреми за случај опасности;			
Седишта и појасеви;			
Системи за дизање.			
б)	1	1	–
Системи за слетање на воду у случају нужде;			
Нацрт кабине, смештање терета;			
Распоред опреме у кабини;			
Инсталација унутрашње опреме.			

	Ниво		
	A3	B1.3	B2
	A4	B1.4	
12.10 Заштита од пожара (ATA 26)	1	3	–
Детекција дима и пожара и систем за упозорење; Системи за гашење пожара; Тестирање система.			
12.11 Горивни системи (ATA 28)	1	3	–
Приказ система; Резервоари горива; Системи довода; Испуштање горива у лету, вентилација, дренажање горива; Унакрсно напајање и трансфер горива; Индикација и упозорење; Допуњавање горива и пражњење.			
12.12 Хидраулични погон (ATA 29)	1	3	–
Приказ система; Врсте флуида; Хидраулични резервоари и акумулатори; Извор притиска: електрични, механички, пнеуматски; Извор притиска у случају опасности; Контрола притиска; Дистрибуција снаге; Индикација и систем упозорења; Веза с другим системима.			
12.13 Заштита од леда и кише (ATA 30)	1	3	–
Формирање леда, врсте леда и откривање леда; Системи против залеђивања и системи за одлеђивање: електрични, топловоздушни и хемијски; Заштита од кише и одстрањивање кише; Грејање прикључка за допуну и дренажање горива.			
12.14 Стајни трап (ATA 32)	2	3	–
Конструкција, ублажавање удара; Систем за извлачење и увлачење: стандардан и у случају нужде; Индикације и упозорење; Точкови, гуме, кочнице; Управљање; Скије, пловци.			
12.15 Светла (ATA 33)	2	3	–
Спољна: навигација, слетање, таксирање, лед; Унутрашња: кабина, кокпит, пртљажни простор; У случају нужде.			

Ниво
A3 B1.3 B2
A4 B1.4

12.16 Пнеуматика/вакуум (АТА 36)

1 3 –

Приказ система;

Извори: мотор, компресори, резервоари, земаљски уређаји;

Контрола притиска;

Дистрибуција;

Индикације и упозорења;

Веза са осталим системима.

ПРЕДМЕТ 13. АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРЕ И СИСТЕМИ ВАЗДУХОПЛОВА

Ниво
A B1 B2

13.1 Теорија лета

а) Аеродинамика авиона и команде лета

– – 1

Рад и ефекти:

– контрола по нагибу: крилца (*aileron*s)) и спојлери;

– контрола по дубини: елеватори, стабилизатори, стабилизатори са променљивим нападним углом и канари;

– контрола по правцу, граничник кретања команде правца;

Контрола преко „*elevons*“, „*ruddervators*“;

Уређаји за повећање узгона: слотови, преткрилца, закрилца;

Уређаји за стварање отпора, спојлери, уређаји за слом узгона (*liftdumpers*), аеродинамичке кочнице;

Рад и ефекат тримера, серво површине, нагиб командних површина (*control surface bias*)

б) Лет на великим брзинама

– – 1

Брзина звука, дозвучни лет, трансонични лет, надзвучни лет;

Махов број, критични Махов број.

ц) Аеродинамика носећег ротора

– – 1

Терминологија;

Рад и ефекти управљања цикликом и колективом и контроле уравнотежења обртног момента.

13.2 Структура - опште

а)

– – 1

Основе структурних система.

б)

– – 2

Идентификациони систем зона и станица;

Електрично повезивање;

Заштита од удара грома.

13.3 Аутоматско летење (ATA 22)

– – 3

Основе аутоматског летења укључујући радне принципе и важећу терминологију;
Обрада командних сигнала;
Врсте операција: контрола ваздухоплова по висини, нагибу и правцу;
Ублаживачи скретања;
Системи за повећање стабилности код хеликоптера;
Аутоматска контрола равнотеже;
Навигацијски интерфејс ауто-пилота;
Аутоматска контрола потиска мотора;
Систем аутоматског слетања: принципи и категорије, врсте рада, прилаз, раван понирања,
слетање, прекид слетања, систем праћења грешака.

13.4 Комуникација/навигација (ATA 23 / 34)

– – 3

Основе ширења радиоталаса, антене, преносне линије, комуникација, пријемници и предајници;
Радни принципи следећих система:
- Комуникација на врло високој фреквенцији (*VHF*);
- Комуникација на високој фреквенцији (*HF*);
- Аудио;
- *Emergency Locator Transmitter (ELT)*;
- Уређај за снимање звука у пилотској кабини;
- Високофреквентни вишесмерни радиопредајник (*VOR*);
- Радиокompас (*ADF*);
- Систем за инструментално слетање (*ILS*);
- Систем за микроталасно слетање (*MLS*);
- Систем за усмеравање лета (*Flight Director System*);
- Опрема за одређивање удаљености (*DME*);
- Навигација врло ниске фреквенције и хиперболичка навигација (*VLF/ Omega*);
- *Doppler* навигација;
- Просторна навигација, *RNAV* системи;
- Систем управљања летом;
- Систем сателитске навигације (*GPS, GNSS*);
- Инерцијални навигациони систем;
- Транспондер, секундарни надзорни радар;
- Систем упозоравања против судара (*TCAS*);
- Метеоролошки радар;
- Радио висиномер;
- *ARINC* комуникација и извештавање.

	Ниво		
	А	Б1	Б2
13.5 Електрична енергија (АТА 24)	–	–	3
Инсталација и рад батерија;			
Производња једносмерне струје;			
Производња наизменичне струје;			
Производња струје у случају нужде;			
Регулација напона;			
Расподела енергије;			
Трансформатори, инвертери, исправљачи;			
Заштита струјних кола;			
Спољни/земаљски извори напајања.			
13.6 Опрема и унутрашње опремање (АТА 25)	–	–	3
Захтеви за електронску опрему у случају опасности;			
Опрема за забаву.			
13.7 Команде лета (АТА 27)			
а)	–	–	1
Главне површине: елерони, елеватори, кормило правца, спојлер;			
Контрола уравнотежења ваздухоплова;			
Контрола активног оптерећења;			
Уређаји за повећање узгона;			
Смањење узгона, аеродинамичке кочнице;			
Управљање системом: ручно, хидраулично, пнеуматско;			
Вештачки осећај оптерећења на командама лета, ублаживач бочних удара у лету,			
контрола у односу на Махов број, граничник кормила правца, осигурачи командних површина;			
Систем заштите од губитка узгона.			
б)	–	–	2
Управљање системом: електрично, „fly by wire“.			

<p>13.8 Системи инструмената (АТА 31) Класификација; Атмосфера; Терминологија; Системи и уређаји за мјерење притиска; Питостатички системи; Висиномери; Индикатори вертикалне брзине; Брзиномери; Махметри; Системи за обавештавање/упозоравање о висини лета; Рачунари са ваздухопловним подацима; Пнеуматски системи инструмената; Уређаји за директно читавање притиска и температуре; Системи индикације температуре; Системи индикације количине горива; Жироскопи; Вештачки хоризонти; Индикатори клизања; Жиродирекционали; Системи упозоравања за приближавање земљи; Компасни системи; Системи снимања параметара лета; Електронски системи инструмената лета; Инструментални систем упозорења укључујући главни систем упозорења и централни панели за упозорења; Системи упозорења губитка узгона и системи индикације нападног угла; Индикација и мерење вибрација.</p>	<p>– – 2</p>
<p>13.9 Светла (АТА 33) Спољна: навигација, слетање, таксирање, лед; Унутрашња: кабина, кокпит, пртљажни простор; У случају нужде.</p>	<p>– – 3</p>
<p>13.10 Уграђени систем за одржавање (АТА 45) Централни компјутери за одржавање; Систем за унос података; Систем електронске библиотеке; Штампање; Надзор структуре (надзор толерисаних оштећења).</p>	<p>– – 2</p>

ПРЕДМЕТ 14. ПОГОН (ПРОПУЛЗИЈА)

	Ниво		
	А	Б1	Б2
1.1 Турбински мотори			
а)	–	–	1
Структурни склоп и рад турбомлазних, турбовентилаторских, турбовратилних и турбопроп мотора.			
б)	–	–	2
Електронска контрола мотора и системи за мерење горива (<i>FADEC</i>).			
14.2 Системи параметара мотора	–	–	2
Температура издувних гасова/системи мерења температуре између степена турбине;			
Брзина мотора;			
Показивање потиска мотора: Степен пораста притиска у мотору (<i>EPR</i>), системи за мерење притиска на излазу мотора или у млазнику мотора;			
Притисак и температура уља;			
Притисак, температура и проток горива;			
Притисак пуњења цилиндара;			
Обртни момент мотора;			
Брзина елисе.			

ПРЕДМЕТ 15. МОТОР СА ГАСНОМ ТУРБИНОМ

	Ниво		
	А	Б1	Б2
15.1 Основе	1	2	–
Потенцијална енергија, кинетичка енергија, Њутнови закони кретања, Брајтонов циклус;			
Вега између силе, рада, снаге, енергије, брзине, убрзања;			
Структурни склоп и рад турбомлазних, турбовентилаторских, турбовратилних, турбопроп мотора.			
15.2 Перформансе мотора	–	2	–
Максимални потисак мотора, ефективни потисак мотора, снага са пригушивачем млазника, расподела потиска, резултантни потисак, потисак коњске снаге, еквивалентна коњска снага добијена на осовини турбине, специфична потрошња горива;			
Ефикасност мотора;			
Степен двострујности и степен пораста притиска у мотору (<i>EPR</i>);			
Притисак, температура и брзина протока гаса;			
Режими мотора, статички потисак, утицај брзине, висине и топле климе, равномерни режим, ограничења.			
15.3 Уводник	2	2	–
Доводни вод компресора;			
Ефекти разних конфигурација уводника;			
Заштита од леда.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
15.4 Компресори	1	2	–
Аксијални и центрифугални типови;			
Структурна својства и принципи рада и примене;			
Балансирање вентилатора;			
Рада;			
Узроци и последице столинга и пумпања компресора;			
Методи контролisaња протока ваздуха: вентили за испуштање, променљиве спроводне лопатице уводника, променљиве лопатице статора, ротирајуће лопатице статора;			
Степен компресора.			
15.5 Комора сагоревања	1	2	–
Структурна својства и принципи рада.			
15.6 Турбинска секција	2	2	–
Рада и карактеристике различитих типова лопатица турбина;			
Спајање (уградња) лопатица на диск;			
Спроводне лопатице у млазнику;			
Узроци и последице напрезања и пузања турбинских лопатица.			
15.7 Издувник	1	2	–
Структурна својства и принципи рада;			
Сужавајући, ширећи и млазник са променљивим пресеком;			
Смањење буке мотора;			
Реверсери потиска.			
15.8 Лежајеви и заптивке	–	2	–
Структурна својства и принципи рада.			
15.9 Мазива и горива	1	2	–
Својства и спецификације;			
Додаци гориву;			
Предострожност у погледу безбедности.			
15.10 Системи за подмазивање	1	2	–
Рада система/приказ и компоненте.			
15.11 Горивни системи	1	2	–
Употреба електронске контроле мотора и система за мерење горива укључујући електронску контролу мотора (<i>FADEC</i>);			
Приказ система и компоненте.			
15.12 Ваздушни системи	1	2	–
Рада система расподеле ваздуха у мотору и система контроле одлеђивања, укључујући унутрашњи расхладни систем, заптивање и спољни ваздушни сервис.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
15.13 Системи за покретање и паљење	1	2	–
Рад система мотора за покретање и његових компонената; Системи и компоненте за паљење; Сигурносни захтеви одржавања.			
15.14 Системи параметара мотора	1	2	–
Температура издувних гасова/системи мерења температуре између степена турбине; Показивање потиска мотора: Степен пораста притиска у мотору (<i>EPR</i>), системи за мерење притиска на излазу мотора или у млазнику мотора; Притисак и температура уља; Притисак и проток горива; Брзина мотора; Мерење и индикација вибрација; Обртни момент мотора; Снага.			
15.15 Систем за повећање снаге	–	1	–
Рад и примена; Убризгавање воде, смеша вода-метанол; Системи за допунско сагоревање.			
15.16 Турбопроп мотори	1	2	–
Слободна турбина, турбина са гасном везом, турбина са зупчастом везом; Редуктори; Интегрисане контроле мотора и пропелера; Заштита од прекорачења брзине.			
15.17 Турбоосовински мотори	1	2	–
Израда, погонски системи, редуктори, спојнице, контролни системи.			
15.18 Помоћни извор снаге (<i>APU</i>)	1	2	–
Употреба, начин рада, системи заштите.			
15.19 Инсталација погонске групе	1	2	–
Конфигурација противпожарних зидова, поклопаца, акустичних панела, окова мотора, антивибрацијских окова, црева, цеви, довода, конектора, ожичења, контролних каблова и полуга, окова за дизање, дренажних отвора.			
15.20 Системи за заштиту од пожара	1	2	–
Рад на детекцији и системи за гашење.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
15.21 Праћење параметара мотора и рад на земљи	1	3	–
Поступци за стартовање и пробу мотора на земљи;			
Тумачење излазне снаге и осталих параметара мотора;			
Праћење рада мотора (укључујући анализу уља, вибрације и преглед бороскопом);			
Преглед мотора и компонената према критеријумима, толеранцијама и подацима добијеним од произвођача;			
Чишћење/прање компресора;			
Штета настала ударом страног тела у мотор.			
15.22 Складиштење мотора и заштита	–	2	–
Конзервисање и деконзервисање мотора и моторних компонената/система.			

ПРЕДМЕТ 16. КЛИПНИ МОТОРИ

	Ниво		
	А	Б1	Б2
16.1 Основе	1	2	–
Механичка, топлотна и запреминска ефикасност;			
Радни циклуси, 2-тактни, 4-тактни, Ото и Дизел;			
Радна запремина и степен компресије;			
Врста мотора и редослед паљења.			
16.2 Перформансе мотора	1	2	–
Прорачун и мерење снаге;			
Фактори који утичу на снагу мотора;			
Смеша горива, претпаљење.			
16.3 Конструкција мотора	1	2	–
Кућиште мотора, радилица, брегасто вратило, корито (картер) мотора;			
Редуктор;			
Клипови и цилиндри;			
Спојне полуге, усисавање и издув;			
Систем вентила;			
Редуктор пропелера.			
16.4 Горивни систем мотора			
16.4.1 Карбуратори	1	2	–
Врсте, конструкција и начин рада;			
Залеђивање и грејање.			
16.4.2 Директно убризгавање горива	1	2	–
Врсте, конструкција и начин рада.			
16.4.3 Електронска контрола мотора	1	2	–
Употреба електронске контроле мотора укључујући <i>FADEC</i> ;			
Изглед система и компоненте.			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
16.5 Стартовање и систем паљења	1	2	–
Системи за стартовање; Типови магнета, конструкција и начин рада; Сноп проводника паљења, свећице; Нисконапонски и високонапонски системи.			
16.6 Усисавање, издувавање и расхладни системи	1	2	–
Конструкција и начин рада: усисног система укључујући алтернативни ваздушни систем; Издувни и расхладни систем мотора.			
16.7 Компресорско пуњење/турбо пуњење	1	2	–
Принципи и сврха компресорског пуњења и утицај на параметре мотора; Конструкција и начин рада компресорских/турбо система; Терминологија; Системи контроле; Системи заштите.			
16.8 Мазива и горива	1	2	–
Својства и спецификације; Адитиви за гориво; Мере опреза.			
16.9 Системи за подмазивање	1	2	–
Начин рада/приказ и компоненте.			
16.10 Системи параметара мотора	1	2	–
Број обртаја мотора; Температура главе цилиндра; Температура средстава за хлађење; Притисак и температура уља; Температура издувних гасова; Притисак и проток горива; Притисак пуњења мотора.			
16.11 Инсталација погонске групе	1	2	–
Конфигурација противпожарних зидова, поклопаца, акустичних панела, окова мотора, антивибрацијских окова, црева, цеви, довода, конектора, ожичења, контролних каблова и полуга, окова за дизање, дренажних отвора.			
16.12 Праћење параметара мотора и рад на земљи	1	3	–
Поступци за стартовање и пробу мотора на земљи; Тумачење излазне снаге и осталих параметара мотора; Преглед мотора и компонентата према критеријумима, толеранцијама и подацима добијеним од произвођача;			

	Ниво		
	А	Б1	Б2
16.13 Складиштење мотора и заштита	–	2	–
Конзервисање и деконзервисање мотора и моторних компонената/система.			

ПРЕДМЕТ 17. ЕЛИСА

	Ниво		
	А	Б1	Б2
17.1 Основе	1	2	–
Теорија кракова елисе; Велики/мали угао крака, супротни угао крака, нападни угао, број обртаја; Клизање елисе; Аеродинамичке, центрифугалне и потисне силе; Обртни момент; Релативни проток ваздуха на нападном углу крака; Вибрације и резонанце.			
17.2 Конструкција елисе	1	2	–
Конструкционе методе и материјали употребљени код композитних и металних елиса; Положај крака, горња површина крака, труп крака, доња површина крака, кућиште; Елисе са променљивим и непроменљивим коракком, елиса са константним бројем обртаја; Инсталација пропелера/капе пропелера.			
17.3 Контрола корака елисе	1	2	–
Контрола брзине и методе промене корака, механичка, електрична/електронска; Постављање пропелера у положај за једрење и негативни корак; Заштита од прекорачења брзине.			
17.4 Синхронизовање елисе	–	2	–
Синхронизовање и опрема за синхронизовање елисе.			
17.5 Заштита од залеђивања	1	2	–
Електрична опрема за одлеђивање и флуиди за одлеђивање.			
17.6 Одржавање елисе	1	3	–
Статичко и динамичко балансирање; Тракирање кракова елисе; Процена оштећења кракова, ерозија, корозија, штета од удара страних предмета, Деламинација; Радови на елиси/шеме поправке; Рад мотора са елисом.			
17.7 Складиштење и конзервисање елисе	1	2	–
Конзервисање и деконзервисање елисе			

Додатак II

Стандард основних испита

1. Основа за стандардизацију испита

1.1 Сви основни испити спроводе се у облику питања са више понуђених одговора (у даљем тексту: изборна питања) и питања на која се захтева описни одговор (у даљем тексту: описна питања), како је то доле наведено.

1.2 Свако изборно питање мора да има три алтернативна одговора од којих је само један тачан, а за сваки предмет кандидат има време за решавање које у просеку износи 75 секунди по питању.

1.3 Свако описно питање захтева припрему писменог одговора и кандидату се омогућава по 20 минута за одговор на свако описно питање.

1.4 Одговарајућа описна питања морају бити формулисана и процењена применом наставног програма из Дела 66 (*Part-66*), Додатак I, предмети 7, 9 и 10.

1.5 Свако питање има узорак одговора који је назначен за њега и који укључује све познате алтернативне одговоре који могу да буду релевантни и за друге делове.

1.6 Узорак одговора разрађује се у листи важних тачака познатих као тзв. кључне тачке.

1.7 Прелазна оцена за сваки предмет и област у оквиру предмета, за изборна питања према овом Делу (*Part-66*) јесте 75%.

1.8 Пролазна оцена за свако описно питање је 75% а тим што одговор кандидата мора да садржи 75% захтеваних кључних тачака које се тог тичу питања и ниједну значајну грешку у вези са било којом захтеваном кључном тачком.

1.9 Ако кандидат не положи само изборни или само описни део, он поново полаже део испита који није положио.

1.10 Казнени поени се не користе при одлучивању да ли је кандидат положио испит.

1.11 Сви предмети из Дела 66 (*Part-66*) који чине целу категорију или подкатегију дозволе за одржавање ваздухоплова по овом Делу (*Part-66*), морају да се положе у року од пет година од кад је положен први предмет, изузев у случају који је одређен у ставу 1.12. Кандидат који није положио одређени предмет, не може поново да га полаже у наредних 90 дана, изузев кад организација за обуку одобрена према Делу 147 (*Part-147*) спроведе поновни курс прилагођен предметима који нису положени, у ком случају кандидат може поново да полаже предмет после 30 дана.

1.12 Период од пет година одређен у ставу 1.11 не примењује се на оне модуле који су заједнички за више од једне категорије или подкатегије дозволе за одржавање ваздухоплова према овом Делу (*Part-66*) и који су претходно положени као део неког другог испита за овакву категорију или подкатегију.

2. Број питања за предмете из Додатка I Дела 66 (*Part- 66*).

2.1. Предмет 1 - Математика:

Категорија А – 16 изборних и 0 описних питања. Допуштено време је 20 минута.

Категорија Б1 – 30 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 40 минута.

Категорија Б2 – 30 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 40 минута.

2.2. Предмет 2 - Физика:

Категорија А – 30 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 40 минута.

Категорија Б1 – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

Категорија Б2 – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

2.3. Предмет 3 - Основи електротехнике:

Категорија А – 0 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б1 – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

Категорија Б2 – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

2.4. Предмет 4 - Основе електронике:

Категорија А – Нема питања

Категорија Б1 – 20 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б2 – 40 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 50 минута.

2.5. Предмет 5 - Дигитални технички системи електронских инструмената:

Категорија А – 16 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 20 минута.

Категорија Б1.1 и Б 1.3 – 40 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 50 минута.

Категорија Б1.2 и Б 1.4 – изборних 20 питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б2 – 70 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 90 минута.

2.6. Предмет 6 - Материјали и опрема:

Категорија А – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

Категорија Б1 – 70 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 90 минута.

Категорија Б2 – 60 изборних питања избором и 0 описних питања. Допуштено време је 75 минута.

2.7. Предмет 7 - Поступци одржавања:

Категорија А – 70 изборних питања и 2 описна питања. Допуштено време је 90 минута плус 40 минута.

Категорија Б1 – 80 изборних питања и 2 описна питања. Допуштено време је 100 минута плус 40 минута.

Категорија Б2 – 60 изборних питања и 2 описна питања. Допуштено време је 75 минута плус 40 минута.

2.8. Предмет 8 - Основе аеродинамике:

Категорија А – 20 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б1 – 20 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б2 – 20 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

2.9. Предмет 9 - Људски фактор:

Категорија А – 20 изборних питања и 1 описно питање. Допуштено време је 25 минута плус 20 минута.

Категорија Б1 – 20 изборних питања и 1 описно питање. Допуштено време је 25 минута плус 20 минута.

Категорија Б2 – 20 изборних питања и 1 описно питање. Допуштено време је 25 минута плус 20 минута.

2.10. Предмет 10 - Ваздухопловна регулатива:

Категорија А – 30 изборних питања и 1 описно питање. Допуштено време је 40 минута плус 20 минута.

Категорија Б1 – 40 изборних питања и 1 описно питање. Допуштено време је 50 минута плус 20 минута.

Категорија Б2 – 40 изборних питања и 1 описно питање. Допуштено време је 50 минута плус 20 минута.

2.11. Предмет 11а - Аеродинамика, структуре и састави турбинских мотора:

Категорија А – 100 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 125 минута.

Категорија Б1 – 130 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 165 минута.

Категорија Б2 – Нема питања.

2.12. Предмет 11б - Клипни авиони, аеродинамика, структуре и системи:

Категорија А – 70 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 90 минута.

Категорија Б1 – 100 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 125 минута.

Категорија Б2 – Нема питања.

2.13. Предмет 12 - Аеродинамика, структуре и системи хеликоптера:

Категорија А – 90 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 115 минута.

Категорија Б1 – 115 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 145 минута.

Категорија Б2 – Нема питања.

2.14. Предмет 13 - Аеродинамика, структуре и системи ваздухоплова:

Категорија А – Нема питања.

Категорија Б1 – Нема питања.

Категорија Б2 – 130 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 165 минута.

2.15. Предмет 14 - Погон (пропулзија):

Категорија А – Нема питања.

Категорија Б1 – Нема питања.

Категорија Б2 – 25 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 30 минута.

2.16. Предмет 15. - Мотори са гасном турбином:

Категорија А – 60 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 75 минута.

Категорија Б1 – 90 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 115 минута.

Категорија Б2 – Нема питања

2.17. Предмет 16. - Клипни мотори:

Категорија А – 0 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

Категорија Б1 – 0 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 90 минута.

Категорија Б2 – Нема питања

2.18. Предмет 17. - Елиса:

Категорија А – 0 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б1 – 30 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 40 минута.

Категорија Б2 – Нема питања

Додатак III

Стандард обуке за тип ваздухоплова и стандард испита

1. Нивои обуке за тип ваздухоплова

Доле наведена три нивоа одређују циљеве које намерава да достигне одређени ниво обуке.

Ниво 1 – Опште упознавање

Кратак приказ структуре, система и погонске групе ваздухоплова, као што је наведено у Одељку Опис система у Приручнику за одржавање ваздухоплова.

Циљеви курса: По завршеном курсу, кандидат треба да буде у стању да:

1. идентификује безбедносне мере предострожности које се тичу структуре ваздухоплова, система и погонске групе;
2. идентификује поступке одржавања битне за структуру ваздухоплова, системе и погонску групу;
3. одреди општи распоред главних система ваздухоплова;
4. одреди општи распоред и карактеристике погонске групе;
5. идентификује специфичан алат и опрему за тест/испитивање која се користи за ваздухоплов.

Ниво 2 – Платформа и транзит

Преглед основних система, контрола индикатора, главних компоненти, укључујући њихову локацију и сврху, сервисирање и откривање мањих кварова.

Циљеви курса: Као додатак подацима садржаним у обуци нивоа 1 – опште упознавање са предметима, по завршеном курсу нивоа 2 – платформа и транзит, кандидат треба да буде у стању да:

1. познаје безбедносне мере предострожности кад ради на ваздухоплову, погонској групи и систему или у њиховој близини;
2. покаже знање о активностима на главној платформи и у транзиту (између летова) у погледу:
 - (а) врата, прозора и отвора;
 - (б) напајања електричном енергијом;
 - (ц) горива;
 - (д) помоћни уређај за напајање;
 - (е) погонске групе;
 - (ф) заштите од пожара;
 - (г) система за заштиту животне средине;
 - (х) хидраулике;
 - (и) стајног трапа;
 - (ј) команде лета;
 - (к) воде/отпада;
 - (л) кисеоника;
 - (м) летачког и кабинског интерфона;
 - (н) авионике;

- (о) кабинске опреме.
3. Опише системе и управљање ваздухопловом, а пре свега приступ, расположивост и изворе електричне енергије.
4. Идентификује положај главних компоненти.
5. Објасни нормално функционисање сваког главног система, укључујући терминологију и номенклатуру.
6. Спроведе поступци за сервисирање на платформи и у транзиту повезане са ваздухопловом за следеће системе: гориво, погонске групе, хидраулика, стајни трап, вода/отпад, кисеоник.
7. Покаже вештину коришћења извештаја посаде и система извештавања у ваздухоплову (откривање мањих кварова) и да одреди пловидбеност ваздухоплова на основу *MEL/CDL*.
- 8) идентификује и користи одговарајућу документацију.
- 9) лоцира поступке за замену компоненти за активности на платформи и у транзиту одређених у циљу 2 (тачка 2).

Ниво 3 – Обука за линијско и базно одржавање ваздухоплова

Детаљан опис, рад, локација компоненти, састављање/ растављање, *VITE* поступци и отклањање кварова на нивоу приручника за одржавање.

Циљеви курса: Поред података садржаних у обуци нивоа 1 и 2, по завршеном курсу нивоа 3 – обука за линијско и базно одржавање ваздухоплова, кандидат треба да буде у стању да:

- (а) провери системе, моторе, компоненте и изведе функционалне провере као што је то одређено у приручнику за одржавање;
- (б) повеже информације ради доношења одлука везаних за дијагнозу и отклањање кварова на нивоу приручника за одржавање;
- (ц) опише поступке за замену компоненти јединствених за тип ваздухоплова.

2. Стандарди обуке за тип

Обука за тип ваздухоплова састоји се од теоријског и практичног дела.

2.1 Теоријски део

Као минимум, у програму који је доле наведен, морају да буду обухваћени елементи који су специфични за тип ваздухоплова. Додатни елементи уведени због технолошких промена такође су укључени.

Нивои обуке јесу нивои који су одређени у ставу 1. овог Додатка (Додатак III) Дела 66 (*Part-66*).

После прве окончане обуке за тип ваздухоплова, за овлашћено особље категорије Ц сви наредни курсеви морају бити на нивоу 1.

Назив уводних предмета	
Опште карактеристике ваздухоплова (димензије/тежина, <i>MTOW</i> , итд.) Временска ограничења/провере одржавања Нивелисање и мерење тежине Вуча и рулање Паркирање Сервисирање ваздухоплова Стандардна пракса-само за поједини тип ваздухоплова Б2 предмет-безбедност/изглед механичких делова Б1 предмет-безбедност/авионика	

	Турбински авиони		Клипни авиони		Турбински хеликоптери		Клипни хеликоптери		Авионика
	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б2
Тракирање лопатица и анализа вибрација	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Пренос снаге	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Структура ваздухоплова	-	-	-	-	3	1	3	1	1
Носећи ротор	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Репни ротор/погон ротора	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Роторске контроле лета	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Структура ваздухоплова	3	1	3	1	-	-	-	-	1
Врата на труп	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Труп	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Прозори на труп	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Крила	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Стабилизатори	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Командне површине	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Моторске гондоле	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Идентификациони систем зона и станица	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Довод ваздуха	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Климатизација	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Пресуризација	3	1	-	-	-	-	-	-	1
Сигурносне и упозоравајуће направе	3	1	-	-	-	-	-	-	1
Системи инструмената	3	1	3	1	3	1	3	1	3
Системи авионике	2	1	2	1	2	1	2	1	3
Електрична енергија	3	1	3	1	3	1	3	1	3
Опрема и унутрашње опремање	3	1	3	1	3	1	3	1	-
Електронска опрема за ванредне ситуације и опрема за разоноду у кабини	-	1	-	1	-	1	-	1	3
Заштита од пожара	3	1	3	1	3	1	3	1	3
Команде лета	3	1	3	1	3	1	3	1	2
Управљање системом: електрично/ <i>fly-by-wire</i>	3	1	-	-	-	-	-	-	3
Горивни системи	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Хидраулички погон	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Заштита од леда и кише	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Стајни трап	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Светла	3	1	3	1	3	1	3	1	3
Кисеоник	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Пнеуматика/вакуум	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Вода/отпад	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Уграђени систем за одржавање	3	1	3	1	3	1	3	1	3
Турбински мотори									
Структурални склоп и рад мотора	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Перформансе мотора	3	1	-	-	3	1	-	-	1
Уводник	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Компресори	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Комора сагоревања	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Турбинска секција	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Издувник	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Лежајеви и заптивке	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Мазива и горива	3	1	-	-	3	1	-	-	-

	Турбински авиони		Клипни авиони		Турбински хеликоптери		Клипни хеликоптери		Авионика
	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б2
Системи за подмазивање	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Горивни системи	3	1	-	-	3	1	-	-	1
Контрола мотора	3	1	-	-	3	1	-	-	1
<i>FADEC</i>	2	1	-	-	2	1	-	-	3
Ваздушни системи	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи за покретање и паљење	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи параметара мотора	3	1	-	-	3	1	-	-	3
Системи за повећање снаге	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Турбопроп мотори	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Турбовратилни мотори	-	-	-	-	3	1	-	-	-
Помоћни извор снаге (<i>APU</i>)	3	1	-	-	-	-	-	-	1
Инсталација погонске групе	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи за заштиту од пожара	3	1	-	-	3	1	-	-	1
Праћење параметара мотора и рад на земљи	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Складиштење мотора и заштита	3	1	-	-	3	1	-	-	-
<i>Клипни мотори</i>									
Перформансе мотора	-	-	3	1	-	-	3	1	1
Конструкција мотора	-	-	3	1	-	-	3	1	1
Горивни систем мотора	-	-	3	1	-	-	3	1	1
Карбуратори	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Директно убризгавање горива	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Контрола мотора	3	1	-	-	3	1	-	-	1
<i>FADEC</i>	-	-	2	1	-	-	2	1	3
Стартовање и систем паљења	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Усисавање, издвук и расхладни системи	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Компресорско пуњење/турбо пуњење	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Мазива и горива	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Систем за подмазивање	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Системи параметара мотора	-	-	3	1	-	-	3	1	3
Инсталација погонске групе	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Праћење параметара мотора и рад на земљи	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Складиштење мотора и заштита	-	-	3	1	-	-	3	1	-
<i>Елисе</i>									
Елиса-основе	3	1	3	1	-	-	-	-	1
Конструкција елисе	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Контрола корака елисе	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Синхронизовање елисе	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Електронска контрола елисе	2	1	2	1	-	-	-	-	3
Заштита од залеђивања	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Одржавање елисе	3	1	3	1	-	-	-	-	-

2.2. Практични део

Практични део обуке састоји се од извођења репрезентативних задатака и њихове процене, како би се постигли следећи циљеви:

(а) обезбеђење безбедног обављања одржавања, провере и рутинских радова према приручнику за одржавање и другим одговарајућим упутствима и задацима који су подесни за тип ваздухоплова (на пример откривање кварова, поправке, подешавања, замене, монтажа и функционалне провере, као што су стартовање мотора итд.);

(б) исправно коришћење целокупне техничке литературе и документације ваздухоплова;

(ц) исправна употреба стручног/посебног алата и опреме за тестирање, изграђивање и замену компоненти и модула јединствених за тип ваздухоплова, укључујући и било коју активност везану за одржавање на крилу (*on-wing*).

3. Стандард испита код обуке за тип

Када се захтева обука за тип ваздухоплова, испит се полаже писмено, према следећем:

1. Испит се састоји од изборних питања (питања са више понуђених одговора). Свако питање има три понуђена одговора, од којих је само један тачан. Време за одговор у просеку износи номиналних 120 секунди за питања нивоа 3 и 75 секунди за питања нивоа 1 и 2.

2. На испиту су књиге затворене. Није дозвољено коришћење материјала за помоћ. Изузетак се чини кад се процењује способност кандидата за Б1 или Б2 да протумаче техничке документе.

3. Број питања одређен је тако што постоји најмање једно питање за сваки час предавања предмета и најмање два питања по предмету из наставног програма. Надлежни орган државе чланице процењује број и ниво питања на узорку приликом одобравања курса.

4. Пролазна оцена испита је 75%.

5. Казнени поени се не користе при одлучивању да ли је кандидат положио испит.

6. У случају фазног испитивања, појединачни испити се не могу користити као део завршног испита, изузев ако сваки испит не садржи одговарајући број питања захтеваног нивоа.

4. Стандард испита за тип

Ако се не захтева обука за тип ваздухоплова, испит може да буде усмен, писмен или практичан, или комбинација свега.

Питања на усменом испиту морају бити отворена.

Писмени испит састоји од изборних питања или од описних питања.

Практични испит мора да одреди обученост лица да изведе задатак.

Испитни предмет бира се по моделу узорка предмета наведених у ставу 2. овог Додатка (Додатак III) Дела 66 (*Part-66*) у програму обуке/испита за тип, на приказаном нивоу.

Испит мора да обезбеди испуњење следећих циљева:

(а) правилно и сигурно излагање о ваздухоплову и његовим системима;

(б) обезбеђење безбедног обављања одржавања, провере и рутинских радова према приручнику за одржавање и другим одговарајућим упутствима и задацима који су подесни за тип ваздухоплова (на пример откривање кварова, поправке, подешавања, замене, монтажа и функционалне провере, као што су стартовање мотора итд.);

(ц) исправно коришћење целокупне техничке литературе и документације ваздухоплова;

(д) исправну употребу стручног/посебног алата и опреме за тестирање, изградњу и замену компоненти и модула јединствених за тип ваздухоплова, укључујући и било коју активност везану за одржавање на крилу (*on-wing*).

Испитивач мора да сачини писани извештај о испиту и да објасни зашто је кандидат положио или није.

Додатак IV

Захтевано искуство за промену дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (Part-66)

Доња табела приказује захтевано искуство потребно за промену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем додатне основне категорије или подкатеорије у Part-66 дозволу.

За укључивање додатне основне категорије или подкатеорије у Part-66 дозволу захтева се практично искуство у одржавању ваздухоплова одговарајуће подкатеорије,

Захтевано искуство смањује се за 50% ако подносилац захтева има завршен курс који је одобрен према Делу 147 (Part-147) и релевантан за подкатеорију.

од:	до:	A1	A2	A3	A4	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4	B2
A1			6 месеци	6 месеци	6 месеци	2 године	6 месеци	2 године	1 година	2 године
A2		6 месеци		6 месеци	6 месеци	2 године	6 месеци	2 године	1 година	2 године
A3		6 месеци	6 месеци		6 месеци	2 године	1 година	2 године	6 месеци	2 године
A4		6 месеци	6 месеци	6 месеци		2 године	1 година	2 године	6 месеци	2 године
B1.1			6 месеци	6 месеци	6 месеци		6 месеци	6 месеци	6 месеци	1 година
B1.2		6 месеци		6 месеци	6 месеци	2 године		2 године	6 месеци	2 године
B1.3		6 месеци	6 месеци		6 месеци	6 месеци	6 месеци		6 месеци	1 година
B1.4		6 месеци	6 месеци	6 месеци		2 године	6 месеци	2 године		2 године
B2		6 месеци	6 месеци	6 месеци	6 месеци	1 година	1 година	1 година	1 година	

Додатак V

Образац захтева за издавање дозволе и образац дозволе

У овом Додатку прописан је образац дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (Part-66) и образац захтева за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (Part-66).

Надлежни орган државе чланице може да прилагоди EASA образац 19 (EASA Form 19), тако да он обухвати додатне податке који су потребни ако национални захтеви допуштају или захтевају да се Део 66 (Part-66) дозвола за одржавање ваздухоплова користи изван захтева из Дела 145 (Part-145) у сврхе одржавања ваздухоплова који се не користи за комерцијални превоз.

ЗАХТЕВ ЗА ПРВО ИЗДАВАЊЕ/ПРОМЕНУ/ПРОДУЖЕЊЕ ДЕО 66 ДОЗВОЛЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА APPLICATION FOR INITIAL / AMENDMENT / RENEWAL OF Part-66 AIRCRAFT MAINTENANCE LICENCE (AML)		EASA ОБРАЗАЦ 19 EASA FORM 19					
1. ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ЗАХТЕВА / APPLICANT DETAILS							
Име, име оца и презиме/Name:..... Телефон:.....							
Адреса /Address:..... Матични бр./ UMCN							
E- mail							
Држављанство/..... Датум и место рођења/ Nationality: Date and Place of Birth:							
2. ПОДАЦИ О ДЕО 66 ДОЗВОЛИ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА (ако постоји) / Part -66 AML DETAILS (if applicable)							
Број дозволе/Licence No:..... Датум издавања/Date of Issue:.....							
3. ПОДАЦИ О ПОСЛОДАВЦУ / EMPLOYERS DETAILS							
Име/Name:.....							
Адреса/Address:.....							
Број дозволе Део 145 организације/AMO Approval Reference:.....							
Факс/Fax:.....							
4. ЗАХТЕВ ЗА: (обележити одговарајућа поља) / APPLICATION FOR: (tick relevant boxes)							
Прво издавање дозволе Initial AML	☐	Промена дозволе Amendment of AML	☐	Продужење дозволе Renewal of AML	☐	Конверзија дозволе Licence Conversion	☐
Категорија/Rating			☐	☐		B2	C
Авиони са турбинском погонском групом/Aeroplane Turbine			☐	☐			
Авиони са клипном погонском групом/Aeroplane Piston			☐	☐			
Хеликоптери са турбинском погонском групом/Helicopter Turbine			☐	☐			
Хеликоптери са клипном погонском групом/Helicopter Piston			☐	☐			
Резервисано/Reserved			☐	☐			
Резервисано/Reserved						☐	
Авоника/Avionics							☐
Ваздухоплов/Aircraft							
Типови, комбинација авион-мотор /Type endorsements (if applicable):							
.....							
.....							
.....							
.....							

5. Тражим да ми се по први пут изда /промени/продужи Део 66 дозвола за одржавање ваздухоплова, као што је назначено, и потврђујем да су подаци у овом захтеву тачни у тренутку подношења.

I wish to apply for initial/amendment/renewal of Part -66 AML as indicated and confirm that the information contained in this form was correct at the time of application.

Потврђујем да: / I herewith confirm that:

1. Не поседујем Део 66 дозволу за одржавање ваздухоплова издату од неке друге државе;

1. I am not holding any Part-66 AML issued in another State;

2. Нисам поднео захтев за Део 66 дозволу за одржавање ваздухоплова ни у једној другој држави;

2. I have not applied for any Part-66 AML in another State; and

3. Никада нисам поседовао Део 66 дозволу за одржавање ваздухоплова издату од неке друге државе која је стављена ван снаге или суспендована од било које друге државе.

3. I never had a Part-66 AML issued in another Member State which was revoked or suspended in any other State.

Свестан сам да било који нетачан податак може да за последицу има неиздавање Део 66 дозволе за одржавање ваздухоплова.

I also understand that any incorrect information could disqualify me from holding a Part-66 AML.

Потпис/Signed: **Име и презиме/Name:**

Датум/Date:

ЗАХТЕВ ЗА ПРВО ИЗДАВАЊЕ/ПРОМЕНУ/ПРОДУЖЕЊЕ ДЕО 66 ДОЗВОЛЕ
ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА
APPLICATION FOR INITIAL / AMENDMENT / RENEWAL OF Part-66 AIRCRAFT MAINTENANCE
LICENCE (AML)

EASA ОБРАЗАЦ 19
EASA FORM 19

6. Искуство: */Summary of experience* **Име и презиме:** *Name:*

Особа која потврђује информацију
Signature of person confirming the information

Радно место: *Position:*

Потпис: *Signed:*
Печат: *Stamp*

Датум: *Date*

Име и презиме: *Name*

7. Тражим да ми се призна следеће (ако постоји):

I wish to claim the following credits (if applicable):

Искуство стечено током школовања у Део 147 организацији

Experience credit due Part-147 training

Положени испити

Examination credit due equivalent exam certificates

Прилажем релевантна уверења

Enclose relevant certificates

8. Препорука (ако постоји): Овим се потврђује да је подносилац захтева стекао потребно знање за одржавање ваздухоплова, као и да испуњава захтеве везане за искуство које прописује Део 66, па се препоручује надлежном органу да изда или упише овлашћење у Део 66 дозволу за одржавање ваздухоплова.

Reccomendation (if applicable): It is hereby certified that the applicant has met the relevant maintenance knowledge and experience requirements of Part-66 and it is reccomended that the competent authority grants or endorses the Part-66 AML.

Потпис/Signed: **Име и презиме/Name:**

Радно место/Position: **Датум/Date:**

Део 66 (*Part-66*) ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

1. Образац дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) приложен је даље у тексту.

2. Документ мора да буде исписан на приложеном стандардизираним обрасцу, али образац може да се смањи на величину која омогућава његову израду на рачунару, ако се то жели. Када се величина смањује, мора да се води рачуна о томе да остане довољно простора на местима која су намењена за службени печат/жиг. Рачунарски израђен документ не мора да садржи све рубрике, ако у конкретном случају било која рубрика остаје празна, све док документ јасно може да се препозна као дозвола за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*).

3. Документ може да буде исписан на енглеском језику или на службеном језику дотичне државе чланице, а ако је исписан на службеном језику дотичне државе чланице, мора да се приложи и примерак на енглеском језику, ако ималац дозволе ради изван дотичне државе чланице, како би се обезбедило разумевање потребно за узајамно признавање дозвола.

4. Сваки ималац дозволе мора да има јединствени број дозволе заснован на националном идентификатору и алфа-нумеричкој ознаци.

5. Странице у документу могу да буду поређане по било ком редоследу и нема потребе да се уносе било какве црте за одвајање, све док су подаци који су садржани у документу тако постављени да се распоред сваке странице јасно поистовећује са обрасцем дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) који је овде приложен. Страница која садржи овлашћење за тип ваздухоплова не мора да се изда док се не укључи прво овлашћење за тип.

6. Документ може да изради надлежни орган државе чланице или организација за одржавање одобрена према Делу 145 (*Part-145*), према поступку који је одобрила држава чланица и који је садржан у приручнику организације за одржавање одобрене према Делу 145 (*Part-145*), с тим што у свим случајевима дозволу издаје надлежни орган државе чланице.

7. Припрему било какве промене у важећој дозволи за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) може да изврши надлежни орган државе чланице или организација за одржавање одобрена према Делу 146 (*Part-145*), према поступку који је одобрила држава чланица и који је садржан у приручнику организације за одржавање одобрене према Делу 145 (*Part-145*), с тим што у свим случајевима документ са променом издаје надлежни орган државе чланице.

8. Једном издату дозволу за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*), ималац дозволе мора да чува у добром стању, и он је непосредно одговоран да се у њој ништа неовлашћено не уписује.

9. Ако се прекрши став 8, документ може да се прогласи неважећим, а имаоцу може да се ускрати било какво право на издавање уверења о спремности за употребу према Делу 145 (*Part-145*) и против њега може да буде покренут поступак пред надлежним судом, према националним прописима.

10. Дозвола за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) призната је у свим државама чланицама, па за рад у другој држави чланици није потребно да се документ замени.

11. Додатак EASA обрасцу 26 (*EASA Form 26*) јесте опциони и користи се само да би се унела национална права која нису обухваћена Делом 66 (*Part-66*), ако су таква права била прописана пре ступања Дела 66 (*Part-66*) на снагу.

12. За информацију, конкретна дозвола за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) коју је издао надлежни орган државе чланице може да има странице поређане другим редоследом и да буде без црта за одвајање.

13. Надлежни орган државе чланице може да одлучи да не издаје страницу која садржи овлашћење за тип ваздухоплова, све док се не стекну услови за уписивање првог

овлашћења за тип, а када се у дозволу уписује више овлашћења за тип потребно је више од једне странице која садржи овлашћење за тип.

14. Без обзира на став 13. свака издата страница мора бити у том формату и да садржи податке који су за њу одређени.

15. Кад не постоје никаква важећа ограничења, страница ОГРАНИЧЕЊА издаје се са наводом „Без ограничења“.

16. Кад је образац унапред одштампан, свака рубрика за било коју категорију, подкатогију или овлашћење за тип која не садржи уписано овлашћење мора да се означи и тиме покаже да лице нема то овлашћење.

ДЕО 66
(PART -66)
ДОЗВОЛА
ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА
AIRCRAFT MAINTENANCE LICENCE

Образак бр. 26
Form 26

Услови : / Conditions :

- Ова дозвола важи само ако је потписана од имаоца дозволе, уз личну исправу са фотографијом имаоца дозволе.
This licence must be signed by the holder and be accompanied by an identity document containing a photograph of the licence holder.
- Само овлашћење за (под) категорију на страницама које су означене насловом „ДЕО 66 (ПОД) КАТЕГОРИЈЕ“ не даје право имаоцу дозволе да издаје уверење о спремности за употребу ваздухоплова.
Endorsement of any (sub) categories on the page(s) entitled PART-66 (SUB) CATEGORIES only does not permit the holder to issue a certificate of release to service for an aircraft.
- Ова дозвола са уписаним овлашћењем за тип ваздухоплова одговара захтевима ИКАО Анекс 1.
This licence when endorsed with an aircraft type ratings meets the intent of ICAO Annex 1.
- Права имаоца ове дозволе прописана су у Делу 66 и применљивим захтевима у Делу М и Делу 145.
The privileges of the holder of this licence are prescribed by PART-66 and the applicable requirements of PART -M and PART-145.
- Ова дозвола важи до датума који је наведен на страници са ограничењима, ако претходно није суспендована или стављена ван снаге.
This licence remains valid until the date specified on the limitation page unless previously suspended or revoked.
- Права из ове дозволе могу се користити ако имаоца дозволе има најмање шест месеци искуства у одржавању ваздухоплова у последње две године, у складу са правима из дозволе, или ако је испунио услове за стицање одговарајућих права.
The privileges of this licence may not be exercised unless in the preceding two year period the holder has had either six months of maintenance experience in accordance with the privileges granted by the licence, or met the provision for the issue of the appropriate privileges.

1. Држава издавања <i>State of issue</i>	Република Србија <i>Republic of Serbia</i>
2. Број дозволе <i>Licence number</i>	SRB-AML-
3. Презиме и име имаоца <i>Full name of holder</i>	
4. Датум и место рођења <i>Date and place of birth</i>	
5. Адреса имаоца <i>Address of holder</i>	
6. Држављанство <i>Nationality</i>	
7. Потпис имаоца <i>Signature of holder</i>	
8. Датум и потпис овлашћеног лица <i>Signature of issuing officer & date</i>	
9. Печат или жиг издаваоца дозволе <i>Seal or stamp of issuing Authority</i>	

ДЕО 66 (ПОД) КАТЕГОРИЈЕ PART-66 (SUB) CATEGORIES				
	A A	B1 B1	B2 B2	Ц C
Авиони са турбинском погонском групом <i>Aeroplanes Turbine</i>			n/a	n/a
Авиони са клипном погонском групом <i>Aeroplanes Piston</i>			n/a	n/a
Хеликоптери са турбинском погонском групом <i>Helicopters Turbine</i>			n/a	n/a
Хеликоптери са клипном погонском групом <i>Helicopters Piston</i>			n/a	n/a
Авионика <i>Avionics</i>	n/a	n/a		n/a
Ваздухоплови <i>Aircraft</i>	n/a	n/a	n/a	
Резервисано <i>Reserved</i>				
Број дозволе: <i>Licence No:</i>				

**ДЕО 66 ОВЛАШЋЕЊА ЗА ТИПОВЕ
ВАЗДУХОПЛОВА**
PART-66 AIRCRAFT TYPE RATINGS

Тип или група ваздухоплова <i>A/C Type or group</i>	Категорија <i>Category</i>	Печат и датум <i>Official stamp & date</i>
Број дозволе: <i>Licence No:</i>		

ДЕО 66 ОГРАНИЧЕЊА
PART-66 LIMITATIONS

Важи до: <i>Valid until:</i>
Број дозволе: <i>Licence No:</i>

Додатак обрасцу 26
Annex to Form 26

Права која нису обухваћена Делом 66, а могу се користити само у Републици Србији, у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај.
National privileges outside the scope of Part-66, in accordance with National Legislation.

Печат и датум
Official stamp & date

Број дозволе:
Licence No:

АНЕКС IV

ДЕО 147 (PART-147)

147.1

За потребе овог Дела (*Part-147*), надлежни орган је:

- 1) за организацију чије седиште се налази у држави чланица – орган који је именовала држава чланица у којој се налази седиште организације,
- 2) Агенција, за организације чије се седиште налази у трећој држави.

СЕКЦИЈА А

**ОДЕЉАК А
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**

147.A.05 Обим примене

Ова Секција уређује услове које мора да испуни организација која захтева одобрење за спровођење обуке и испита у складу са Делом 66 (*Part-66*).

147.A.10 Опште

Организација за обуку особља за одржавање ваздухоплова може да буде организација или део организације која је регистрована као правно лице.

147.15 Подношење захтева

Захтев за издавање или промену одобрења подноси се на обрасцу и на начин који одреди надлежни орган.

ОДЕЉАК Б

ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОРГАНИЗАЦИЈУ

147.A.100 Захтеви у погледу објеката

(а) Величина и структура објеката обезбеђују заштиту од неповољних временских услова и правилно одвијање целокупне обуке која је планирана и свих планираних испита.

(б) Теоријска обука и испити одвијају се у затвореним просторијама које су потпуно одвојене од осталих објеката.

1. Максималан број кандидата који похађају теоријску обуку током једног курса не може бити већи од 28.

2. Величина просторије у којој се одвија испит омогућава да током испита кандидат не може да са своје позиције чита текст с папира или са екрана рачунара осталих кандидата.

(ц) Окружење просторије из става (б) мора да омогући да се кандидати концентришу на учење или испит, без непотребног ометања или неудобности.

(д) За курс основне обуке обезбеђују се радионице за основну обуку и/или објекти за одржавање, који су одвојени од учионица за практични део обуке одговарајућег курса. Ако организација не може да омогући овакве услове, може да с другом организацијом закључи писмени уговор, да би обезбедила ове радионице/објекте, а у уговору се одређују услови за приступ њима и за њихово коришћење. Надлежном органу омогућава се приступ у ову другу организацију, што мора да се наведе у уговору.

(е) Курс обуке за тип ваздухоплова/задатке на ваздухоплову, одвија се у одговарајућим објектима који садрже примерак типа ваздухоплова, као што то је наведено у 147.А.115(д).

(ф) Максималан број кандидата који се практично обучавају током једног курса не може бити већи од 15 по инструктору или оцењивачу практичног знања.

(г) Инструкторима, испитивачима теоријског знања и оцењивачима практичног знања, обезбеђују се канцеларије у којима могу да се припремају за своје дужности без непотребног ометања или неудобности.

(х) Обезбеђује се сигуран простор за чување испитних папира и евиденције о обучавању. Окружење у коме се ови документи чувају омогућава да они буду и остану у добром стању у временском периоду који је наведен у 147.А.125. Простор за чување докумената и канцеларије могу да се комбинују, зависно од одговарајућег обезбеђења.

(и) Обезбеђује се библиотека која је снабдевена комплетним техничким материјалом који потребан с обзиром на обим и ниво обуке која се спроводи.

147.А.105 Захтеви у погледу особља

(а) Организација за обуку особља за одржавање ваздухоплова именује одговорног руководиоца (*accountable manager*), који има овлашћење да обезбеди да се обука одвија и финансира сагласно стандардима који се захтевају у овом Делу (*Part-147*).

(б) Организација за обуку особља за одржавање ваздухоплова именује лице или групу лица који су одговорни да обезбеде да организација стално поступа сагласно овом Делу (*Part-147*). Ова лица одговорна су одговорном руководиоцу. Више рангирани руководилац или једно лице из ове групе лица може уједно бити и одговорни руководилац, ако испуњава захтеве за одговорног руководиоца предвиђене у ставу (а).

(ц) Организација за обуку особља за одржавање ваздухоплова по потреби закључује и уговор да би имала довољно особља за планирање/спровођење теоријске и практичне обуке, за испите из теоријског знања и оцењивање практичног знања, према одобрењу.

(д) Изузетно од става (ц), кад нека друга организација пружа услуге практичне обуке и оцењивања, њено особље може да буде именовано за спровођење практичне обуке и оцењивање.

(е) Поједино лице може да обавља било коју комбинацију улога инструктора, испитивача теоријског знања и оцењивача практичног знања, ако испуњава услове из става (ф).

(ф) Искуство и квалификације инструктора, испитивача теоријског знања и оцењивача практичног знања одговарају одређеном званично признатом стандарду.

(г) Испитивачи теоријског знања и оцењивачи практичног знања морају да буду наведени у приручнику организације, ради њиховог прихватања.

(х) Инструктори и испитивачи теоријског знања, најмање на свака 24 месеца морају да прођу обуку у вези са најновијим технологијама, вештинама, људским фактором и најновијим методама обуке, која одговара знању за које они обучавају или које испитују.

147.A.110 Евиденција о инструкторима, испитивачима теоријског знања и оцењивачима практичног знања

(а) Организација мора да води и одржава евиденцију о инструкторима, испитивачима теоријског знања и оцењивачима практичног знања. У евиденцију се уписују подаци о њиховом искуству и квалификацији, подаци о историји обуке и свакој накнадно извршеној обуци.

(б) Списак дужности и овлашћења мора се направити за све инструкторе, испитиваче теоријског знања и оцењиваче практичног знања.

147.A.115 Наставна средства

(а) Свака учионица има одговарајућу опрему за презентацију на нивоу стандарда, која кандидатима омогућава лако читање текстова/цртежа/ дијаграма и бројева са било ког положаја у учионици.

Опрема за презентацију обухвата и репрезентативне уређаје за симулацију који помажу кандидатима да боље разумеју одређене теме, ако се они сматрају корисним у те сврхе.

(б) Радионице за основну обуку и/или објекти за одржавање, као што је то наведено у 147.A.100(д) морају да имају алате и опрему потребну за спровођење одобреног обима обуке.

(ц) Радионице за основну обуку и/или објекти за одржавање, као што је то наведено у 147.A.100(д), морају да имају одговарајући избор ваздухоплова, мотора, делова ваздухоплова и авионике.

(д) Организације које обучавају за тип ваздухоплова, као што је то наведено у 147.A.100(е), морају да имају приступ одговарајућем типу ваздухоплова. Уређаји за симулацију могу да се користе само ако омогућавају одговарајући стандард обуке.

147.A.120 Материјал за обуку

(а) За кандидате се обезбеђује материјал за обуку који обухвата:

1. наставни програм основне обуке, наведен у Делу 66 (*Part-66*) за одговарајућу категорију или подкатегорију дозволе за одржавање ваздухоплова,

2. садржину обуке за тип ваздухоплова који захтева Део 66 (*Part-66*) за одговарајући тип ваздухоплова и за дозволу за одржавање ваздухоплова одговарајуће категорије или подкатегорије.

(б) Кандидати морају да имају приступ документацији о одржавању и техничким информацијама које се налазе у библиотеци, као што је то наведено у 147.A.100(и).

147.A.125 Евиденција

Организација чува евиденцију о обучавању, испиту из теоријског знања и оцењивању практичног знања кандидата најмање пет година пошто кандидат заврши обуку.

147.A.130 Поступци обуке и систем квалитета

(а) Организација мора да установи поступке који су прихватљиви за надлежни орган, како би омогућила примену одговарајућих стандарда обуке и усклађеност са релевантним захтевима овог Дела (*Part-147*).

(б) Организација установљава систем квалитета, који обухвата:

1. функцију независне провере (одита) којом се прате стандарди обуке, интегритет испита из теоријског знања и оцењивања практичног знања, примена поступака и њихова примереност,

2. систем повратних информација о налазима провере за лица и пре свега одговорног руководиоца из 147.A.105(а), ради предузимања потребних корективних мера.

147.A.135 Испити

(а) Испитно особље обезбеђује тајност питања.

(б) Сваки кандидат за кога се током испита из теоријског знања утврдило да се послужило преваром или да поседује материјал који се односи на предмет испита, изузев испитних папира и пратеће одобрене документације, дисквалификује се и забрањује му се полагање испита на 12 месеци од дана када је ухваћен у превари. О инциденту и утврђеним чињеницама. обавештава се надлежни орган у року од месец дана од тог инцидента.

(ц) Сваки испитивач за кога се током испита из теоријског знања утврди да кандидату чије знање се проверава даје било које одговоре на питања дисквалификује се у улози испитивача, а испит се проглашава неважећим. Надлежни орган обавештава се о томе у року од месец дана.

147.A.140 Приручник организације (*Maintenance training organisation exposition - MTOE*)

(а) Организација за обуку мора да има приручник који користи у коме је описана њена организација и поступци и који садржи следеће податке:

1. изјаву коју је потписао одговорни руководилац организације (*accountable manager*), којом се потврђује да су приручник (*MTOE*) и сви пратећи приручници усклађени са овим Делом (*Part-147*) и да ће организација да их стално поштује;

2. звања и лична имена лица именованих према 147.A.105(б);

3. дужности и одговорности лица именованих у (а)2 и питања која она могу, у име организације, непосредно да решавају с надлежним органом;

4. организациону шему која показује повезане ланце одговорности између лица наведених у (а)2;

5. листу инструктора, испитивача теоријског знања и оцењивача практичног знања;

6. општи опис места и опреме за обуку и испите који се налазе на свакој адреси наведеној у потврди о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова, и ако је потребно, на неком другом месту, као што се то захтева у 147.A.145(б);

7. списак курсева обуке, који је саставни део одобрења;

8. поступак у коме се мења приручник организације (*MTOE*);

9. поступци организације, као што је то наведено у 147.A.130(а);

10. контролни поступци у организацији како је то наведено у 147.A.145(ц) кад је организација одобрена за обуку, испите из теоријског знања и оцењивање практичног знања изван места која су наведена у 147.A.145(б);

11. листу места према 147.A.145(б);

12. листу организација које су наведене у 147.A.145(д), ако је потребно.

(б) приручник и његове касније промене одобрава надлежни орган.

(ц) Изузетно од става (б), мање промене приручника могу да се одобре у складу са процедурама из приручника, путем посредног одобравања.

147.A.145 Права организације

(а) Организација за обуку особља за одржавање ваздухоплова може, сагласно свом приручнику да:

1. спроводи курсеве основне обуке према наставном програму из Дела 66 (*Part-66*) или његовог дела;

2. спроводи курсеве обуке за тип ваздухоплова/здатке на ваздухоплову, према Делу 66 (*Part-66*);

3. спроводи испите у име надлежног органа, укључујући и испите кандидата који нису похађали курс основне обуке или курс за тип ваздухоплова у организацији за обуку особља;

4. издаје сведочанства, према Додатку III овог Дела (*Part-147*), о успешно завршеном курсу основне обуке и курсу за тип ваздухоплова и о испитима наведеним у (а)1, (а) 2 и (а)3, ако је примењиво.

(б) Обука, испит из теоријског знања и оцењивање практичног знања могу се одвијати само на местима наведеним у потврди о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова или на било ком месту наведеном у приручнику организације.

(ц) Изузетно од става (б), организација може да спроводи обуку, испите из теоријског знања и оцењивање практичног знања и изван места наведених у ставу (б), али само према контролном поступку који је одређен у приручнику организације. Ова места не морају да се наведу у приручнику организације.

(д) 1. Организација за обуку особља за одржавање може подговорити спровођење основне теоријске обуке, обуке за тип ваздухоплова и одговарајућих испита са организацијом која се не бави обуком особља за одржавање, али само ако ова организација ради у оквиру система квалитета организације за обуку особља за одржавање ваздухоплова.

2. Подуговарање спровођења основне теоријске обуке и испита ограничено је на предмете 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 и 10 из Додатка I Дела 66 (*Part -66*).

3. Подуговарање спровођења обуке за тип ваздухоплова и испита ограничено је на погонску групу и на системе авионике.

(е) Организација не може да буде одобрена за спровођење испита, ако није одобрена и за спровођење обуке.

147.A.150 Промене у организацији

(а) Организација за обуку особља за одржавање унапред обавештава надлежни орган о свим намераваним променама које утичу на њено одобрење, како би се надлежном органу омогућило да утврђује сталну усклађеност са овим Делом (*Part-147*) и, ако је потребно, промени одобрење.

(б) Надлежни орган може да одреди услове под којима организација за обуку особља за одржавање може да послује у току промена, изузев ако не утврди да одобрење треба да буде суспендовано.

(ц) Пропуст да надлежни орган буде обавештен о планираним променама може да изазове суспензију или о стављање ван снаге одобрења, и то од дана увођења промена.

147.A.155 Важење одобрења

(а) Одобрење важи неограничено време. Оно остаје да важи под условом:

1. да организација буде и даље усклађена са овим Делом (*Part-147*) и одредбама о поступању по налазима које су наведене у 147.Б.130;

2) да надлежни орган има приступ организацији, ради утврђивања сталне усклађености са овим Делом (*Part-147*);

3) да се организација не одрекне од одобрења или да одобрење на буде стављено ван снаге.

(б) Одмах после одрицања од одобрења или стављања одобрења ван снаге, потврда о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова враћа се надлежном органу.

147.A.160 Налази

(а) Налаз нивоа 1 подразумева неки од следећих недостатака:

1. свако озбиљно непоштовање захтева по којима се одвија поступак испита, које би могло да изазове поништење испита;

2. надлежни орган се спречава да, и после два писмена захтева, приступи објектима организације у току радног времена;

3. непостојање одговорног руководиоца;
4. свако озбиљно непоштовање поступка обуке.

(б) Налаз нивоа 2 подразумева свако непоштовање поступка обуке, изузев из налаза нивоа 1.

(ц) По пријему извештаја с налазима сходно 147.Б.130, ималац одобрења организације за обуку особља за одржавање дужан је да утврди план корективних мера за отклањање недостатака у року и на начин који договори с надлежним органом и тако да надлежни орган буде задовољан утврђеним и предузетим корективним мерама.

ОДЕЉАК Ц ОДОБРЕНИ КУРС ОСНОВНЕ ОБУКЕ

147.А.200 Одобрени курс основне обуке

(а) Одобрени курс основе обуке састоји се од: теоријске обуке, испита из основног теоријског знања, практичне обуке и оцене практичног знања.

(б) Теоријска обука обухвата предмете потребне за стицање дозволе за одржавање ваздухоплова категорије или подкатегије А, Б1 и Б2, као што је то предвиђено у Делу 66(*Part-66*).

(ц) Испит из основног теоријског знања обухвата репрезентативни пресек материје из предмета садржаних у ставу (б).

(д) Практична обука обухвата практичну употребу уобичајене опреме/алата, растављање/састављање репрезентативних делова ваздухоплова и учешће у репрезентативно изабраним задацима одржавања који се односе на одговарајући комплетни предмет према Делу 66 (*Part-66*).

(е) Оцена практичног знања обухвата практичну обуку и утврђивање да ли је кандидат савладао коришћење опреме и алата и обављање радова према приручницима за одржавање.

(ф) Трајање курса основне обуке мора да буде сагласно Додатку I овог Дела (*Part-147*).

(г) Трајање курсева за конверзију између (под) категорија одређује се процењивањем програма основне обуке и с њим повезаних потреба практичне обуке.

147.А.205 Испит из основног теоријског знања

Испит из основног теоријског знања мора да:

(а) буде усклађен са стандардом који је одређен у Делу 66 (*Part -66*);

(б) буде изведен без коришћења забелешки са обуке;

(ц) обухвата репрезентативни избор тема из одређеног предмета завршеног према Делу 66 (*Part -66*).

147.A.210 Оцена основног практичног знања

(а) Основно практичног знања проверава се у току курса основне обуке, по окончању практичног дела наставе у радионицама и/или објектима за одржавање, а проверу спроводе оцењивачи практичног знања.

(б) Кандидат добија прелазну оцену према мерилу из 147.A.200(е).

ОДЕЉАК Д ОБУКА ЗА ТИП ВАЗДУХОПЛОВА ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ЗАДАТКЕ НА ВАЗДУХОПЛОВУ

147.A.300 Обука за тип ваздухоплова или за одређене задатке на ваздухоплову

Организација за обуку особља за одржавање одобрава се за спровођење обуке за тип ваздухоплова или за одређене задатке на ваздухоплову према Делу 66 (*Part-66*), ако је усклађена са стандардом наведеним у 66.A.45.

147.A.305 Испит за тип ваздухоплова и оцена практичног знања одређених задатака на ваздухоплову

Организација одобрена да спроводи обуку за тип ваздухоплова према 147.A.300 спроводи испит за тип ваздухоплова или оцењује практично знање одређених задатака на ваздухоплову који су наведени у Делу 66 (*Part-66*), према стандарду из 66.A.45.

СЕКЦИЈА Б

ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ОДЕЉАК А ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

147.Б.05 Област примене

Ова Секција утврђује управне захтеве по којима поступа надлежни орган који је одговоран за примену Секције А овог Дела (*Part-147*).

147.Б.10 Надлежни орган

(а) *Opште*

Држава чланица именује надлежни орган који је одговоран за издавање, праћење важења, промену, суспензију или стављање ван снаге одобрења организације за обуку особља за одржавање ваздухоплова. Надлежни орган утврђује документоване поступке и организациону структуру.

(б) *Ресурси*

Надлежни орган мора да има довољно одговарајућег особља за примену захтева овог Дела (*Part-147*).

(ц) *Поступци*

Надлежни орган установљава поступке који детаљно описују начин на који се постиже усклађеност са овим Делом (*Part-147*).

Поступци морају да се редовно прате и мењају како би се постигла стална усклађеност.

147.Б.15 Прихватљиви начини усаглашавања

Агенција развија прихватљиве начине усаглашавања које држава чланица може да користи да би омогућила усклађеност са овим Делом (*Part-147*). Кад се прихватљиви начини поштују, сматра се да су испуњени и одговарајући захтеви из овог Дела (*Part-147*) у вези с тим.

147.Б.20 Вођење евиденције

(а) Надлежни орган успоставља систем вођење евиденције који омогућава да се прате поступци издавања, праћења важења, промене, суспензије или стављања ван снаге одобрења.

(б) Евиденција потребна за преглед рада организације за обуку особља за одржавање обухвата најмање:

1. захтев за одобрење организације,
2. потврди о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова, са свим променама,

3. копију програма провере (одит), с датумима планираних и спроведених провера,
4. евиденцију о сталном надзору над радом организације, укључујући и евиденцију о свим проверама (одитима),
5. копије релевантне преписке,
6. податке о изузећима или наложеним принудним мерама,
7. било које извештаје других надлежних органа који се односе на надзор рада организације,
8. приручник организације, са променама;

(ц) Евиденција из става (б) чува се најмање четири године.

147.Б.25 Изузећа

(а) Надлежни орган може да изузме неку школу која је увршћена у државни образовни систем од:

1. захтева наведених у 147.А.10;
2. обавезе да именује одговорног руководиоца, уз поштовање ограничења да држава именује по функцији вишег руководиоца за управљање организацијом, и да школа има буџет који је довољан за остваривање стандарда из овог Дела (*Part-147*);
3. обавезе независне провере (одита) система квалитета, ако независна државна школска инспекција надзире организацију према учесталости коју предвиђа овај Део (*Part-147*).

(б) Надлежни орган мора да евидентира и чува изузећа која су одобрена сагласно члану 14. став 4. Основне уредбе.

ОДЕЉАК Б ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА

Овај Одељак предвиђа услове за издавање или промену одобрења организације за обуку.

147.Б.100 Опште

(а) Организација подноси захтев за почетно одобрење или за промену одобрења на образцу и на начин који одреди надлежни орган.

(б) Надлежни орган организацији издаје одобрење и пратећу потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова.

(ц) Изузетно, организација која није регистрована као правно лице у Европској унији подноси захтев за почетно издавање одобрења или његову промену у облику и на начин које одреди Агенција.

147.Б.105 Захтев за одобрење или промену одобрења

Захтев за одобрење или промену одобрења садржи следеће податке:

1. назив и адресу подносиоца захтева,
2. адресу за коју се тражи одобрење или промена одобрења,
3. предвиђени обим одобрења или промене,
4. име и потпис одговорног руководиоца,
5. датум подношења захтева.

147.Б.110 Издавање одобрења

(а) Надлежни орган:

1. прегледа приручник организације;
2. проверава усклађеност организације са захтевима из овог Дела (*Part-147*).

(б) Налази који су утврђени приликом посете у оквиру провере (одита) документују се и писмено достављају подносиоцу захтева.

(ц) Налази морају да се отклоне према 147.Б.130 пре одобравања организације.

(д) У потврду се уноси референтни број потврде, на начин који одреди Агенција.

147.Б.115 Промене

На промену одобрења примењује се исти поступак као у 147.Б.110, с тим да је ограничен на обим промене.

147.Б.120 Поступак провере сталне усклађености

(а) Свака организација мора да буде у потпуности проверена (одитована) у периодима који нису дужи од 24 месеца, кад се утврђује да ли још испуњава услове који су предвиђени овим Делом (*Part-147*).

(б) Налази који су утврђени у оквиру провере морају да се отклоне према 147.Б.130.

147.Б.125 Потврда о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова

Образац потврде о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова дат је у Додатку II овог Дела (*Part-147*).

147.Б.130 Налази

(а) Ако се налаз нивоа 1 не отклони у року од три дана од пријама писменог обавештења, надлежни орган може, у целини или делимично, да стави ван снаге, суспендује или ограничи одобрење.

(б) Ако се налаз нивоа 2 не отклони у року који је одредио надлежни орган он може, у целини или делимично да стави ван снаге, суспендује или ограничи одобрење.

ОДЕЉАК Ц
СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ, СУСПЕНЗИЈА И ОГРАНИЧЕЊЕ ОДОБРЕЊА

147.Б.200 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење одобрења

Надлежни орган:

(а) суспендује одобрење, кад постоје оправдани разлози у случају потенцијалног угрожавања безбедности;

(б) суспендује, ставља ван снаге или ограничава одобрење, према 147.Б.130.

Додатак I

Трајање курса основне обуке

Минимално трајање курсева основне обуке

Основни курс	Трајање (у часовима)	Однос теоријске обуке (у %)
A1	800	30 до 35
A2	650	30 до 35
A3	800	30 до 35
A4	800	30 до 35
Б1.1	2400	50 до 60
Б.1.2	2000	50 до 60
Б.1.3	2400	50 до 60
Б.1.4	2400	50 до 60
Б2	2400	50 до 60

Додатак II

Потврда о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

ПОТВРДА О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ

Approval Certificate

БРОЈ:
REFERENCE: **RS.147.XXXX**

Према прописима ЕУ који су тренутно на снази, и уз поштовање доле наведених услова
Pursuant to the EU Regulations for the time being in force and subject to the conditions specified below,

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:
Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies:

ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
NAME OF ORGANISATION

АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ
ADDRESS OF ORGANISATION

одобрена у складу Делом 147 за спровођење обуке и испита према приложеној листи одобрене обуке/испита и за издавање одговарајућих сведочанстава о завршеној обуци особља одржавања ваздухоплова.

As a Part-147 maintenance training organisation approved to provide training and conduct examinations listed in the attached approval schedule and issue related certificates of recognitions to students.

УСЛОВИ:
CONDITIONS:

1. Ова потврда је ограничена одобреном листом обуке која је део приручника организације за обуку особља, одобреног према Делу 147.
This approval is limited to that specified in the scope of approval section of the Part -147 approved maintenance training organisation exposition, and
2. Ова потврда захтева усклађеност са поступцима наведеним у приручнику организације за обуку особља, који је одобрен према Делу 147.
This approval requires compliance with the procedures specified in the Part-147 approved maintenance training organisation exposition, and
3. Ова потврда важи док организација за обуку одобрена према Делу 147 испуњава захтеве прописане у Делу 147.
This approval is valid whilst the Part-147 approved maintenance training organisation remains in compliance with Part-147.
4. Ова потврда важи док су испуњени наведени услови, изузев ако се организација не одрекне од потврде или ако потврда не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.
Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис: _____
Signed:

Датум приложене листе: _____
Date of attached schedule of Approval:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

ЛИСТА ОДОБРЕНЕ ОБУКЕ / ИСПИТА
TRAINING / EXAMINATION APPROVAL SCHEDULE

Назив организације: **[ИМЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ]**
Organisation: **[COMPANY NAME]**

Број потврде: **RS.147.XXXX**
Approval Reference:

КЛАСА <i>CLASS</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ <i>RATING</i>		ОГРАНИЧЕЊА <i>LIMITATIONS</i>
ОСНОВНА ОБУКА <i>BASIC</i>	Б1	ТБ1.1	АВИОНИ СА ТУРБИНСКИМ МОТОРИМА <i>AEROPLANES TURBINE</i>
		ТБ1.2	АВИОНИ СА КЛИПНИМ МОТОРИМА <i>AEROPLANES PISTON</i>
		ТБ1.3	ХЕЛИКОПТЕРИ СА ТУРБИНСКИМ МОТОРИМА <i>HELICOPTERS TURBINE</i>
		ТБ1.4	ХЕЛИКОПТЕРИ СА КЛИПНИМ МОТОРИМА <i>HELICOPTERS PISTON</i>
	Б2	ТБ2	АВИОНИКА <i>AVIONICS</i>
	А	ТА.1	АВИОНИ СА ТУРБИНСКИМ МОТОРИМА <i>AEROPLANES TURBINE</i>
		ТА.2	АВИОНИ СА КЛИПНИМ МОТОРИМА <i>AEROPLANES PISTON</i>
ТА.3		ХЕЛИКОПТЕРИ СА ТУРБИНСКИМ МОТОРИМА <i>HELICOPTERS TURBINE</i>	
ТА.4		ХЕЛИКОПТЕРИ СА КЛИПНИМ МОТОРИМА <i>HELICOPTERS PISTON</i>	
ОБУКА ЗА ТИП / ЗАДАТКЕ <i>TYPE / TASKS</i>	Б1	Т1	НАВЕСТИ ТИП ВАЗДУХОПЛОВА <i>QUOTE AIRCRAFT TYPE</i>
	Б2	Т2	НАВЕСТИ ТИП ВАЗДУХОПЛОВА <i>QUOTE AIRCRAFT TYPE</i>
	А	Т3	НАВЕСТИ ТИП ВАЗДУХОПЛОВА <i>QUOTE AIRCRAFT TYPE</i>
	Ц	Т4	НАВЕСТИ ТИП ВАЗДУХОПЛОВА <i>QUOTE AIRCRAFT TYPE</i>

Ова листа одобрене обуке/испита важи док се ради у складу са приручником одобреним према Делу 147.
This training / examination approval schedule is valid when working in accordance with Part-147 approved maintenance training organisation exposition,

Датум издавања: _____
Date of issue:

Потпис : _____
Signed:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

Додатак III
Пример сведочанства о завршеној основној обуци

**СВЕДОЧАНСТВО О ЗАВРШЕНОМ
КУРСУ ОСНОВНЕ ОБУКЕ ИЛИ ИСПИТУ ОДОБРЕНОМ ПРЕМА
ДЕЛУ 147**
CERTIFICATE OF RECOGNITION
Part-147 APPROVED BASIC TRAINING COURSE OR BASIC EXAMINATION

Ово сведочанство се издаје:
This Certificate of recognition is issued to:

ИМЕ <i>NAME</i>

ДАТУМ И МЕСТО РОЂЕЊА <i>DATE, PLACE OF BIRTH</i>

Од стране:

By:

.....

организације за обуку коју је према Делу 147 одобрио:
an organisation approved to the requirements of Part-147 by:

.....

Реф.број потврде:
approval reference:

.....

Овим се потврђује да је именовани или успешно завршио одобрени курс основне обуке или положио испит који је доле наведен:
This Certificate confirms that the above named person either successfully passed the approved basic training course or examination stated below

НАВЕСТИ КУРС ОСНОВНЕ ОБУКЕ ИЛИ ПОЛОЖЕНИ ИСПИТ И ДАТУМ ЗАВРШЕТКА ОБУКЕ ИЛИ ПОЛАГАЊА ИСПИТА <i>SPECIFY BASIC TRAINING COURSE or BASIC EXAMINATION</i> <i>AND DATE COMPLETED or PASSED</i>
--

Потпис:.....
Signed:

Сведочанство бр.:
Certificate No

За
For

Датум
Date

Сведочанство о завршеном курсу основне обуке за тип ваздухоплова

Сведочанство о завршеном курсу основне обуке према Делу 147 издаје се или за завршени теоријски део или завршени теоријски и практични део.

Одговарајуће референце детаљно се уписују на месту предвиђеном за уписивање типа обуке, било да је реч само о теоријском делу или и о теоријском и о практичном делу.

Сведочанством о завршеном курсу основне обуке мора јасно да се одреди да ли је трајање обуке комплетно или је обука редукована због претходно стеченог искуства кандидата (нпр. А340 курс за А320 техничаре).

**СВЕДОЧАНСТВО О ЗАВРШЕНОЈ
ОБУЦИ ЗА ТИП ВАЗДУХОПЛОВА ИЛИ ИСПИТУ ЗА ТИП ВАЗДУХОПЛОВА
ОДОБРЕНОЈ ПРЕМА ДЕЛУ 147**

*CERTIFICATE OF RECOGNITION
Part-147 APPROVED AIRCRAFT TYPE MAINTENANCE
TRAINING COURSE OR AIRCRAFT TYPE EXAMINATION*

Ово сведочанство обухвата теоријске/практичне делове обуке за тип (непотребно обрисати) и издаје се:

This Certificate of recognition covers the theoretical/practical elements of the type training course and is issued to:

ИМЕ <i>NAME</i>

ДАТУМ И МЕСТО РОЂЕЊА <i>DATE, PLACE OF BIRTH</i>

Од стране:

By:

.....
организације за обуку коју је према Делу 147 одобрио:

an organisation approved to the requirements of Part-147 by:

.....
Реф.број потврде:

approval reference:

.....
Овим се потврђује да је именовани или успешно завршио обуку за тип ваздухоплова или положио испит за тип ваздухоплова који је доле наведен:

This Certificate confirms that the above named person either successfully passed the approved aircraft type training course or aircraft type examination stated below:

НАВЕСТИ ОБУКУ ЗА ТИП ВАЗДУХОПЛОВА ИЛИ ИСПИТ ЗА ТИП ВАЗДУХОПЛОВА И ДАТУМ ЗАВРШЕТКА ОБУКЕ ИЛИ ПОЛАГАЊА ИСПИТА <i>SPECIFY AIRCRAFT TYPE COURSE or AIRCRAFT TYPE EXAMINATION AND DATE COMPLETED or PASSED</i> НАВЕСТИ ДА ЛИ СЕ ОБУКА ОДНОСИ САМО НА ТЕОРИЈСКИ ДЕО ИЛИ НА ТЕОРИЈСКИ И ПРАКТИЧНИ ДЕО <i>SPECIFY WHETHER TRAINING COVERED THEORETICAL ELEMENTS ONLY OR THEORETICAL and PRACTICAL ELEMENTS</i>

Потпис:.....
Signed:

Сведочанство бр.:
Certificate No

За
For

Датум
Date

ПРИЛОГ 2.

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 127/2010 од 5. фебруара 2010. године којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 од 20. новембра 2003. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима

Члан 1.

Уредба (ЕЗ) број 2042/2003 се мења као што следи:

1. у члану 2. додаје се следећа тачка (м):

„(м) *седиште предузећа* означава главну управу или регистровано седиште предузећа у оквиру којих се одвијају основне финансијске функције и оперативни надзор активности наведених у овој уредби“;

2. у члану 7. додаје се следећи став 7:

„7. Не дирајући у одредабу става 1:

(а) одредбе М.А.706 (к) Анекса I (Део-М) примењују се од 28. септембра 2010. године;

(б) одредбе тачке 7.7 Додатка I Анекса III (Део-66) примењују се од 28. септембра 2010. године;

(ц) организације за одржавање које су одобрене у складу са Секцијом А, Одељак F Анекса I (Део-М) или Секцијом А Анекса II (Део-145) могу наставити да издају Уверења о спремности за употребу (*Authorised Release Certificate*) коришћењем првобитног обрасца I EASA, како је прописано у Додатку II Анекса I (Део-М) као и у Додатку I Анекса II (Део 145), све до 28. септембра 2010. године;

(д) надлежни органи могу до 28. септембра 2010. године наставити да издају уверења, претходно издата, како је прописано у Додацима III, V и VI Анекса I (Део-М), Додатку III Анекса II (Део-145), Додатку V Анекса III (Део-66) или Додатку II Анекса IV (Део-147) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 која је на снази до момента ступања на снагу ове уредбе, све до 28. септембра 2010. године;

(е) уверења издата у складу са Анексом I (Део-М), Анексом II (Део-145), Анексом III (Део-66) или Анексом IV (Део-147), пре ступања на снагу ове уредбе, остају важећа све док не буду измењена или стављена ван снаге;

3. Анекси I, II, III и IV мењају се и допуњавају у складу са Анексом ове уредбе.

Члан 2.

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

АНЕКС

Анекси Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 мењају се и допуњавају као што следи:

1. Анекс I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 мења се и допуњава као што следи:

1. Следећи садржај се додаје после наслова „(Део-М)“:

„Садржај

М.1

СЕКЦИЈА А - ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК А - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

М.А.101 Област примене

ОДЕЉАК Б - ОДГОВОРНОСТ

М.А.201 Обавезе

М.А.202 Пријављивање догађаја

ОДЕЉАК Ц - КОНТИНУИРАНА ПЛОВИДБЕНОСТ

М.А.301 Послови континуиране пловидбености

М.А.302 Програм одржавања

М.А.303 Налог за пловидбеност

М.А.304 Подаци о модификацијама и поправкама

М.А.305 Систем евиденције о континуираној пловидбености ваздухоплова

М.А.306 Оператеров систем техничке књиге ваздухоплова

М.А.307 Пренос евиденције о континуираној пловидбености ваздухоплова

ОДЕЉАК Д - СТАНДАРДИ ОДРЖАВАЊА

М.А.401 Подаци о одржавању

М.А.402 Обављање одржавања

М.А.403 Кварови ваздухоплова

ОДЕЉАК Е - КОМПОНЕНТЕ

М.А.501 Уградња

М.А.502 Одржавање компоненти

М.А.503 Компоненте са ограниченим веком употребе

М.А.504 Надзор над неисправним компонентама

ОДЕЉАК Ф — ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ

М.А.601 Област примене

М.А.602 Подношење захтева

М.А.603 Обим одобрења

М.А.604 Приручник организације за одржавање

М.А.605 Објекти

М.А.606 Захтеви у погледу особља

М.А.607 Овлашћено особље

М.А.608 Компоненте, опрема и алати

М.А.609 Подаци о одржавању

М.А.610 Радни налози за радове одржавања

М.А.611 Стандарди одржавања

М.А.612 Уверење о спремности за употребу ваздухоплова

М.А.613 Уверење о спремности за употребу компоненте

М.А.614 Евиденција о одржавању

- М.А.615 Права организације
- М.А.616 Прегледи организације
- М.А.617 Промене у одобреној организацији за одржавање
- М.А.618 Важење одобрења
- М.А.619 Налази

ОДЕЉАК Г - ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ

- М.А.701 Област примене
- М.А.702 Подношење захтева
- М.А.703 Обим одобрења
- М.А.704 Приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености
- М.А.705 Објекти
- М.А.706 Захтеви у погледу особља
- М.А.707 Особље за преглед пловидбености
- М.А.708 Обезбеђивање континуиране пловидбености
- М.А.709 Документација
- М.А.710 Преглед пловидбености
- М.А.711 Права организације
- М.А.712 Систем квалитета
- М.А.713 Промене у одобреној организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености
- М.А.714 Чување евиденције
- М.А.715 Важење одобрења
- М.А.716 Налази

ОДЕЉАК Х - УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ - (CRS)

- М.А.801 Уверење о спремности за употребу ваздухоплова
- М.А.802 Уверење о спремности за употребу компоненте
- М.А.803 Овлашћење пилота-власника

ОДЕЉАК И - ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ

- М.А.901 Преглед пловидбености ваздухоплова
- М.А.902 Важење потврде о провери пловидбености
- М.А.903 Пренос регистрације ваздухоплова унутар ЕУ
- М.А.904 Провера пловидбености ваздухоплова увезених у ЕУ
- М.А.905 Налази

СЕКЦИЈА Б - ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ОДЕЉАК А - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

- М.Б.101 Област примене
- М.Б.102 Надлежан орган
- М.Б.103 Прихватљиви начини усаглашавања
- М.Б.104 Вођење евиденције
- М.Б.105 Међусобна размена информација

ОДЕЉАК Б - ОДГОВОРНОСТ

- М.Б.201 Обавезе

ОДЕЉАК Ц - КОНТИНУИРАНА ПЛОВИДБЕНОСТ

М.Б.301 Програм одржавања

М.Б.302 Изузећа

М.Б.303 Праћење и контрола континуиране пловидбености ваздухоплова

М.Б.304 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење потврде

ОДЕЉАК Д - СТАНДАРДИ ОДРЖАВАЊА

ОДЕЉАК Е - КОМПОНЕНТЕ

ОДЕЉАК Ф - ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОДРЖАВАЊЕ

М.Б.601 Подношење захтева

М.Б.602 Почетно (иницијално) одобрење

М.Б.603 Издавање одобрења

М.Б.604 Стални надзор

М.Б.605 Налази

М.Б.606 Промене

М.Б.607 Суспензија, стављање ван снаге и ограничавање одобрења

ОДЕЉАК Г - ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ

М.Б.701 Подношење захтева

М.Б.702 Прво издавање одобрења

М.Б.703 Издавање одобрења

М.Б.704 Стални надзор

М.Б.705 Примедбе

М.Б.706 Измене

М.Б.707 Одузимање, суспензија и ограничење одобрења

ОДЕЉАК Х - УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ- CRS

ОДЕЉАК И - ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ

М.Б.901 Процена препоруке

М.Б.902 Преглед пловидбености који обавља надлежни орган

М.Б.903 Налази

Додатак I - Уговор о обезбеђивању континуиране пловидбености

Додатак II - Уверење о спремности за употребу – EASA образац 1 (EASA Form 1)

Додатак III - Потврда о провери пловидбености – EASA образац 15 (EASA Form 15)

Додатак IV - Систем класа и овлашћења у дозволи за обављање делатности организације за одржавање одобрене према Анексу I (Део-М) Одељак Ф и Анексу II (Део-145)

Додатак V - Дозвола за обављање делатности организације за одржавање одобрене према Анексу I (Део-М) Одељак Ф

Додатак VI - Дозвола за обављање делатности организације за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрене према Анексу I (Део-М), Одељак Г

Додатак VII - Сложени радови одржавања

Додатак VIII - Ограничено одржавање које обавља пилот- власник“;

2. у М.А.301 тачка 2 се мења као што следи:

„2. отклањањем сваког квара и оштећења који утичу на безбедност ваздухоплова у складу са подацима наведеним у М.А.304 и/или М.А.401, уколико је то примењиво, узимајући у обзир листу минималне исправности опреме ваздухоплова и листу дозвољеног одступања конфигурације, за све велике ваздухоплове или ваздухоплове који се користе у комерцијалном авио-превозу, уколико је то примењиво за тај тип ваздухоплова“;

3. М.А.305 мења се и допуњава као што следи:

(i) став (а) мења се следећим:

„(а) По завршетку сваког одржавања, пратеће уверење о спремности за употребу које се захтева према М.А.801 или тачки 145. А.50, уноси се у евиденцију о континуираној пловидбености ваздухоплова. Унос се чини што пре, а ни у ком случају касније од 30 дана од завршетка одржавања.“;

(ii) став (е) мења се следећим:

„(е) Поред документа о спремности за употребу компоненте из обрасца 1 (*EASA Form 1*) или другог еквивалентног документа, у вези са уграђеном компонентом (мотор, елиса, модул мотора или компонента са ограниченим веком употребе) у одговарајућу књигу мотора или елисе, контролну картицу модула мотора или компоненте са ограниченим веком употребе уносе се следећи подаци

1. идентификација компоненте; и
2. тип, серијски број и регистрација, кад је одговарајуће, ваздухоплова, мотора, елисе, модула мотора или компоненте са ограниченим веком употребе на које је компонента била уграђена, заједно са позивом на уградњу и изградњу компоненте; и
3. датум заједно са збирним укупним временом налета и/или циклуса налета и/или слетања и/или календарског времена одређене компоненте, кад је одговарајуће; и
4. актуелни подаци из става (д) који се односе на компоненту.“;

(iii) став (х) мења се следећим:

„(х) Власник или оператер ваздухоплова успоставља систем чувања евиденције о континуираној пловидбености, тако што се наредни подаци чувају у роковима који следе:

1. детаљна евиденција о одржавању ваздухоплова и компоненти са ограниченим веком употребе које су уграђене у ваздухоплов – у року у којем информације садржане у евиденцији не буду замењене новим подацима еквивалентног обима и врсте радова, али не мање од 36 месеци након што су ваздухоплов или компонента били отпремљени као спремни за употребу;

2. укупно време налета (сати, календарско време, циклуси и слетања) ваздухоплова и свих компоненти са ограниченим веком употребе, најмање 12 месеци од кад су ваздухоплов или компонента трајно повучени из употребе; и

3. време налета (сати, календарско време, циклуси и слетања), кад је одговарајуће, од последњег планираног (редовног) одржавања компоненте са ограниченим веком

употребе – најмање док планирано (редовно) одржавање компоненте не буде замењено другим планираним (редовним) одржавањем еквивалентног обима и врсте радова;

4. тренутни статус испуњавања програма одржавања тако да може да се утврди усклађеност са одобреним програмом одржавања ваздухоплова – најмање док планирано (редовно) одржавање ваздухоплова или компоненте не буде замењено другим планираним (редовним) одржавањем еквивалентног обима и врсте радова; и

5. тренутни статус налога за пловидбеност који важи за ваздухоплов и компоненте – најмање 12 месеци од кад су ваздухоплов или компонента трајно повучени из употребе;

6. појединости о текућим модификацијама и поправкама ваздухоплова, мотора, елисе и других компоненти које су од виталног значаја за безбедност лета – најмање 12 месеци од кад су трајно повучени из употребе.“;

4. у М.А.401(б), тачка 1 мења се као што следи:

„1. сваки важећи захтев, поступак, стандард или обавештење које је издао надлежни орган или Агенција,“;

5. М.А.503 мења се као што следи:

„М.А.503 Компоненте са ограниченим веком употребе (*Service Life Limited Components*)

(а) Уграђене компоненте са ограниченим веком употребе не смеју да прекораче одобрени век употребе који је наведен у одобреном програму одржавања и налозима за пловидбеност, изузев како је предвиђено у М.А.504 (ц).

(б) Одобрени век употребе изражава се календарским временом, сатима налета, слетањима или циклусима, кад је одговарајуће.

(ц) На крају одобреног века употребе, компонента се мора изградити са ваздухоплова ради одржавања или ради трајног изграђивања у случају да је компонента са потврђеним ограниченим веком употребе.“;

6. М.А.602 мења се као што следи:

„М.А.602 Подношење захтева

Захтев за издавање или мењање одобрења за одржавање подноси се у форми и на начин који одреди надлежни орган“;

7. М.А.603 мења се као што следи:

„М.А.603 Обим одобрења

(а) Организација укључена у активности из овог одељка не може обављати своју делатност ако нема одобрење које је издао надлежни орган. Додатак V Анекса I (Део-М) садржи образац дозволе за обављање делатности.

(б) Приручник организације за одржавање на који се односи М.А.604 утврђује обим радова који сачињавају одобрење. Додатак IV Анекса I (Део-М) одређује све класе и овлашћења који су могући на основу Одељка Ф.

(ц) Одобрена организација за одржавање може да израђује, у ограниченом обиму и у складу са подацима о одржавању, делове који су намењени за коришћење при обављању

послова који су у току у њеним објектима, као што је наведено у приручнику организације за одржавање.“;

8. М.А.614(ц) мења се као што следи:

„(ц) Одобрена организација за одржавање мора да чува примерак сваке евиденције и с њом повезане податке о одржавању три године од дана кад су ваздухоплов или компонента на које се радови односе били отпремљени из одобрене организације за одржавање као спремни за употребу.

1. Евиденција се на основу овог става мора чувати тако да буде заштићена од оштећења, преиначења и крађе.

2. Сва рачунарска опрема која се користи да би се осигурале безбедносне копије (*backup*) на дисковима, траке итд. чувају се на месту различитом од оног на коме се налазе радни подаци који се тренутно користе, и у окружењу које обезбеђује да остану у добром стању.

3. Ако одобрена организација за одржавање престане да ради, сва евиденција о одржавању обављеном у последње три године која се чува доставља се последњем власнику или купцу предметног ваздухоплова или компоненте или се даље чува на начин који одреди надлежни орган.“;

9. М.А.702 мења се као што следи:

„М.А.702 Подношење захтева

Захтев за издавање или измену дозволе за обављање делатности организације за обезбеђивање континуиране пловидбености подноси се у облику и на начин предвиђен од стране надлежног органа.“;

10. М.А.704(а) мења се као што следи:

(i) тачка (4) мења се следећим:

„4. организациону шему која показује повезане ланце одговорности између свих лица наведених у М.А.706(а), М.А.706(ц), М.А.706(д) и М.А.706(и).“;

(ii) тачка (5) мења се следећим:

„5. списак особља задуженог за преглед пловидбености на које се односи М.А.707, наводећи, кад је то примењиво, особље овлашћено за издавање дозвола за лет уз складу са М.А.711(ц).“;

11. у М.А.706, додаје се следећи став (к):

(к) за све велике ваздухоплове и за ваздухоплове који се користе за комерцијални авио-превоз организација успоставља и контролише стручност особља које је укључено у обезбеђивање континуиране пловидбености, преглед пловидбености и/или контролу квалитета у складу са процедуром и стандардима договореним са надлежним органом.“;

12. М.А.707(а) мења се као што следи:

„(а) Да би прибавила одобрење за преглед пловидбености и, ако је примењиво, издала дозволу за лет, одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да има одговарајуће особље за преглед пловидбености, које издаје потврде о провери пловидбености или препоруке, сагласно Секцији А, Одељак И и, ако је примењиво, дозволу за лет сагласно М.А.711(ц):

1. За све ваздухоплове који се користе у комерцијалном авио-превозу и за ваздухоплове чија *МТОМ* прелази 2.730 kg, изузев балона, особље мора да има:

- (а) најмање пет година искуства у области континуиране пловидбености; и
- (б) одговарајућу дозволу у складу са Анексом III (Део-66) или диплому из области ваздухопловства, или одговарајући национални еквивалент;
- (ц) формалну обуку из области ваздухопловног одржавања;
- (д) положај са одговарајућим одговорностима у одобреној организацији;
- (е) не дирајући у тачке (а) до (д), захтеви утврђени у М.А.707(а)1(б) могу да се замене с додатних пет година искуства у области континуиране пловидбености, уз оне који се већ захтевају у М.А.707(а)1(а).

2. За ваздухоплове који се не користе у комерцијалном превозу чија *МТОМ* не прелази 2.730 kg и за балоне, особље мора да има:

- (а) најмање три године искуства у области континуиране пловидбености, и
- (б) одговарајућу дозволу у складу са Анексом III (Део-66) или диплому из области ваздухопловства или одговарајући национални еквивалент;
- (ц) формалну обуку из области ваздухопловног одржавања; и
- (д) положај у овлашћеној организацији са припадајућим одговорностима;
- (е) не дирајући у тачке (а) до (д), захтеви утврђени у М.А.707(а)2(б) могу да се замене с додатних четири године искуства у области континуиране пловидбености, уз оне који се већ захтевају у М.А.707(а)2(а).“;

13. М.А.710 мења се као што следи:

„М.А.710 Преглед пловидбености

(а) Да би се испунио захтев за преглед пловидбености ваздухоплова према М.А.901, организација одобрена за обезбеђивање континуиране пловидбености обавља потпуну документовану проверу свих евиденција за континуирану пловидбеност ваздухоплова, како би се уверила да:

1. су укупно време налета и с њим повезани циклуси налета структуре ваздухоплова, мотора и елисе правилно евидентирани; и
- 2) је летачки приручник (*flight manual*) примењив на конфигурацију ваздухоплова и да одражава статус последње промене (ревизије); и
3. су обављени потребни радови на одржавању ваздухоплова, предвиђени одобреним програмом одржавања; и
4. су отклоњени сви познати кварови или да су, кад је то примењиво, кварови пренесени даље на контролисан начин; и
5. се поступа сагласно важећим налозима за пловидбеност и да су они прописно евидентирани; и
6. су све модификације и поправке на ваздухоплову евидентирани и одобрени у складу са Анексом (Део-21) Уредбе (ЕЗ) бр. 1702/2003; и

7. су све компоненте са ограниченим веком употребе, које су уграђене у ваздухоплов прописно идентификоване, евидентирани и да нису прекорачиле одобрени век употребе; и

8. су сви радови одржавања обављени у складу са Анексом I (Део-М); и

9. текући извештај о маси и балансу ваздухоплова одражава конфигурацију ваздухоплова и да је важећи; и

10. је ваздухоплов усклађен са најновијим променама свог пројекта типа, који је одобрила Агенција; и

11. ако је потребно, да ваздухоплов поседује потврду о буци која одговара тренутној конфигурацији ваздухоплова у складу са Одељком И Анекса (Део-21) Уредбе (ЕЗ) бр. 1702/2003.

(б) Особље за преглед пловидбености одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да обави физички преглед ваздухоплова. При томе, особљу за преглед пловидбености које није одговарајуће квалификовано према Анексу III (Део- 66), мора да помаже у раду особље које то јесте.

(ц) Приликом физичког прегледа ваздухоплова, особље за преглед пловидбености обезбеђује да:

1. све потребне ознаке и налепнице (плочице) буду правилно постављене; и

2. ваздухоплов буде усклађен са одобреним летачким приручником; и

3. конфигурација ваздухоплова буде усклађена са одобреном документацијом; и

4. да не постоји ни један очигледан квар с којим није поступљено према М.А.403; и

5. не може да се пронађе неслагање између ваздухоплова и документоване провере евиденције за континуирану пловидбеност из става (а).

(д) Могуће је одступити од захтева М.А.901(а) и преглед пловидбености ваздухоплова обавити у периоду од 90 дана (максимално) пре истека рока важења потврде, а да се при томе не мења план важења рокова потврде о провери пловидбености (*Airworthiness Review Pattern*), како би се омогућило да се физички преглед ваздухоплова обави током планираних радова одржавања.

(е) Потврда о провери пловидбености (ЕАSА образац 15б) или препорука за издавање потврде о провери пловидбености (ЕАSА образац 15а) издаје се у складу са Додатком III Анекса I (Део – М) и то само:

1. од стране особља за преглед пловидбености које је овлашћено у складу са М.А.707 у име одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености или од стране овлашћеног особља у случајевима на које се односи М.А.901(г); и

2. када се увере да је преглед пловидбености у потпуности обављен и да не постоји било каква неусаглашеност за коју је познато да угрожава безбедност летења.

(ф) Примерак потврде о провери пловидбености или о њеном продужењу прослеђује се у року од десет дана држави чланици у чији је регистар ваздухоплов уписан.

(г) Преглед пловидбености не може да се повери подуговарачу.

(х) Ако исход прегледа пловидбености буде неуспешан, о томе се обавештава надлежни орган што је пре могуће, али у сваком случају најкасније 72 часа након што организација утврди стање на које се преглед односи.“;

14. тачка М.А.711 мења се као што следи:

(i) тачка (а) 1 мења се следећим:

„1. обезбеђује континуирану пловидбеност ваздухоплова, изузев оних ваздухоплова који се користе за комерцијални авио-превоз, као што је наведено у одобрењу.“;

(ii) додаје се следећа тачка (ц):

„(ц) организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености чије одобрење обухвата права на која се односи М.А.711(б) може се додатно одобрити издавање дозволе за лет у складу са Делом 21А.711(д) Анекса (Део - 21) Уредбе (ЕЗ) бр.1702/2003 за одређени ваздухоплов у вези са којим је организација одобрена за издавање потврде о провери пловидбености, када организација за обезбеђивање континуиране пловидбености оверава усаглашеност са одобреним условима летења у складу са одговарајућим одобреним процедурама из приручника на које се односи М.А.704.“;

15. М.А.714 мења се као што следи:

М.А.714 Чување евиденције

(а) Одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености евидентира све појединости о извршеним радовима. Мора да се чува евиденција коју захтева М.А.305 и, ако је примењиво – М.А.306.

(б) Ако организација за обезбеђивање континуиране пловидбености има овлашћење из М.А.711(б), обавезна је да чува копију сваке издате и продужене потврде и препоруке о провери пловидбености, са пратећом документацијом. Поред тога, организација чува и копију сваке потврде о провери пловидбености коју је продужила сходно М.А.711(а)4.

(ц) Када организација за обезбеђивање континуиране пловидбености има права на која се односи М.А.711(ц), дужна је да чува копију сваке дозволе за лет коју је издала у складу са одредбама из 21А.729 Анекса (Part-21) Уредбе (ЕЗ) бр. 1702/2003.

(д) Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености мора да чува примерак сваког документа наведеног у ставовима (б) и (ц) најмање две године од када је ваздухоплов трајно повучен из употребе.

(е) Евиденција се чува тако да буде заштићена од оштећења, преиначења и крађе.

(ф) Сва рачунарска опрема која се користи да би се осигурале безбедносне копије (*backup*) на дисковима, траке итд. чува се на месту различитом од оног на коме се налазе радни подаци који се тренутно користе, и у окружењу које обезбеђује да остану у добром стању.

(г) Ако се обезбеђивање континуиране пловидбености пренесе на другу организацију или лице, на њих се преноси и сва сачувана евиденција. Рокови за чување евиденције примењују се и на ту другу организацију или лице.

(х) Ако организација за обезбеђивање континуиране пловидбености престане да ради, сва сачувана евиденција преноси се на власника ваздухоплова.“;

16. у М.А.901(i), тачка 1 мења се као што следи:

„1. за ваздухоплове чију континуирану пловидбеност одржава организација за обезбеђивање континуиране пловидбености одобрена према Секцији А, Одељак Г овог Анекса (*Part-M*) која се налази у трећој држави,“;

17. у М.А.905, став (ц) мења се као што следи:

„(ц) По пријему извештаја са утврђеним налазима, у складу са одредбама М.Б.903, лице или организација који су одговорни у складу са М.А.201, морају да утврде план корективних мера за отклањање неусклађености и да, на начин који је прихватљив за надлежни орган, спроведу корективне мере у договореном року, што укључује и одговарајуће корективне мере којима се спречава понављање налаза и његовог главног узрока.“;

18. у М.Б.104(д), тачка 7 мења се као што следи:

„7. сваког документа који је одобрио надлежни орган сагласно Анексу I (*Part-M*) или Анексу III (*EU-OPS*) Уредбе (ЕЕЗ) бр. 3922/91.“;

19. Додатак II мења се као што следи:

„Додатак II

Уверење о спремности за употребу EASA образац 1 (*EASA Form 1*)

Ова упутства односе се само на коришћење EASA обрасца 1 (*EASA Form 1*) у сврху одржавања. Треба обратити пажњу да се Додатак I Анекса (*Part-21*) Уредбе (ЕЗ) бр. 1702/2003 односи на коришћење EASA обрасца 1 (*EASA Form 1*) у сврху производње.

1. СВРХА И КОРИШЋЕЊЕ

1.1. Главна сврха уверења је објављивање пловидбености радова одржавања који су обављени на производима, деловима и уређајима (у даљем тексту „предмет(„предмети)“).

1.2. Мора се успоставити повезаност уверења са предметом (предметима). Лице које је саставило уверење мора га сачувати на начин који омогућава проверу оригиналних података.

1.3. Уверење је прихватљиво за многе власти надлежне за пловидбеност, али може зависити од постојања билатералних споразума и/или од политике саме власти надлежне за пловидбеност. „Одобрени подаци за пројектовање“ који се наводе у овом уверењу подразумевају одобрење власти надлежне за пловидбеност државе која их увози.

1.4. Уверења није доставница или товарни лист.

1.5. Ваздухоплов не може бити пуштен у саобраћај коришћењем уверења.

1.6. Уверење не представља овлашћење за уградњу предмета на одређени ваздухоплов, мотор или елису, али помаже крајњем кориснику да одреди свој статус одобрења пловидбености.

1.7. Комбинација произведених делова и одржаваних делова није дозвољена на истом уверењу.

2. ОПШТИ ОБЛИК

2.1. Уверење се издаје на приложеном обрасцу, укључујући бројеве и положај сваке од рубрика. Величина рубрике може да се мења да би одговарала потребама индивидуалне примене, али не у обиму који би уверење учинио непрепознатљивим.

2.2. Уверење мора бити одштампано водоравно („*landscape*” *format*), али укупне димензије (величина) уверења могу да се повећавају или смањују, уз услов да уверење остане препознатљиво и читљиво. Ако о томе постоји дилема, неопходно је консултовати се са надлежним органом.

2.3. Изјава о одговорностима уградитеља/корисника може се ставити на обе стране обрасца.

2.4. Штампа мора бити јасна и читљива.

2.5. Образац уверења може да се унапред одштампа или изради на рачунару, али тако да отисак линија и слова буде јасан и читљив у складу са утврђеним форматом.

2.6. Уверење мора бити на енглеском језику и, ако је то релевантно, на још једном или више других језика.

2.7. Подаци који се уносе у образац уверења могу се исписати писаћом машином, на рачунару, или ручно штампаним словима и морају бити лако читљиви.

2.8. Коришћење скраћеница се у циљу јасноће мора максимално ограничити.

2.9. Преостали простор на полеђини обрасца уверења може да се користи за додатне податке, али не сме да садржи било какве изјаве или наводе везане за уверење. Свако коришћење полеђине обрасца уверења мора се назначити у одговарајућој рубрици на предњој страни уверења.

3. КОПИЈЕ

3.1. Број копија уверења који се шаље странци или које задржава лице које издавалац уверења није ограничен.

4. ГРЕШКА (ГРЕШКЕ) НА УВЕРЕЊУ

4.1. Ако крајњи корисник уочи грешку (грешке) на издатом уверењу, мора их утврдити и у писаном облику послати лицу које је саставило уверење. Лице које је саставило уверење може издати ново уверење само ако се грешке могу доказати и исправити.

4.2. Ново уверење мора имати нови јединствени број уверења, потпис и датум.

4.3. Захтев за ново уверење може се прихватити без поновне провере стања предмета (*items*). Ново уверење није изјава о текућем стању и треба да упућује на претходно уверење у рубрици 12 уз следећу изјаву: „Овим уверењем исправља се грешка (грешке) у рубрици (рубрикама)[унети број рубрике која је исправљена] из уверења [унети првобитни јединствени број уверења] издатог [унети датум првобитног издавања] и она не подразумева усклађеност/стање/спремност за употребу“. Оба уверења морају се сачувати у року који је предвиђен за прво уверење.

5. ПОПУЊАВАЊЕ УВЕРЕЊА ОД СТРАНЕ ЛИЦА КОЈЕ САСТАВЉА УВЕРЕЊЕ

Рубрика 1 Надлежни орган/држава

Навести назив и државу надлежног органа под чијом надлежношћу се издаје уверење. Када је надлежни орган Агенција, само навести „EASA“.

Рубрика 2 Унапред одштампано заглавље EASA обрасца 1 „УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ EASA Образац 1“ („AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE EASA FORM 1”)

Рубрика 3 Јединствени број уверења

Унети јединствен број добијен из система за додељивање бројева/поступака организације утврђене у рубрици 4; ово може подразумевати алфа/нумеричке ознаке.

Рубрика 4 Име и адреса организације

Унети пун назив и адресу одобрене организације (консултовати EASA образац 3) која је спремила за употребу предмете на које се односи уверење. Логотип итд. су допуштени уколико се налази у оквиру рубрике.

Рубрика 5 Радни налог/уговор/фактура

Да би се олакшало праћење делова клијената, унети број радног налога, број уговора, број фактуре или сличан референтни број.

Рубрика 6 Предмет

Унети број из пописа предмета када постоји више од једног пописног предмета. Ова рубрика омогућава лако упућивање на рубрику 12 - Напомене.

Рубрика 7 Опис

Унети назив и опис предмета. Предност се даје коришћењу израза из инструкција за континуирану пловидбеност или података о одржавању (нпр. илустровани каталог делова, приручник за одржавање ваздухоплова, приручник за одржавање компоненти, сервисни билтен).

Рубрика 8 Каталожки број

Унети број предмета који стоји на самом паковању предмета или етикети. У случају мотора или елисе може се користити типска ознака.

Рубрика 9 Количина

Навести количину предмета.

Рубрика 10 Серијски број

Ако се прописима захтева да се упише серијски број неког предмета, уписати га у ову рубрику. Поред тога, овде се може уписати и сваки други серијски број који није обавезно унети на основу прописа. Ако на предмету не постоји серијски број, унесите „N/A”.

Рубрика 11 Статус/Рад

Следе описи дозвољених уноса за рубрику 11. Уписати само један од ових појмова - у случају када се може применити више од једног, употребити онај који најтачније описује већину обављеног посла и/или статус спремности за употребу.

(i) Ремонтован (*Overhauled*). Подразумева процес који обезбеђује да предмет буде у потпуности усаглашен са свим примењивим сервисним толеранцијама наведеним у упутствима за континуирану пловидбеност имаоца одобрења за тип или произвођача опреме или у оквиру података које је одобрила или прихватила надлежна власт. Део се мора барем раставити, очистити, прегледати, поправити, кад је одговарајуће, поновно саставити и испитати у складу са горе наведеним подацима.

(ii) Поправљен (*Repaired*). Поправљање квара (кварова) коришћењем примењивих стандарда (*).

(iii) Прегледан/Испитан (*Inspected/Tested*). Испитивање, мерење, итд. у складу са примењивим стандардом(*) (нпр. визуелни преглед, функционално испитивање, испитивање перформанси (*bench testing*)).

(iv) Модификован (*Modified*). Модификација неког предмета ради усклађивања са примењивим стандардом (*).

Рубрика 12 Напомене

Описати рад утврђен у рубрици 11, директно или упућивањем на пратећу документацију, који је неопходан да би корисник или уградитељ одредио пловидбеност предмета у односу на рад за који је одобрен. Ако је потребно, може се користити посебна страница на коју се упућује из главног EASA обрасца 1 (*EASA Form 1*). За сваки навод мора јасно да се наведе на који се предмет из рубрике б односи.

Примери података који се уносе у рубрику 12 су:

- (i) идентитет и издање документације о одржавању која је коришћена као одобрени стандард;
- (ii) усаглашеност с налозима за пловидбеност или сервисним билтенима;
- (iii) поправке које су обављене;
- (iv) модификације које су изведене;
- (v) компоненте који су замењене;
- (vi) подаци о компонентама са ограниченим веком употребе;
- (vii) одступања од радног налога странке;
- (viii) изјаве о спремности за употребу у циљу испуњавања захтева за одржавање који су одређени од стране цивилне ваздухопловне власти;
- (ix) информације неопходне да подрже укрцавање са умањењем или поновним састављањем након испоруке;

* Примењиви стандарди подразумевају стандарде, методе, технике или поступке производње/пројектовања/одржавања/квалитета које је одобрио надлежни орган или су прихватљиви за надлежни орган. Примењиви стандарди се описују у рубрици 12.

(х) за организације за одржавање које су одобрене у складу са Одељком Ф Анекса I (Део-М), уверење о спремности за употребу компоненте из М.А.613: „Потврђује се да су, ако другачије није наведено у овој рубрици, радови који су наведени у рубрици 11 и описани у овој рубрици, обављени сагласно захтевима из Секције А, Одељак Ф Анекса I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003, па се према обављеним радовима предмет сматра спремним за употребу. ОВО НЕ ПРЕДСТАВЉА СПРЕМНОСТ ЗА УПОТРЕБУ ПО АНЕКСУ II (ДЕО-145) УРЕДБЕ (ЕЗ) БР.2042/2003“.

Ако се штампају подаци са електронског EASA обрасца 1 (*EASA Form 1*), у ову рубрику треба унети све одговарајуће податке који нису подесни за уношење у друге рубрике.

Рубрике 13а-13е

Општи захтеви за рубрике 13а-13е: Не користе се за пуштање у употребу после одржавања (*maintenance release*). Осенчити, потамнити или на други начин обележити како би се спречило непажљива или неовлашћена употреба.

Рубрика 14а

Означите одговарајућа поља која упућују на прописе који се примењују на обављени посао. Ако је означено поље „остали прописи наведени у рубрици 2“, онда се прописи друге власти за пловидбеност морају навести у рубрици 12. Најмање једно поље мора бити означено, или оба, кад је одговарајуће.

За све радове одржавања које спроводи организација за одржавање одобрена према Секција А, Одељак Ф Анекса I (Део- М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003, означити поље „остали прописи наведени у рубрици 12“ и изјаву о спремности за употребу која је дата у рубрици 12. У том случају, изјава у уверењу „ако другачије није наведено у овој рубрици“ примењује се у следећим случајевима:

(а) кад одржавање није могло да се доврши,

(б) кад је одржавање одступило од стандарда захтеваних у Анексу I (Део-М),

(ц) кад је одржавање обављено према неким другим захтевима, а не захтевима који су наведени у Анексу I (Део-М). У том случају рубрика 12 служи да се наведе одређени национални пропис.

За све радове одржавања које спроводи организација за одржавање одобрена према Одељку А Анекса II (Део-145) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003, изјава у уверењу „ако другачије није наведено у рубрици 12“ примењује се у следећим случајевима:

(а) кад одржавање није могло да се доврши,

(б) кад је одржавање одступило од стандарда захтеваних у Анексу II (Део-145),

(ц) кад је одржавање обављено према неким другим захтевима, а не захтевима који су наведени у Анексу II (Део-145). У том случају рубрика 12 служи да се наведе одређени национални пропис.

Рубрика 14б Потпис овлашћеног лица

Овај простор попуњава својим потписом овлашћено лице. Само лица која су на основу прописа и политике надлежног органа изричито овлашћена смеју да ставе свој потпис у ову рубрику. У циљу распознавања, може се додати и јединствени број којим се утврђује идентитет овлашћеног лица.

Рубрика 14ц Реферантни број уверења/одобрења

Унети реферантни број уверења/одобрења. Овај број или референцу издаје надлежни орган.

Рубрика 14д Име

Унети име и презиме особе која потписује рубрику 14б на читљив начин.

Рубрика 14е Датум

Унети датум потписивања рубрике 14б; датум мора бити у следећем облику: дан - 2 цифре, месец - прва три слова месеца, година - 4 цифре.

Обавезе корисника/уградитеља

Ставити следећу изјаву на уверење да би обавестили крајње кориснике да нису ослобођени обавеза које се тичу уградње и коришћења било ког предмета који се налази на обрасцу:

„Ово уверење није и овлашћење за уградњу предмета. Када корисник/ уградитељ ради у складу са прописима органа надлежног за пловидбеност који се разликује од органа наведеног у рубрици 1, корисник / уградитељ мора да обезбеди сагласност свог надлежног органа за прихватање таквих предмета. Изјаве дате у рубрикама 13а. и 14а. не представљају довољан услов за уградњу. Систем евиденција одржавања ваздухоплова мора да садржи све неопходне податке о уградњи у складу са националним прописима корисника/уградитеља пре него што се ваздухоплов врати у употребу“.

1. Надлежни орган / Држава / Approving Competent Authority / Country ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA		УВЕРЕЊЕ О СПРЕМНОСТИ ЗА УПОТРЕБУ AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE EASA ОБРАЗАЦ 1 EASA FORM 1			3. Јединствени број уверења <i>Form Tracking No.</i>
4. Име и адреса организације: <i>Organisation Name and Address</i>				5. Радни налог/уговор/фактура <i>Work Order/Contract/Invoice</i>	
6. Предмет <i>Item</i>	7. Опис <i>Description</i>	8. Каталогски број <i>Part No.</i>	9. Количина <i>Qty</i>	10. Серијски број <i>Serial No.</i>	11. Статус/рад <i>Status/Work</i>
12. Напомене <i>Remarks</i>					
13а. Потврђује се да су горе наведени предмети израђени у складу са: <i>Certifies that the items were manufactured in conformity to:</i> ☐ одобреним пројектним подацима и да су спремни за безбедно коришћење <i>approved design data and are in condition for safe operation</i> ☐ неодобреним пројектним подацима наведеним у рубрици 12 <i>non-approved design data specified in block 12</i>			14а. ☐ Део 145.А.50 спремност за употребу ☐ Остали прописи наведени у рубрици 12 <i>Part-145.A.50 Release to Service Other regulation specified in block 12</i> Потврђује да је, ако није другачије наведено у рубрици 12, рад наведен у рубрици 11 и описан у рубрици 12 извршен у складу са Делом 145 и у погледу наведеног рада предмети се сматрају спремним за употребу. <i>Certifies that unless otherwise specified in block 12, the work identified in block 11 and described in block 12, was accomplished in accordance with Part-145 and in respect to that work the items are considered ready for release to service.</i>		
13б. Потпис овлашћеног лица <i>Authorised Signature</i>		13ц. Број одобрења/овлашћења <i>Approval/Authorisation Number</i>	14б. Потпис овлашћеног лица <i>Authorised Signature</i>		14ц. Рефер. број уверења/одобрења <i>Certificate/Approval Ref. No.</i>
13д. Име <i>Name</i>		13е. Датум (дан, месец, година) <i>Date (dd.mm.yyyy)</i>	14д. Име <i>Name</i>		14е. Датум <i>Date (dd.mm.yyyy)</i>
ОБАВЕЗЕ КОРИСНИКА/УГРАДИТЕЉА /USER /INSTALLER RESPONSIBILITIES Ово уверење није и овлашћење за уградњу предмета. <i>This certificate does not automatically constitute authority to install the item(s).</i> Када корисник / уградитељ ради у складу са прописима органа надлежног за пловидбеност који се разликује од органа наведеног у рубрици 1, корисник / уградитељ мора да обезбеди сагласност свог надлежног органа за прихватање таквих предмета. <i>Where the user / installer performs work in accordance with regulations of an Airworthiness Authority different than the Airworthiness Authority specified in block 1 it is essential that the user / installer ensures that his / her Airworthiness Authority accepts items from the Airworthiness Authority specified in block 1.</i> Изјаве дате у рубрикама 13а. и 14а. не представљају довољан услов за уградњу. Систем евиденција одржавања ваздухоплова мора да садржи све неопходне податке о уградњи у складу са националним прописима корисника / уградитеља пре него што се ваздухоплов врати у употребу. <i>Statements 13a. and 14a. do not constitute installation certification. In all cases the aircraft maintenance record must contain an installation certification issued in accordance with the national regulations by the user / installer before the aircraft may be flown.</i>					

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
REPUBLIC OF SERBIA

ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ
AIRWORTHINESS REVIEW CERTIFICATE

ППП БРОЈ: [REDACTED]ARC REFERENCE: [REDACTED]

Према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 која је тренутно на снази, организација за обезбеђивање континуиране пловидбености (САМО) која је одобрена према Секцији А, Одељак Г Анекса I (Део М) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council for the time being into force, the following continuing airworthiness management organisation, approved in accordance with Section A, Subpart G of Annex I (Part M) to Commission Regulation (EC) No 2042/2003

[ИМЕ И АДРЕСА ОДОБрене ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[NAME OF ORGANISATION APPROVED AND ADDRESS]

Ознака одобрења: RS.MG.XXXX
Approval reference

извршила је преглед пловидбености према М.А.710 Анекса I Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, на следећем ваздухоплову:
has performed an airworthiness review in accordance with point M.A.710 of Annex I to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 on the following aircraft:

Произвођач ваздухоплова:
Aircraft manufacturer:

Ознака произвођача:
Manufacturer's designation:

Ознака регистрације ваздухоплова:
Aircraft registration:

Серијски број ваздухоплова:
Aircraft serial number:

и овај ваздухоплов је пловидбен у време прегледа.
and this aircraft is considered airworthy at the time of the review.

Датум издавања:
Date of issue:

Датум престанка важења:
Date of expiry:

Потпис:
Signed:

Број овлашћења:
Authorisation No:

Прво продужење: Ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Анекса I Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов се сматра пловидбеним у време издавања ове потврде.
1st Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with point M.A.901 of Annex I to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of the issue.

Датум издавања:
Date of issue:

Датум престанка важења:
Date of expiry:

Потпис:
Signed:

Бр.овлашћења:
Authorisation No:

Име организације:
Company Name:

Ознака одобрења:
Approval reference:

Друго продужење: Ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Анекса I Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов се сматра пловидбеним у време издавања ове потврде.
2nd Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with point M.A.901 of Annex I to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of the issue.

Датум издавања:
Date of issue:

Датум престанка важења:
Date of expiry:

Потпис:
Signed:

Број овлашћења:
Authorisation No:

Име организације:
Company Name:

Ознака одобрења:
Approval reference:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
REPUBLIC OF SERBIA

ПОТВРДА О ПРОВЕРИ ПЛОВИДБЕНОСТИ
AIRWORTHINESS REVIEW CERTIFICATE

ППП БРОЈ:

ARC REFERENCE:

Према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 која је тренутно на снази, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да се следећи ваздухоплов:

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council for the time being into force, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies that the following aircraft:

Произвођач ваздухоплова:
Aircraft manufacturer:

Ознака произвођача:
Manufacturer's designation:

Ознака регистрације ваздухоплова:
Aircraft registration:

Серијски број ваздухоплова:
Aircraft serial number:

и овај ваздухоплов је пловидбен у време прегледа.
and this aircraft is considered airworthy at the time of the review.

Датум издавања:
Date of issue:

Датум престанка важења:
Date of expiry:

Потпис:
Signed:

Број овлашћења:
Authorisation No:

Прво продужење: Ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Анекса I Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов се сматра пловидбеним у време издавања ове потврде.

1st Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with point M.A.901 of Annex I to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of the issue.

Датум издавања:
Date of issue:

Датум престанка важења:
Date of expiry:

Потпис:
Signed:

Број овлашћења:
Authorisation No:

Име организације:
Company name:

Ознака одобрења:
Approval reference:

Друго продужење: Ваздухоплов је био у контролисаном окружењу према М.А.901 Анекса I Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у протеклој години. Ваздухоплов се сматра пловидбеним у време издавања ове потврде.

2nd Extension: The aircraft has remained in a controlled environment in accordance with point M.A.901 of Annex I to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the last year. The aircraft is considered to be airworthy at the time of the issue.

Датум издавања:
Date of issue:

Датум престанка важења:
Date of expiry:

Потпис:
Signed:

Број овлашћења:
Authorisation No

Име организације:
Company Name:

Ознака одобрења:
Approval reference:

21. Додатак IV мења се следећим:

„Додатак IV

Систем класа и овлашћења из дозволе за обављање делатности организације за одржавање на коју се односи Анекс I (Део-М) Одељак Ф и Анекс II (Део-145)

1. Осим одступања наведеног за најмању организацију у ставу 12, табела из тачке 13 приказује систем стандарда за дозволу за обављање делатности организације за одржавање према Одељку Ф Анекса I (Део-М) и Анекса II (Део-145). Организација може да прибави одобрење које се креће од једне класе и овлашћења са ограничењима до свих класа и овлашћења са ограничењима.

2. Поред табеле на коју се односи тачка 13, одобрена организација за одржавање обавезна је да у приручнику организације за одржавање наведе обим радова (видети такође став 11).

3. Унутар одобрене(их) класе(а) и овлашћења које додељује надлежни орган, који је одређен у приручнику организације за одржавање одређује ограничења одобрења. Зато је од суштинског значаја да су одобрене класе и овлашћења из дозволе и обим радова организације међусобно усаглашени.

4. Овлашћење категорије класе А означава да одобрена организација за одржавање може да одржава ваздухоплове и компоненте (укључујући моторе и/или помоћне уређаје за напајање, *APU*) сагласно подацима о одржавању ваздухоплова или, ако то допусти надлежни орган, сагласно подацима о одржавању компоненте, али само док су такве компоненте уграђене у ваздухоплов. Па ипак, организација за одржавање која има овлашћење категорије класе А, може привремено да изгради компоненту ради одржавања, да би се олакшао приступ до компоненте, изузев ако то не ствара потребу за додатним одржавањем које није обухваћено овим ставом. Ово је предмет поступка надзора у приручнику организације за одржавање, прихватљивог за надлежни орган. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења.

5. Овлашћење категорије класе Б означава да одобрена организација за одржавање може да одржава неуграђени мотор и/или помоћни уређај за напајање (*APU*) и компоненте мотора и/или *APU*, сагласно подацима о одржавању мотора и *APU* или, ако то допусти надлежни орган, сагласно подацима о одржавању компоненте али само док је таква компонента уграђена у мотор и/или *APU*. Па ипак, организација за одржавање која има овлашћење категорије класе Б може ову компоненту привремено да изгради ради одржавања, да би се олакшао приступ компоненти, изузев ако то не ствара потребу за додатним одржавањем које није обухваћено овим ставом. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења. Одобрена организација за одржавање која има овлашћење категорије класе Б, може да одржава и уграђени мотор приликом „базног“ и „линијског“ одржавања, према контролисаном поступку наведеном у приручнику организације за одржавање, који одобрава надлежни орган. Обим радова у приручнику организације за одржавање одражава такву активност где то надлежни орган допушта.

6. Овлашћење категорије класе Ц значи да одобрена организација за одржавање може да одржава неуграђене компоненте (искључујући моторе и *APU*) које су намењене за уградњу у ваздухоплов или мотор/*APU*. Део о ограничењу одређује тачан обим оваквог одржавања и при томе и обим одобрења. Одобрена организација за одржавање са овлашћењем категорије класе Ц, може да одржава уграђену компоненту приликом „базног“ и „линијског“ одржавања или у објектима за одржавање мотора/*APU*, према контролисаном поступку наведеном у приручнику организације за одржавање, који одобри надлежни орган. Обим радова у приручнику организације за одржавање мора да одражава такву активност где то надлежни орган допушта.

7. Овлашћење категорије класе Д јесте аутономно и није нужно везано за одређени ваздухоплов или мотор или другу компоненту. Овлашћење Д1 - испитивање без разарања (*Non-Destructive Testing - NDT*) потребно је само за одобрену организацију за одржавање која изводи *NDT* као посебан посао за неку другу организацију за одржавање. Одобрена организација за

одржавање која има овлашћење класе А или Б или Ц може да изводи *NDT* на производима које одржава без овлашћења Д1, под условом да је то сагласно с поступком *NDT* садржаним у приручнику организације за одржавање.

8. У случају организација за одржавање које су одобрене у складу са Анексом II (Део-145), категорије класе А овлашћења подељене су на „базно“ или „линијско“ одржавање. Таква организација може бити одобрена или за „базно“ или „линијско“ одржавање или за оба. Треба навести да линијски објекат који се налази у главном базном објекту мора имати дозволу за обављање делатности организације за линијско одржавање.

9. Намена дела „ограничење“ јесте да надлежном органу омогући флексибилност при прилагођавању одобрења на све одређене организације. Овлашћења се наводе на дозволи само ако су на одговарајући начин ограничена. Табела на коју се односи тачка 13 наводи могуће типове ограничења. Иако је одржавање последње наведено у сваком овлашћењу класе, прихватљиво је да се наведе посао одржавања уместо типа или произвођача ваздухоплова или мотора, ако то организацији више одговара. Пример могу бити инсталације и одржавање система авионике. Такво навођење у одељку ограничења указује да организација за одржавање поседује одобрење да спроводи одржавање укључујући и одређени тип/затак.

10. Приликом упућивања на серију, тип и групу у делу „ограничење“ класе А и Б, серија означава серију специфичног типа, као што су серије *Airbus 300* или *310* или *319* или *Boeing 737-300* или *RB211-524* или *Cessna 150* или *Cessna 172* или *Beech 55* серију или „*Continental O-200*“ серију, итд.; тип означава специфични тип или модел као што је тип *Airbus 310-240* или *RB 211-524 B4* или *Cessna 172RG*; можеда се наведе било који постојећи број серије или типа; група означава, на пример, једномоторни клипни ваздухоплов *Cessna* или *Lycoming*, клипне моторе без пуњача итд.

11. Кад се користи дужа листа оспособљености (*Capability List*) која може да подлеже честим накнадним променама, онда промене морају бити усклађене с поступком посредног одобрења према М.А.604(ц) и М.Б.606(ц) или 145.А.70(ц) и 145.Б.40, ако је примењиво.

12. Одобрена организација за одржавање која запошљава само једно лице како за планирање одржавања, тако и за радове одржавања, може да има одобрење само ограниченог обима. Максимално допуштена ограничења су:

КЛАСА /CLASS	ОВЛАШЋЕЊЕ/RATING	ОГРАНИЧЕЊЕ/ LIMITATION
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА CLASS AIRCRAFT	ОВЛАШЋЕЊЕ А2 АВИО 5.700 kg И МАЊИ RATING A2 AEROPLANES 5 700 KG AND BELOW	С КЛИПНИМ МОТОРОМ 5.700 kg И МАЊИ PISTON-ENGINED 5.700 kg AND BELOW
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА CLASS AIRCRAFT	ОВЛАШЋЕЊЕ А3 ХЕЛИКОПТЕРИ RATING A3 HELICOPTERS	ЈЕДНОМОТОРНИ,КЛИПНИ МОТОР 3175 kg И МАЊЕ SINGLE PISTON ENGINED 3175 KG AND BELOW
КЛАСА ВАЗДУХОПЛОВА CLASS AIRCRAFT	ОВЛАШЋЕЊЕ А4, ВАЗДУХОПЛОВИ ИЗУЗЕВ А1, А2 и А3 RATING A4 AIRCRAFT OTHER THAN A1, A2 AND A3	БЕЗ ОГРАНИЧЕЊА NO LIMITATION
КЛАСА МОТОРИ CLASS ENGINES	ОВЛАШЋЕЊЕ В2 КЛИПНИ RATING B2 PISTON	МАЊЕ ОД 450 KS LESS THAN 450 HP
ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА КЛАСУ КОМПОНЕНАТА ИЗУЗЕВ ЗА КОМПЛЕТНЕ МОТОРЕ ИЛИ APU CLASS COMPONENTS RATING OTHER THAN COMPLETE ENGINES AND APUc	С1 ДО С22 C1 TO C22	ПРЕМА ЛИСТИ ОВЛАШЋЕЊА AS PER CAPABILITY LIST

КЛАСА СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ УСЛУГА CLASS SPECIALISED	D1 NDT D1 NDT	NDT МЕТОДА (МЕТОДЕ) МОРА (МОРАЈУ) СЕ НАВЕСТИ NDT METHOD(S) TO BE SPECIFIED
--	------------------	--

Мора да се упозори да надлежни орган може оваквој организацији даље да ограничи обим одобрења, зависно од квалификација организације.

13. Табела

КЛАСА CLASS	ОВЛАШЋЕЊЕ RATING	ОГРАНИЧЕЊЕ LIMITATION	БАЗНО BASE	ЛИНИЈСКО LINE
ВАЗДУХОПЛОВ AIRCRAFT	A1 Авиони изнад 5.700 kg <i>A1 Aeroplanes 5.700 kg and above</i>	Овлашћење резервисано за организације за одржавање које су одобрене у складу са Анексом II (Део-145) Навести произвођача или групу или серију или тип авиона и/или задатак (задатке) одржавања Пример: <i>Airbus A320</i> серија <i>[Rating reserved to Maintenance Organisations approved in accordance with Annex II (Part-145)]</i> <i>[Shall state aeroplane manufacturer or group or series or type and/or the maintenance tasks]</i> <i>Example: Airbus A320 Series</i>	Да – не* [YES/NO]*	Да – не* [YES/NO]*
	A2 Авиони од 5.700 kg и мањи <i>A2 Aeroplanes 5.700 kg and below</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип авиона и/или задатак (задатке) одржавања Пример: <i>DHC-6 Twin Otter Series</i> <i>[Shall state aeroplane manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)]</i> <i>Example: DHC-6 Twin Otter Series</i>	Да – не* [YES/NO]*	Да – не* [YES/NO]*
	A3 хеликоптери <i>A3 Helicopters</i>	Навести произвођача хеликоптера или групу или серију или тип авиона и/или задатак (задатке) одржавања Пример: <i>Robinson R44</i> <i>[Shall state helicopter manufacturer or group or series or type and/or maintenance task(s)]</i> <i>Example: Robinson R44</i>	Да – не* [YES/NO]*	Да – не* [YES/NO]*
	A4 Ваздухоплови изузев A1, A2 A3 <i>A4 Aircraft other than A1, A2 and A3</i>	Навести серију или тип ваздухоплова и/или задатак (задатке) одржавања <i>[Shall state aircraft series or type and/or maintenance task(s)]</i>	Да – не* [YES/NO]*	Да – не* [YES/NO]*
МОТОРИ ENGINES	B1 Турбински <i>B1 Turbine</i>	Навести серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања Пример: <i>PT6A Series</i> <i>[Shall state engine series or type and/or maintenance task(s)]</i> <i>Example: PT6A Series</i>		
	B2 Клипни <i>B2 Piston</i>	Навести произвођача или групу или серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>[Shall state engine manufacturer or group or series or type and/or the maintenance task(s)]</i>		
	B3 APU <i>B3 APU</i>	Навести произвођача или серију или тип мотора и/или задатак (задатке) одржавања <i>[Shall state engine manufacturer or series or type and/or the maintenance task(s)]</i>		
КОМПОНЕНТЕ ИЗУЗЕВ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ APU COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs	Ц1 Климатизација и пресуризац <i>C1 Air Cond & Press</i>	Навести тип ваздухоплова или произвођача ваздухоплова или произвођача компоненте или одређене компоненте и/или упутити на листу овлашћења у приручнику и/или на задатак (задатке) одржавања Пример: <i>PT6A Fuel Control</i> <i>[Shall state aircraft type or aircraft manufacturer or component manufacturer or the particular component and/or cross refer to a capability list in the exposition and/or the maintenance task(s).]</i>		
	Ц2 Ауто-пилот <i>C2 Auto flight</i>			
	Ц3 Комуникација и навигација <i>C3 Comms & Nav</i>			
	Ц4 Врата и отвори <i>C4 Doors & Hatches</i>			

	Ц5 Електрика и светла <i>C5 Electrical power & Lights</i>	<i>Example: PT6A Fuel Control</i>		
	Ц6 Опрема <i>C6 Equipment</i>			
	Ц7 Мотор - APU <i>C7 Engine – APU</i>			
	Ц8 Команде лета <i>C8 Flight Controls</i>			
	Ц9 Гориво <i>C9 Fuel</i>			
	Ц10 Хеликоптер - ротори <i>C10 Helicopter – rotors</i>			
	Ц11 Хеликоптер - преноси <i>C11 Helicopter – trans</i>			
	Ц12 Хидраулика <i>C12 Hydraulic Power</i>			
	Ц13 Индикације и системи за записивање <i>C13 Indicating - recording system</i>			
	Ц14 Стајни трап <i>C14 Landing Gear</i>			
	Ц15 Кисеоник <i>C15 Oxygen</i>			
	Ц16 Елисе <i>C16 Propellers</i>			
	Ц17 Пнеуматика и вакуум <i>C17 Pneumatic & Vacuum</i>			
	Ц18 Заштита од леда/кише/поже <i>C18 Protection ice/rain/fire</i>			
	Ц19 Прозори <i>C19 Windows</i>			
	Ц20 Структура <i>C20 Structural</i>			
	Ц21 Водени баласт <i>C21 Water ballast</i>			
	Ц22 Допунско сагоревање <i>C22 Propulsion Augmentation</i>			
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ <i>SPECIALISED SERVICES</i>	Д1 Испитивање без разарања <i>D1 Non Destructive Testing</i>	Навести одређениу <i>NDT</i> методу (методе) [Shall state particular <i>NDT</i> method(s)]'		

22. Додатак V мења се следећим:

„Додатак V
**Дозвола за обављање делатности организације за одржавање на коју се
односи Анекс I (Део-М) , Одељак Ф**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Republic of Serbia

ДОЗВОЛА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ
MAINTENANCE ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE

БРОЈ:
REFERENCE:

RS.MF.XXXX

У складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, које су тренутно на снази и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the condition specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies:

[ИМЕ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[COMPANY NAME AND ADDRESS]

одобрена у складу са Секцијом А, Одељак Ф Анекса I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 за одржавање производа, делова и уређаја наведених у приложеној листи одобреног обима радова и за издавање уверења о спремности за употребу, уз коришћење горе наведеног референтног броја уверења .

as a maintenance organisation in compliance with Section A, Subpart F of Annex I (Part-M) of Regulation (EC) No 2042/2003, approved to maintain the products, parts and appliances listed in the attached approval schedule and issue related certificates of release to service using the above references.

УСЛОВИ:

CONDITIONS:

1. Ова дозвола ограничена је одобреним обимом радова који је део приручника одобрене организације за одржавање, у складу са Секцијом А, Одељком Ф Анекса I (Део-М), и

This approval is limited to that specified in the scope of work section of the approved maintenance organisation manual as referred to in Section A of Subpart F of Annex I (Part-M), and

2. Ова дозвола захтева сагласност са процедурама које су наведене у приручнику одобрене организације за одржавање, и

This approval requires compliance with the procedures specified in the approved maintenance organisation manual, and

3. Ова дозвола важи док организација за одржавање испуњава услове прописане у Анексу I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003.

This approval is valid whilst the approved maintenance organisation remains in compliance with Annex I (Part-M) of Regulation (EC) No 2042/2003.

4. Ако су испуњени претходно наведени услови, дозвола важи неограничено време, изузев ако се ималац дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.

Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум првобитног издања:

Date of original issue:

Датум ове измене:

Date of this revision :

Број измене:

Revision No :

Потпис:

Signed :

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије

For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

EASA образац 3-MF издање 2/EASA Form 3-MF Issue2

ЛИСТА ОДОБРЕНОГ ОБИМА РАДОВА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ
MAINTENANCE ORGANISATION APPROVAL SCHEDULE

БРОЈ:
Reference

Организација: [ИМЕ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
Organisation : [COMPANY NAME AND ADDRESS]

КЛАСА/ CLASS	ОВЛАШЋЕЊЕ/RATING	ОГРАНИЧЕЊЕ/LIMITATION
ВАЗДУХОПЛОВ/AIRCRAFT (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
МОТОРИ/ENGINES (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
КОМПОНЕНТЕ ОСИМ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ APU COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ SPECIALISED SERVICES (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)

Ова листа одобреног обима радова ограничена је на оне производе, делове и уређаје и на оне активности које су наведене у делу приручника одобрене организације за одржавање који се тиче обима радова,
This approval schedule is limited to those products, parts and appliances and to the activities specified in the scope of work section of the approved maintenance organisation exposition,

Број одобрења приручника организације за одржавање:.....
Maintenance Organisation Manual reference :

Датум првобитног издавања:.....
Date of original issue:

Датум последње одобрене измене:..... Број измене:.....
Date of last revision approved: Revision No:

Потпис.....
Signed

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

EASA образац 3-MF издање 2/EASA Form 3-MF Issue2

(*) или EASA, ако је EASA надлежни орган/ *or EASA if EASA is the competent authority*
(**) прецртати, кад је одговарајуће, ако организација није овлашћена/Delete as appropriate if the organization is not approved.
(***) попунити одговарајућим овлашћењима и ограничењима/ *Complete with the appropriate rating and limitation.*“;

23. Додатак VI мења се следећим:

„Додатак VI

Дозвола за обављање делатности организације за обезбеђивање континуиране пловидбености на коју се односи Анекс I (Део-М), Одељак Г

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
REPUBLIC OF SERBIA

ДОЗВОЛА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ
КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ
CONTINUING AIRWORTHINESS MANAGEMENT ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE

БРОЈ:

RS.MG.XXXX

REFERENCE:

Према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 и Уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 које су тренутно на снази и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:
Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the condition specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies:

[ИМЕ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[COMPANY NAME AND ADDRESS]

одобрена у складу са Секцијом А, Одељак Г Анекса I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова наведених у овој дозволи, као и за издавање препоруке или потврде о провери пловидбености после прегледа пловидбености, како је наведено у М.А.710 Анекса I (Део-М) и, када је прописано, за издавање дозвола за лет, како је прописано у М.А.711(ц) Анекса I (Део-М) истог прописа.

as a continuing airworthiness management organisation in compliance with Section A, Subpart G of Annex I (Part-M) of Regulation (EC) No 2042/2003, approved to manage the continuing airworthiness of the aircraft listed in the attached schedule of approval and, when stipulated, to issue recommendations and airworthiness review certificates after an airworthiness review as specified in point M.A.710 of Annex I (Part-M), and, when stipulated, to issue permits to fly as specified in point M.A.711(c) of Annex I (Part-M) of the same regulation.

УСЛОВИ:

CONDITIONS :

1. Ова дозвола ограничена је оним што је наведено у делу приручника одобрене организације за обезбеђивање континуиране пловидбености који се односи на обим одобрења, како је наведено у Делу-М Секција А, Одељак Г Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003.
This approval is limited to that specified in the scope of approval section of the approved continuing airworthiness management exposition as referred to in Section A, Subpart G of Annex I (Part-M) of Regulation (EC) No 2042/2003.
2. Ова дозвола захтева усклађеност са поступцима наведеним Анексу I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 одобреног приручника организације за обезбеђивање континуиране пловидбености.
This approval requires compliance with the procedures specified in the Annex I (Part-M) to Regulation (EC) No 2042/2003 approved continuing airworthiness management exposition.
3. Ова дозвола важи док одобрена организација за обезбеђивање континуиране пловидбености испуњава услове прописане у Анексу I (Део-М) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003.
This approval is valid whilst the approved continuing airworthiness management organisation remains in compliance with Annex I (Part-M) to Regulation (EC) No 2042/2003.
4. Кад организација за обезбеђивање континуиране пловидбености, у складу са својим системом квалитета, уговори услугу с једном или неколико организација, ово одобрење остаје важеће под условом да ли таква организација (такве организације) испуњавају важеће уговорне обавезе.
Where the continuing airworthiness management organisation contracts under its Quality System the service of an/several organisation(s), this approval remains valid subject to such organisation(s) fulfilling applicable contractual obligations.
5. Ако су испуњени услови наведени у тачкама од 1. до 4, ова дозвола важи неограничено време, изузев ако се имаоца дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.
Subject to compliance with the conditions 1 to 4 above, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.
Ако се овај образац користи и за имаоце потврде о способности за обављање јавног авио-превоза (Air Operator Certificate - AOC) поред стандардног броја дозволе, мора се додати број АОС, а услов под редним бројем 5. се замењује следећим додатним условима:
If this form is also used for holders, the number shall be added to the reference, in addition to the standard number, and the condition 5 shall be replaced by the following extra conditions:
6. Ова дозвола не представља овлашћење за коришћење типова ваздухоплова који су наведени у ставу 1. Овлашћење за коришћење ваздухоплова представља потврда о способности за обављање јавног авио-превоза (Air Operator Certificate - AOC).
This approval does not constitute an authorisation to operate the types of aircraft referred in paragraph 1. The authorisation to operate the aircraft is the Air Operator Certificate (AOC).
7. Престанак важења, суспензија или стављање ван снаге АОС чине ову дозволу неважећом у односу на регистрације ваздухоплова које су садржане у АОС, изузев ако надлежни орган изричито не наведе другачије.
Termination, suspension or revocation of the AOC automatically invalidates the present approval in relation to the aircraft registrations specified in the AOC, unless otherwise explicitly stated by the competent authority.
8. Ако су испуњени претходно наведени услови, ова дозвола важи неограничено време, изузев ако се имаоца дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге
Subject to compliance with the previous conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум првог издавања:.....
Date of original issue:

Датум последње одобрене измене:.....
Date of last revision approved :

Број измене:.....
Revision No:

Потпис:.....
Signed:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

ДОЗВОЛА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ
CONTINUING AIRWORTHINESS MANAGEMENT ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE

Број: RS.MG .XXXX (АОС XX.XXXX)
Reference :

Организација: [НАЗИВ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
Organisation : [COMPANY NAME AND ADDRESS]

Тип/серија/група ваздухоплова <i>Aircraft type/ series/ group</i>	Овлашћење за преглед пловидбености <i>Airworthiness review aithorised</i>	Овлашћене за дозволу за лет <i>Permits to fly authorised</i>	Организација(е) које раде према систему квалитета <i>Organisation(s) working under quality system</i>
	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	
	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	
	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	
	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	[ДА/НЕ] (***) /YES/NOJ (***)	

Ово одобрење је ограничено оним што је садржано у листи одобреног обима радова у секцији
 одобреног приручника организације за обезбеђивање континуиране пловидбености.....
*This approval schedule is limited to that specified in the scope of approval contained in the approved Continuing Airworthiness Management
 Exposition section*

Приручник за обезбеђивање континуиране пловидбености (бр. одобрења):.....
Continuing Airworthiness Management Exposition Reference:

Датум првог издавања:.....
Date of original issue:

Потпис:.....
Signed:

Датум последње измене:.....
Date of last revision:

Број измене:.....
Revision No:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

(*) или EASA, ако је EASA надлежни орган
 (***)Кад је одговарајуће прецртати, ако организације није овлашћена“

2. Анекс II (Део-145) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 мења се као што следи:

1. Следећи садржај се додаје након наслова „(Део-145)“.

„САДРЖАЈ

145.1 Опште

СЕКЦИЈА А - ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ

145.А.10	Област примене
145.А.15	Подношење захтева
145.А.20	Услови за одобрење
145.А.25	Захтеви у погледу објеката
145.А.30	Захтеви у погледу особља
145.А.35	Овлашћено особље и особље за подршку категорије Б1 и Б2
145.А.40	Опрема, алат и материјал
145.А.42	Пријем компоненти
145.А.45	Подаци о одржавању
145.А.47	Планирање производње
145.А.50	Сертификација одржавања
145.А.55	Евиденција о одржавању
145.А.60	Пријављивање догађаја
145.А.65	Политика безбедности и квалитета, поступци одржавања и систем квалитета
145.А.70	Приручник организације за одржавање
145.А.75	Права организације
145.А.80	Ограничења организације
145.А.85	Промене у организацији
145.А.90	Важење одобрења
45.А.95	Налази

СЕКЦИЈА Б - ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

145.Б.01	Област примене
145.Б.10	Надлежни орган
145.Б.15	Организације које се налазе у више држава чланица
145.Б.17	Прихватљиви начин усаглашавања
145.Б.20	Почетно одобрење
145.Б.25	Издавање одобрења
145.Б.30	Праћење важења одобрења
145.Б.35	Промене
145.Б.40	Промене приручника организације за одржавање
145.Б.45	Стављање ван снаге, суспензија или ограничење одобрења
145.Б.50	Налаз
145.Б.55	Вођење евиденције
145.Б.60	Изузећа

Додатак I - Уверење о спремности за употребу – EASA образац 1 EASA (*EASA Form 1*)

Додатак II - Систем класа и овлашћења у дозволи за обављање делатности организације за одржавање одобрене према Анексу I (Део-М) Одељак Ф и Анексу II (Део-145)

Додатак III - Дозвола за обављање делатности организације за одржавање одобрене према Анексу II (Део-145)

Додатак IV - Услови за особље које није квалификовано у складу са 145.А.30(j) 1 и 2“;

2. наслов СЕКЦИЈЕ А земењује се следећим:

„СЕКЦИЈА А
ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ“

3. 145.A.15 мења као што следи:

„145.A.15 **Подношење захтева**

Захтев за издавање или измену одобрења за одржавање подноси се надлежном пргану на обрасцу и на начин који одреди тај орган.“;

4. 145.A.20 мења се као што следи:

„145.A.20 **Услови за одобрење**

Организација наводи у свом приручнику обим радова за чије одобрење подноси захтев (Додатак IV Анекса I (Део-М) садржи табелу свих класа и овлашћења).“;

5. 145.A.35 допуњава се као што следи:

(i) став (б) мења се следећим:

„(б) Изузев у случајевима наведеним под 145.A.30(j), организација може да изда овлашћење за издавање уверења искључиво овлашћеном особљу које има уписане основне категорије, подкатегије и било које овлашћење за тип ваздухоплова у дозволи за одржавање ваздухоплова из Анекса III (Део-66), под условом да је дозвола важећа све време важења овлашћења за издавање уверења, као и да овлашћено особље остане усклађено са захтевима предвиђеним у Анексу III (Део-66).“;

(ii) став (j) мења се следећим:

„(j) Организација води евиденцију о овлашћеном особљу и особљу за подршку категорије B1 и B2, која мора да садржи:

1) податке о свакој дозволи за одржавање ваздухоплова коју особље има према Анексу III (Део-66); и

2) податке о окончаним релевантним обукама; и

3) обим овлашћења за издавање уверења о спремности, кад је то битно; и

4) податке о особљу са ограниченим или једнократним овлашћењем за издавање уверења.

Организација чува евиденцију најмање три године по истеку радног односа или одузимања овлашћења особљу на које се односи овај став. Поред тога, на захтев овлашћеног особља које није више у радном односу у тој организацији, организација мора да му достави копију његове евиденције.

Особље на које се односи овај став има право увида у персоналну евиденцију, како је горе наведено.“;

6. 145.A.50(д) мења се као што следи:

„(д) Уверење о спремности за употребу издаје се по окончању одржавања компоненте која је изграђена са ваздухоплова. Уверење о спремности за употребу се издаје на обрасцу 1 (*EASA Form 1*) који је дат у Додатку II Анекса I (Део-М) представља одобрење за пуштање компоненте у употребу. Кад организација задржи компоненту за сопствену потребе, EASA образац 1 (*EASA Form 1*) можда неће бити потребан, што зависи од унутрашњих поступака за издавање уверења у организацији, који су наведени у приручнику.“;

7. 145.A.55(ц) мења се као што следи:

(ц) Организација мора да чува примерак сваке евиденције и с њом повезане податке о одржавању три године од дана кад су ваздухоплов или компонента на које се радови односе били отпремљени из организације као спремни за употребу.

1) Евиденција наведена у овом ставу мора да буде заштићена од оштећења, преиначења и крађе.

2) Сва рачунарска опрема која се користи да би се осигурале безбедносне копије (*backup*) на дисковима, траке итд. чувају се на месту различитом од оног на коме се налазе радни подаци који се тренутно користе, и у окружењу које обезбеђује да остану у добром стању.

3) Ако организација престане да ради, сва евиденција о одржавању обављеном у последње две године која се чува, доставља се последњем власнику или купцу предметног ваздухоплова или компоненте или се даље чува на начин који одреди надлежни орган.“;

8. у 145.А.90(а), тачка 1 мења се као што следи:

„1. да организација буде и даље усклађена са Анексом II (Део-145) и одредбама о поступању по налазима који су наведени у 145.Б.50; и“;

9. 145.Б.40 мења се као што следи:

„145.Б.40 Промене приручника организације за одржавање

За било коју промену приручника организације за одржавање (*МОЕ*):

1) Код непосредног одобравања промена у складу са 145.А.70(б) надлежни орган проверава да ли су поступци који су наведени у приручнику сагласни Анексу II (*Part-145*), пре него што формалним путем обавести организацију о одобравању.

2) Ако се на одобравање промена примени посредно одобравање у складу са 145.А.70(ц), надлежни орган мора да обезбеди да су (i) промене незнатне, и да (ii) он има примерен начин надзора над одобравањем промена приручника како би осигурао да оне буду усаглашене са захтевима Анекса II (Део-145).“;

10. Додатак I мења се као што следи:

„Додатак I

Уверење о спремности за употребу – EASA образац 1 (*EASA Form 1*)

Примењују се одредбе из Додатка II Анекса I (Део-М).“;

11. Додатак II мења се као што следи:

„Додатак II

Систем класа и овлашћења у дозволи за обављање делатности организације за одржавање одобрене према Анексу I (Део-М) Одељак Ф и Анексу II (Део-145)

Примењују се одредбе из Додатка IV Анекса I (Део-М).“;

12. Додатак III мења се као што следи:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Republic of Serbia

ДОЗВОЛА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ
MAINTENANCE ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE

БРОЈ: RS.145.XXXX
REFERENCE:

У складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, које су тренутно на снази и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the condition specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies:

[ИМЕ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[COMPANY NAME AND ADDRESS]

одобрена у складу са Секцијом А Анекса II (Део-145) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 за одржавање производа, делова и уређаја који су наведени у приложеном одобреном обиму радова, као и за издавање одговарајућих уверења о спремности за употребу.

as a maintenance organisation in compliance with Section A of Annex II (Part-145) of Regulation (EC) No 2042/2003, approved to maintain the products, parts and appliances listed in the attached approval schedule and issue related certificates of release to service using the above references.

УСЛОВИ:

CONDITIONS:

1. Ова дозвола је ограничена одобреним обимом радова који је део одобреног приручника организације за одржавање, у складу са Секцијом А Анекса II (Део-145), и

This approval is limited to that specified in the scope of work section of the approved maintenance organisation manual as referred to in Section A of Annex II (Part-145), and

2. Ова дозвола захтева сагласност са процедурама наведеним у одобреном приручнику организације за одржавање, и

This approval requires compliance with the procedures specified in the approved maintenance organisation exposition, and

3. Ова дозвола важи док организација за одржавање испуњава услове прописане у Анексу II (Део-145) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003.

This approval is valid whilst the approved maintenance organisation remains in compliance with Annex II (Part-145) of Regulation (EC) No 2042/2003.

4. Ако су испуњени претходно наведени услови, дозвола важи неограничено време, изузев ако се ималац дозволе не одрекне од дозволе или ако дозвола не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.

Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум првобитног издавања:
Date of original issue

Датум ове измене:.....
Date of this revision

Број измене:
Revision No

Потпис:
Signed

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

ЛИСТА ОДОБРЕНОГ ОБИМА РАДОВА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ
MAINTENANCE ORGANISATION APPROVAL SCHEDULE

БРОЈ:
Reference

Организација: [ИМЕ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
Organisation : [COMPANY NAME AND ADDRESS]

КЛАСА <i>CLASS</i>	ОВЛАШЋЕЊЕ <i>RATING</i>	ОГРАНИЧЕЊЕ <i>LIMITATION</i>	БАЗНО <i>BASE</i>	ЛИНИЈСКО <i>LINE</i>
ВАЗДУХОПЛОВ(**) <i>AIRCRAFT</i>	(***)	(***)	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>
	(***)	(***)	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>
	(***)	(***)	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>
	(***)	(***)	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>	[Да/Не] (**) <i>Yes/No</i>
МОТОРИ (**) <i>ENGINES</i>	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
КОМПОНЕНТЕ ОСИМ КОМПЛЕТНИХ МОТОРА ИЛИ АРУ(**) <i>COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs</i>	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ(**) <i>SPECIALISED SERVICES</i>	(***)	(***)		
	(***)	(***)		

Ова листа одобреног обима радова ограничена је на оне производе, делове и уређаје и на оне активности које су наведене у делу одобреног приручника организације за одржавање који се тиче обима радова,

This approval schedule is limited to those products, parts and appliances and to the activities specified in the scope of work section of the approved maintenance organisation exposition.

Број решења приручника организације за одржавање:.....
Maintenance Organisation Manual reference :

Датум првобитног издавања:.....
Date of original issue:

Датум последње одобрене измене:.....
Date of last revision approved:

Број измене:.....
Revision No:

Потпис
Signed:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
For the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia

EASA образац 3-145, издање 2/ EASA Form 3-145 Issue 2

(*) или EASA, ако је EASA надлежни орган
(**) прецртати по потреби ако организација није одобрена
(***) попунити одговарајућим овлашћењима и ограничењима.“;

3. Анекс III (Део-66) Уредбе (ЕЗ) 2042/2003 мења се као што следи:

1. Следећи садржај се додаје после наслова „(Део-66)“:

„Садржај

66.1

СЕКЦИЈА А - ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК А - ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖАВАЊЕ АВИОНА И ХЕЛИКОПТЕРА

- 66.А.1 Област примене
- 66.А.10 Подношење захтева
- 66.А.15 Године старости
- 66.А.20 Права организације
- 66.А.25 Захтеви у погледу основног знања
- 66.А.30 Захтевано искуство
- 66.А.40 Важење дозволе за одржавање ваздухоплова
- 66.А.45 Обука за тип/зататке и овлашћења
- 66.А.55 Доказ о квалификацији
- 66.А.70 Одредбе о конверзији

ОДЕЉАК Б - ОСТАЛИ ВАЗДУХОПЛОВИ КОЈИ НИСУ АВИОНИ И ХЕЛИКОПТЕРИ

66.А.100 Опште

ОДЕЉАК Ц - КОМПОНЕНТЕ

66.А.200 Опште

СЕКЦИЈА Б - ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ОДЕЉАК А - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

- 66.Б.05 Област примене
- 66.Б.10 Надлежни орган
- 66.Б.15 Прихватљиви начини усаглашавања
- 66.Б.20 Вођење евиденције
- 66.Б.25 Међусобна размена информација
- 66.Б.30 Изузећа

ОДЕЉАК Б - ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

- 66.Б.100 Поступак по коме надлежни орган издаје дозволу за одржавање ваздухоплова
- 66.Б.105 Поступак за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова преко организације за одржавање одобрене према Делу-145
- 66.Б.110 Поступак за измену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем додатних основних категорија или подкатегорија
- 66.Б.115 Поступак за измену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем типа или групе ваздухоплова
- 66.Б.120 Поступак за продужење важења дозволе за одржавање ваздухоплова

ОДЕЉАК Ц - ИСПИТИ

66.Б.200 Испити које спроводи надлежни орган

ОДЕЉАК Д - КОНВЕРЗИЈА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

66.Б.300 Опште

- 66.Б.305 Извештај о конверзији за националне квалификације
66.Б.310 Извештај о конверзији за овлашћења која издају одобрене организације за одржавање

ОДЕЉАК Е - ПРИЗНАВАЊЕ ИСПИТА

- 66.Б.400 Опште
66.Б.405 Извештај о признавању испита

ОДЕЉАК Ф - СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ, СУСПЕНЗИЈА ИЛИ ОГРАНИЧЕЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

- 66.Б.500 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење дозволе за одржавање ваздухоплова

Додатак I - Захтеви у погледу основног знања

Додатак II - Стандард основних испита

Додатак III - Стандард обуке за тип ваздухоплова и стандард испита

Додатак IV - Захтевано искуство за измену дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*)

Додатак V - Образац захтева за издавање дозволе - EASA образац 19 (*EASA Form 19*)

Додатак VI - Дозвола за одржавање ваздухоплова из Анекса III (Део-66) — EASA образац 26 (*EASA Form 26*).“;

2. наслов СЕКЦИЈЕ А мења се следећим:

„СЕКЦИЈА А
ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ“;

3. 66.А.10 мења се као што следи:

„66.А.10 Подношење захтева

(а) Захтев за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова или за њену измену подноси се на EASA обрасцу 19 (*EASA Form 19*) и на начин који одреди надлежни орган коме се захтев подноси.

(б) Захтев за измену дозволе за одржавање ваздухоплова се подноси надлежном органу државе чланице који је издао прву дозволу за одржавање ваздухоплова.

(ц) Поред докумената који се захтевају у 66.А.10(а), 66.А.10(б) и 66.Б.105, према потреби, подносилац захтева за упис додатних основних категорија или подкатегија у дозволу за одржавање ваздухоплова, мора надлежном органу поднети оригинал своје текуће дозволе за одржавање ваздухоплова заједно са EASA обрасцем 19 (*EASA Form 19*).

(д) Када се подносилац захтева за измену основних категорија одлучи за измену применом процедуре из 66.Б.100 у држави чланици која није она држава чланица у којој је он/она први пут испунио/ла услове и поднео/ла захтев, захтев за измену се шаље држави чланици која је први пут издала ту дозволу.

(е) Када се подносилац захтева за измену основних категорија дозволе квалификује за ту измену путем процедуре из 66.Б.105 у држави чланици која није она у којој се он/она први пут квалификовао/ла, организација за одржавање одобрена у складу са Анексом II (Део-145) доставља надлежном органу државе чланице у којој се подносилац захтева први пут квалификовао за дозволу за одржавање ваздухоплова, заједно са EASA обрасцем 19 (*EASA Form 19*), ради печатања и потписивања измене или поновног издавања те дозволе.“;

4. 66.A.40 мења се као што следи:

„66.A.40 Важење дозволе за одржавање ваздухоплова

(а) Дозвола за одржавање ваздухоплова престаје да важи након истека пет година од последњег издавања или измене, изузев ако имацац поднесе дозволу надлежном органу који је издао да би се проверило да ли су подаци наведени у дозволи истоветни подацима које садржи евиденција надлежног органа, сходно 66.B.120.

(б) Имацац дозволе за одржавање ваздухоплова попуњава све релевантне делове EASA обрасца 19 (*EASA Form 19*) и доставља га заједно са копијом дозволе имаоца надлежном органу који је издао првобитну дозволу за одржавање ваздухоплова, изузев ако је имацац запослен у организацији за одржавање која је одобрена у складу са Анексом II (Део-145) која у оквиру свог приручника организације има процедуру по којој та организација може поднети потребну документацију у име имаоца дозволе за одржавање ваздухоплова.

(ц) Право на издавање уверења о спремности за употребу које се заснива на дозволи за одржавање престаје да важи кад престане да важи и дозвола.

(д) Дозвола за одржавање ваздухоплова важи само (i) ако је издао и/или изменио надлежни орган, и (ii) ако је потписао имацац дозволе.“;

5. у 66.A.45, став (х) мења се као што следи:

„(х) Изузетно од става (ц), овлашћења за ваздухоплове, изузев великих ваздухоплова, могу да се одобре лицу које успешно заврши одговарајући испит за тип ваздухоплова категорије Б1, Б2 или Ц и покаже практично искуство на типу ваздухоплова, изузев кад Агенција одреди да је реч о сложеном ваздухоплову, кад се захтева обука за тип према ставу (ц).

Код категорије Ц за ваздухоплов, изузев за велики ваздухоплов, лицу које има високо образовање као што је наведено у 66.A.30(а)(5), први одговарајући испит за тип ваздухоплова мора да буде на нивоу категорије Б1 или Б2.

1. Одобрени испити за тип ваздухоплова категорије Б1, Б2 и Ц састоје се од испита из машинства за категорију Б1 и испита из авионике за категорију Б2 и испита из машинства и авионике за категорију Ц.

2. Испит се одвија у складу са Додатком III Анекса III (Део-66) и спроводи га организација за обуку особља која је одобрена у складу са Анексом IV (Део-147), или надлежни орган.

3. Практично искуство на типу ваздухоплова укључује репрезентативни избор задатака одржавања који одговарају тој категорији.“;

6. у 66.B.10, став (а) мења се као што следи:

„(а) *Opште*

Држава чланица именује надлежни орган који је задужен за издавање, праћење важења измену, суспензију или стављање ван снаге дозволе за одржавање ваздухоплова. Надлежни орган утврђује документоване поступке и организациону структуру ради обезбеђивања усклађености са Анексом III (Део-66).“;

7. у 66.B.20, став (а) мења се као што следи:

„(а) Надлежни орган успоставља систем вођења евиденције који омогућава да се прате поступци издавања, продужења важења, измена, суспензије или стављања ван снаге дозволе за одржавање ваздухоплова.“;

8. у 66.Б.100, став (б) „Додатак 1“ мења се са „Додатак I“;

9. 66.Б.110 мења се као што следи:

„66.Б.110 Поступак за измену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем додатних основних категорија или подкатегија

а) По завршетку поступака наведених у 66.Б.100 или 66.Б.105, надлежни орган уписује додатну основну категорију или подкатегију у дозволу за одржавање ваздухоплова и оверава је потписом и печатом или поновно издаје дозволу.

б) Систем евиденција надлежног органа мења се на одговарајући начин.“;

10. 66.Б.115 мења се као што следи:

„66.Б.115 Поступак за измену дозволе за одржавање ваздухоплова укључивањем типа или групе ваздухоплова

По пријему задовољавајуће попуњеног EASA обрасца 19 (*EASA form 19*) и одговарајуће пратеће документације која показује усклађеност са важећим условима за овлашћење за тип и/или за групно овлашћење, као и тренутно важеће дозволе, надлежни орган или уноси тип или групу ваздухоплова у дозволу за одржавање ваздухоплова или поново издаје дозволу тако да она укључује тип или групу ваздухоплова. Систем евиденција надлежног органа мења се на одговарајући начин.“;

11. 66.Б.120 мења се као што следи:

„66.Б.120 Поступак за продужење важења дозволе за одржавање ваздухоплова

а) Надлежни орган упоређује имаочеву дозволу за одржавање ваздухоплова са својом евиденцијом и проверава да ли можда постоје важеће мере везане за стављање ван снаге, суспензију или измену дозволе сходно 66.Б.500. Ако су документи истоветни и нема важећих мера сходно 66.Б.500, надлежни орган продужава дозволу на пет година и тај податак уноси у своју евиденцију.

б) Ако се подаци из дозволе за одржавање ваздухоплова и евиденције надлежног органа не слажу:

1) надлежни орган утврђује природу неслагања, после чега може да одлучи да не продужи важење дозволе за одржавање ваздухоплова;

2) надлежни орган обавештава о томе имаоца дозволе и било коју познату организацију за одржавање одобрену по Анексу I (Део-М) Одељак Ф или Анексу II (Део-145) на коју ова чињеница може да утиче, и

3) надлежни орган, по потреби, покреће поступак према 66.Б.500 у циљу повлачења, суспензије или измене дозволе.“;

12. у Додатку I, тачка 2 се мења као што следи:

(i) у предмету 7 „Поступци одржавања“, део 7.7 мења се следећим:

„Ниво
А Б1 Б2
1 3 3“

7.7 Електрична ужад и конектори

Континуитет, изолација, техника спајања и испитивање;
Употреба *crimp* алата за савијање: ручног и хидрауличног;
Испитивање *crimp* спојева;
Уклањање и уметање конекторских спојева;
Коаксијални каблови; мере заштите на раду при инсталацији и тестирању;
Технике заштите електричних водова: плетење каблова и систем за плетење каблова, држачи каблова, техника заштите чаура укључујући топлоотно паковање, заштита.

(ii) у предмету 10 „Ваздухопловна регулатива“, део 10.1 мења се следећим:

„Ниво
А Б1 Б2

10.1 Оквирно

1 1 1“

Улога Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*);
Улога држава чланица и националних ваздухопловних власти;
Улога Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*);
Улога Европске комисије;
Повезаност између *Part -21, Part-M, Part-145, Part-66, Part-147* и *EU-OPS*.

(iii) у предмету 10 „Ваздухопловна регулатива“, део 10.4 мења се следећим:

„Ниво
А Б1 Б2

10.4 *EU-OPS*

Комерцијални авио-превоз/Комерцијалне операције; 1 1 1“
Потврда о оспособљености за обављање јавног авио-превоза (*AOC*);
Одговорности оператора, посебно у односу на континуирану пловидбеност и одржавање;
Документи који се морају налазити на ваздухоплову;
Плакатирање у ваздухоплову (ознаке);

(iv) у предмету 12 „Аеродинамика, структуре и системи хеликоптера“, део 12.4 и 12.13 мења се следећим:

„Ниво
А3 Б1.3 Б2
А4 Б1.4

12.4 Пренос снаге

1 3 –“

Мењачке кутије носећег и репног ротора;
Спојнице, слободне обртне јединице и кочнице ротора;
Погонска осовина репног ротора, еластичне везе, лежајеви;
пригушивачи вибрација и носачи лежајева.

12.13 Заштита од леда и кише (АТА 30)

1 3 –“

Формирање леда, врсте леда и откривање леда;
Системи против залеђивања и системи за одлеђивање:
електрични, топловаздушни и хемијски;
Заштита од кише и одстрањивање кише;
Грејање прикључка за допуну и дренажање горива;
Систем брисача.

13. Додатак II „Стандард основних испита“ мења се као што следи:

(i) тачка 2.3 мења се следећом:

„2.3. Предмет 3 - Основи електротехнике:

Категорија А – 20 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б1 – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

Категорија Б2 – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.“;

(ii) тачке 2.17 и 2.18 замењују се следећим:

„2.17. Предмет 16 Клипни мотори:

Категорија А – 50 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 65 минута.

Категорија Б1 – 70 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 90 минута.

Категорија Б2 – Нема питања.

2.18. Предмет 17 Елиса:

Категорија А – 20 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 25 минута.

Категорија Б1 – 30 изборних питања и 0 описних питања. Допуштено време је 40 минута.

Категорија Б2 – Нема питања.“;

14. Додатак V мења се као што следи:

„Додатак V

Образац захтева за издавање дозволе - EASA образац 19 (EASA Form 19)

1. Овај додатак садржи пример обрасца који се користи за подношење захтева за издавање дозволе за одржавање ваздухоплова према Анексу III (Део-66).

2. Надлежни орган државе чланице може да прилагоди EASA образац 19 (EASA Form 19) само тако да он обухвати додатне податке који су потребни у случајевима када национални захтеви допуштају или захтевају да се дозвола за одржавање ваздухоплова издата у складу са Анексом III (Део-66) користи изван захтева који су садржани у Анексу II (Део-145) у сврхе одржавања ваздухоплова који се не користи за комерцијални превоз.

ЗАХТЕВ ЗА ПРВО ИЗДАВАЊЕ/ИЗМЕНУ/ПРОДУЖЕЊЕ ДЕО-66 ДОЗВОЛЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА <i>APPLICATION FOR INITIAL / AMENDMENT / RENEWAL OF PART-66 AIRCRAFT MAINTENANCE LICENCE (AML)</i>		EASA ОБРАЗАЦ 19 <i>EASA FORM 19</i>				
ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ЗАХТЕВА / APPLICANT DETAILS						
Име, име оца и презиме/ <i>Name:</i>	Телефон:.....					
Адреса/ <i>Address:</i>	Матични бр./ <i>UMCN</i>					
Е- mail						
Држављанство/ <i>Nationality:</i>	Датум и место рођења: <i>Date and Place of Birth:</i>					
ПОДАЦИ О ДЕО-66 ДОЗВОЛИ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА (ако постоји) / PART-66 AML DETAILS (if applicable)						
Број дозволе/ <i>Licence No:</i>	Датум издавања/ <i>Date of Issue:</i>					
ПОДАЦИ О ПОСЛОДАВЦУ / EMPLOYERS DETAILS						
Име/ <i>Name:</i>						
Адреса/ <i>Address:</i>						
Број дозволе организације за одржавање: <i>Maintenance Organisation Approval Reference</i>						
Телефон/ <i>Tel:</i> Факс/ <i>Fax:</i>						
ЗАХТЕВ ЗА: (обележити одговарајућа поља) / APPLICATION FOR: (tick relevant boxes)						
Прво издавање дозволе ☐ <i>Initial AML</i>	Измена дозволе ☐ <i>Amendment of AML</i>	Продужење дозволе ☐ <i>Renewal of AML</i>	Конверзија дозволе ☐ <i>Licence Conversion</i>			
Категорија/Rating	A	B1	B2	C		
Авиони са турбинском погонском групом/ <i>Aeroplane Turbine</i>	☐	☐				
Авиони са клипном погонском групом/ <i>Aeroplane Piston</i>	☐	☐				
Хеликоптери са турбинском погонском групом/ <i>Helicopter Turbine</i>	☐	☐				
Хеликоптери са клипном погонском групом/ <i>Helicopter Piston</i>	☐	☐				
Резервисано/ <i>Reserved</i>	☐	☐				
Резервисано/ <i>Reserved</i>	☐	☐				
Авионика/ <i>Avionics</i>			☐			
Ваздухоплов/ <i>Aircraft</i>					☐	
Типови, комбинација авион-мотор /Type endorsements (if applicable):						
.....						
.....						
.....						
.....						

Тражим да ми се по први пут изда /измени/продужи Део-66 дозвола за одржавање ваздухоплова, као што је назначено, и потврђујем да су подаци у овом захтеву тачни у тренутку подношења.

I wish to apply for initial/amendment/renewal of Part-66 AML as indicated and confirm that the information contained in this form was correct at the time of application.

Потврђујем да: / I herewith confirm that:

1. Не поседујем Део-66 дозволу за одржавање ваздухоплова издату од стране неке друге државе чланице;

1. I am not holding any Part-66 AML issued in another Member State;

2. Нисам поднео захтев за Део-66 дозволу за одржавање ваздухоплова ни у једној другој држави чланици;

2. I have not applied for any Part-66 AML in another Member State ; and

3. Никада нисам поседовао Део-66 дозволу за одржавање ваздухоплова издату од неке друге државе чланице која је одузета или суспендована од било које друге државе чланице.

3. I never had a Part-66 AML issued in another Member State which was revoked or suspended in any other Member State.

Свестан сам да било који нетачан податак може за последицу имати неиздавање Део-66 дозволе за одржавање ваздухоплова.

I also understand that any incorrect information could disqualify me from holding a Part-66 AML.

Потпис/Signed:..... Име и презиме/Name:

Датум/Date:.....

**ЗАХТЕВ ЗА ПРВО ИЗДАВАЊЕ/ИЗМЕНУ/ПРОДУЖЕЊЕ ДЕО-66 ДОЗВОЛЕ
ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА**

APPLICATION FOR INITIAL / AMENDMENT / RENEWAL OF PART-66 AIRCRAFT MAINTENANCE LICENCE (AML)

EASA ОБРАЗАЦ 19
EASA FORM 19

Тражим да ми се призна следеће (ако постоји):

I wish to claim the following credits (if applicable):

.....
.....
.....

Искуство стечено током школовања у Део-147 организацији

Experience credit due Part -147 training

.....
.....
.....

Положени испити

Examination credit due equivalent exam certificates

.....
.....
.....

Прилажем одговарајућа уверења

Please enclose all relevant certificates

Препорука (ако постоји): Овим се потврђује да је подносилац захтева стекао потребно знање за одржавање ваздухоплова, као и да испуњава захтеве везане за искуство које прописује Део-66, па се препоручује надлежном органу да изда или упише овлашћење у Део-66 дозволу за одржавање ваздухоплова.

Reccomendation (if applicable): It is hereby certified that the applicant has met the relevant maintenance knowledge and experience requirements of Part-66 and it is reccomended that the competent authority grants or endorses the Part-66 AML.

Потпис/Signed:..... **Име и презиме/Name:**

Радно место/Position:..... **Датум/Date:**.....

„Додатак VI

Дозвола за одржавање ваздухоплова из Анекса III (Део-66)

1. Образац дозволе за одржавање ваздухоплова на коју се односи Анекс III (Део-66) приложен је даље у тексту.

2. Документ мора да буде исписан на приложеном стандардизованом обрасцу, али образац може да се смањи на величину која омогућава његову израду на рачунару, ако се то жели. Када се величина смањује, мора да се води рачуна о томе да остане довољно простора на местима која су намењена за службени печат/жиг. Рачунарски израђен документ не мора да садржи све рубрике, ако у конкретном случају било која рубрика остаје празна, све док документ јасно може да се препозна као дозвола за одржавање ваздухоплова која се издаје у складу са Анексом III (Део-66).

3. Документ може да буде исписан на енглеском језику или на службеном језику дотичне државе чланице, а ако је исписан на службеном језику дотичне државе чланице, мора да се приложи и примерак на енглеском језику, ако ималац дозволе ради изван дотичне државе чланице, како би се обезбедило разумевање потребно за узајамно признавање дозвола.

4. Сваки ималац дозволе мора да има јединствени број дозволе заснован на националном идентификатору и алфа-нумеричкој ознаци.

5. Странице у документу могу да буду поређане по било ком редоследу и нема потребе да се уносе било какве црте за одвајање, све док су подаци који су садржани у документу тако постављени да се распоред сваке странице јасно поистовећује са обрасцем дозволе за одржавање ваздухоплова према Делу 66 (*Part-66*) који је овде приложен

6. Документ може да изради (i) надлежни орган државе чланице или (ii) свака организација за одржавање која је одобрена у складу са Анексом II (Део-145), ако је с тим сагласан надлежни орган и у складу са поступком насталим као део приручника организације за одржавање из 145.A.70 Анекса II (Део-145), с тим што у свим случајевима дозволу издаје надлежни орган државе чланице.

7. Припрему било какве измене у важећој дозволи за одржавање ваздухоплова може да спроведе (i) надлежни орган државе чланице или (ii) свака организација за одржавање која је одобрена у складу са Анексом II (Део-145), ако је с тим сагласан надлежни орган и у складу са поступком насталим као део приручника организације за одржавање из 145.A.70 Анекса II (Део-145), што у свим случајевима документ са изменом издаје надлежни орган државе чланице.

8. Једном издату дозволу за одржавање ваздухоплова ималац дозволе мора да чува у добром стању и он је непосредно одговоран да се у њој ништа неовлашћено не уписује.

9. Ако се прекрши став 8, документ може да се прогласи неважећим, а имаоцу може да се ускрати било какво право на издавање уверења о спремности за употребу сагласно 145.A.35 Анекса II (Део-145) и против њега може да буде покренут поступак пред надлежним судом, према националним прописима.

10. Дозвола за одржавање ваздухоплова која је издата у складу са Анексом III (Део-66) призната је у свим државама чланицама, па за рад у другој држави чланици није потребно да се документ замени.

11. Додатак EASA обрасцу 26 (*EASA Form 26*) јесте опциони и користи се само да би се унела национална права која нису обухваћена Анексом III (Део-66), ако су таква права била прописана пре ступања Анекса III (Део-66) на снагу.

12. За информацију, конкретна дозвола за одржавање ваздухоплова према Анексу III (Део 66) коју је издао надлежни орган државе чланице може да има странице поређане другим редоследом и да буде без црта за одвајање.

13. Надлежни орган државе чланице може да одлучи да не издаје страницу која садржи овлашћење за тип ваздухоплова, све док се не стекну услови за уписивање првог

овлашћења за тип, а када се у дозволи уписује више овлашћења за тип, потребно је више од једне странице која садржи овлашћење за тип.

14. Без обзира на став 13. свака издата страница мора бити у том формату и да садржи податке који су за њу одређени.

15. Кад не постоје никаква важећа ограничења, страница **ОГРАНИЧЕЊА** издаје се са наводом „Без ограничења“.

16. Кад је образац унапред одштампан, свака рубрика за било коју категорију, подкатегорију или овлашћење за тип која не садржи уписано овлашћење мора да се означи и тиме покаже да лице нема то овлашћење.

17. Образац дозволе за одржавање ваздухоплова из Анекса III (Део-66):

ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF
SERBIA

Део-66
Part – 66

ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Aircraft Maintenance Licence

Бр. [SRB]66[XXXX]
No. [SRB].66.[XXXX]

EASA образац 26, издање 2
EASA FORM 26 Issue 2

I. Презиме и име имаоца:

Full name of holder :

II. Датум и место рођења:

Date and place of birth :

III. Адреса имаоца:

Adress of holder:

IV. Држављанство имаоца:

Nationality of holder:

V. Потпис имаоца:

Signature of holder:

VI. Бр. дозволе

LIC NO:

VII. УСЛОВИ:

CONDITIONS :

- Ова дозвола важи само ако је потписана од имаоца дозволе, уз личну исправу са фотографијом имаоца дозволе.
This licence must be signed by the holder and be accompanied by an identity document containing a photograph of the licence holder.
- Само овлашћење за (под) категорију на страницама које су означене насловом „ДЕО 66 (ПОД) КАТЕГОРИЈЕ“ не даје право имаоцу дозволе да издаје уверење о спремности за употребу ваздухоплова.
Endorsement of any (sub) categories on the page(s) entitled PART-66 (SUB) CATEGORIES only does not permit the holder to issue a certificate of release to service for an aircraft.
- Ова дозвола са уписаним овлашћењем за тип ваздухоплова одговара захтевима ICAO Annex 1.
This licence when endorsed with an aircraft type ratings meets the intent of ICAO Annex 1.
- Права имаоца ове дозволе су прописана у Део-66 и примењивим захтевима у PART-M и Part-145.
The privileges of the holder of this licence are prescribed by Part-66 and the applicable requirements of PART -M and Part-145.
- Ова дозвола важи до датума који је наведен на страници са ограничењима, уколико претходно није суспендована или стављена ван снаге.
This licence remains valid until the date specified on the limitation page unless previously suspended or revoked.
- Права из ове дозволе могу се користити ако имаоца дозволе има најмање шест месеци искуства у одржавању ваздухоплова у последње две године, у складу са правима из дозволе, или уколико је испунио услове за стицање одговарајућих права.
The privileges of this licence may not be exercised unless in the preceding two year period the holder has had either six months of maintenance experience in accordance with the privileges granted by the licence, or met the provision for the issue of the appropriate privileges.

VI. Бр. дозволе

LIC NO:

VIII. ДЕО 66 (ПОД)КАТЕГОРИЈЕ
PART 66 (SUB) CATEGORIES

ВАЖЕЊЕ:

Validity:

	A A	B1 B1	B2 B2	Ц C
Авиони са турбинском погонском групом Aeroplanes Turbine			n/a	n/a
Авиони са клипном погонском групом Aeroplanes Piston			n/a	n/a
Хеликоптери са турбинском погонском групом Helicopters Turbine			n/a	n/a
Хеликоптери са клипном погонском групом Helicopters Piston			n/a	n/a
Авионика Avionics	n/a	n/a		n/a
Ваздухоплови Aircraft	n/a	n/a	n/a	
Резервисано Reserved				

IX. Датум и потпис овлашћеног лица:

Signature of issuing officer & date:

X. Печат или жиг издаваоца дозволе:

Seal or stamp of issuing Authority:

VI. Бр. дозволе

LIC NO:

XI. ДЕО-66 ОВЛАШЋЕЊА ЗА ТИПОВЕ ВАЗДУХОПЛОВА <i>PART – 66 AIRCRAFT TYPE RATINGS</i>		
Тип или група ваздухоплова <i>A/C Type or Group</i>	Категорија <i>Category</i>	Печат и датум <i>Stamp & Date</i>
VI. Бр. дозволе: <i>LIC NO.</i>		

XII. ДЕО-66 ОГРАНИЧЕЊА <i>PART – 66 LIMITATIONS</i>
Важи до: <i>Valid until :</i>
VI. Бр. дозволе: <i>LIC NO.</i>

Додатак EASA обрасцу 26 <i>Annex to Form 26</i>
XIII. Права која нису обухваћена Делом 66, а могу се користити само у Републици Србији, у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај. <i>NATIONAL PRIVILEGES outside the scope of part 66, in accordance with National Legislation Valid only In Republic of Serbia</i>
Печат и датум <i>Official Stamp & Date</i>
VI. Бр. дозволе: <i>LIC NO.</i>

НАМЕРНО ОСТАВЉЕНО ПРАЗНО <i>INTENTIONALLY LEFT BLANK</i>
--

4. Анекс IV (Део-147) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 мења се као што следи:

1. Следећи садржај се додаје после наслова „(Део-147):

„Садржај

147.1

СЕКЦИЈА А - ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК А ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

147.А.05 Обим примене

147.А.10 Опште

147.А.15 Подношење захтева

ОДЕЉАК Б - ЗАХТЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОРГАНИЗАЦИЈУ

147.А.100 Захтеви у погледу објекта

147.А.105 Захтеви у погледу особља

147.А.110 Евиденција о инструкторима, испитивачима теоријског знања и оцењивачима практичног знања

147.А.115 Наставна средства

147.А.120 Материјал за обуку

147.А.125 Евиденција

147.А.130 Поступци обуке и систем квалитета

147.А.135 Испити

147.А.140 Приручник организације

147.А.145 Права организације

147.А.150 Промене у организацији

147.А.155 Важење одобрења

147.А.160 Налази

ОДЕЉАК Ц - ОДОБРЕНИ КУРС ОСНОВНЕ ОБУКЕ

147.А.200 Одобрени курс основне обуке

147.А.205 Испит из основног теоријског знања

147.А.210 Оцена основног практичног знања

ОДЕЉАК Д - ОБУКА ЗА ТИП ВАЗДУХОПЛОВА ИЛИ ЗА

ОДРЕЂЕНЕ ЗАДАТКЕ НА ВАЗДУХОПЛОВУ

147.А.300 Обука за тип ваздухоплова или за одређене задатке на ваздухоплову

147.А.305 Испит за тип ваздухоплова и оцена практичног знања одређених задатака на ваздухоплову

СЕКЦИЈА Б - ПОСТУПЦИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ

ОДЕЉАК А - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

147.Б.05 Област примене

147.Б.10 Надлежни орган

147.Б.15 Прихватљиви начини усаглашавања

147.Б.20 Вођење евиденције

147.Б.25 Изузећа

ОДЕЉАК Б - ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА

147.Б.110 Поступак за одобрење и промену одобрења

147.Б.120 Поступак провере сталне усклађености

147.Б.125 Потврда о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова

147.Б.130 Налази

ОДЕЉАК Ц - СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ, СУСПЕНЗИЈА И ОГРАНИЧЕЊЕ ОДОБРЕЊА

147.Б.200 Стављање ван снаге, суспензија или ограничење одобрења

Додатак I - Трајање курса основне обуке

Додатак II - Потврда о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова из Анекса IV (Део-147) - EASA образац 11 (*EASA Form 11*)

Додатак III - Пример сведочанства о завршеној основној обуци“;

2. 147.А.15 мења се као што следи:

„147.А.15 Подношење захтева

(а) Захтев за издавање или измену постојећег одобрења подноси се на обрасцу и на начин прописан од стране надлежног органа.

(б) Захтев за издавање или измену одобрења мора садржати следеће информације:

1. име и презиме и регистровану адресу подносиоца захтева;
2. адресу организације која тражи одобрење или измену одобрења;
3. намеравану област примене одобрења или измене области примене одобрења;
4. име и потпис одговорног руководиоца (*accountable manager*);
5. датум подношења захтева.“;

3. у 147.А.105, став (ф) мења се као што следи:

„(ф) Искуство и квалификације инструктора, испитивача теоријског знања и оцењивача практичног знања морају бити у складу са објављеним критеријумима или у складу са процедуром и стандардима који су усаглашени са надлежним органом.“;

4. у 147.А.145, став (е) мења се као што следи:

„(е) Организација не може да буде одобрена за спровођење испита, ако није одобрена и за спровођење обуке.“;

5. у 147.Б.10, додаје се следећи став (д):

„(д) *Квалификације и обука*

Особље укључено у издавање одобрења на које се односи овај Анекс мора:

1. бити одговарајуће квалификовано и поседовати неопходно знање, искуство и обуку за обављање додељених задатака;

2. бити обучено и бити континуирано обучавањо према Анексу III (Део-66) и Анексу IV (Део-147), када је то одговарајуће, укључујући и намеравањо значење и стандарде с тим у вези.“;

6. 147.Б.100 брише се;

7. 147.Б.105 брише се;

8. 147.Б.110 мења се као што следи:

„147.Б.110 Поступак за одобрење и промену одобрења

(а) По добијању захтева, надлежни орган ће:

1. прегледати приручник организације;

2. проверити усклађеност организације са захтевима из Анекса IV (Део-147).

(б) Сви утврђени налази документују се и писмено достављају подносиоцу захтева.

(ц) Налази морају да се отклоне према 147.Б.130 пре одобравања организације.

(д) У потврду се уноси референтни број потврде, на начин који одреди Агенција.“;

9. тачка 147.Б.115 брише се;

10. Додатак II мења се као што следи:

„Додатак II

Потврда

о праву на обучавање ваздухопловног особља одржавања ваздухоплова из Анекса IV (Део-147) - EASA образац 11 (EASA Form 11)

Република Србија
Republic of Serbia

**ПОТВРДА О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ОСОБЉА ОДРЖАВАЊА
ВАЗДУХОПЛОВА И НА СПРОВОЂЕЊЕ ИСПИТА**
MAINTENANCE TRAINING AND EXAMINATION ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE

БРОЈ:
REFERENCE: **RS.147.XXXX**

У складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 који су тренутно на снази, и уз поштовање доле наведених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије овим потврђује да је:

Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and to Commission Regulation (EC) No 2042/2003 for the time being in force and subject to the condition specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby certifies:

[ИМЕ И АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[COMPANY NAME AND ADDRESS]

организација за обуку одобрена у складу са Одељком А Анекса IV (Део-147) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 за спровођење обуке и испита према према приложеној листи одобрене обуке/испита и за издавање одговарајућих сведочанстава о завршеној обуци особља за одржавање ваздухоплова, према горе наведеном броју.

as a maintenance training organisation in compliance with Section A of Annex IV (Part-147) of Regulation (EC) No 2042/2003, approved to provide training and conduct examinations listed in the attached approval schedule and issue related certificates of recognition to students using the above references.

УСЛОВИ:

CONDITIONS:

1. Ова потврда је ограничена одобреним обимом радова који је део приручника организације за обуку особља за одржавање ваздухоплова, одобреног према Одељку А Анекса IV (Део-147); и

This approval is limited to that specified in the scope of work section of the approved maintenance training organisation exposition as referred to in Section A of Annex IV (Part-147), and

2. Ова потврда захтева усклађеност са поступцима наведеним у приручнику организације за обуку особља; и

This approval requires compliance with the procedures specified in the approved maintenance training organisation exposition, and

3. Ова потврда важи док одобрена организација за обуку испуњава услове прописане у Анексу IV (Део-147) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003.

This approval is valid whilst the approved maintenance training organisation remains in compliance with Annex IV (Part-147) of Regulation (EC) No 2042/2003.

4. Ова потврда важи неограничено време док су испуњени наведени услови, изузев ако се организација не одрекне од потврде или ако потврда не буде замењена, суспендована или стављена ван снаге.

Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Датум првобитног издавања:

Date of original issue:

Датум ове измене:

Date of this revision:

Број измене:

Revision No:

Потпис:

Signed:

За Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије:

For Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia:

EASA образац 11, издање 2/ *EASA Form 11 Issue 2.*

(*) или EASA ако је EASA надлежни орган

ПРИЛОГ 3.

УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) бр. 962/2010

од 26. октобра 2010.

о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима

Члан 1.

Члану 7. став 3. тачка (г) Уредбе (ЕЗ) бр. 2042/2003 мења се и гласи:

“(г) ваздухоплови који се не користе за комерцијални превоз, изузев великих ваздухоплова, треба да буду усклађени са Делом 66 (*Part-66*) до 28. септембра 2011, у следећим одредбама:

– М.А. 606(г) и М.А.801(б)2 Анекса I (Део-М),

– 145.А.30(г) и (х) Анекса II (Део-145)“.

Члан 2.

Ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана њеног објављивања у „Службеном листу Европске уније“.

Ова уредба ће бити обавезујућа у целини и непосредно примењива на све државе чланице.

Прилог 4.

Допунски услови који се односе на примену Дела М (*Part-M*), Секција А, Одељак Ф Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003

ДУП.601 Област примене

Организација за одржавање ваздухоплова која има дозволу за обављање делатности организације за одржавање ваздухоплова или ваздухопловних компоненти стечено према Секцији А, Одељак Ф Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 (у даљем тексту: одобрена организација за одржавање) може да буде одобрена за одржавање ваздухоплова или компоненти који немају документ о типу који је признала Агенција, ако испуни услове садржане у овом прилогу.

Једном годишње, а по потреби и чешће, Директорат утврђује и објављује у Ваздухопловном информативном циркулару (*AIC*) листу ваздухоплова који не поседују документ о типу који је признала Агенција, а на које се односи овај прилог.

Само и искључиво за потребе овог прилога, под изразом „ваздухоплов” подразумева се ваздухоплов који не поседују документ о типу који је признала Агенција.

ДУП.603 Обим одобрења

(а) На захтев одобрене организације за одржавање или на захтев корисника ваздухоплова, у листу ваздухоплова, која се објављује у Ваздухопловном информативном циркулару (*AIC*), може да буде уписан ваздухоплов ако тип коме он припада задовољава услове прописане овим прилогом.

Кад је по среди одобрена организација за одржавање, ваздухоплови се уписују на посебној страни за одобрени обим радова у оквиру дозволе за обављање делатности организације за одржавање.

(б) Директорат одобреној организацији за одржавање одобрава производњу делова ваздухоплова одобравањем њеног приручника за одржавање. Приручник за одржавање мора да садржи детаљан поступак по коме се утврђују сва неопходна поступања и услови или макар да упућује на такав поступак, као и да предвиди да:

1. израда, провера, склапање и тестирање делова ваздухоплова буду у оквирима техничких и организационих могућности одобрене организације за одржавање;

2. производња делова може да почне кад Директорат или ималац документа о типу или организација одобрена за пројектовање према Анексу (*Part-21*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр.1702/2003 одобри техничку документацију и податке везане за производњу делова;

3. све податке којима се доказује да је производња делова изведена у оквирима стандарда који се примењују у ваздухопловству;

4. произведене делове може да употреби само одобрена организација за одржавање која је делове произвела и то за ремонт, одржавање, извођење модификација и поправке ваздухоплова или ваздухопловних компоненти који су на радовима у њој. Произведени делови не могу да се користе на други начин (продају, уступају), нити за њих може да се изда ЕАСА образац 1 (*EASA Form 1*) из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 (у даљем тексту овог прилога: образац 1);

5. после израде сваки део буде подвргнут провери у којој мора да се утврди да је потпуно усклађен с техничко-технолошком документацијом. Сваки део мора да буде једнозначно обележен на начин који јасно указује на произвођача, назив дела, ознаку дела и серијски број дела. Одобрена организација за одржавање мора да приложи изјаву у писменој форми којом потврђује да део са том ознаком одговара техничко-технолошкој документацији, те да је спреман за уградњу. Ова изјава мора да се чува, као и сва друга пратећа документација која је везана за ваздухоплов.

ДУП.607(а)(1) Особље за издавање уверења

Уверење о спремности за употребу ваздухоплова или компоненти који немају документ о типу који је признала Агенција могу да издају лица која поседују одговарајућу квалификацију за тип ваздухоплова, прихватљиву за Директорат.

ДУП.609 Подаци о одржавању

Када одобрена организација за одржавање користи податке о одржавању које јој је доставила странка, онда обим одобрених радова у њеном приручнику за одржавање треба да буде ограничен на конкретне ваздухоплове који су наведени у уговору који је она закључила са странком.

Одобрена организација за одржавање дужна је да утврди поступке којима се одређује начин праћења налога за пловидбеност и начин праћења измена података о одржавању ваздухоплова.

ДУП.610 Радни налози за одржавање

Као радни налог за одржавање прихвата се:

1. формални документ, формулар или сличан писмени налог у коме су јасно наведени радови који треба да се обаве. Овај документ може да изда организација за обезбеђивање континуиране пловидбености, одобрена организација која одржава ваздухоплов или власник односно оператер ваздухоплова;

2. евиденција у систему техничке књиге ваздухоплова у коме је наведен квар или отказ који мора да се отклони.

ДУП.613(а) Уверење о спремности за употребу компоненте

1. За сваку компоненту на којој су изведени радови одржавања док није била уграђена у ваздухоплов, мора да се по завршетку радова одржавања изда уверење о спремности за употребу.

2. Одобрена организација за одржавање може да изда образац 1 на начин који је прописан од 2.2 до 2.6 ДУП.613(а), под условом да је поступак за примену овог прилога саставни део приручника одобрене организације за одржавање, који је одобрио Директорат, и само за исправне компоненте.

2.1 Образац 1 може да се изда за компоненту која је:

- а) произведена и стављена у употребу без обрасца 1 издатог према М.А.613(а) Дела М Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003;
- б) произведена пре ступања на снагу Анекса (*Part-21*) Уредбе Комисије бр.1702/2003 и Дела 145 и Дела М овог правилника;
- ц) изграђена као исправна с пловидбеног ваздухоплова у употреби;
- д) изграђена као исправна с ваздухоплова повученог из употребе;
- е) одржавана у организацији која није на прописани начин одобрена;
- ф) изграђена као исправна с ваздухоплова који је имао незгоду или удес.

2.2 Нова или неупотребљавана компонента

2.2.1 За сваку нову компоненту или компоненту која није употребљавана, а која је произведена у организацији прихватљивој за Директорат, одобрена организација за одржавање може да изда образац 1, ако је поступак издавања обрасца 1 за нову или неупотребљавану компоненту документован у приручнику одобрене организација за одржавање и ако су испуњени следећи услови:

- а) приложен је извештај о финалном тестирању компоненте после њене производње или одржавања, под условом да је такав тест предвиђен изворном документацијом;
- б) претходно су проверени услови и ограничења која је произвођач предвидео у вези са условима складиштења и проверено је да ли на компоненти постоје оштећења, корозија и цурење;
- ц) за сваку компоненту која има ограничени век складиштења претходно је установљено колико је времена била ускладиштена.

2.2.2 Ако није могуће утврдити да ли су испуњени услови садржани у 2.2.1, компонента мора да буде растављена у одговарајуће одобреној организацији за одржавање и подвргнута провери којом се установљава који су налози за пловидбеност испуњени и које су поправке или модификације извршене. Потом, компонента мора да буде тестирана према упутству произвођача. Према потреби, треба заменити заптивке, мазиво и делове са ограниченим веком употребе. Ако су све провере извршене на задовољавајући начин, за ту компоненту се може, после њеног састављања, издати образац 1 у коме се морају навести сви радови на компоненти и упутства произвођача на основу којих су радови обављени.

2.3 Компонента изграђена као исправна са пловидбеног ваздухоплова у употреби

2.3.1 Одобрена организација за одржавање може да изда образац 1 за компоненту која је изграђена као исправна са пловидбеног ваздухоплова који је уписан у Регистар цивилних ваздухоплова Републике Србије, под условом:

- а) да је компоненту с ваздухоплова изградила одговарајуће квалификована особа;
- б) да је последњи лет ваздухоплова с компонентом обављен без примедба на њу или систем у чијем се саставу она налазила;
- ц) да је претходно проверено да ли на компоненти постоје оштећења, корозија и цурење и да је проверена њена усклађеност са свим инструкцијама произвођача;
- д) да су прегледани подаци о коришћењу ваздухоплова, како би се утврдило да ли је компонента била изложена догађајима који су могли да утичу на њену исправност (незгода, други догађај као што је тврдо слетање, удар грома итд.). Ни под којим условима образац 1 не сме да се изда за компоненту која је била подвргнута екстремним оптерећењима, температурама или је била потопљена;

- е) да постоји историја одржавања за сваку компоненту која има серијски број;
- ф) да је успостављена усклађеност са свим модификацијама и поправкама;
- г) да није истекао век трајања за компоненте са ограниченим веком трајања;
- и) да је успостављена усклађеност са свим налозима за пловидбеност.

2.3.2 Ако се утврди усклађеност са свим захтевима из 2.3.1, одобрена организација за одржавање издаје образац 1 у коме, поред података који се траже у 2.7 ДУП.613(а), морају да се наведу и сви подаци о ваздухоплову с кога је компонента изграђена.

2.4 Компонента изграђена као исправна с ваздухоплова повученог из употребе

2.4.1 Одобрена организација за одржавање може да изда образац 1 за исправну компоненту која је изграђена с ваздухоплова повученог из употребе који је уписан у Регистар цивилних ваздухоплова Републике Србије. Оваква активност се сматра одржавањем и изводи се под контролом одобрене организације за одржавање, према поступцима које је одобрио Директорат, под условом:

а) да су у односу на компоненту испуњени захтеви садржани у 2.2 и 2.3. ДУП.613(а) и да се претходно провери да ли је изведено целокупно предвиђено одржавање компоненте прописано програмом одржавања ваздухоплова с кога је компонента изграђена;

б) да је извршена провера начина и поступака путем којих је компонента изграђена и ускладиштена и проверена њихова усклађеност са захтевима прописаним у Секцији А, Одељак Ф Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003;

ц) да је донесен план поступка демотаже ваздухоплова и да демотажу ваздухоплова обавља одговарајуће одобрена организација за одржавање. Цео поступак мора да надгледа овлашћено особље које је дужно да омогући да се компоненте изграђују у складу с прописаним условима и да поступак демотаже буде документован у складу с подацима о одржавању и планом демотаже;

д) да су поново размотрени сви документовани кварови ваздухоплова и да је узет у обзир њихов могући утицај на правилно функционисање компоненти;

е) да су планом демотаже ваздухоплова предвиђена документа контроле у којима се евидентирају поступци одржавања и изграђивања компоненти током поступка демотаже ваздухоплова. Неисправне компоненте морају да буду прописно означене и стављене у карантин док се не донесе одлука о даљем поступку. Све евиденције о обављеним радовима којима је компонента доведена у исправно стање морају да буду приложене у историји одржавања компоненте;

ф) да се за изграђивање и складиштење компоненти користе одговарајући објекти који испуњавају услове садржане у Секцији А, Одељак Ф Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003. Ово подразумева одговарајуће амбијенталне услове, осветљење, опрему, алате и друго. Сам поступак изграђивања компоненте с ваздухоплова може да буде обављен и ван објекта, али сви даљи радови, као и складиштење, морају да се врше у складу с препорукама произвођача.

2.5 Коришћена компонента која је одржавана у организацији која није на прописани начин одобрена.

2.5.1 Коришћена компонента која је одржавана у организацији која није одобрена према Секцији А, Одељак Ф Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 или према Делу 145 (*Part-145*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, пре употребе мора да у одговарајуће одобреној организацији за одржавање буде подвргнута испитивањима да

ли су испуњени сви захтеви из М.А.613 Дела М (*Part-M*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, као и следећим захватима:

- а) компонента мора да буде растављена ради детаљне провере у складу са одговарајућим подацима о одржавању;
- б) сви делови са ограниченим веком употребе за које не постоји евиденција о налету, као и сви неисправни делови морају да буду замењени;
- ц) компонента мора да буде тестирана после састављања, ако је то предвиђено подацима о одржавању.

2.6 Компонента изграђена као исправна са ваздухоплова који је имао незгоду или удес

2.6.1 Образац 1 може да се изда за компоненту изграђену с ваздухоплова који је имао незгоду или удес ако су испуњени сви захтеви који су потребни и за компоненту изграђену с ваздухоплова повученог из употребе (2.4) и обављени допунски радови, прегледи и тестови који проистичу из последица незгоде или удеса ваздухоплова. За ове допунске радове, прегледе и тестове може се захтевати упутство имаоца документа о типу или упутство произвођача. Подаци о допунским радовима, прегледима и тестовима морају да буду наведени у рубрици 13 обрасца 1.

2.7 У рубрици 12 обрасца 1 који се издаје у складу са ДУП.613(а) мора да буде уписана напомена „прегледано”, рубрика 20 мора да садржи потпис овлашћеног лица, а рубрика 13 мора да садржи следеће податке:

- а) датум последњих обављених радова и ко их је извео;
- б) ако компонента никада није коришћена – датум њене производње и назив организације која је компоненту произвела, с тим што оригинални документи који то потврђују треба да се наведу и приложе;
- ц) листу свих налога за пловидбеност и листу налога који се односе на поправке и модификације за које се зна да су извршене. Ако ти подаци нису познати, онда то треба и навести;
- д) о времену коришћења, за сваки део који има ограничени век употребе, при чему се води рачуна о утицају замора, генералном ремонту и о року складиштења,
- е) о свакој компоненти која има историјат одржавања, историјат мора бити назначен у прилогу обрасца 1.

3. Образац 1 не може да буде издат за компоненту која је неисправна, изузев кад она мора да буде подвргнута радовима у неколико одобрених организација, а податак о претходно извршеним радовима јесте неопходан да би следећа одобрена организација примила компоненту и обавила наредне радове одржавања.

У тако издатом обрасцу 1, у рубрици 13 мора јасно да буде наведено ограничење у коришћењу компоненте.

ДУП. 616 Преглед организације (*Organizational Review*)

1. Одобрена организација за одржавање дужна је да редовним прегледима своје организације докаже сталну испуњеност прописаних услова.

2. Одобрена организација за одржавање мора да одреди:

- а) лице које је одговорно за преглед њене организације;

- б) учесталост прегледа;
- ц) обим и садржину прегледа;
- д) лице које обавља преглед;
- е) поступке којима се проверава ажурност података о одржавању;
- ф) поступке планирања и обављања прегледа као и разматрања налаза;
- г) поступке којима се обезбеђује да се корективне мере предузму у одговарајућим роковима.

3. За одobreне организације за одржавање које запошљавају више од десет запосленик на одржавању, систем квалитета организације прописан у Делу 145 (*Part-145*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, обезбеђује прихватљив систем прегледа.

ПРИЛОГ 5.

Овај прилог садржи допунске услове за примену Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 у Републици Србији.

КОНВЕРЗИЈА НАЦИОНАЛНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

Циљ

Циљ конверзијског извештаја је да прикаже у које се категорије/подкатегије дозволе из Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 могу превести националне дозволе ваздухопловног механичара, која ограничења се морају уписати у њих, као и начини отклањања тих ограничења.

Предмет

Предмет конверзијског извештаја су важеће дозволе ваздухопловних механичара издате на основу Правилника о стручној спреми, стручној обуци, испитима, дозволама и овлашћењима ваздухопловно-техничког особља и ваздухопловно-техничког особља техничке припреме (Службени лист СФРЈ бр. 35/87, 8/89 и Службени лист СРЈ бр. 11/93) (у даљем тексту: Правилник о стручној спреми).

На основу члана 4. Правилника о стручној спреми издају се следеће дозволе ваздухопловног механичара:

- 1) за обнову ваздухоплова, мотора, елисе и опреме ваздухоплова (тип I),
- 2) за одржавање ваздухоплова, мотора, елисе и опреме ваздухоплова (тип II).

Обим послова

Сходно члану 17. Правилника о стручној спреми, ималац дозволе за обнову ваздухоплова, мотора, елисе и опреме ваздухоплова (тип I), може да врши следеће послове:

- обнову ваздухоплова, мотора, елисе и опреме ваздухоплова, велике поправке и велике измене на ваздухоплову, мотору, елиси и опреми ваздухоплова и функционалне провере на пробном столу и на ваздухоплову одређеног типа, а својим потписом потврђује да су ти радови прописно обављени.

Ималац дозволе за одржавање ваздухоплова, мотора, елисе и опреме ваздухоплова (тип II), може да врши следеће послове:

- сервисне прегледе (претполетни, међулетни и дневни), периодичне прегледе, замене одобрених делова и опреме ваздухоплова, са вршењем функционалних проба, мале поправке и мале измене на ваздухоплову, мотору, елиси и опреми ваздухоплова и превентивно одржавање ваздухоплова, а својим потписом потврђује да су ти радови прописно обављени.

Услови

Захтев за конверзију дозволе ваздухопловног механичара се подноси на обрасцу 19 (*EASA Form 19*) из Додатка V Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

Уз захтев за конверзију, подносилац захтева мора да достави Директорату:

- 1) доказ о поседовању националне дозволе ваздухопловног механичара;
- 2) доказ о одговарајућој школској спреми;
- 3) доказе о томе да је у организацији одобреној од ваздухопловне власти државе чланице *ICAO* завршио курс теоријске обуке из следећих предмета из Додатка I Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003:

- предмет 9 - Људски фактор,

- предмет 10 - Ваздухопловна регулатива;

- 4) доказ о положеном испиту из стручног енглеског језика.

Подносиоци захтева који су у току школовања за стицање четвртог степена стручне спреме ваздухопловног смера или неког вишег степена стручне спреме ваздухопловног смера, похађали наставу из енглеског језика, сматра се да поседују знање стручног енглеског језика, што доказују одговарајућим сведочанством.

Конверзија националних дозвола у Део 66 (*Part-66*) дозволе из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 ће бити спроведена према Табели 1. из овог прилога.

Квалификације за тип

Сва овлашћења за тип ваздухоплова која су на дан ступања на снагу овог правилника уписана у важећу дозволу ваздухопловног механичара, биће конвертована у Део 66 (*Part-66*) дозволу из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 са ограничењем или без ограничења. Ако је овлашћење за тип ваздухоплова издато са ограничењем, ограничење се преноси у Део 66 (*Part-66*) дозволу из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003.

Ограничења

На основу спроведеног поступка, подносиоцу захтева који испуњава услове издаје се Део 66 (*Part-66*) дозвола из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 са уписаним ограничењима из колоне 6 Табеле 1. из овог прилога.

За уклањање ограничења имацац Део 66 (*Part-66*) дозволе из Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 мора да достави доказе да је у одобреној организацији за обуку особља за одржавање положио све предмете из Додатка I Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 који су наведени у колони 7 Табеле 1. из овог прилога или да достави доказе о еквивалентној квалификацији стеченој пре ступања на снагу овог правилника.

Директорат процењује еквивалентност стечених квалификација упоређивањем наставног програма објављеног у Додатку I Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 „Захтеви у погледу основног знања” са одговарајућим програмима објављеним у „Службеном гласнику РС - Просветни гласник” или са наставним програмима који су се примењивали у школама Војске Србије, укључујући и државе претходнице.

Табела 1.

1	2	3	4	5	6	7
Национална дозвола	Специјалност	Овлашћење	Part-66	Тип	Ограничења	Начин уклањања ограничења
ICAO тип I ICAO тип II	AMC	авион са турбинском погонском групом	Б1.1/ А1	из националне дозволе	1. Системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије 2. Замена компонената авионике (LRU)	Ограничење 1. П3;П4; П11а (11.5;11.6;11.76;11.8; 11.14; 11.18) Ограничење 2. П5
ICAO тип I ICAO тип II	AMC	авион са клипном погонском групом	Б1.2/ А2	из националне дозволе	1. Системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије 2. Замена компонената авионике (LRU)	Ограничење 1. П3;П4; П11б (11.5;11.6;11.76;11.8;11. 14) Ограничење 2. П5
ICAO тип I ICAO тип II	ХМС	хеликоптер са турбинском погонском групом	Б1.3/ А3	из националне дозволе	1. Дозвола издата на основу овлашћења за тип. 2. Системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије 3. Замена компонената авионике (LRU)	Ограничење 1. П12 Ограничење 2. П3;П4; П12 (12.7, 12.8, 12.9, 12.10, 12.15) Ограничење 3. П5
ICAO тип I ICAO тип II	ХМС	хеликоптер са клипном погонском групом	Б1.4/ А4	из националне дозволе	1. Дозвола издата на основу овлашћења за тип. 2. Системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије 3. Замена компонената авионике (LRU)	Ограничење 1. П12 Ограничење 2. П3;П4; П12 (12.7, 12.8, 12.9, 12.10, 12.15) Ограничење 3. П5

1	2	3	4	5	6	7
Национална дозвола	Специјалност	Овлашћење	Part-66	Тип	Ограничења	Начин уклањања ограничења
ICAO тип I ICAO тип II	AMC	Структура	Б1.1/ А1	из националне дозволе са ограничењем за структуру по типу	1. Системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије 2. Замена компонената авионике (LRU) 3. Мотор	Ограничење 1. П3;П4; П11а (11.5;11.6;11.7б;11.8; 11.14; 11.18) Ограничење 2. П5 Ограничење 3. П15
ICAO тип I ICAO тип II	AMC	Мотор	Б1.1/ А1	из националне дозволе са ограничењем за мотор по типу	1. Системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије 2. Замена компонената авионике (LRU)	Ограничење 1. П3;П4; П11а (11.5;11.6;11.7б;11.8; 11.14; 11.18) Ограничење 2. П5
ICAO тип I ICAO тип II	ИРЕ		Б2	из националне дозволе	Без ограничења	Без испита
ICAO тип I ICAO тип II	AMC	ваздухопловно - технички контролор	Ц	из националне дозволе	Без ограничења	Без испита
ICAO тип I ICAO тип II	ИРЕ	ваздухопловно - технички контролор	Ц	из националне дозволе	Без ограничења	Без испита

ПРИЛОГ 6.

ДОПУНСКИ УСЛОВИ У ПОГЛЕДУ ПРИЗНАВАЊА ИСПИТА

а) Подносилац захтева који испуњава услове у погледу радног искуства прописане у 66.А.30 Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003, који је завршио следеће образовне профиле:

1) ваздухопловни машински техничар - по наставном плану и програму из Правилника о допунама Правилника о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада машинство и обрада метала („Службени гласник РС - Просветни гласник”, бр. 3/99 и 1/87, општи предмети);

2) ваздухопловни техничар-механичар за АМС, ваздухопловни техничар-механичар за структуру и ваздухопловни техничар-механичар за ИРЕ, по наставном плану и програму из Правилника о плану и програму образовања и васпитања за основне образовне профиле трећег и четвртог степена стручне спреме у саобраћајној струци („Службени гласник РС - Просветни гласник”, бр.22/87 и 1/87 – општи предмети),

за издавање или уклањање ограничења из Део 66 (*Part-66*) дозволе према Уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 мора да достави доказ о одговарајућој школској спреми, доказ о радном искуству и доказ да је у одобреној организацији за обуку према Делу 147 (*Part-147*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 положио све предмете који су дати у Табели 1. овог прилога.

Табела 1.

Образовни профил	(ПОД) КАТЕГОРИЈА				
	Б1.1	Б1.2	Б1.3	Б1.4	Б2
ВАЗДУХОПЛОВНИ МАШИНСКИ ТЕХНИЧАР („Службени гласник РС- Просветни гласник“, број 3/99)	П9, П10	П9, П10	П9, П10	П9, П10	није примењиво
ВАЗДУХОПЛОВНИ ТЕХНИЧАР-МЕХАНИЧАР за АМС („Службени гласник РС - Просветни гласник“, број 22/87)	П5, П9, П10	П5, П9, П10	П5, П9, П10, П12	П5, П9, П10, П12	није примењиво
ВАЗДУХОПЛОВНИ ТЕХНИЧАР-МЕХАНИЧАР за СТРУКТУРУ („Службени гласник РС- Просветни гласник“, - број 22/87)	П5, П9, П10, П15	П5, П9, П10, П16	П5, П9, П10, П12, П15	П5, П9, П10, П12 П16	није примењиво
ВАЗДУХОПЛОВНИ ТЕХНИЧАР-МЕХАНИЧАР за ИРЕ („Службени гласник РС - Просветни гласник“, број 22/87)	није примењиво	није примењиво	није примењиво	није примењиво	П9, П10

б) Лица која нису обухваћена образовним профилима наведеним под а) 1) и 2) овог прилога, могу да поднесу Директорату захтев за признавање испита.

Директорат признаје испит за сваког кандидата појединачно, упоређивањем Додатка I (Захтеви у погледу основног знања) Дела 66 (*Part-66*) Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 са наставним плановима и програмима по којима је кандидат завршио школовање.

Директорат одлучује решењем о захтеву за признавање испита.